UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale 2014-2020

STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ A JUDEȚULUI TIMIȘ 2021-2027

Volumul 2: Planificare Strategică

www.poca.ro

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE 10

1. ASPECTE METODOLOGICE 10

2. PREZENTAREA GENERALĂ ȘI PROFILUL JUDEȚULUI 13

3. CONTEXT STRATEGIC 17

3.1. Context strategic global și european 17

3.2. Oportunități de finanțare și direcții strategice preluate de la nivel european la nivel național 20

3.3. Context strategic național și regional 22

3.4. Context strategic județean 28

3.5. Implementarea documentelor strategice din județul Timiș în perioada 2014-2020 32

4. DIAGNOSTIC SECTORIAL ȘI INTEGRAT (TERITORIAL) 36

4.1. Structura socio-demografică și dezvoltare socială 36

4.2. Economia 39

4.3. Serviciile publice 52

4.4. Utilități publice 61

4.5. Transport și mobilitate 66

4.6. Mediul și protecția mediului 71

4.7. Capacitatea administrativă 74

4.8. Diagnosticul teritorial 76

5. ANALIZA SWOT 77

6. CONCEPTUL DE DEZVOLTARE PENTRU PERIOADA 2021-2027 109

6.1. Opțiuni strategice 109

6.2. Viziunea și misiunea 111

6.2.1. Viziunea de dezvoltare a județului Timiș 2021-2027 111

6.2.2. Conceptul de dezvoltare teritorială 116

6.2.3. Misiunea 118

6.3. Obiectivele și direcțiile de acțiune 119

7. PORTOFOLIU DE PROIECTE ȘI PLANUL DE ACȚIUNE 129

7.1. Portofoliul de proiecte 129

7.2. Programul strategic multianual. Lista proiectelor prioritare și fișe pentru proiectele prioritare 129

8. CADRUL PENTRU IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI 130

8.1. Principii generale de dezvoltare. Factori cheie pentru succes și tactici complementare la nivel instituțional 130

8.2. Contextul instituțional și Partenerii CJ Timiș și ai Județului Timiș pentru implementarea strategiei 133

8.3. Structura pentru implementarea, monitorizarea și evaluarea strategiei 136

8.4. Finanțarea implementării strategiei de dezvoltare..... 139

8.5. Planul de acțiunE pentru implementarea strategiei 141

8.5.1. Planul de acțiune 141

8.5.2. Mecanismul de monitorizare și evaluare 142

8.6. Indicatori de monitorizare și evaluare 144

8.7. Riscuri și măsuri de atenuare a acestora..... 149

9. CADRUL PARTENERIAL ȘI PERCEPȚIA ACTORILOR LOCALI..... 151

9.1. Mecanismul de colaborare și consultare publică..... 151

9.2. Rezultatele procesului de consultare publică 152

9.2.1. Analiza răspunsurilor din cadrul chestionarului dedicat populației din județul Timiș 152

9.2.2. Analiza răspunsurilor din cadrul chestionarului dedicat unităților administrativ-teritoriale din județul Timiș 168

9.2.3. Analiza răspunsurilor din cadrul chestionarului dedicat mediului de afaceri din județul Timiș 190

9.2.4. Analiza răspunsurilor din cadrul chestionarului dedicat structurilor asociative din județul Timiș 212

LISTA DE FIGURI

FIGURA 1 – PROCESUL DE REALIZARE A STRATEGIEI INTEGRATE DE DEZVOLTARE 11
FIGURA 2 – DOMENII-CHEIE ANALIZATE ÎN CADRUL STRATEGIEI DE DEZVOLTARE A JUDEȚULUI TIMIȘ 12
FIGURA 3 - PILONII URMĂRIȚI PRIN ABORDAREA INTEGRATĂ A DEZVOLTĂRII INTELIGENTE 12
FIGURA 4 - PILONII URMĂRIȚI PRIN ABORDAREA INTEGRATĂ A OBIECTIVELOR DE REZILIENȚĂ 13
FIGURA 5 – OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE DURABILĂ 18
FIGURA 6 – PRINCIPALELE CLUSTERE DEMOGRAFICE DIN JUDEȚUL TIMIȘ 39
FIGURA 7 – MATRICEA „SPACE" – OPȚIUNI STRATEGICE (EXEMPLU) 109
FIGURA 8 – CONCEPT PENTRU DEZVOLTAREA COMPETITIVITĂȚII JUDEȚULUI TIMIȘ 112
FIGURA 9 – MODELUL CVADRUPLU HELIX 133
FIGURA 8 – STRUCTURA ȘI ROLURILE ACTORILOR LOCALI 136
FIGURA 8 – STRUCTURA PENTRU IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI 138
FIGURA 12 – DISTRIBUȚIA EȘANTIONULUI ÎN PLAN TERITORIAL 153
FIGURA 13 – APRECIEREA INDICATORILOR GENERALI DE CALITATE A VIEȚII 154
FIGURA 14 – APRECIEREA INDICATORILOR DE DIGITALIZARE ÎN RAPORT CU INTERACȚIUNEA CU AUTORITĂȚILE PUBLICE LOCALE ȘI JUDEȚENE DIN JUDEȚUL TIMIȘ 155
FIGURA 15 – PRIORITIZAREA MĂSURILOR ÎN DOMENIUL DIGITALIZĂRII 156
FIGURA 16 – AVANTAJELE COMPETITIVE ALE JUDEȚULUI TIMIȘ PENTRU INVESTITORI 157
FIGURA 17 – AVANTAJELE JUDEȚULUI TIMIȘ ÎN RAPORT CU PRINCIPALII COMPETITORI (CLUJ, IAȘI, BRAȘOV, DOLJ, PRAHOVA) 158
FIGURA 18 – PERCEPȚIA FACTORILOR DE BLOCAJ AI DEZVOLTĂRII ECONOMICE ÎN JUDEȚUL TIMIȘ 159
FIGURA 19 – PRINCIPALELE POTENȚIALE MĂSURI DE STIMULARE ANTREPRENORIALĂ 160
FIGURA 20 – NIVELUL DE MULȚUMIRE AL CETĂȚENILOR FAȚĂ DE DIFERITE ASPECTE 161
FIGURA 21 – ACCESUL DEFICITAR LA DOTĂRLE PUBLICE DIN JUDEȚUL TIMIȘ 161
FIGURA 22 – APRECIEREA GENERALĂ A ACCESULUI LA DOTĂRILE PUBLICE DIN JUDEȚUL TIMIȘ 162
FIGURA 23 – INSATISFACȚIA FAȚĂ DE SERVICIILE PUBLICE 163
FIGURA 24 – APRECIEREA GENERALĂ A CALITĂȚII SERVICIILOR PUBLICE DIN JUDEȚUL TIMIȘ 163
FIGURA 25 – PRINCIPALELE AVANTAJE DE A FI LOCUITOR AL JUDEȚULUI TIMIȘULUI 164
FIGURA 26 – ATRIBUTE DESCRIPTIVE ALE JUDEȚULUI TIMIȘ-NOR DE CUVINTE 165
FIGURA 27 – PERCEPȚIA PRINCIPALELOR ATRACȚII TURISTICE ALE JUDEȚULUI 166
FIGURA 28 – BARIERE ÎN DEZVOLTAREA TURISMULUI ÎN JUDEȚUL TIMIȘ 167
FIGURA 29 – PRINCIPALELE OPORTUNITĂȚI OFERITE DE ELEMENTELE DE CADRU NATURAL ÎN JUDEȚUL TIMIȘ 170
FIGURA 30 – PRINCIPALELE PROBLEME DE DEZVOLTARE DETERMINATE DE ELEMNTELE DE CADRU NATURAL ÎN JUDEȚUL TIMIȘ 171
FIGURA 31 – PRINCIPALELE PROVOCĂRI DE ORDIN DEMOGRAFIC DIN JUDEȚUL TIMIȘ 171
FIGURA 32 – PRINCIPALLE PROBLEME RAPORTATE LA MENȚINEREA SAU ATRAGEREA ACTIVITĂȚILOR ECONOMICE DIN JUDEȚUL TIMIȘ 172

FIGURA 33 – APRECIEREA FORȚEI DE MUNCĂ DISPONIBILĂ LA NIVELUL UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV TERITORIALE DIN JUDEȚUL TIMIȘ 174

FIGURA 34 – PROBLEMELE SOCIALE CU CARE SE CONFRUNTĂ UNITĂȚILE ADMINISTRATIV TERITORIALE DIN JUDEȚUL TIMIȘ 174

FIGURA 35 – PROBLEMELE SISTEMULUI EDUCAȚIONAL CU CARE SE CONFRUNTĂ UNITĂȚILE ADMINISTRATIV TERITORIALE DIN JUDEȚUL TIMIȘ 175

FIGURA 36 – PROBLEMELE SISTEMULUI DE SĂNĂTATE CU CARE SE CONFRUNTĂ UNITĂȚILE ADMINISTRATIV TERITORIALE DIN JUDEȚUL TIMIȘ 176

FIGURA 37 – APRECIEREA DESERVIRII CU DOTĂRI ȘI SERVICII PUBLICE DE LA NIVELUL UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV TERITORIALE DIN JUDEȚUL TIMIȘ 176

FIGURA 38 – PRINCIPALELE PROBLEME ÎN CEEA CE PRIVEȘTE ACCESIBILITATE UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV TERITORIALE DIN JUDEȚUL TIMIȘ 180

FIGURA 39 – APRECIEREA DESERVIRII CU REȚELE TEHNICO-EDILITARE A COMUNITĂȚILOR DIN JUDEȚUL TIMIȘ 181

FIGURA 40 – PRINCIPALELE EFECTE ALE SCHIMBĂRILOR CLIMATICE MANIFESTATE LA NIVELUL UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV TERITORIALE DIN JUDEȚUL TIMIȘ 182

FIGURA 41 – EXISTENȚA SITURILOR CONTAMINATE PE TERITORIUL UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE ALE JUDEȚULUI TIMIȘ 183

FIGURA 42 – (1) SITUAȚIA PROIECTELOR PENTRU PRODUCEREA ENERGIEI REGENERABILE ÎN UAT-URILE JUDEȚULUI TIMIȘ ȘI (2) DOMENIUL ACESTORA 183

FIGURA 43 – ACTIVITĂȚILE DE COOPERARE DIN CADRUL UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE DIN JUDEȚUL TIMIȘ 184

FIGURA 44 – COMPONENTELE DE CAPACITATE INSTITUȚIONALĂ DEZAVANTAJATE ÎN UNITĂȚILE ADMINISTRATIV TERITORIALE DIN JUDEȚUL TIMIȘ 184

FIGURA 45 – APRECIEREA PRIVIND PROCESUL DE COMUNICARE ÎNTRE DEPARTAMENTELE DIN CADRUL PRIMĂRIILOR JUDEȚULUI TIMIȘ 185

FIGURA 46 – APRECIEREA PRIVIND PROCESUL DE COMUNICARE ÎNTRE PRIMĂRIILE UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV TERITORIALE ȘI CONSILIUL JUDEȚEAN 186

FIGURA 47 – APRECIEREA PRIVIND PROCESUL DE COMUNICARE ÎNTRE PRIMĂRIILE UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV TERITORIALE ȘI CETĂȚENII ACESTORA 187

FIGURA 48 – ANUL ÎNFIINȚĂRII COMPANIILOR PARTICIPANȚILOR ÎN CADRUL PROCESULUI DE CONSULTARE CU MEDIUL DE AFACERI DIN JUDEȚUL TIMIȘ 192

FIGURA 49 – NUMĂRUL MEDIU DE ANGAJAȚI DIN COMPANIILE DIN JUDEȚUL TIMIȘ PARTICIPANTE LA PROCESUL CONSULTATIV 192

FIGURA 50 – CIFRA DE AFACERI ÎNCASATĂ ÎN ANUL 2020 LA NIVELUL ÎNTREPRINDERILOR DIN JUDEȚUL TIMIȘ 192

FIGURA 51 – PONDEREA CIFREI DE AFACERI PROVENITE DIN COMERȚUL EXTERIOR ÎN JUDEȚUL TIMIȘ, LA NIVELUL ANULUI 2020 193

FIGURA 52 – ESTIMĂRILE MEDIULUI DE AFACERI DIN JUDEȚUL TIMIȘ PENTRU URMĂTORII ANI 194

FIGURA 53 – PRINCIPALELE BENEFICII PE CARE ÎNTREPRINDERILE LE AU DESFĂȘURÂND ACTIVITĂȚI ECONOMICE ÎN JUDEȚUL TIMIȘ 195

FIGURA 54 – PRINCIPALELE DEZAVANTAJE PE CARE OPERATORII ECONOMICI LE ÎNTÂMPINĂ DESFĂȘURÂND ACTIVITĂȚI ECONOMICE ÎN JUDEȚUL TIMIȘ 196

FIGURA 55 – APRECIEREA FORȚEI DEMUNCĂ DIN JUDEȚUL TIMIȘ 197

FIGURA 56 – CELE MAI IMPORTANTE MĂSURI PE CARE ADMINISTRAȚIA DIN JUDEȚUL TIMIȘ LE-AR PUTEA IMPLEMENTA PENTRU A FACE JUDEȚUL MAI ATRACTIV PENTRU AFACERI 198

FIGURA 57 – POTENȚIALE DOMENII DE SPECIALIZARE INTELIGENTĂ CARE VOR CONTRIBUI CEL MAI MULT LA DEZVOLTAREA JUDEȚULUI TIMIȘ ÎN URMĂTORII 7-10 ANI 199

FIGURA 58 – MĂSURA ÎN CARE OPERATORII ECONOMICI AU ADAPTAT CONCEPTUL DE ECONOMIE CIRCULARĂ ÎN STRATEGIA PE TERMEN LUNG A COMPANIEI 201

FIGURA 59 – APRECIEREA DESERVIRII CU DOTĂRI ȘI SERVICII PUBLICE DE LA NIVELUL UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV TERITORIALE DIN JUDEȚUL TIMIȘ 202

FIGURA 60 – NIVELUL DE DEZVOLTARE AL PRODUSELOR ȘI/SAU SERVICIILOR LUÂND ÎN CONSIDERARE CICLUL DE VIAȚĂ (RECICLARE, REMANUFACTURING ETC.) 202

FIGURA 61 – NIVELUL DE DEZVOLTARE AL PRODUSELOR ȘI SERVICIILOR CARE POT FI UTILIZATE LA COMUN CU ALȚI UTILIZATORI (EX. UTILIZAREA ÎN COMUN A MAȘINII/BICICLETEI, A HAINELOR, A ECHIPAMENTELOR, UTILAJELOR ETC.) 203

FIGURA 62 – MĂSURA ÎN CARE COMPANIILE AU STABILIT PARTENERIATE NOI DIN LANȚUL DE VALOARE PENTRU A ÎNLESNI CIRCULARITATEA (CU FURNIZORI ETC.) 203

FIGURA 63 – MĂSURA ÎN CARE COMPANIA UTILIZEAZĂ MATERIALE RECICLATE/ REGENERABILE/ BIODEGRADABILE ÎN PROCESELE DE FABRICAȚIE? 204

FIGURA 64 – NIVELUL LA CARE COMPANIA SE AFLĂ ÎN APLICAREA TEHNOLOGIEI PENTRU MONITORIZAREA PRODUSULUI ÎN TIMPUL FAZEI DE UTILIZARE (EX. SENZORI, INTERNET OF THINGS, BIG DATA ETC.) 204

FIGURA 65 – NIVELUL LA CARE SE AFLĂ COMPANIILE ÎN CEEA CE PRIVEȘTE REPARAREA PRODUSELOR ASTFEL ÎNCÂT SĂ LE FIE PRELUNGITĂ DURATA DE VIAȚĂ 205

FIGURA 66 – NIVELUL LA CARE COMPANIILE SE AFLĂ ÎN STABILIREA SISTEMELOR DE RECUPERARE A PRODUSELOR DUPĂ UTILIZAREA ACESTORA (EX. LOGISTICĂ INVERSĂ) 205

FIGURA 67 – NIVELUL LA CARE COMPANIILE SE AFLĂ ÎN DEZASAMBLAREA ȘI REMANUFACTURAREA PRODUSELOR, ASTFEL ÎNCÂT ACESTEA SĂ POATĂ SĂ FIE VÂNDUTE ȘI ALTOR CLIENȚI 206

FIGURA 68 – NIVELUL LA CARE COMPANIILE SE AFLĂ ÎN RECUPERAREA VALORII PRODUSELOR CARE AU AJUNS LA SFÂRȘITUL CICLULUI DE UTILIZARE (EX. PRIN RECUPERAREA MATERIALELOR) 206

FIGURA 69 – NIVELUL DE DIGITALIZARE ÎN ÎNTREPRINDERILE DIN JUDEȚUL TIMIȘ 207

FIGURA 70 – SOLUȚII PENTRU DIGITALIZAREA ACTIVITĂȚILOR/PROCESELOR DIN COMPANIILE DIN JUDEȚUL TIMIȘ208

FIGURA 71 – PRINCIPALELE BARIERE ÎN CALEA DIGITALIZĂRII AFACERILOR 208

FIGURA 72 – EVALUAREA ASPECTELOR PRIVIND INTERACȚIUNEA CU ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LA NIVELUL JUDEȚULUI TIMIȘ 209

FIGURA 73 – PRIORITĂȚI ÎN PRIVINȚA TRANSFORMĂRII DIGITALE RAPORTATE LA AUTORITĂȚILE PUBLICE DE LA NIVEL JUDEȚEAN 210

FIGURA 74 – SERVICIILE ELECTRONICE UTILIZATE SAU UTILE ÎN RELAȚIA MEDIULUI DE AFACERI CU AUTORITĂȚILE PUBLICE DE LA NIVEL JUDEȚEAN 211

LISTA DE TABELE

TABEL 1. OBIECTIVELE STRATEGIEI PENTRU CULTURĂ ȘI PATRIMONIU NAȚIONAL 26

TABEL 2. SURSE DE FINANȚARE DISPONIBILE PENTRU PERIOADA 2021-2027 139

TABEL 3 CALENDARUL ȘI ACTIVITĂȚILE PRINCIPALE PENTRU IMPLEMENTAREA STRATEGIEI 142

A.

ELEMENTE INTRODUCTIVE

CUVÂNT ÎNAINTE

(Va fi completat de reprezentanții CJT)

1. ASPECTE METODOLOGICE

Strategia de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș 2021-2027 este elaborată în cadrul proiectului „**Implementarea cadrului instituțional de dezvoltare strategică la nivelul județului Timiș”**, MySMIS 135760/SIPOCA 784. Proiectul este fnanțat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă, Axa prioritară 2 – Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente, Componenta 1: CP13/2019 pentru regiunea mai puțin dezvoltată – „Fundamentarea deciziilor, planificare strategică și măsuri de simplificare pentru cetățeni la nivelul administrației publice locale din regiunile mai puțin dezvoltate”.

În ultimii ani au fost realizate numeroase ghiduri și metodologii privind managementul și planificarea strategică sau dezvoltarea locală, oferind o bază solidă pentru definirea procesului de planificare strategică și a etapelor acestuia în cazul elaborării unei strategii integrate de dezvoltare la nivel județean. Câteva exemple de astfel de ghiduri sunt reprezentate de Ghidul de planificare strategică a dezvoltării economice (realizat în anul 2004 cu sprijin tehnic din partea Programului de Reformă Guvernamentală prin Parteneriate Durabile GRASP, finanțat de Guvernul S.U.A. prin USAID), Manualul Participanților pentru Management strategic și planificare strategică în instituțiile publice (sesiune de instruire organizată în anul 2011 de Ministerul Finanțelor Publice prin intermediul Programului Operațional „Dezvoltarea Capacității Administrative”) sau Ghidul pentru planificarea și fundamentarea procesului decizional din administrația publică locală (elaborat de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice în anul 2018).

Conform acestor ghiduri, planificarea strategică reprezintă un proces sistematic, prin care o instituție își stabilește anumite priorități care sunt esențiale pentru îndeplinirea misiunii ei, în acord cu evoluția mediului în care aceasta își desfășoară activitatea. Planificarea strategică este o activitate orientată spre viitor, vizând obiectivele de dezvoltare și etapele necesare realizării acestora. Planificarea strategică este un proces continuu, ce ar putea fi utilizat de comunitățile locale pentru a se asigura că politicile și programele existente corespund necesităților de dezvoltare socio-economică a comunității, în cadrul limitărilor impuse de resursele locale disponibile.[1] Pornind de la aceste metodologii, se poate contura un proces integrat de planificare strategică, structurat pe o suită logică de etape și subetape, după cum urmează:

[1] Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, 2018. *Ghidul pentru planificarea și fundamentarea procesului decizional din administrația publică locală*

FIGURA 1 – PROCESUL DE REALIZARE A STRATEGIEI INTEGRATE DE DEZVOLTARE

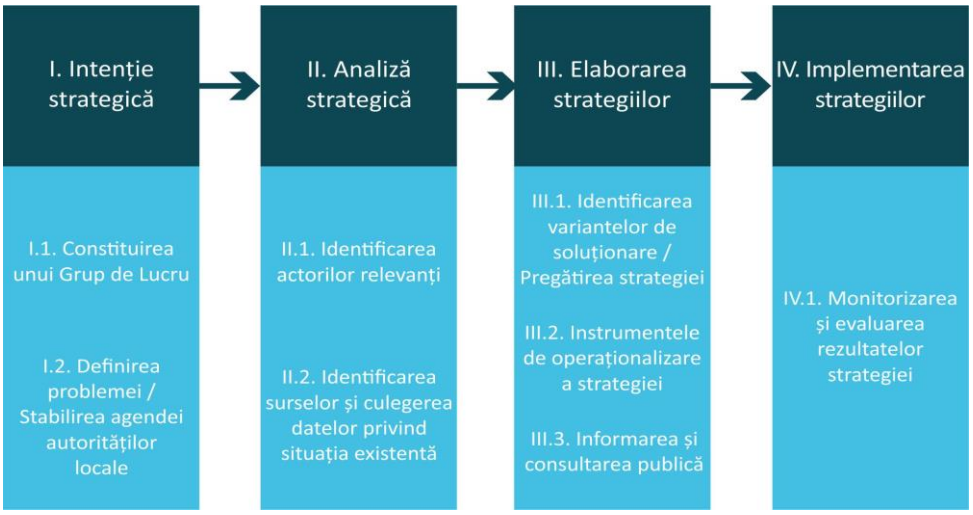

Sursa: prelucrare proprie

Elaborarea Strategiei de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș 2021-2027 urmărește principalii pași ai unui proces integrat de planificare strategică, de la analiza potențialului local, la stabilirea obiectivelor de dezvoltare și a căilor de acțiune și la identificarea surselor pentru finanțarea obiectivelor de investiții stabilite în cadrul strategiei.

Strategia de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș 2021-2027 este elaborată în contextul în care, în această perioadă, instituțiile Uniunii Europene trasează cadrul strategic de implementare a politicilor europene pentru perioada 2021-2027, precum și bugetul aferent operaționalizării priorităților și politicilor definite. România, în calitate de Stat Membru, trebuie, la rândul său, să se alinieze la aceste priorități și politici atât la nivel național, cât și la nivel local. Această aliniere constă în principal în definirea priorităților naționale și locale de dezvoltare pentru perioada 2021-2027 sau pe termen lung, adaptarea la contextul strategic european și la instrumentele de suport (financiar, cu precădere) disponibile.

În acest context, elaborarea Strategiei de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș 2021-2027 are rolul de a:

- Alinia dezvoltarea județului Timiș la cadrul strategic existent (2014-2020) și mai ales la cel aferent perioadei de programare 2021-2027 la nivel local și suprateritorial;
- Se constituie un instrument care să permită Consiliului Județean Timiș luarea deciziilor adaptate la contextul strategic pe baza informațiilor și datelor relevante și actualizate;
- Promova un proces transparent de consultare a actorilor relevanți din județ pentru identificarea corectă a nevoilor și așteptărilor comunității prin intermediul lucrului în parteneriat;
- Reprezenta viziunea comunității cu privire la dezvoltarea sa viitoare, fiind astfel împărtășită de toți actorii relevanți de la nivel județean și transpusă într-un set de obiective specifice și un plan de acțiuni concret;
- Alinia politicile și instrumentele de dezvoltare a județului Timiș la instrumentele de sprijin naționale și ale Uniunii Europene în domeniu, respectiv la cerințele programelor operaționale și sectoriale aferente perioadei de programare 2021-2027.

Prezenta strategie pornește de la un set de probleme, nevoi și elemente de potențial identificate la nivelul județului, pentru a construi cadrul strategic de dezvoltare pentru următorii ani. În acest context, analiza situației existente a vizat o serie de domenii-cheie care, prin caracterul lor complex, surprind caracteristicile principale ale teritoriului. Pentru a asigura coerența procesului de planificare, provocărilor identificate în

etapa de analiză le sunt asociate obiective strategice și specifice, detaliate prin programe și proiecte ce conduc la atingerea viziunii de dezvoltare.

FIGURA 2 – DOMENII-CHEIE ANALIZATE ÎN CADRUL STRATEGIEI DE DEZVOLTARE A JUDEȚULUI TIMIȘ

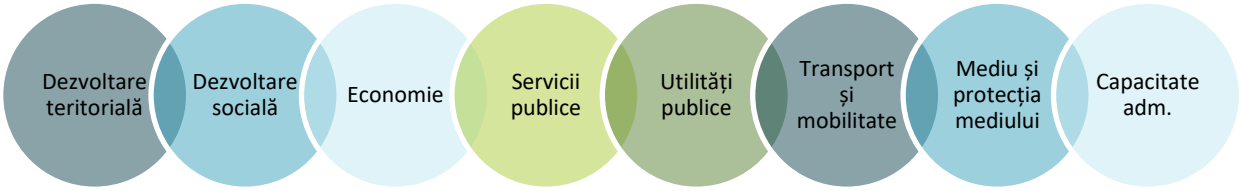

Sursa: prelucrare proprie

În același timp, având în vedere profilul județului Timiș, precum și contextul socio-economic și sanitar actual, demersul de planificare strategică urmărit a vizat și o serie de concepte complementare, care însă sunt din ce în ce mai esențiale pentru o dezvoltare teritorială sustenabilă și competitivă. În acest sens, un prim aspect abordat a fost cel al dezvoltării inteligente, care a fost evaluat în raport cu toate domeniile de interes pentru strategie, fiind de altfel un proces care presupune, de asemenea, o abordare integrată.

FIGURA 3 - PILONII URMĂRIȚI PRIN ABORDAREA INTEGRATĂ A DEZVOLTĂRII INTELIGENTE

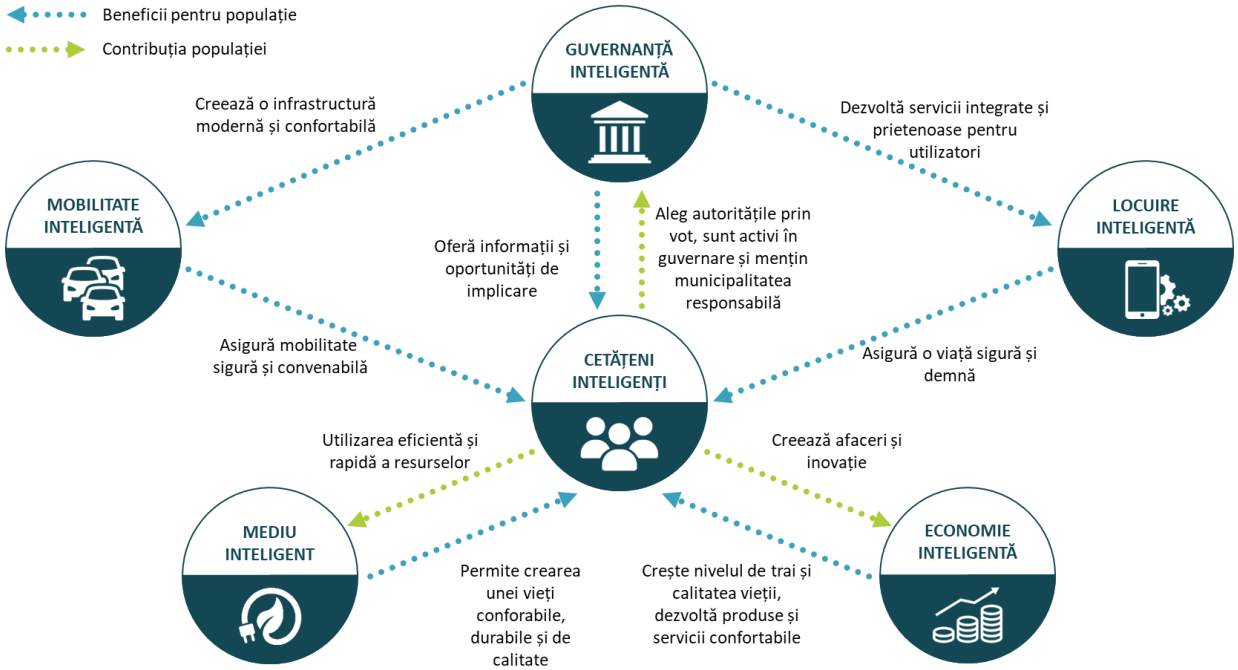

Sursa: prelucrare proprie

Nu în ultimul rând, pentru a putea contribui la dezvoltarea capacității unui teritoriu de adaptare și de menținere a unei continuități pe parcursul apariției unor șocuri și, în același timp, de păstrare a principiilor dezvoltării durabile, la fel de importante sunt astfel și principiile de reziliență. Reziliența se bazează pe persistență, adaptabilitate și incluzivitate, precum și pe o abordare integrată, reflexivă și cu caracter transformator astfel încât să permită obținerea celor trei caracteristici de bază anterior menționate.

FIGURA 4 - PILONII URMĂRIȚI PRIN ABORDAREA INTEGRATĂ A OBIECTIVELOR DE REZILIENȚĂ

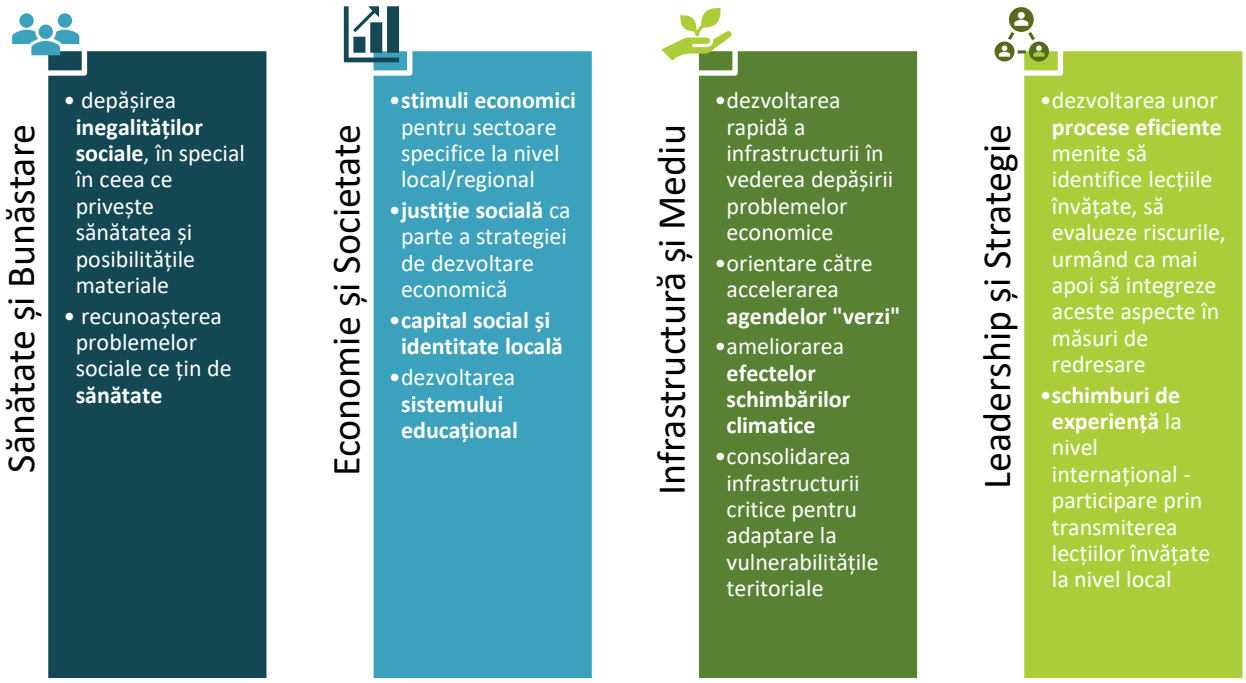

Sursa: prelucrare proprie

2. PREZENTAREA GENERALĂ ȘI PROFILUL JUDEȚULUI

Județul Timiș face parte din Regiunea de Dezvoltare Vest alături de județele Arad, Caraș-Severin și Hunedoara, fiind situat în centrul provinciei istorice Banat. Datorită încadrării în teritoriu, o treime din limitele județului constituie și frontiere de stat: în partea de nord-vest se învecinează cu județul Csongrád (Ungaria), iar la sud-vest județul Timiș se învecinează cu Provincia Autonomă Voivodina (Serbia). Teritoriul județului se învecinează în nord cu județul Arad, la est cu județul Hunedoara și la sud-est cu Caraș-Severin.

Județul se bucură de prezența tuturor formelor de relief, începând cu Lunca Timișului cu altitudine de 75m până la Munții Poiana Ruscă, cu vârful Padeș ce atinge înălțimea de 1.384m. Forma de relief predominantă este cea de câmpie, aparținând unor subunități ale Câmpiei de Vest ce ocupă o suprafață de aproximativ 6.700 kmp (77.2% din suprafața județului), dar prezintă și zone de dealuri, de orogeneză hercinică, cu înălțimi între 300 și 600m, ce ocupă aproximativ 1.650 kmp (respective 19% din suprafața județului).

Județul este străbătut de numeroase ape curgătoare din bazinele hidrografice Bega – Timiș – Caraș și Mureș, cele mai importante fiind: Bega, Bega Veche, Timiș, Bârzava, Moravița, Nădrag și Aranca. În cadrul județului este prezent și cel mai mare lac din vestul României, lacul Surduc (530 ha). Județul Timiș beneficiază de suprafețe întinse de arii naturale protejate și rezervații naturale, printre care putem aminti rezervația paleontologică de la Rădmănești, rezervația ornitologică (Mlaștinile Satchinez și Mlaștinile

Murani), rezervațiile forestiere de la Bazoș, Bistra și Cenad, Lunca Timișului, Lunca Mureșului Inferior și Lunca Pogănișului.

Cu o suprafață totală de 8.696,7 kmp, reprezentând 3,5% din suprafața totală a țării, județul Timiș este cel mai întins județ al României. Județul Timiș reprezintă cel mai vestic județ din țară, fiind totodată poziționat la granița cu Ungaria și Serbia, fapt ce favorizează cooperarea transfrontalieră dintre cele trei țări. Județul Timiș face parte din Euroregiunea Dunăre – Criș – Mureș – Tisa (DKMT), alături de județele Arad, Caraș-Severin și Hunedoara și de județele Csongrád, Békésy, Bács-Kiskun (Ungaria) și Provincia Autonomă Voivodina (Serbia). Astfel, rețeaua de localități a județului Timiș este angrenată la o serie de sisteme urbane, atât transfrontaliere, cât și regionale.

În ceea ce privește componența județului, în cadrul acestuia există două municipii – Timișoara și Lugoj, 8 orașe – Ciacova, Gătaia, Recaș, Buziaș, Deta, Făget, Jimbolia, Sânicolau Mare, 89 comune și 313 de sate. Cea mai importantă așezare urbană, respectiv reședința județului Timiș, este municipiul Timișoara.

Prin HG 998/2008 pentru desemnarea polilor de creștere și dezvoltare urbană în cadrul cărora s-au realizat cu prioritate investiții prin programele cu finanțare comunitară și națională și investiții din Axa Prioritară 1 – Sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor – poli urbani de creștere, a Programului Operațional Regional 2007-2013, municipiul Timișoara a fost desemnat pol de creștere, cu această ocazie fiind constituită și zona metropolitană Timișoara.

Polul de creștere Timișoara sprijină dezvoltarea policentrică la nivel național și regional alături de municipiul Arad, desemnat pol de dezvoltare (prin adoptarea principiilor dezvoltării policentrice promovate la nivelul Uniunii Europene cu scopul de a reechilibra rețeaua națională de localități prin contracararea tendințelor de accentuare a gradului de polarizare și hipertrofiere a capitalei).

ISTORIC

Județul Timiș a fost timp de trei secole la marginea unui imperiu: habsburgic, sovietic sau central European, toate acestea având ca punct comun strategii sau politici de conservare a așezărilor județului de-o parte sau alta a acestor imperii. Astfel, sistemul de așezări al județului Timiș a înregistrat o serie de extinderi și contracții de-a lungul timpului, ce au fost direct influențate de relațiile de cooperare, de absorbție în cadrul teritoriului.

Evoluția sistemului de așezări înregistrează o anumită ciclicitate ce a rezultat în urma a patru momente geopolitice decisive, urmată de o perioadă de tranziție de 15-20 de ani, care la rândul lor a fost precedată de o perioadă de creștere și metamorfozare accelerată a sistemului de circa 20 de ani:

Momente de schimbare geopolitică:

- 1718 trecerea de la administrația turcă la cea austriacă/habsburgică;
- 1867 trecerea de la administrația austriacă la cea maghiară, cu prelungirea ei în administrația românească;
- 1945 trecerea de la administrația românească la cea de tip comunist;
- 1989 trecerea de la administrația de tip comunist la economia de piață/europeană.

Perioadele de tranziție

- cca. 1718-1732 administrația austriacă/habsburgică;
- cca. 1867-1890 administrația maghiară;
- cca. 1945-1965 administrația română (comunistă/sovietică);
- cca. 1989-2005 administrația românească/europeană.

Perioadele de creștere accelerate

- 1727-1868 administrația austriacă/habsburgică;
- 1880-1918 administrația maghiară;
- 1919-1945 administrația română;
- 2005-2025 sistemul urban în contextul European.

În acest context, influența imperiului habsburgic a jucat un rol determinant în constituirea sistemului de așezări de astăzi. Obiectivele strategice ale imperiului au vizat crearea unei centuri de siguranță cu scopul conservării dominației în zonă, formată din cetățile fortificate Oradea, Arad și Petrova Radin (Novi-Sad – Serbia) la care se adaugă și cetatea Timișoarei. Cu o distanță de doar 100 km între ele, vor forma un sistem urban de nivel regional ce va angaja relații de cooperare, direcționate de administrația de la Viena. Cetatea Timișoara a ocupat un loc în cadrul strategiilor vieneze de după 1730 ce vizează planificare unui sistem urban de cooperare economică, socială, culturală și de amenajare a teritoriului ce conduce la o creștere a populației din jurul cetății odată cu implantarea de noi localități pentru coloniștii germani.

În cadrul procesului austriac de colonizare al banatului putem remarca păstrarea unor așezăminte până în zilele noastre precum Deta, Recaș, Cenad, Săcălaz, Sânicolau. Unirea suburbiilor cu cetatea a fost propusă începând cu anul 1875 de autoritățile maghiar, dar acest proces a început in 1893 pentru a se realiza parțial în 1914.

Și în perioada administrației maghiare Banatul cunoaște un fenomen de colonizare de aceasta dată cu populație maghiară. În paralel cu acestea au avut loc si lucrările edilitare și inaugurarea caii ferate din anul 1857 intre Szeged, Jimbolia și Timișoara, cale ce unea Banatul cu restul Europei și traversa Budapesta și Viena.

În timpul administrației române și comuniste, fiind influențată de numeroasele schimbări privind organizarea administrativă teritorială, cea mai mare parte a teritoriului județului a făcut parte din județul Timiș-Torontal, ținutul Timiș, regiunea Timișoara, precum și din comitatul Timiș.

ACCESIBILITATE

Județul Timiș este conectat la rețeaua europeană de transport prin intermediul rețelelor TEN-T Centrală și Globală, astfel că principalul coridor ce îl deservește este coridorul Rin-Dunăre, ce asigură legătura cu capitala Austriei, cu partea central-sudică a Germaniei (orașele München, Stuttgart și Nürnberg) și cu Orașul Strasbourg din Franța. De asemenea, coridorul Orient East-Med traversează teritoriul județului, și asigură legătura cu Budapesta.

Totodată, în comparație cu alte județe, se remarcă faptul că Timiș este printre județele cele mai bine deservite de rețeaua TEN-T – alături de județele Caraș-Severin și Mehedinți, dispunând de legături facile către marile orașe europene.

La nivel local și regional, pe teritoriul județului sunt prezente trasee importante de transport naționale și interregionale, acestea constituind axe de dezvoltare, după cum urmează:.:

Județul Timiș este situat pe coridorul 2 București-Granița de Vest a României (OR2) – (1) ramura sudică, propus prin Master Planul General de Transport al României, ce conectează capitala României cu granița de vest, traversând regiunea istorică Oltenia și centrele urbane Pitești, Slatina, Craiova, Drobeta Turnu Severin și (2) ramura nordică ce traversează Transilvania, Țara Hațegului, Munții Apuseni prin orașele Pitești, Sibiu, Deva, Timișoara și Arad.

Județul Timiș se conectează în teritoriu prin intermediul următoarelor artere rutiere principale:

- Drumul european E70 (DN 59 și DN 6) care intră în țară din Serbia pe la PCTF Stamora Moravița și face legătura, prin Timișoara, cu sudul țării și cu capitala, București;

- Drumul european E 671 (DN 69), care străbate județul de la nord la sud, asigurând o bună legătură cu Ungaria, respectiv Europa Centrală.

Proiectele de la nivel național și regional prefigurează niște coridoare ce definesc relații bune cu zona de sud:

- Autostrada A1 Transcarpați (tronsonul Holdea–Margina),implementare în perioada 2016-2017;
- Drum Expres DX2 Danubius Expres (Drobeta Turnu Severin-Lugoj), implementare în perioada 2021-2026;
- Drum de conectivitate C21–Lugoj;
- Drum de conectivitate C12–Timișoara–legătură ET12-A1;
- Trans Regio TR12 Țara Timișului (tronsonul Reșița–Voiteg),implementare în perioada 2022-2025;
- Euro Trans ET12 Banatica(tronsonul Timișoara–Moravița),implementare în perioada 2016-2018;
- Varianta de ocolire Timișoara, implementare în perioada 2016-2018;
- Stația CF Timișoara Nord;
- CF electrificare Timișoara–Stamora Moravița, implementare în perioada 2021-2025;
- CF modernizare Timișoara–Arad, implementare în perioada 2025-2029
- CF modernizare Caransebeș–Timișoara, implementare în perioada 2025-2029;
- CF viteză sporită Timișoara–Arad, implementare în perioada2016-2017;
- Aeroportul Internațional „Traian Vuia" Timișoara, implementare în perioada 2016-2018;
- Multimodal Timișoara, implementare în perioada 2016-2017.

În prezent, din perspectiva transportului feroviar, legăturile sunt facilitate prin intermediul a unei magistrale (900) și 18 linii secundare care aparțin magistralelor 900 (București-Timișoara), 200 (Brașov-Curtici) și 300 (București – Episcopia Bihor). Magistrala 900 de cale ferată, al cărei traseu este București (nord) – Roșiori(nord) – Craiova – Filiași – Caransebeș – Timișoara(nord), străbate teritoriul județului pe relația Lugoj – Timișoara.

Județul Timiș dispune de aeroport propriu care îndeplinește rolul de hub (nod de transport intermodal) regional pentru legăturile cu marile orașe (München, Frankfurt, Tirana, Hurghada, București, Barcelona, Madrid, Dortmund, Milano și Londra), aflându-se pe direcția preferențială de legătură a României cu regiunile centrale ale UE.

POPULAȚIE ȘI ECONOMIE

Populația totală a județului Timiș era în anul 2019 de aproximativ 705.914 de locuitori. Tendința generală la nivelul întregului județ este de creștere a populației. În mediul urban locuiesc aproximativ 417.958 persoane, iar în mediul rural locuiesc 287.956 persoane. UAT-urile cu cea mai numeroasă populație sunt cele care fac parte din zona urbană funcțională (ZUF) Timișoara, ce găzduiește o populație de 531.974 persoane, în cadrul a 49 de UAT-uri.

În ceea ce privește economia județului, sectorul cel mai important reprezentat la nivel local este industria componentelor auto, susținut de companii mari, printre care: Continental Automotive Products, Continental Automotive România, ContiTech și Inginerie (toate din grupul Continental AG), Delphi Packard Romania, Hella România, Mahle.

Județul Timiș avea la sfârșitul anului 2020, conform Comisiei Naționale de Strategie și Prognoză, un Produs Intern Brut pe cap de locuitor în valoare de 15.870 euro, 30% peste media națională, și o rată anuală de creștere de 5-10%. La nivel național, acesta se clasează pe a doua poziție după București din punct de vedere al PIB-ului, cu o contribuție de 5% în 2020 din PIB-ul total din România, având o economie dezvoltată și printre cele mai ridicate rate antreprenoriale din țară.

Timișul se remarcă ca fiind cel de-al doilea pol de business la nivel național, după București-Ilfov, cu o cifră de afaceri a companiilor de 72 de miliarde de lei, care constituie peste 43% din cifra de afaceri de 1.400 de miliarde de lei a tuturor companiilor din România. Exporturile județului s-au situat la peste 35.5 de miliarde de lei, fiind printre puținele din țară cu balanță comercială pozitivă. Județul Timiș este totodată și cel mai mare importator de bunuri de consum, după București.

Județul Timiș se află într-o permanentă dezvoltare teritorială. Acesta prezintă un imens potențial de dezvoltare economică datorită amplasării la frontiera de vest.

Totodată amplasarea pe cea mai importantă arteră comercial-fluvială europeană reprezentată de Canalul Dunăre – Main – Rin și respectiv rolului de poartă și interfață între Uniunea Europeană și țările din vestul acesteia, constituie un context favorabil. Definit ca o putere economică importantă și un centru inovativ cu o accesibilitate bună în teritoriu, județul îndeplinește toate premisele necesare pentru a beneficia de o dezvoltare durabilă și de sporirea calității vieții populației.

3. CONTEXT STRATEGIC

În vederea elaborării Strategiei de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș, este necesară înțelegerea contextului strategic de nivel superior și actualizarea obiectivelor și priorităților de dezvoltare ale județului în conformitate cu noua perioadă de programare 2021-2027. Această nouă perioadă vizează și actualizarea politicilor europene pentru perioada de referință și a bugetelor aferente operaționalizării priorităților și politicilor definite. În calitate de Stat Membru, România trebuie să se alinieze acestor priorități și politici atât la nivel național, cât și la nivel local și sectorial, fiind astfel urmărită adaptarea la contextul strategic european și la instrumentele de suport disponibile.

În acest sens, demersul de elaborare a strategiei pentru județul Timiș va urmări corelarea cu documentele de planificare strategică relevante de la nivel global, european, național, regional și județean, fiind vizate obiectivele și direcțiile ce ghidează dezvoltarea la nivel macro, cât și cele specifice, orientate către teritoriul studiat.

3.1. CONTEXT STRATEGIC GLOBAL ȘI EUROPEAN

La nivel global politicile de dezvoltare durabilă s-au concretizat într-un demers strategic mai larg al Națiunilor Unite, respectiv Obiectivele de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite 2030 (UNSDG2030). Acestea au fost definite în cadrul Summit-ului privind dezvoltarea din septembrie 2015, în urma căruia a rezultat **AGENDA 2030 PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ**, un program de acțiune globală în domeniul dezvoltării cu un caracter universal și care promovează echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile: economic, social și de mediu. În cadrul acestui demers au fost identificate o serie de 17 obiective de dezvoltare în toate domeniile esențiale ale societății umane.

FIGURA 5 – OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE DURABILĂ

Sursa: Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă

Prin intermediul Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă, se stabilește o agendă de acțiune ambițioasă pentru orizontul de timp 2030 în vederea eradicării sărăciei extreme, combaterii inegalităților și a injustiției și protejării planetei. Așa cum era de așteptat, subiectele de mediu și cele privind reducerea disparităților prin îmbunătățirea infrastructurii și a accesului la servicii mai bune pentru toți cetățenii au primit un caracter strategic.

DECLARAȚIA MINISTERIALĂ DE LA GENEVA PE LOCUIRE ȘI DEZVOLTARE URBANĂ DURABILĂ susține prioritățile Agendei Urbane – Habitat III și Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă. În cadrul declarației sunt evidențiate provocări precum: accesibilitatea locuințelor (din punct de vedere financiar, schimbările climatice, întărirea legăturilor urban-rural și planificarea orientată către cetățean. Pentru a preîntâmpina aceste provocări, prin Declarația de la Geneva sunt promovate:

- Locuirea accesibilă;
- Inovarea, incluziunea și ameliorarea perspectivelor de viitor pentru tineri;
- Ameliorarea și eficientizare serviciilor publice pentru a susține dezvoltarea durabilă și echilibru de gen;
- Locuirea incluzivă care ține cont de persoane cu dizabilități și vârstnici;
- Integrarea provocărilor de mobilitate și sănătate publică în procesul de planificare;
- Orașe verzi, compacte și reziliente;
- Revitalizarea fondului construit, eficientizare termică și transferul către surse regenerabile de energie;
- Integrarea soluțiilor TIC în gestiunea orașelor ținând cont de confidențialitate și securitate;
- Întărirea guvernanței, mai ales la nivel de comunitate (asociații de proprietari etc.).

Obiectivele de Dezvoltare Durabilă stabilite de ONU la nivel mondial, destinate politicilor de dezvoltare urbană durabilă au fost adoptate în cadrul Conferinței Habitat III a ONU sub denumirea de **NOUA AGENDĂ URBANĂ**. Aceasta conține orientările necesare pentru ca orașele din toată lumea să fie mai favorabile

incluziunii, mai ecologice, mai sigure și mai prospere. Ele au fost adoptate de Comisia Europeană prin intermediul a trei angajamente:

- Punerea în aplicare a noii Agende urbane prin intermediul Agendei urbane a UE – Agenda urbană a UE a fost concepută astfel încât orașele să aibă un cuvânt de spus în procesul de elaborare a politicilor. Cu cele 12 teme prioritare, guvernanță pe mai multe niveluri și accentul pus asupra învățării reciproce, Agenda urbană a UE contribuie la punerea în aplicare a noii Agende urbane în cadrul Uniunii Europene și în parteneriat cu părțile interesate din mediul urban – nu doar orașele, ci și întreprinderile, ONG-urile și reprezentanții statelor membre și ai instituțiilor UE.
- Planurile de acțiune pentru cele 14 teme prioritare includ recomandări în materie de politici, bune practici și proiecte care urmează să fie partajate și aplicate pe scară mai largă în UE.
- Elaborarea unei definiții armonizate la nivel mondial a noțiunii de oraș – Aceasta ar facilita cadrul pe baza căruia orașele din toată lumea ar putea compara datele, stabili criterii de referință și asigura o mai bună monitorizare. Instrumentul utilizat este o bază de date online, precum și o listă mondială a orașelor care să includă principalele lor caracteristici.

Pactul Verde European (European Green Deal) reprezintă strategia post-2020 a Uniunii Europene și este parte din demersurile Comisiei Europene de a implementa Agenda 2030 a Națiunilor Unite. Prin Pactul Verde European, UE a stabilit o agendă ambițioasă pentru a atinge neutralitatea din punct de vedere climatic până în 2050, sprijinind tranziția către o economie verde și circulară competitivă, decuplată de utilizarea resurselor neregenerabile. Pactul Verde European include un set de măsuri legislative, acțiuni și mecanisme de finanțare care acoperă domeniile: energie durabilă, economie circulară, transport curat, natură și biodiversitate, alimentație și agricultură, finanțe ecologice și industrie. Pactul este susținut de un plan de acțiune concret și de un angajament privind transformarea obiectivelor în obligații din punct de vedere juridic, prin Legea europeană privind clima. După cum se precizează în foaia de parcurs privind Pactul Verde European, se urmărește elaborarea de „politici profund transformative" și integrarea sustenabilității și acțiunilor climatice în toate politicile și programele UE.

Printre principalele provocări ale următoarei decade, transpuse în seturi de măsuri de politică în cadrul Pactului Verde European, se regăsesc o serie de elemente direct relevante pentru prezenta strategie:

- **ENERGIE CURATĂ |** Eliminarea utilizării cărbunelui ca sursă de energie reprezintă un pas crucial în atingerea obiectivelor climatice în 2030 și 2050. Astfel, eficiența energetică devine o prioritate la nivel comunitar, însă bazată pe surse regenerabile, concomitent cu reducerea contribuției cărbunelui și gazului natural. Pentru asigurarea unei alimentări cu energie sigură și la un preț acceptabil pentru toate tipurile de consumatori, piața europeană trebuie să devină mai integrată, interconectată și digitalizată.

- **INDUSTRIE DURABILĂ |** Economia circulară joacă un rol central în transformarea industrială la nivel european, viitorul fiind construit în jurul modernizării și creșterii eficienței, în special în industriile mari consumatoare de energie.

- **CONSTRUIREA ȘI RENOVAREA |** Creșterea eficienței energetice a clădirilor reprezintă o oportunitate atât prin prisma consumului de energie, cât și prin cea a susținerii economiilor locale, antrenând sectorul imobiliar sustenabil. Comisia Europeană va lansa o platformă dedicată acestui sector, reunind toți actorii relevanți susținerii acestui demers, pentru identificarea unor idei creative, mecanisme de finanțare și abordări inovatoare care să valorifice la maximum resursele existente.

- **MOBILITATEA DURABILĂ |** Reducerea emisiilor de carbon ca urmare a transportului trebuie să fie de cel puțin 90% pentru a contribui semnificativ la atingerea obiectivelor privind neutralitatea climatică. Comisia Europeană are în plan să adopte o strategie pentru susținerea mobilității inteligente și durabile în 2020, având în centru nevoile utilizatorilor și încurajarea mijloacelor alternative de transport, nepoluante, mai sigure și accesibile.

Relevantă în contextul elaborării Strategiei de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș pentru perioada 2021-2027 este și **AGENDA TERITORIALĂ** a Uniunii Europene, lansată în anul 2011 și revizuită ulterior în 2020. Documentul strategic revizuit vizează orizontul de timp 2030 și se bazează pe două obiective generale, respectiv „O Europă justă" și „O Europă verde". Cele două sunt susținute de 6 priorități orientate către dezvoltarea teritoriului european, după cum urmează2:

- Europa echilibrată – Dezvoltare teritorială mai bine echilibrată, utilizând diversitatea Europei;
- Regiuni funcționale – Dezvoltare locală și regională convergentă, mai puțină inegalitate între locuri;
- Integrare peste granițe – Locuire și muncă mai ușoare peste granițele naționale;
- Mediu sănătos – Mediu ecologic mai bun, orașe și regiuni neutre din punct de vedere climatic și reziliente;
- Economie circulară – Economii locale puternice și sustenabile într-o lume globalizată;
- Conexiuni sustenabile – Conectivitate fizică și digitală sustenabilă a locurilor.

3.2. OPORTUNITĂȚI DE FINANȚARE ȘI DIRECȚII STRATEGICE PRELUATE DE LA NIVEL EUROPEAN LA NIVEL NAȚIONAL

În ceea ce privește noul ciclu de programare 2021-2027, pe plan european, cel mai important document strategic pentru următorul exercițiu financiar este **PROPUNEREA DE REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI DE STABILIRE A UNOR DISPOZIȚII COMUNE PRIVIND FONDUL EUROPEAN DE DEZVOLTARE REGIONALĂ, FONDUL SOCIAL EUROPEAN PLUS, FONDUL DE COEZIUNE ȘI FONDUL EUROPEAN PENTRU PESCUIT ȘI AFACERI MARITIME, ȘI DE INSTITUIRE A UNOR NORME FINANCIARE APLICABILE ACESTOR FONDURI, PRECUM ȘI FONDULUI PENTRU AZIL ȘI MIGRAȚIE, FONDULUI PENTRU SECURITATE INTERNĂ ȘI INSTRUMENTULUI PENTRU MANAGEMENTUL FRONTIERELOR ȘI VIZE**, din mai 2018, prin care Comisia Europeană propune o nouă abordare strategică pentru Politica de Coeziune. În cadrul regulamentului sunt evidențiate noile obiective de politică, acestea fiind rezultatul corelării și simplificării celor 11 obiective tematice utilizate în perioada 2014-2020. Astfel, aceasta va fi ghidată de următoarele cinci obiective principale:

- **O Europă mai inteligentă** – o transformare economică inovatoare și inteligentă;
- **O Europă mai ecologică** – cu emisii scăzute de carbon;
- **O Europă mai conectată** – mobilitate și conectivitate TIC regională;
- **O Europă mai socială** – implementarea Pilonului european al drepturilor sociale;
- **O Europă mai aproape de cetățeni** – dezvoltarea sustenabilă și integrată a zonelor urbane, rurale și de coastă.

În propunerea Comisiei Europene pentru bugetul 2021-2027, România are alocate 27 miliarde de euro prin Politica de Coeziune, cu 8% mai mult față de perioada de programare 2014-2020. Perioada post-2020 marchează o creștere substanțială a resurselor alocate pentru domeniile cercetare-inovare și tehnologii digitale (+160%), dar și pentru domeniul dedicat atenuării schimbărilor climatice și mediu înconjurător.

Politica de coeziune continuă investițiile în toate regiunile, pe baza a trei categorii: mai puțin dezvoltate, în tranziție, mai dezvoltate. Metoda de alocare a fondurilor se bazează încă, în mare măsură, pe PIB-ul pe cap de locuitor. Se introduc noi criterii – șomajul în rândul tinerilor, nivel scăzut de educație, schimbări climatice, primirea și integrarea migraților –, pentru a ilustra mai bine realitatea de pe teren. Politica de coeziune continuă să sprijine strategiile de dezvoltare inițiate și coordonate la nivel local. Crește și

[2] Agenda Teritorială 2030. Disponibilă online la: https://www.territorialagenda.eu/home.html

dimensiunea urbană a politicii de coeziune, prin alocarea a 8% din FEDR dezvoltării urbane durabile și printr-un nou program de colaborare în rețea și de consolidare a capacităților dedicat autorităților urbane. Cooperarea interregională și transfrontalieră va fi facilitată de noua posibilitate ca o regiune să utilizeze părți din propria alocare pentru a finanța proiecte în altă parte a Europei, împreună cu alte regiuni. Noua generație a programelor de cooperare interregională și transfrontalieră – „Interreg", va ajuta statele membre să depășească obstacolele transfrontaliere și să dezvolte servicii comune.

Implementarea politicii de coeziune 2021-2027 la nivel național se va realiza prin intermediul a 9 programe operaționale, respectiv:

- Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD);
- Programul Operațional Transport (POT);
- Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF);
- Programul Operațional Sănătate (POS);
- Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO);
- Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS);
- Programele Operaționale Regionale (POR);
- Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT);
- Programul Operațional Tranziție Justă (POTJ).

Programul Operațional Regional Vest reprezintă principalul document de orientare a investițiilor cofinanțate din fonduri europene din Regiunea de Dezvoltare Vest și, implicit, a celor din județul Timiș, în perioada 2021-2027, având o alocare orientativă de 1 miliard EUR. Prioritățile POR Vest[3] pentru perioada 2021-2027 sunt următoarele:

- Prioritatea 1 – O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice (OP1);
- Prioritatea 2 – O regiune cu orașe Smart și o administrație digitalizată (OP1);
- Prioritatea 3 – O regiune cu orașe prietenoase cu mediul (OP2);
- Prioritatea 4 – O regiune cu mobilitate sustenabilă (OP2);
- Prioritatea 5 – O regiune accesibilă (OP3);
- Prioritatea 6 – O regiune educată (OP4);
- Prioritatea 7 – O regiune atractivă (OP5);
- Prioritatea 8 – Asistență tehnică.

Planul Național de Relansare și Reziliență (PNRR) al României, un document strategic extrem de important pentru perioada de programare 2021-2027, acesta stabilind domeniile și prioritățile de investiții de la nivel național, precum și a direcțiilor de reformă în contextul crizei pandemice existente. Documentul se bazează pe cei 6 piloni principali ai Mecanismului de redresare și reziliență european și propune alocarea a 41.1 miliarde EUR (141% din alocarea României din granturi și împrumuturi) pentru reformele naționale.

De asemenea, în ceea ce privește dezvoltarea rurală, în perioada 2021-2027 se va realiza conform **PLANULUI NAȚIONAL STRATEGIC PAC**, un document necesar în vederea accesării fondurilor aferente Politicii Agricole Comune, în valoare de 365 de miliarde EUR. România are alocată o sumă de 20.5 miliarde EUR dintre care 13.5 miliarde EUR pentru plățile directe, 363 mil. EUR pentru măsurile de sprijinire a pieței (FEGA) și 6.7 miliarde EUR pentru dezvoltare rurală (FEADR). În prezent Planul Național Strategic al României este în curs de elaborare.

[3] varianta aprilie 2021 disponibilă la data elaborării Strategiei

Dezvoltarea în perioada post 2020 va fi susținută și de instrumentul temporar de redresare **NEXTGENERATIONEU**, menit să ajute statele membre în procesul de redresare după pandemia de COVID-19. Elementul central al acestui instrument este Mecanismul de redresare și reziliență, având un buget de 672,5 miliarde EUR pentru împrumuturi și granturi disponibile pentru sprijinirea reformelor și investițiilor realizate de către statele membre. Pentru accesarea împrumuturilor și granturilor, fiecare state membru trebuie să elaboreze un plan național de redresare și de reziliență care să prezinte principalele reforme și intervenții prevăzute pentru perioada post-pandemie.

Scopul principal al mecanismului este de a atenua impactul socio-economic al pandemiei și de a orienta eforturile post-pandemie către o dezvoltare durabilă, rezilientă, pregătită pentru oportunitățile oferite de tranzițiile către o economie verde și către digitalizare. Astfel, mecanismul se bazează pe 6 piloni principali, respectiv:

- Tranziția verde;
- Transformarea digitală;
- Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii;
- Coeziune socială și teritorială;
- Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională;
- Politici pentru generația următoare, copii și tineret.

Mecanismul este bazat, totodată, pe direcțiile și prioritățile promovate prin Pactul verde european ca strategie de dezvoltare sustenabilă a teritoriului european. Astfel, mecanismul este menit să contribuie semnificativ la integrarea acțiunilor climatice și a sustenabilității mediului, statele membre trebuind să asigure cel puțin 37% din alocarea totală a planului de redresare și reziliență către acțiuni care să contribuie la tranziția verde. Totodată, mecanismul vizează digitalizarea la nivel european, cu cel puțin 20% din alocarea planurilor de redresare și reziliență fiind destinate cheltuielilor digitale. **PLANUL NAȚIONAL DE RELANSARE ȘI REZILIENȚĂ (PNRR) AL ROMÂNIEI,** un document strategic extrem de important pentru perioada de programare 2021-2027, acesta stabilind domeniile și prioritățile de investiții de la nivel național, precum și a direcțiilor de reformă în contextul crizei pandemice existente. Documentul se bazează pe cei 6 piloni principali ai Mecanismului de redresare și reziliență european și propune alocarea a 41.1 miliarde EUR (141% din alocarea României din granturi și împrumuturi) pentru reformele naționale. În capitolul **Error! Reference source not found.**. **Error! Reference source not found.**, punctul **Error! Reference source not found.**, se poate consulta tabelul care centralizează propunerile PNRR pentru fiecare pilot în parte, precum și bugetul inițial de negociere pentru fiecare componentă în parte.

Cea mai ridicată alocare se regăsește în cazul Pilonului I, acesta vizând tranziția verde. În cadrul acestui pilon sunt propuse proiecte pentru utilitățile publice, fondul forestier și spațiile verzi, transportul feroviar, mobilitatea urbană, energia regenerabilă și eficiența energetică. Acesta este urmat de Pilonul III și Pilonul V, cele două fiind orientate către dezvoltarea socio-economică a teritoriului național.

Versiunea actuală a PNRR a fost transmis în luna Martie 2021 către Guvernul României, urmând ca acesta să fie ulterior aprobat prin Hotărâre de Guvern.

3.3. CONTEXT STRATEGIC NAȚIONAL ȘI REGIONAL

În ceea ce privește documentele relevante de la nivel național, se remarcă următoarele:

- Strategia de Dezvoltare Teritorială a României (SDTR);
- PATN (Planul de Amenajarea Teritoriului Național);
- Master Planul General de Transport (MPGT);

- Strategia Națională privind Îmbătrânirea Activă (SNIA);
- Strategia Națională privind Reducerea Părăsirii Timpurii a Școlii (SNRPTS);
- Strategia Națională pentru Învățământ Terțiar (SNIT);
- Strategia pentru cultură și patrimoniu național 2016-2022.

STRATEGIA DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ A ROMÂNIEI (SDTR)[4] este documentul strategic care vizează dezvoltarea teritoriului național pentru orizontul de timp 2035, prezentând viziunea și obiectivele de dezvoltare la nivel național, regional și interregional, precum și aspecte ce privesc dezvoltarea la nivel transfrontalier și transnațional.

Conform viziunii SDTR, „România în 2035 este o țară cu un teritoriu funcțional, administrat eficient, care asigură condiții de viață și locuire pentru cetățenii săi și are un rol important în dezvoltarea zonei de sud-est a Europei". Aceasta se bazează pe 5 obiective generale, după cum urmează:

1. Asigurarea unei integrări funcționale a teritoriului național în spațiul european prin sprijinirea interconectării eficiente a rețelelor energetice, de transporturi și broadband;
2. Creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitară și a serviciilor publice în vederea asigurării unor spații urbane și rurale de calitate, atractive și incluzive;
3. Dezvoltarea unei rețele de localități competitive și coezive prin sprijinirea specializării teritoriale și formarea zonelor funcționale urbane;
4. Protejarea patrimoniului natural și construit și valorificarea elementelor de identitate teritorială;
5. Creșterea capacității instituționale de gestionare a proceselor de dezvoltare teritorială.

Pentru concretizarea viziunii, Strategia propune un scenariu de dezvoltare pentru anul 2035, concentrat pe dezvoltarea unei Românii policentrice. Scenariul urmărește dezvoltarea unor nuclee de concentrare a resurselor umane, materiale, tehnologice și de capitaluri, fiind vizate orașele mari și medii. Scopul unei astfel de dezvoltări este de a conecta eficient zonele de dezvoltare de la nivel național cu teritoriile europene, în vederea integrării mai bune a României în cadrul Uniunii Europene atât din punct de vedere economic, cât și regional.

Județul Timiș se află printre cele mai dezvoltate regiuni ale României, situându-se pe locul doi, după municipiul București, alături de județul Cluj, cele două fiind considerate cele mai dinamice regiuni la nivel național. Acesta face parte din Euroregiunea „Dunăre – Criș – Mureș – Tisa" și se află pe traseul axei de dezvoltare interregionale Iași – Bacău – Brașov – Timișoara – Arad – Oradea Satu-Mare, urmărindu-se dezvoltarea și extinderea relațiilor dintre comunitățile și autoritățile locale în domenii precum economie, educație, cultură, sănătate, știință și sport. Totodată, municipiul Timișoara împreună cu municipiul Arad constituie a doua cea mai mare zonă economică a României după municipiul București.

SDTR prevede următoarele măsuri ce vizează în mod direct dezvoltarea județului Timiș și a localităților componente:

- Înființarea de trasee de cale ferată ușoară care să lege centrul orașelor mari de aeroporturi și de localitățile din zonele polarizare, inclusiv cu utilizarea infrastructurii feroviare existente sau a tehnologiei monoșină/monorail;
- Realizarea de variante de ocolire pentru o serie de orașe, printre care și Timișoara (varianta sud);
- Extinderea pistelor de biciclete care să facă legătura între centrul urban și zona de influență urbană, inclusiv înființarea de stații de închiriere și dotarea autobuzelor cu suporturi de biciclete;

[4] MDRAP, Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, 2016.

- Reabilitarea structurală și creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe, inclusiv promovarea utilizării resurselor regenerabile de energie pentru alimentarea acestora, cu precădere în orașele cu peste 50% din locuințe situate în blocuri (Timișoara, Lugoj);
- Construcția de spitale regionale de urgență în fiecare regiune de dezvoltare (Timișoara);
- Reabilitarea, modernizarea, extinderea și echiparea campusurilor universitare, cu prioritate în centrele universitare cu peste 5,000 de studenți în sistemul public;
- Construcția, reabilitarea și modernizarea locuințelor sociale, inclusiv în parteneriat public-privat, cu precădere în orașele cu o pondere de peste 5% a populației în zone cu locuire precară (Lugoj, Timișoara, Jimbolia);
- Construcția de parcuri științifice și tehnologice (Timișoara);
- Construcția unui terminal intermodal de mărfuri (Timișoara);
- Înființarea/extinderea de parcuri logistice (Timișoara);
- Construcția de centre de cercetare-dezvoltare-inovare în domeniile prioritare de cercetare-dezvoltare și de specializare inteligentă de la nivel național;
- Înființarea de sisteme regionale de marketing și de piețe de gross/burse pentru produse agroalimentare (Timișoara-Arad);
- Dezvoltarea și consolidarea axei transfrontaliere Timișoara – Belgrad.

PLANUL DE AMENAJAREA TERITORIULUI NAȚIONAL (PATN)

Secțiunea I – Rețele de transport a PATN propune următoarele intervenții de modernizare/extindere a infrastructurii locale pentru o conectivitate ridicată a teritoriului:

- Autostrada Nădlac – Arad – Timișoara – Lugoj – Deva – Sibiu – Pitești – București – Lehliu – Fetești – Cernavodă – Constanța;
- Autostrada Timișoara – Stamora Moravița;
- Autostrada Lugoj – Caransebeș – Drobeta Turnu Severin – Filiași – Craiova – Calafat;
- Drumul expres/cu 4 benzi Nădlac – Timișoara;
- Drumul expres/cu 4 benzi Cenad – Timișoara;
- Linia de cale ferată Arad – Timișoara – Caransebeș – Drobeta Turnu Severin – Strehaia – Craiova – Calafat;
- Linia de cale ferată Timișoara – Stamora Moravița;
- Canalul Bega pe sectorul Timișoara – frontieră;
- Port Timișoara pe canalul Bega;
- Aeroportul Timișoara.

Secțiunea a III-a – Zone protejate a PATN, aprobată prin Legea nr. 5/2000, evidențiază principalele zone protejate de la nivelul județului Timiș, precum și localizarea acestora în teritoriu. Județul dispune de 14 rezervații și monumente ale naturii concentrate în cadrul orașului Făget și a comunelor Cenad, Tormac, Sacoșu Turcesc, Sânpetru Mare, Remetea Mare, Bara, Satchinez, Ghiroda, Beba Veche, Pișchia, Peciu Nou și Fârdea. Totodată, județul dispune și de monumente și ansambluri de arhitectură fiind parte din valorile de patrimoniu cultural de interes național, respectiv un ansamblu urban, marcat de centrul istoric al municipiului Timișoara și 5 biserici și ansambluri mănăstirești în municipiul Timișoara și comunele Banloc și Gătaia. Secțiunea a III-a a PATN identifică municipiile Timișoara și Lugoj, orașul Făget și comunele Banloc,

Gătaia și Margina ca unități administrativ-teritoriale cu concentrare foarte mare a patrimoniului construit cu valoare culturală de interes național.

Secțiunea a V-a – Zone de risc natural, aprobată prin Legea nr. 575/2001, pentru secțiunea cutremure de pământ, include municipiile și orașele din județul Timiș în zona cu intensitate seismică VII (intensitatea seismică exprimată în grade MSK), cu o perioadă de revenire de cca 100 ani, excepție făcând orașul Deta, acesta încadrându-se în zona cu intensitate seismică VIII. Totodată, o parte dintre localitățile din județ sunt predispuse la risc de inundații atât pe cursurile de apă, cât și pe torenți. În ceea ce privește alunecările de teren, localitățile din județ sunt încadrate ca având un risc de producere a alunecărilor de teren de tip reactivat, cel mai ridicat risc fiind evidențiat în Brestovăț, Ohaba Lungă, Pietroasa și Secaș.

MASTERPLANUL GENERAL DE TRANSPORT (MPGT) este un document strategic care vizează dezvoltarea infrastructurii de transport la nivel național, urmărind nevoile de dezvoltare ale României, precum și direcțiile și obiectivele trasate de Uniunea Europeană în ceea ce privește transportul. MPGT se încadrează în orizontul de timp 2014-2030, conturând intervenții cu orizont 2020, cât și baza pentru intervențiile post 2020 și se concentrează pe următoarele teme generale și obiective strategice5:

- **EFICIENȚĂ ECONOMICĂ |** sistemul de transport trebuie să fie eficient în ce privește operațiunile de transport și utilizatorii acestuia. În mod specific, beneficiile sistemului de transport ar trebui să depășească costurile;
- **SUSTENABILITATE |** acest concept include sustenabilitatea financiară, economică și de mediu. Modurile de transport așa numite durabile – feroviar, transport cu autobuzul și transport naval – care sunt mai eficiente energetic și cu un grad mai scăzut de emisii trebuie dezvoltate în mod prioritar;
- **SIGURANȚA |** investițiile în transporturi ar trebui să producă un sistem de transport mai sigur;
- **IMPACTUL ASUPRA MEDIULUI |** sistemul de transport nu trebuie să aibă un impact negativ asupra mediului;
- **DEZVOLTAREA ECONOMICĂ |** sistemul de transport trebuie configurat astfel încât să permită dezvoltarea economică atât la nivel național, cât și la nivel regional. Investițiile în transporturi trebuie, de asemenea, să favorizeze echitatea față de cetățenii României;
- **FINANȚAREA |** există un deficit substanțial de finanțare a transporturilor în România. La nivelul proiectelor disponibilitatea fondurilor europene prin intermediul Fondurilor Structurale (FC, FEDR, Connecting Europe Facility (CEF) și PPP) vor afecta oportunitatea implementării acestora dar și prioritizarea lor. Programul general va trebui să se încadreze în limita unor estimări realiste a fondurilor naționale și internaționale disponibile pe perioada planificată.

Conform MPGT, județul Timiș este traversat de rețeaua TEN-T Centrală (Core) atât pe cale rutieră, cât și pe cale feroviară, aceasta desfășurându-se pe direcția N-S către municipiul Arad, respectiv granița cu Serbia, precum și pe direcția E-V între municipiul Timișoara și zona sudică a teritoriului național. De asemenea, master planul prevede și o serie de intervenții a căror implementare vor contribui la dezvoltarea județului Timiș, acestea fiind orientate către finalizarea autostrăzii A1, extinderea infrastructurii rutiere, modernizarea infrastructurii feroviare și a celei destinate transportului aerian, precum și implementarea unor structuri de transport multimodal.

STRATEGIA NAȚIONALĂ PRIVIND ÎMBĂTRÂNIREA ACTIVĂ (SNIA) vizează reducerea îmbătrânirii fizice premature și încurajarea populației vârstnice de a participa activ în societate până la o vârsta cât mai înaintată. Astfel, Strategia promovează principiile acceptate de ONU și de Comisia Europeană, respectiv autoîmplinirea, participarea, independența, îngrijirea și demnitatea.

[5] Ministerul Transporturilor, Master Plan General de Transport al României, 2015.

Totodată, această se bazează pe 3 obiective strategice, după cum urmează:

- Prelungirea și îmbunătățirea calității vieții persoanelor vârstnice;
- Promovarea participării sociale active și demne a persoanelor vârstnice;
- Obținerea unui grad mai ridicat de independență și siguranță pentru persoanele cu nevoi de îngrijire de lungă durată.

Strategia Națională privind Îmbătrânirea Activă se află în strânsă legătură cu Strategia Națională de Sănătate, fiind necesare pregătirea sistemului medical pentru deservirea populației vârstnice, cât și întârzierea îmbătrânirii fizice și a apariției bolilor cronice.

STRATEGIA NAȚIONALĂ PRIVIND REDUCEREA PĂRĂSIRII TIMPURII A ȘCOLII (SNRPTS) contribuie la atingerea obiectivelor majore ale Strategiei Europa 2020, urmărind îmbunătățirea nivelului de educație și de instruire, cât și soluționarea principalilor factori de risc în ceea ce privește șomajul, sărăcia și excluziunea socială. Astfel, strategia se bazează pe măsuri de prevenire, de intervenție și de compensare pentru a asigura o acoperire cât mai largă a provocărilor și elementelor de potențial la nivel național din punct de vedere al reducerii părăsirii timpurii a școlii.

Programele și măsurile propuse prin intermediul strategiei sunt concentrate în cadrul a 4 piloni strategici, respectiv:

- Asigurarea accesului la educație și la o educație de calitate pentru toți copiii;
- Asigurarea finalizării învățământului obligatoriu de către toți copiii;
- Reintegrarea în sistemul de educație a persoanelor care au părăsit timpuriu școala;
- Dezvoltarea sprijinului instituțional adecvat.

STRATEGIA NAȚIONALĂ PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNT TERȚIAR (SNIT) contribuie la eforturile României de a se alătura până în anul 2030 statelor europene cu economii avansate, acesta reprezentând obiectivul principal al viziunii de dezvoltare al învățământului terțiar din România. Astfel, viziunea strategiei este ca „în anul 2020, învățământul terțiar foarte performant va constitui motorul creșterii economice, va contribui la creșterea productivității și va promova coeziunea socială, punând astfel fundamentele unei economii bazate pe cunoaștere. Învățământul superior va pregăti specialiști care pot să dezvolte o societate competitivă într-o economie globală. Instituțiile de învățământ superior vor putea să catalizeze creativitatea și inovarea în întreaga societate din România și, în special, să susțină economia în dezvoltarea de produse și servicii”. 6

STRATEGIA PENTRU CULTURĂ ȘI PATRIMONIU NAȚIONAL stabilește prioritățile și direcțiile de acțiune pentru planificarea culturală de la nivel național din perioada 2016-2022, urmărind o dezvoltare culturală echilibrată, durabilă și inteligentă, care să fie în beneficiul societății și a tuturor actorilor implicați. Documentul se bazează pe 5 axe prioritare, fiecare cuprinzând obiective și direcții de acțiune specifice.

TABEL 1. OBIECTIVELE STRATEGIEI PENTRU CULTURĂ ȘI PATRIMONIU NAȚIONAL

AXA PRIORITARĂ	OBIECTIV GENERAL	DIRECȚIE DE ACȚIUNE
Cultura – factor de dezvoltare durabilă	Valorificarea resurselor culturale – elemente de identitate locală și regională pentru dezvoltare teritorială durabilă și o calitate ridicată a vieții	Promovarea unei abordări integrate a intervențiilor pentru dezvoltare teritorială, cu evidențierea rolului culturii
		Susținerea unei dezvoltări durabile prin turism cultural

[6] Ministerul Educației și Cercetării, Strategia Națională pentru Învățământ Terțiar 2015-2020.

AXA PRIORITARĂ	OBIECTIV GENERAL	DIRECȚIE DE ACȚIUNE
		Dezvoltarea infrastructurii de servicii și a ofertei culturale pentru producție și consum cultural de proximitate
	O mai bună protejare a patrimoniului cultural, bazată pe o cunoaștere a situației și a angajării de parteneriate eficiente (local-central și public-privat)	-
Economia creativă	Dezvoltarea antreprenoriatului în SCC	-
	Valorificarea avantajelor competitive ale SCC pentru dezvoltare	-
	Creșterea activității comerciale externe a operatorilor români din SCC	-
Acces la cultură și diversitatea expresiilor culturale	Dezvoltarea publicului pentru cultură	Susținerea diversificării categoriilor de public al instituțiilor de cultură
		Impulsionarea creșterii consumului cultural
		O mai bună înțelegere a obiectivelor comune domeniilor culturii și educației – educație prin și pentru cultură
	Dezvoltarea creativității contemporane	-
	Creșterea vitalității formelor culturale specifice minorităților naționale și ale noilor grupuri etnice de pe teritoriul României	-
	Amplificarea intervențiilor culturale pentru grupurile vulnerabile	-
Cultura română în circuitul cultural internațional	Creșterea prezenței operelor, creatorilor și operatorilor culturali români la nivel internațional	Promovarea pe plan internațional a valorilor culturale ale României
		Susținerea mobilității practicienilor culturali și a participării operatorilor culturali români la rețele, proiecte și programe internaționale bazate pe cooperare
Capacitatea sectoarelor culturale și creative	Îmbunătățirea serviciului public în domeniul culturii	Sprijinirea performanței administrației și a instituțiilor publice de cultură
		Promovarea integrității în sectorul cultural public
		Încurajarea guvernării participative prin informarea și implicarea operatorilor culturali
	Extinderea și modernizarea infrastructurii culturale	-
	Debirocratizarea și actualizarea cadrului de reglementare și a practicilor de finanțare a SCC	-
	Îmbunătățirea statutului socio-profesional și a condiției creatorului	-
	Creșterea rolului TIC în cultură	-

AXA PRIORITARĂ	OBIECTIV GENERAL	DIRECȚIE DE ACȚIUNE
	Dezvoltarea competențelor practicienilor culturali și a atractivității SCC ca are ocupațională pentru alegerea unei profesii	-

Sursa: Strategia pentru cultură și patrimoniu național

La nivel regional, unul dintre documentele strategice relevante este **PLANUL DE DEZVOLTARE REGIONALĂ (PDR) VEST 2021-2027**, principalul document de planificare și programare al Regiunii Vest pentru următoarea perioadă de programare. În prezent, documentul se află în curs de elaborare, urmând ca o dată cu finalizarea acestuia să se realizeze o analiză mai detaliată a viziunii, obiectivelor și direcțiilor prioritare promovate pentru perioada de programare 2021-2027 la nivelul Regiunii Vest.

Un alt document strategic important de la nivel regional este **STRATEGIA REGIONALĂ DE SPECIALIZARE INTELIGENTĂ 2021-2027** care conturează următorul obiectiv general: „Până în anul 2027, Regiunea Vest își propune să își consolideze ecosistemul regional de inovare devenind: mai productivă, mai dinamică și conectată la nou”7. Acestuia i se adaugă o serie de obiective specifice, după cum urmează:

- Accentuarea rolului cercetării-inovării aplicative;
- Preluarea tehnologiilor înalte;
- Concentrare asupra întăririi potențialului inovativ al IMM-urilor.

Scopul documentului este de a ghida dezvoltarea regiunii din punct de vedere a specializării inteligente în perioada următoare de programare, ținând cont de sursele de finanțare existente și de maximizarea potențialului existent la nivelul regiunii. Astfel, strategia propune 6 sectoare prioritare de specializare inteligentă, respectiv: agricultură și industrie alimentară, eficiență energetică și construcții (clădiri) sustenabile, industria manufacturieră și prelucrătoare, industriile culturale și creative, TIC, industria 4.0 și automotive și sănătate.

3.4. CONTEXT STRATEGIC JUDEȚEAN

La nivel județean, se remarcă o serie de documente strategice ce conțin direcții de dezvoltare importante pentru județului Timiș, acestea fiind conturate în perioada de programare 2014-2020.

Cel mai important astfel de document este STRATEGIA DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ A JUDEȚULUI TIMIȘ 2015-2020/2023. Scopul general al strategiei este de a contura o creștere economică durabilă la nivelul județului Timiș în perioada vizată (2015-2020/2023) prin atingerea tuturor obiectivelor stabilite și prin îndeplinirea viziunii.

Astfel, strategia conturează o viziune de dezvoltare pentru județul Timiș, având drept orizont de timp anul 2050, fiind definită după cum urmează: „Dezvoltarea durabilă a județului Timiș prin crearea unui mediu economico-social competitiv, stabil, sănătos și diversificat, capabil să asigure dezvoltarea economică continua prin avantaj comparativ, specializare și reindustrializare inteligentă, economisirea relativă de resurse minerale și energetice clasice, protecția mediului, creșterea calității vieții cetățenilor și reducerea semnificativă a decalajelor de evoluție față de regiunile similare NUTS 3 ale Uniunii Europene (UE), nivelul de dezvoltare al județului ajungând în anul 2050 la nivelul mediu al regiunilor dezvoltate din UE”8.

Această viziune este susținută de 6 direcții strategice, după cum urmează:

[7] ADR Vest, Strategia Regională de Specializare Inteligentă 2021-2027.
Disponibilă la: https://adrvest.ro/wp-content/uploads/2020/09/RIS3_28-09-2020.pdf
[8] ADETIM – CJ Timiș, Strategia de Dezvoltare Economico-Socială a Județului Timiș 2015-2020/2023, 2015.

- Tranziția spre condiții de viață și spre un nivel de sănătate ridicat;
- Trecerea la păstrarea viabilității mediului înconjurător și dezvoltare socio-culturală a colectivităților de populație umană;
- Tranziția spre consum eficient de materiale-energie, securitate energetică și mobilitatea bunurilor persoanelor;
- Un sistem integrat de cunoaștere și de învățare pentru dezvoltare economică și socială;
- Tranziția spre o producție locală alimentară și securitatea sănătății colectivităților umane și a mediului înconjurător;
- Trecerea la permanentizarea unor relații internaționale de cooperare regională și la crearea unei dimensiuni instituționale vizibile la nivelul UE a Regiunii /NUTS 3 – RO424[9].

Acestora li se adaugă și obiectivul general și obiectivele specifice ale strategiei, acestea fiind propuse cu un orizont de timp în anul 2025. Obiectivul general sprijină dezvoltarea socio-economică durabilă la nivelul județului, bazându-se pe „reproiectarea produselor, serviciilor și tehnologiilor corespunzătoare nevoilor locale pentru a asigura județului Timiș cel mai ridicat nivel al competitivității prin valoare adăugată/salariat și eficiență energetică și de consum de resurse minerale de produs”10. Obiectivele specifice vizează domenii precum accesibilitate, atractivitate, poli locali de creștere, competitive, turism și calitatea vieții, orientându-se către îmbunătățirea gradului acestora în vederea atingerii obiectivului general propus.

La nivelul județului se remarcă și **PROGRAMUL STRATEGIC MULTIANUAL AL JUDEȚULUI TIMIȘ**, împreună cu **PLANUL DE ACȚIUNE AL JUDEȚULUI TIMIȘ PENTRU PERIOADA 2017-2020**, cele două conturând principalele proiecte considerate relevante pentru dezvoltarea județului în perioada 2017-2020, fiind evidențiate titlul proiectelor, sursele de finanțare și bugetul estimat al acestora. Conform Planului de Acțiune, proiectele propuse vizează diferite domenii care susțin dezvoltarea economico-socială a județului, precum infrastructură (37 de proiecte), eficiență energetică și utilizarea energiilor regenerabile (2 proiecte) și alte domenii de interes (45 de proiecte).

Un alt document relevant la nivel județean este și **PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI JUDEȚULUI TIMIȘ**, acesta conturând strategia de dezvoltare spațială a județului. Acesta a fost elaborat în anul 2013, vizând ca în următorul deceniu județul Timiș să devină un *„spațiu european modern, atractiv, cu o dezvoltare teritorială echilibrată, un mediu economic competitiv și dinamic, bazat pe inovare și transfer tehnologic, ce asigură un nivel de trai decent locuitorilor săi, o stare a mediului natural și antropic prezervată în condițiile dezvoltării durabile, servicii de educație și sănătate de înaltă calitate, precum și o infrastructură de transport edilitară bine conturată”*[11].

Planul de Amenajare a Teritoriului Județului Timiș se axează pe 7 domenii țintă, respectiv contextul suprateritorial, structura activităților și zonificarea teritoriului, gospodărirea apelor și echiparea edilitară, căi de comunicație și transport, populația și rețeaua de localități, zone protejate – turism și cadrul natural, mediul, zone de risc. Pentru fiecare dintre aceste domenii sunt propuse sub-domenii, obiective sectoriale și obiective specifice, care susțin obiectivul general al PATJ, respectiv *„Dezvoltarea durabilă a județului Timiș – crearea unui mediu economico-social competitiv, stabil, sănătos și diversificat, capabil să asigure creșterea economică continuă, creșterea calității vieții cetățenilor și reducerea decalajelor de dezvoltare față de regiunile Uniunii Europene”*[12].

---

[9] Codul județului Timiș
[10] ADETIM – CJ Timiș, Strategia de Dezvoltare Economico-Socială a Județului Timiș 2015-2020/2023, 2015.
[11] SC Urban Team SRL – SC Velplan Design SRL – SC Urban Profesional Consulting SRL, Actualizare Plan de Amenajare a Teritoriului Județului Timiș – volum 9. Strategia de Dezvoltare Spațială, 2013.
[12] SC Urban Team SRL – SC Velplan Design SRL – SC Urban Profesional Consulting SRL, Actualizare Plan de Amenajare a Teritoriului Județului Timiș – volum 9. Strategia de Dezvoltare Spațială, 2013.

Pe lângă acestea, la nivel județean sunt active și o serie de strategii sectoriale din domenii precum educație, sănătate, cultură sau mediu, direcțiile și prioritățile promovate de către acestea fiind relevante pentru dezvoltarea județului. Un prim astfel de document este **STRATEGIA DE TINERET A JUDEȚULUI TIMIȘ** pentru perioada 2017-2021, aceasta fiind concentrată pe educație, muncă, incluziune socială, sănătate și mediu, voluntariat, participare, cultură și recreere, urmărind ca până în anul 2021 tineri să aibă acces la informațiile, infrastructura și serviciile necesare pentru a putea desfășura activitățile aferente domeniilor anterior menționate.

STRATEGIA CULTURALĂ A JUDEȚULUI TIMIȘ 2018-2022 cuprinde 4 direcții strategice principale, orientate către dezvoltarea vieții culturale, menținerea multiculturalității, integrarea culturii locale la nivel național și european, precum și către dezvoltarea ofertei culturale locale, acestea fiind susținute de o serie de obiective generale și specifice, precum și de măsuri aferente fiecărui obiectiv specific. Scopul strategiei este de a dezvolta sectorul cultural de la nivelul județului Timiș, în vederea creșterii competitivității acestuia atât la nivel național, cât și la nivel european, dar și pentru a asigura servicii de calitate pentru locuitorii județului.

STRATEGIA DE DEZVOLTARE A EDUCAȚIEI FIZICE ȘI A SPORTULUI ÎN JUDEȚUL TIMIȘ pentru perioada 2018-2023 prezintă principalele direcții prioritare care să ghideze dezvoltarea coerentă a domeniului sportului în județul Timiș, luând în considerare dimensiunile sociale, economice și de mediu ale dezvoltării durabile. Astfel, strategia este structurată în jurul a 3 piloni: participare, practicare și performanță și a 3 linii directoare: încurajarea sportului de masă, susținerea sportului de performanță și dezvoltarea infrastructurii sportive.

Un alt document strategic relevant este **STRATEGIA JUDEȚULUI TIMIȘ PRIVIND DEZVOLTAREA SERVICIILOR SOCIALE** (2014-2020), ce urmărește diversificarea și dezvoltarea serviciilor sociale din județul Timiș pentru toate categoriile sociale, precum și protejarea și asigurarea tuturor drepturilor omului. Strategia se bazează pe 3 direcții principale de acțiune, după cum urmează[13]:

- Furnizarea serviciilor sociale destinate copilului / familiei;
- Furnizarea serviciilor sociale destinate persoanelor adulte;
- Furnizarea serviciilor sociale destinate altor categorii de persoane aflate în dificultate.

Scopul acestora este de a asigura îmbunătățirea serviciilor sociale pentru toate categoriile țintă vizate de strategie, fiind conturate obiective generale și specifice pentru fiecare direcție de acțiune, în conformitate cu necesitățile și resursele identificate la nivel județean.

STRATEGIA SECTORIALĂ DE DEZVOLTARE TURISTICĂ A JUDEȚULUI TIMIȘ (2018-2028) stabilește prioritățile pe termen scurt, mediu și lung în domeniul turismului la nivelul județului Timiș, fiind orientată către valorificarea corespunzătoare a resurselor turistice existente, precum și către o dezvoltare economică coerentă la nivelul întregului teritoriu județean. Astfel, au fost stabilite 3 obiective generale[14]:

1. Creșterea veniturilor încasate din activități turistice și conexe la nivelul județului Timiș cu 15% până în 2020 și cu 20% până în 2028 comparativ cu anul 2017.
2. Creșterea cu 10% a gradului de notorietate a județului Timiș până în 2020 și cu 15% până în 2028 comparativ cu anul 2017 ca destinație turistică.
3. Creșterea cu 9% a numărului de persoane implicate în industria ospitalității până în 2028 față de anul 2017.

[13] Consiliul Județean Timiș, Strategia județului Timiș privind dezvoltarea serviciilor sociale 2014-2020.
[14] Expert Consulting SRL, Strategia sectorială de dezvoltare turistică a județului Timiș 2018-2028.

Îndeplinirea acestor obiective este necesară pentru a conduce atât la creșterea ofertei de servicii turistice din județ, cât și la creșterea ponderii pe care turismul o are în cadrul economiei locale.

MASTER PLANUL ENERGETIC AL JUDEȚULUI TIMIȘ este un alt document strategic relevant la nivel județean, ce a vizat orizontul de timp 2013-2020, scopul acestuia fiind de a orienta dezvoltarea sectorului energetic pe baza politicilor și standardelor de la nivel național și european, în conformitate cu principiile dezvoltării durabile. Măsurile și intervențiile propuse prin intermediul Masterplanului vizează multiple sectoare, respectiv clădirile și instalații aferente, transportul, sistemul de termoficare, producția de energie locală, achizițiile în domeniul energetic, comunicarea, promovarea managementului deșeurilor și promovarea potențialului SRE.

STRATEGIA DE EFICIENȚĂ ENERGETICĂ A JUDEȚULUI TIMIȘ urmărește dezvoltarea domeniului energie pentru orizontul de timp 2021-2027, bazându-se pe următoarea viziune:

„Consiliul Județean Timiș vizează dezvoltarea energetică și economică sustenabilă a județului, prin politici și direcții de acțiune coroborate cu liniile strategice stabilite la nivel European, național și Județean în domeniul energiei, cu scopul de a asigura securitatea energetică și accesul la energie a locuitorilor, atingerea unor consumuri energetice eficiente, creșterea competitivității serviciilor energetice și încurajarea și susținerea unei dezvoltări durabile prin reducerea dependenței de sursele de energie convenționale în detrimentul resurselor energetice regenerabile, cu scopul de a limita impactul asupra mediului și a îmbunătății calitatea vieții locuitorilor Județului Timiș”[15].

Strategia se bazează pe o serie de obiective specifice orientate către informarea și educarea părților interesate în legătură cu domeniul energetic, creșterea aportului județului la îndeplinirea angajamentelor asumate de România prin aderarea la Tratatul de Aderare și implementarea acquis-ului comunitar, promovarea eficienței energetice prin creșterea ponderii surselor regenerabile, promovarea tehnologiilor și echipamentelor durabile, fundamentarea unui portofoliu de proiecte de dezvoltare investiționale în sectorul energetic, fundamentarea elaborării de politici, proiecte și programe în domeniu, precum și către identificarea consumurilor energetice de la nivelul județului. Astfel, strategia identifică principalele domenii de intervenție pentru sectorul energetic din județul Timiș, respectiv energia electrică, termoficarea, clădirile, transportul, deșeurile, achizițiile publice ecologice și informarea și conștientizarea cetățenilor.

PLANUL DE MENȚINERE A CALITĂȚII AERULUI ÎN JUDEȚUL TIMIȘ (2019-2023) este important la nivel județean întrucât identifică principalele nevoi și provocări cu care se confruntă județul la momentul elaborării și conturarea unui set de măsuri specifice care să asigure menținere a unei calități cât mai ridicate a aerului de pe teritoriul județean. Cele 9 măsuri propuse prin plan sunt următoarele[16]:

- Reabilitare/modernizare infrastructură de transport și infrastructuri conexe;
- Mărirea gradului de folosire a transportului public și încurajarea utilizării mijloacelor de transport în comun și a bicicletelor pentru fluidizarea traficului;
- Îmbunătățirea infrastructurii agricole, modernizarea drumurilor de exploatare agricole;
- Reabilitarea termică a clădirilor publice și a locuințelor;
- Realizare/modernizare parcuri și spații publice urbane de agrement, identificare terenuri degradate pentru plantare perdele forestiere/împăduriri;
- Retenția pulberilor și a mirosurilor specifice;
- Îmbunătățirea programului de salubrizare de la nivelul județului Timiș;

[15] Consiliul Județean Timiș, Strategia de Eficiență energetică a Județului Timiș 2021-2027.
[16] Consiliul Județean Timiș, Plan de menținere a calității aerului în județul Timiș, 2019.

- Realizare/extindere rețea de distribuție a gazelor naturale;
- Înlocuirea/îmbunătățirea echipamentelor utilizate în sectorul industrial;
- Campanii de conștientizare a populației cu privire la efectele poluării atmosferice, sursele majore de poluare și poluanți specifici, măsurile propuse pentru menținerea calității aerului la nivelul județului Timiș.

Nu în ultimul rând, important la nivelul județului este și documentul de candidatură al municipiului Timișoara pentru titlul de Capitală europeană a culturii 2021. Acesta evidențiază principalele abordări pe care municipiul reședință de județ dorește a le implementa pentru a diminua problemele și provocările identificate precum absența energiei civice, lipsa toleranței față de grupurile marginale, diminuarea spațiului public sau lipsa unui profil internațional.

Astfel, conceptul propus pentru municipiul Timișoara se bazează pe o strategie participativă (Shine your light!) și o strategie de comunicare (Light up your city!), cele două lucrând împreună pentru a defini viziunea artistică a municipiului.

Totodată, în cadrul acestei propuneri sunt concretizate și 5 direcții principale[17]:

- **TIMIȘOARA DESCHISĂ |** Gestionarea culturii are la bază democrația participativă, în cadrul căreia sectorul public creează un mediu propice activităților culturale de înaltă calitate.
- **TIMIȘOARA CREATIVĂ |** Arta contemporana este încurajată într-o maniera activă, acordând o importanță deosebită dimensiunii experimentale și interdisciplinarității.
- **TIMISOARA IMPLICATĂ |** Unitatea și diversitatea culturală conlucrează permanent, iar identitatea culturală a orașului, aflată într-un perpetuu proces de redefinire, își are rădăcinile în caracterul multicultural, multilingvistic și multiconfesional al orașului.
- **TIMIȘOARA CONECTATĂ |** Orașul se află în contact direct cu mișcările artistice contemporane din România și Europa.
- **TIMIȘOARA RESPONSABILĂ |** Patrimoniul natural și cel construit sunt protejate iar spațiile publice bine puse la punct și deschise oferă o experiență culturală și artistică bogată și diversă.

Participarea municipiului Timișoara oferă acestuia o vizibilitate ridicată atât la nivel național, cât și la nivel european, putând să atragă după sine o creștere a turismului local, acest lucru beneficiind economia locală atât a municipiului, dar și a județului. Municipiul Timișoara este un centru urban important la nivel județean, conturând astfel multiple posibilități de dezvoltare atât a teritoriului său administrativ, cât și a celui județean.

3.5. IMPLEMENTAREA DOCUMENTELOR STRATEGICE DIN JUDEȚUL TIMIȘ ÎN PERIOADA 2014-2020

În perioada 2014-2020, județul Timiș a implementat o serie de proiecte aferente documentelor strategice active la nivelul Consiliului Județean Timiș. Cel mai important astfel de document este Strategia de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș 2015-2020 (2023). Conform Raportului Consiliului Județean Timiș[18], prin intermediul Planului de Acțiune al Județului Timiș au fost propuse 82 de proiecte prioritare având drept sursă de finanțare fondurile europene sau guvernamentale și 50 de proiecte propuse a fi implementate exclusiv din fondurile Consiliului Județean Timiș. În ceea ce privește proiecte finanțate

[17] Timișoara 2021 – Capitală Europeană a Culturii.
[18] Adresa nr. R2546/22.02.2021 – Raport privind analizarea gradului de implementare a Strategiei de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș 2015-2020 (2023).

din fonduri UE sau guvernamentale, au fost depuse spre finanțare 36 de proiecte, dintre care numai 28 au fost aprobate. Valoarea totală estimată a proiectelor aprobate pentru finanțare este de 95.6 mil. EUR. Dintre acestea, până în prezent s-au finalizat 8 proiecte, toate aparținând axei de transport, celelalte 20 de proiecte fiind în implementare. Proiectele aflate în implementare aparțin axelor transport, educație și resurse umane, social și sănătate și cooperare teritorială. Se remarcă faptul că pentru axele de turism și de dezvoltare economică nu s-a depus niciun proiect spre finanțare, iar pentru domeniul cultură s-a depus un singur proiect care, însă, nu a primit finanțare.

În ceea ce privește proiectele realizate din fondurile proprii ale Consiliului Județean Timiș, se remarcă un număr total de 50 de proiecte propuse, aparținând axelor transport, mediu, educație și resurse umane, social și sănătate, dezvoltare economică, capacitate administrativă și cultură. Valoarea totală estimată a proiectelor este de 38.75 mil. EUR. Dintre acestea 11 proiecte au fost finalizate până în prezent și 20 se află în implementare, însumând o valoare totală estimată de 37.6 mil. EUR. 19 proiecte nu au fost implementate, acestea aparținând domeniilor transport (15 proiecte), social și sănătate (1 proiect), dezvoltare economică (1 proiect) și cultură (2 proiecte).

Analizând lista proiectelor în ansamblu, se remarcă faptul că cele mai multe intervenții au fost propuse în domeniul transportului, fiind vizată în mod special infrastructura rutieră. Astfel, ca urmare a implementării proiectelor vizate, se vor reabilita un număr total de 140.6 km de drumuri județene. La polul opus se află domeniile orientate către dezvoltarea economică, turism și mediu, existând un număr redus de proiecte propuse în cadrul Planului de Acțiune, respectiv 4 proiecte pentru dezvoltare economică, dintre care numai 1 este în implementare, 3 proiecte pentru turism, niciunul dintre acestea nefiind implementate și 1 proiect aferent domeniului mediului, acesta fiind finalizat.

De asemenea, o parte dintre proiectele propuse în cadrul Planului de Acțiune (19 proiecte) sunt prevăzute ca având o prioritate secundară, urmărindu-se propunerea acestora pe lista de proiecte posibile pentru perioada 2021-2027.

În implementarea proiectelor din perioada 2014-2020 au fost implicate mai multe direcții / mai mulți parteneri relevanți. Printre aceștia se numără Direcția de Drumuri a Consiliului Județean Timiș care a gestionat implementarea proiectelor de transport, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Timiș, ocupându-se de proiectele din domeniul social și sănătate, precum și ADI Vest. ADI Vest a realizat demersuri pentru implementarea a 7 proiecte transfrontaliere, după cum urmează:

- Proiectul Rețea transfrontalieră pentru îmbunătățirea capacității de răspuns și a managementului riscurilor în situații de urgență (ROHU72), finanțat prin Programul de cooperare transfrontalieră INTERREG VA România – Ungaria 2014-2020. În prezent proiectul se află în implementare, fiind realizat în proporție de 60%, urmând ca acesta să fie finalizat până în Iunie 2022.
- Proiectul Rețea Transfrontalieră Sustenabilă pentru managementul situațiilor de urgență din Banat (RORS283), finanțat prin programul INTERREG – IPA CBC RO-RS. În prezent proiectul se află în implementare, fiind realizat în proporție de 60%, urmând să fie finalizat până în August 2021.
- Proiectul Monitorizarea în comun a riscurilor producerii situațiilor de urgență în aria de cooperare transfrontalieră (RORS218), finanțat prin programul INTERREG – IPA CBC RO-RS. În prezent proiectul se află pe lista de rezervă, urmărindu-se ca în decursul anului 2021 acesta să fie contractat.
- Proiectul Platformă de info-promovare euro-regională a oportunităților de afaceri (PIPERBIZ), finanțat prin programul IPA Cross-Border Cooperation RO-se 2014-2020. Proiectul a fost implementat în totalitate.
- Proiectul Rețea transfrontalieră de intervenție mobilă și înlăturare a efectelor dezastrelor, finanțat prin EEA and Norway Grants, Fondul pentru Cooperare Regională. Proiectul a fost pregătit și depus în anul 2018, dar nota concept nu a fost finanțată.

- Proiectul *Cross-border partnership for the fundamentation of euroregional integrated operations center for emergency situations and smart specialization* in Banat, finanțat prin Mecanismul European pentru Protecție Civilă al Comisiei Europene. Proiectul a fost pregătit și depus în anul 2020, dar nota concept nu a fost finanțată. Se dorește preluarea și promovarea proiectului în perioada 2021-2027.
- Proiectul Exercițiu la scară mare pentru gestionarea eficientă a pandemiilor cu declanșarea mecanismului de monitorizate pentru protecție civilă al UE 2021-2027, finanțat prin Mecanismul European pentru Protecție Civilă al Comisiei Europene. Acest proiect este propus pentru perioada 2021-2027.

Se remarcă astfel o prezență puternică a județului în proiecte transfrontaliere, ce vizează un parteneriat cu entități și orașe din alte state europene. Aceste demersuri trebuie preluate și continuate și în perioada următoare de programare, urmărindu-se inclusiv extinderea acestora și în alte domenii.

Concluzionând, în perioada 2014-2020, prioritățile județului Timiș au fost orientate către dezvoltare infrastructurii de transport rutier, precum și către extinderea serviciilor sociale și de sănătate. În perioada 2021-2027, este necesară extinderea acestor priorități și către alte domenii precum economia locală sau mediul, care să susțină o dezvoltare sustenabilă a teritoriului județean și care să fie aliniate la prioritățile și orientările de la nivel european.

B.

ANALIZA TERITORIALĂ ȘI ADMINISTRATIVĂ

(Sinteză)

4. DIAGNOSTIC SECTORIAL ȘI INTEGRAT (TERITORIAL)

4.1. STRUCTURA ȘI EVOLUȚIA SOCIO-DEMOGRAFICĂ

La nivelul județului Timiș, municipiul Timișoara reprezintă un centru polarizator atât din punct de vedere economic, cât și demografic. Astfel, în imediata proximitate a acestuia, se observă cum cele mai mari creșteri demografice au fost înregistrate în cadrul comunelor Giroc, Dumbrăvița și Moșnița Nouă, din prima coroană de localități. Fenomenul foarte accentuat de suburbanizare din această zonă, unde sunt remarcate inclusiv cele mai intense fluxuri de navetism în special pentru accesarea locurilor de muncă, a serviciilor publice și a altor dotări, atrage după sine necesitatea dezvoltării dotărilor și serviciilor publice, cu scopul de a asigura un nivel sporit de calitate a vieții pentru populația din zonă. În plus față de aceste 3 comune, o populație foarte ridicată se remarcă și în Săcălaz, toate acestea îndeplinind condiția de schimbare a rangului de la statutul de comună la cel de oraș, dat fiind faptul că depășesc pragul de 10.000 de locuitori.

În ceea ce privește întregul județ, tendința demografică este ascendentă pe baza analizei din ultimii ani (+4,3%), fiind în contrast cu cea de la nivel național. Totuși, prognoza pentru anul 2060 este de scădere a populației (-11,1%), care va avea loc pe fondul migrației externe și a îmbătrânirii demografice, ceea ce atrage atenția asupra necesității elaborării unor politici sectoriale care să abordeze această tendință. Timiș este printre județele cu cel mai mare procent asociat populației active, înregistrând cel mai bun raport de dependență demografică prin comparație cu nivelurile național și regional superioare. În prezent, inclusiv valoarea raportului de îmbătrânire demografică este mai mică față de cea de la nivel regional și național. Cu toate acestea, având în vedere prognozele de îmbătrânire demografică, faptul că ponderile tinerilor și ale vârstnicilor sunt în creștere, deci și o potențială creștere a dependenței demografice, sunt necesare măsuri care preîntâmpine pe cât posibil îmbătrânirea demografică și la incapacitatea de înlocuire a generațiilor. Pe termen scurt și mediu, situația este totuși favorabilă, având în vedere faptul că rata natalității este în creștere la nivelul județului, fapt datorat inclusiv unei rate foarte bune a fertilității, iar rata mortalității înregistrează valori mult mai reduse față de situația de la nivel regional și național. Astfel, valorile sporului natural sunt în cea mai mare parte favorabile la nivelul județului.

În contextul în care rolul tinerilor este deosebit de important, atât pentru a echilibra structura demografică, cât și din perspectiva faptului că aceștia reprezintă generațiile care vor fi motorul schimbărilor sociale, economice si politice, ceea ce înseamnă ca ei vor avea un impact foarte puternic asupra dezvoltării zonei pe termen lung, este important de menționat rolul deosebit de important al municipiului Timișoara. Acesta reprezintă unul dintre cele mai importante centre universitare din țară și concentrează cele mai multe și variate oportunități pentru tineri de la nivelul întregului județ (fie orientate către oportunitățile de dezvoltare – educaționale, de antreprenoriat, de incluziune socială etc, cât și orientate către petrecerea timpului liber, cultură etc). Este impotrant ca acest avantaj să fie valorificat, consolidând poziția județului de atractor la nivel național pentru tineri și pentru talente.

STRUCTURA SOCIO-DEMOGRAFICĂ

PROFIL SOCIO-DEMOGRAFIC

Structura pe sexe și grupe de vârstă în județul Timiș, 2020

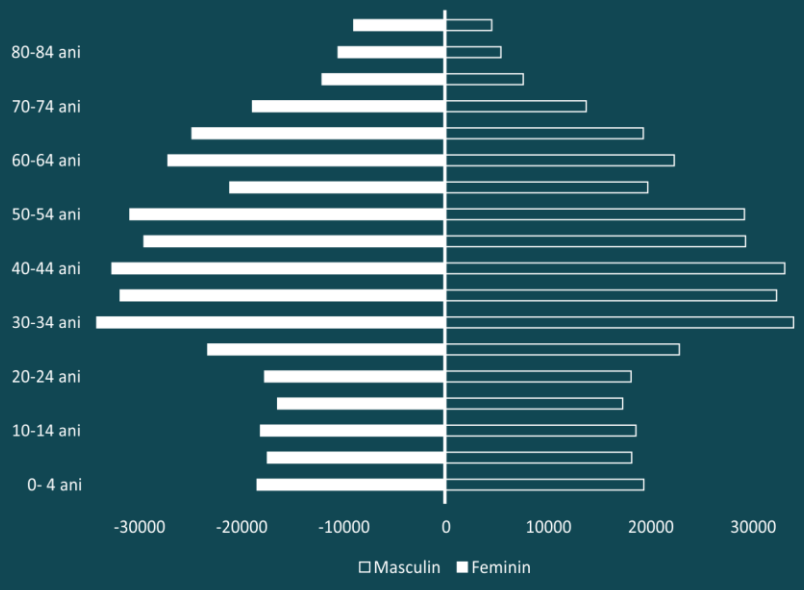

58.4% locuiesc în mediul urban

41.6% locuiesc în mediul rural

populația județului a crescut cu 4.3% în 10 ani

rata de fertilitate în județ este încă mică - 14.5%

759.416

populația totală a județului Timiș în 2020

locul 2 nivel național în ceea ce privește valoarea IDUL*

Profilul etnic principal și etniile minoritare din județul Timiș, 2011

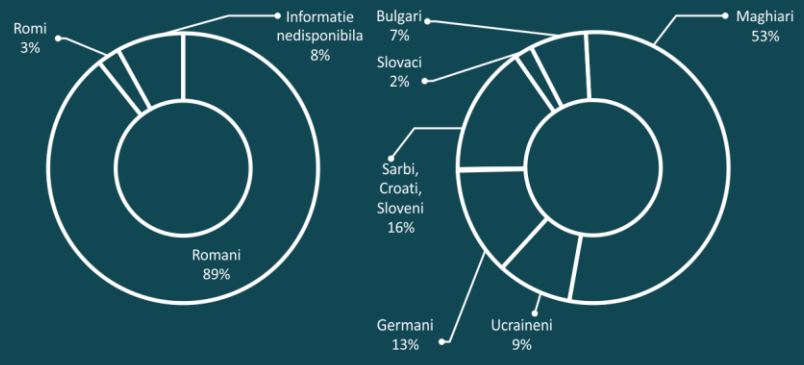

Județul Timiș este al doilea cu cea mai dezvoltată populație rurală în categoria dezvoltare cuprinzătoare

Cele mai mari valori IDUL se înregistrează în municipiul Timișoara, municipiul Lugoj, respectiv orașele Buziaș, Ciacova și Deta

La nivelul județului nu au fost înregistrate comune cu cel mai mic nivel de dezvoltare

MIȘCAREA NATURALĂ ȘI MIGRATORIE

rata natalității a crescut cu 0.84‰ (2010-2018)

rata mortalității a scăzut cu 0.68‰ (2010-2018)

sporul natural este pozitiv (0.1‰) (2018)

soldul migrator în 2019 este pozitiv +4.864 locuitori

soldul schimbărilor de reședință este pozitiv + 4.021 locuitori

COMUNITĂȚI ȘI DEZVOTLARE SOCIALĂ

Suprafața locuibilă raportată la locuitori și gospodării la nivelul județului Timil și a mediilor de rezidență, 2019

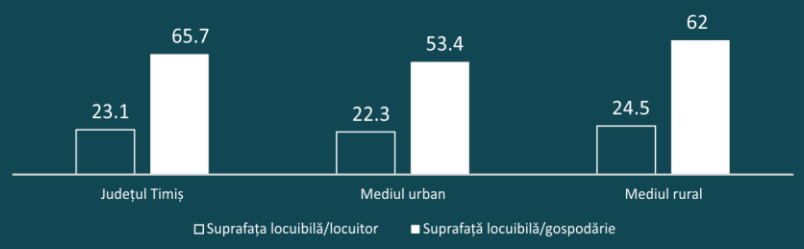

* Indicele Dezvoltării Umane Locale

Analizând situația distribuției populației dezavantajate din localitățile aflate în mediul urban se observă:

- % populației în zonele marginalizate: Orașul Recaș (13,7%)
- % populației în zonele dezavantajate pe capital uman: Orașul Făget (61,2%)
- % populației în zonele dezavantajate pe ocupare: Orașul Deta (21,3%)
- % populației în zonele dezavantajate pe locuire: Orașul Jimbolia (12%)

PRINCIPALELE CONCLUZII, PROVOCĂRI ȘI RECOMANDĂRI PENTRU STRATEGIE

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	ARII PRIORITARE DE INTERVENȚIE
Tendința de sporire a numărului de vârstnici, în special în zona de est a județului.	Dezvoltarea de politici sociale pentru păstrarea și atragerea familiilor tinere în județ.
Fenomenul de suburbanizare foarte accentuat din zona de proximitate a municipiului Timiș, unde comunele adiacente s-au dezvoltat foarte mult în ultimii ani.	Dezvoltarea de servicii publice complexe în cadrul acestor comune, comparabile la nivel de centru urban.
Existența comunelor subdimensionate ce sunt greu accesibile (în special în zona de est a județului).	Încurajarea realizării de parteneriate public-private, dar și cu comunitățile locale în vederea dezvoltării de centre comunale și servicii de proximitate comune.
Concentrarea oportunităților pentru tineri preponderent în zona municipiului Timișoara.	Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor culturale, educaționale, de petrecere a timpului liber etc și în celelalte zone din județ.

Din punct de vedere teritorial, principalele zone/arii prioritare de intervenție includ:

- Zona de est a județului – se remarcă în general cele mai mari scăderi ale populației;
- Zona de est a județului (suprapunerea cu clusterul populației îmbătrânite) – se remarcă cele mai mari probleme referitoare la valorile scăzute ale sporului natural;
- Clusterele demografice identificate (Figura 6) – localizarea principalelor concentrări demografice în funcție de forța de muncă ridicată, populația îmbătrânită și populația tânără;
- Municipiul Timișoara și comunele din imediata proximitate perceput ca centrul demografic polarizator de la nivelul județului (cea de-a doua așezare urbană din județ ca importanță, și anume municipiul Lugoj, nu echilibrează teritorial sistemul urban, acesta plasându-se în general în zona tendințelor negative din perspectiva indicatorilor demografici principali).

FIGURA 6 – PRINCIPALELE CLUSTERE DEMOGRAFICE DIN JUDEȚUL TIMIȘ

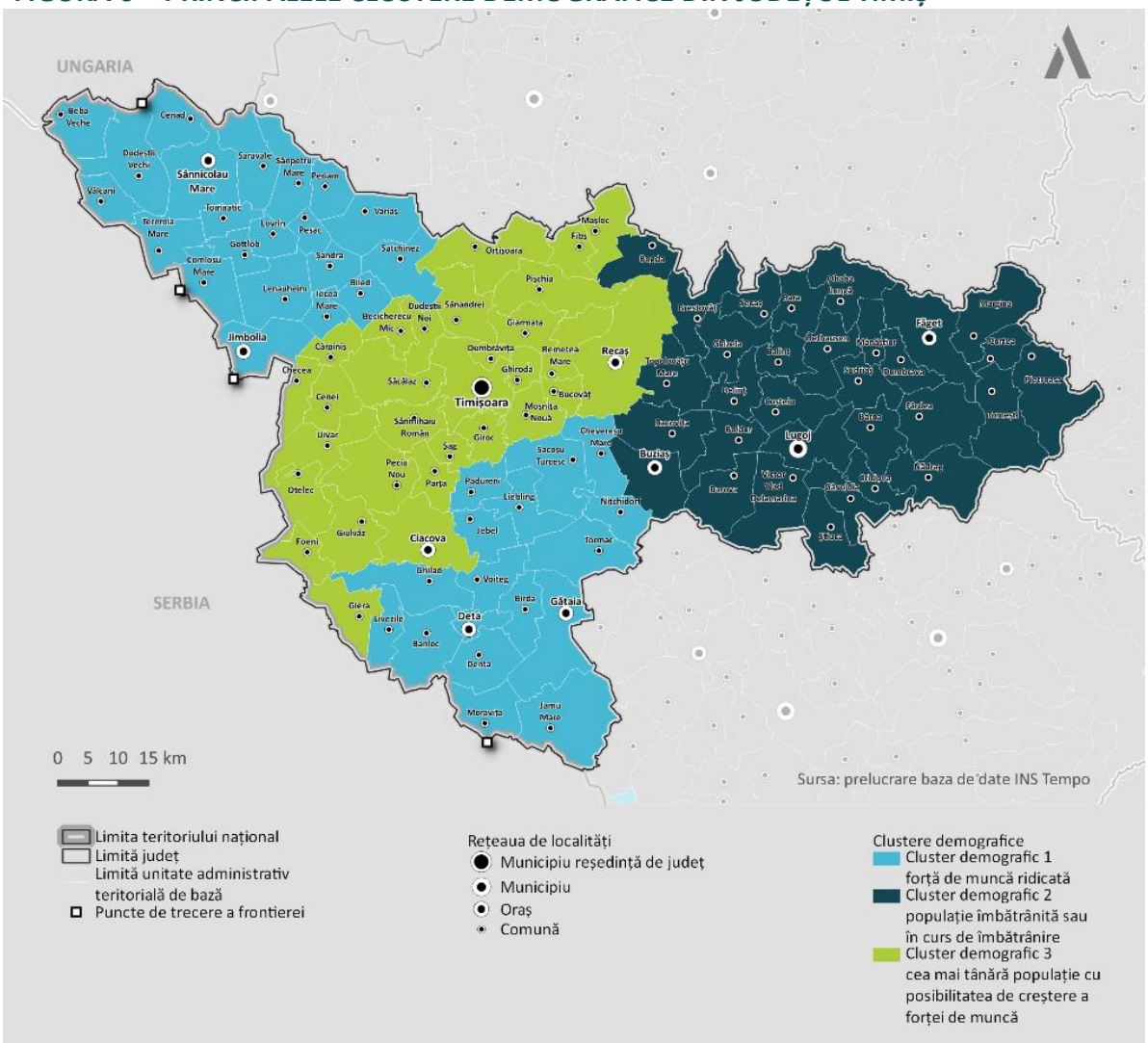

Sursa: prelucrare proprie pe baza datelor din baza de date INS Tempo

4.2. ECONOMIA

Județul Timiș este unul dintre vectorii de creștere economică ai României, fiind un model de succes pentru întreaga țară. Atractivitatea economică a județului Timiș este determinată de o multitudine de factori, printre aceștia numărându-se și înalta calificare a forței de muncă, mai ales a celei STEM (știință, tehnologie, inginerie și matematică), mai puțin costisitoare comparativ cu cea existentă în alte zone din țară. Ceea ce caracterizează Banatul este faptul că aici prima universitate înființată a fost una tehnică, astfel că tradiția pentru activitățile inginerești este extrem de importantă și reprezintă unul din avantajele competitive ale județului. Investitorii străini au înțeles acest avantaj, investind în mod deosebit în sectoarele puternic intensive în angajați STEM.

La nivel structural, economia s-a transformat treptat din una preponderent industrială, în una de tip terțiar, bazată din ce în ce mai mult pe servicii, iar producția industrială a început să devină tot mai mult intensivă în competențe profesionale de specialitate. Județul Timiș are totuși un potențial imens pentru investițiile private, cu avantaje ce țin de existența unui parteneriat de succes cu administrația, universități active, mai ales cele tehnice, care colaborează cu mediul privat, are o poziționare geografică favorabilă, fiind un județ

de graniță, are o tradiție industrială, o infrastructură care crește potențialul de progres, toate aceste avantaje, folosite într-un mod mai structurat și sustenabil, vor duce la creșterea calității vieții locuitorilor.

Mediul de afaceri este multicultural, având o deschidere spre cultura antreprenorială occidentală, aspect confirmat de prezența a numeroși investitori străini. Atractivitatea județului este dată și de următoarele atuuri, considerate elemente de diferențiere:

- cea mai mare valoare adăugată brută obținută din agricultură;
- lider la nivel național în cultura cerealelor, viticultură și în producția de carne de porc;
- al doilea cel mai mare număr de angajați din sectorul industrial;
- cel mai mare nivel de specializare al forței de muncă din UE în industria auto, cu salarii competitive, peste media europeană;
- al doilea cel mai mare stoc al investițiilor străine directe din țară;
- al doilea cel mai atractiv climat de business din perspectiva densității firmelor cu capital străin;
- lider la nivel național din perspectiva numărului de angajați în industriile și serviciile high-tech;
- al doilea cel mai mare nivel salarial din IT&C;
- cea mai bine remunerată activitate de telecomunicații de la nivel național;
- cea mai mare creștere a absolvenților STEM de la nivel național;
- a doua cea mai redusă rată a șomajului, deși județul este unul dintre cele mai populate;
- cea mai mare valoare a exporturilor/capita, fiind unul dintre puținele județe care înregistrează excedent comercial etc.

Cu toate aceste avantaje, indicatorii macroeconomici arată că, din anul 2017, județul Timiș a pierdut poziția secundă în clasamentul național din perspectiva PIB-ului, ajungând pe locul trei, după Municipiul București și județul Cluj, care l-a devansat pentru prima dată după anul 2002. În ultimii 7 ani, evoluțiile județului sunt ascendente, însă ritmul de creștere al PIB-ului, este mai puțin accelerat comparativ cu cel al Clujului. În ceea ce privește convergența reală, ultimii 7 ani au adus o creștere a PIB-ului/capita la standardul puterii de cumpărare cu 12 puncte procentuale, mai redusă comparativ cu cea a Clujului. Din perspectiva ritmului de creștere, așa-numita ”catching-up policy”, județul Timiș se situează sub media națională.

Se impun măsuri de sprijin pentru cel puțin următoarele tipuri de activități care ar reașeza județul pe poziția secundă în context național: IT&C, piața imobiliară (tranzacțiile imobiliare și construcțiile) și activitățile profesionale, științifice și tehnice (cu focus mare pe stimularea freelancing-ului). Activitățile de transformare industrială prin specializare inteligentă vor asigura un boost suplimentar de creștere, în condițiile respectării guvernanței multi-nivel.

Totodată, cu toate că forța de muncă este specializată și bine pregătită, mediul de afaceri reclamă lipsa acesteia, în condițiile în care, în prezent, există un bazin de forță de muncă potențial disponibilă de peste 81.000 de persoane. Companiile întreprind acțiuni de atragere a forței de muncă din alte zone ale țării, în mod constant, mai ales pentru deservirea sectorului industrial. O strategie de retenție a talentelor, dar și de atragere a acestora, trebuie implementată pe termen lung, considerând că, până în anul 2050, populația aflată în pregătire profesională (elevii și studenții la cursurile de zi) se estimează că va scădea cu 34%.

Pe baza calculelor de trend, se estimează că, până în anul 2030, va exista o cerere cumulată de forță de muncă de peste 260 mii de persoane (cu studii superioare, studii medii sau muncitori; solicitați atât de sectorul public, cât și de cel privat, în scenariul în care nu se realizează nicio investiție strategică mare în sectorul industrial). De asemenea, în paralel, trebuie sprijinită crearea unor centre de reconversie și formare profesională care să asigure diversificarea și perfecționarea competențelor resurselor umane pentru a face față cerințelor joburilor viitorului.

ECONOMIA |1

MEDIUL DE AFACERI AL JUDEȚULUI

PIB-ul județelor Regiunii de Dezvoltare Vest, mil. lei

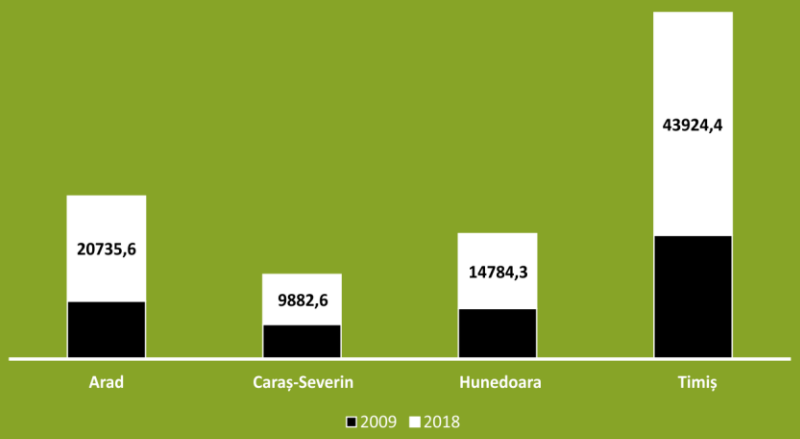

Evoluția PIB-ului, în ultimii șapte ani, este ascendentă în cazul județului Timiș

PIB-ul județului Timiș a crescut cu 49% în anul 2018

Județul este pe locul 3 la nivel național după PIB

16.686 de firme cu capital străin în anul 2019

cifră de afaceri de 72 miliarde RON în anul 2018

Structura VAB-ului din județul Timiș și România, 2018

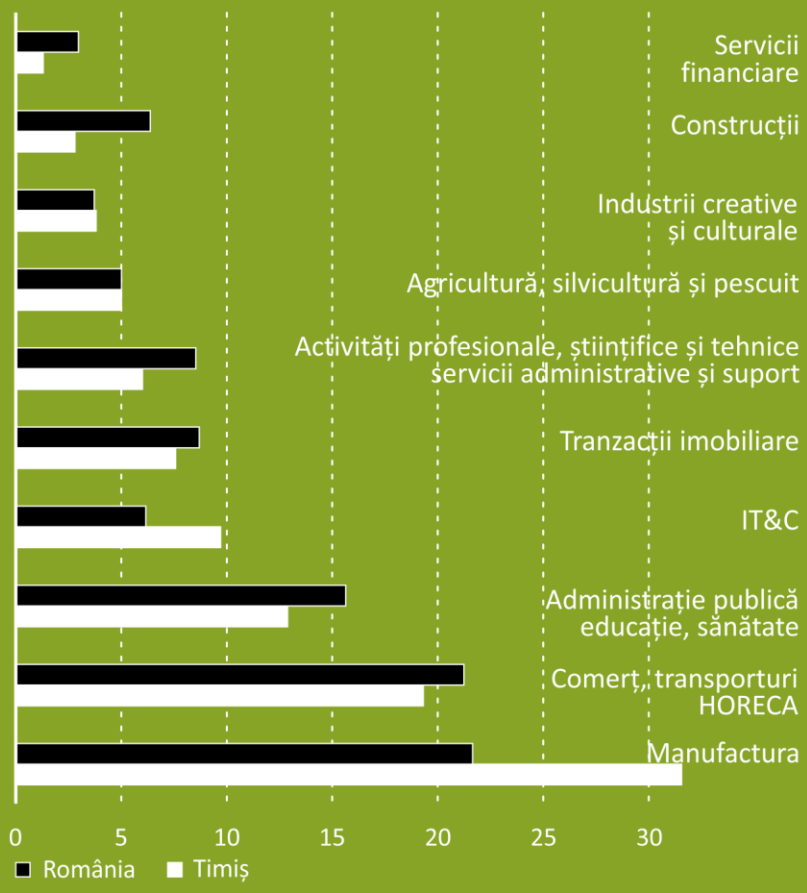

Economia județului Timiș se bazează, din ce în ce mai mult, pe sectorul terțiar, având o structură complexă în care industria are încă un aport semnificativ, de peste 30%

PERFORMANȚE ECONOMICE

locul 1 agricultură și pescuit

locul 2 manufactură

locul 3 IT&C

locul 3 servicii financiare

locul 3 industrii creative și culturale

locul 4 sănătate, educație admin. publică

locul 4 activități profesionale științifice și tehnice

locul 4 comerț, transport HoReCa

Densitatea IMM-urilor în județul Timiș și România, 2009-2019

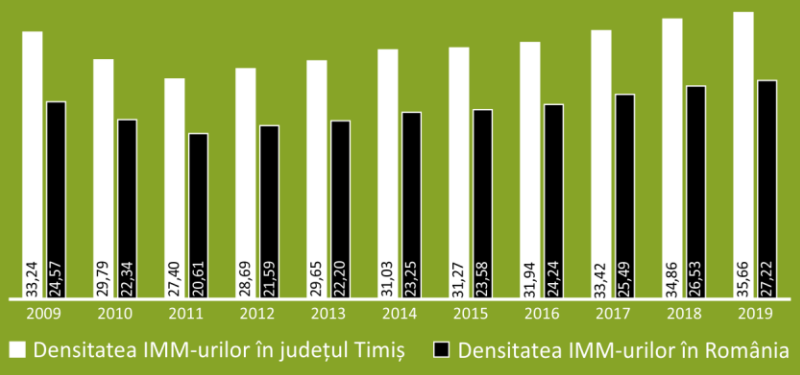

Județul Timiș înregistrează cea mai ridicată densitate antreprenorială din Regiunea de Dezvoltare Vest înregistrând în anul 2019, 36 IMM-uri la 1.000 de locuitori

ECONOMIA |2

INVESTIȚIILE STRĂINE DIRECTE DIN JUDEȚ

Repartizarea pe județe a solcului ISD, 2016 vs. 2019

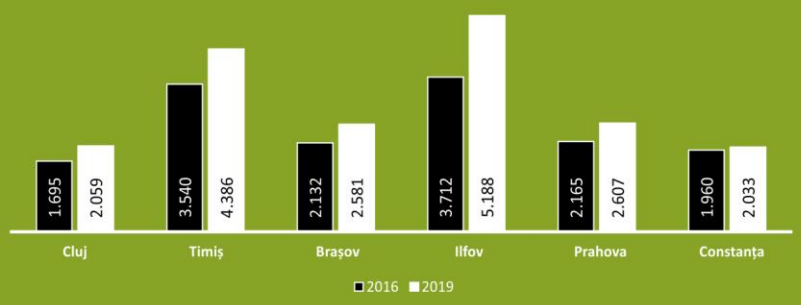

Timișul dispune de un stoc al ISD de 2 ori mai mare decât cel al Clujului, respectiv 4.4 miliarde euro vs. 2 miliarde euro în cazul Clujului

Timiș ocupă locul 2 din 42 la nivel național, respectiv primul loc la nivel regional din perspectiva numărului de agenți economici cu participare străină la capitalul social

SECTOARELE ECONOMICE ÎN JUDEȚUL TIMIȘ

SECTORUL SECUNDAR / Numărul de unități locale active cu profil industrial în anul 2019

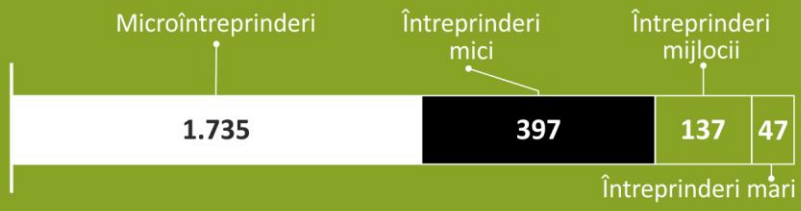

aproximativ **84.089 salariați** cu 8% mai mulți ca în 2008

6.9 miliarde euro cifra de afaceri a firmelor cu profil industrial în 2019

SECTORUL DE CONSTRUCȚII / Numărul de unități locale active cu profil de construcții în anul 2019

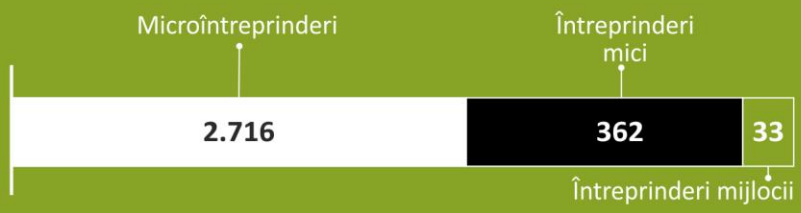

aproximativ **17.400 salariați** cu -24% mai puțini ca în 2008

814 milioane euro cifra de afaceri a firmelor din domeniul construcțiilor în 2019

SECTORUL TERȚIAR / Numărul de unități locale active cu profil terțial în anul 2019

peste **138.747 salariați** cu 26% mai mulți ca în 2008

8.26 milioane euro cifra de afaceri a firmelor din domeniul construcțiilor în 2019

ATRACTIVITATEA JUDEȚULUI TIMIȘ

Atuurile mediului de afaceri și a turismului

- cea mai mare VAB obținută din agricultură
- lider național angajați în industriile și serviciile high-tech
- locul 2 național angajați în sectorul industrial
- locul 2 național stoc al investițiilor străine
- al 2-lea cel mai atractiv climat de business
- cea mai mare creștere a absolvenților STEM
- al 2-lea cel mai mare nivel salarial din IT&C
- locul 11 național în cadrul circulației turistice (2019)
- locul 5 în top județe cu vizitatori străini
- notorietate crescută municipiul Timișoara CCE 2023

O altă vulnerabilitate a județului este legată de dependența de companiile străine, acesta înregistrând o rată scăzută a antreprenoriatului local și o răspândire redusă a înreprinderilor autohtone în teritoriu, cu densități antreprenoriale reduse și cu o concentrare a bunăstării în zona municipiului Timișoara și a inelului teritorial al zonei de influență. Mediul de business autohton este fragil și dominat de microîntreprinderi și de companii mici. Nevoia de susținere a antreprenoriatului ca alternativă de ocupare trebuie să fie acoperită cu ajutorul **incubatoarelor și acceleratoarelor de afaceri creative și inovatoare** care să permită organizarea continuă a proceselor de descoperire antreprenorială. În tandem cu aceste structuri și pentru stimularea efervescenței startup-urilor, o măsură utilă ar fi înființarea unui **fond de investiții de tip high-risk/de inovare** care să sprijine ideile îndrăznețe.

Chiar dacă județul Timiș se bucură de un volum semnificativ al investițiilor străine directe, care oferă și cele mai mari salarii, distribuția capitalului în teritoriu este redusă. Astfel, se impune promovarea județului pentru atragerea de investiții private, străine sau autohtone, prin dezvoltarea unor **infrastructuri "satelit"** în câteva orașe din județ care să respecte cel puțin următoarele condiții: să fie structuri agile, rapid schimbabile, care să implice cetățeanul sau potențialul utilizator în procesul de co-creare, să fie deschise (să permită accesul companiilor private sau startup-urilor pay per use sau pe bază unor contracte de închiriere), asigurând transferul tehnologic și valorificarea ideilor inovatoare dezvoltate pe plan local.

Cu toate că agricultura joacă un rol important în dezvoltarea economică a județului, potențialul agricol nu este suficient exploatat, numai o mică parte din producția agricolă fiind prelucrată industrial în unități/centre de producție proprii. Lanțurile de distribuție sunt lungi de la producător la consumator prin prezența multor intermediari, astfel că se impune scurtarea acestora și **dezvoltarea unor capacități logistice pentru depozitarea și transportul producției agricole**.

Diagnosticul județului Timiș demonstrează multe similarități cu Gröningen (Olanda) în termeni de populație, număr de joburi, număr total de firme și număr de firme din industrie, număr de universități și profilul acestora, structură economică. Gröningen se axează pe agricultură și agrifood, healthcare și științele vieții, chimie (cu un focus pe chimie verde și materiale avansate), energie, WaterTech, logistică, digital și tech. Pentru creșterea sustenabilă a județului trebuie identificate soluții care să asigure păstrarea sau fortificarea avantajelor competitive de care acesta are nevoie în viitorul Industriei 4.0, antreprenoriatului, IT&C-ului și industriilor creative, iar Gröningen poate reprezenta un exemplu de success și o sursă de inspirație.

Oportunitatea dezvoltării economiei circulare la nivel global determină județul să gândească instrumente de implementare a principiilor circulare, atât în mediul public, cât și în cel privat, indiferent de potențialul existent. Dezvoltarea unui program de tip "Timiș Circular Valley", cu multiple componente, printre care și promovarea unei culturi a circularității în județ, ar reprezenta un început bun.

Nișele potențiale de dezvoltare durabilă și specializare inteligentă, care pot genera venituri salariale mai mari și o creștere a calității vieții în județ, unde s-a putut observa un potențial mai ridicat comparativ cu alte județe din țară, de care ar trebui să se țină cont și la nivel județean, sunt: realizarea unor vehicule auto mai ușoare, cu o autonomie mare a bateriilor, consum optimizat, idei pentru confort sporit, interconectivitate, toate acestea sub impactul noilor revoluții industriale: Industry 4.0, Smart Mobility cu vehicule conectate și conducere autonomă, Smart Cities și Society 5.0. Un viitor mai conectat înseamnă mai multă electronică, soluții inteligente și sigure, ecologice pentru a combate schimbările climatice.

TURISM

În ceea ce privește atractivitatea turistică a județului Timiș, acesta dispune de un capital turistic bogat, cu numeroase atracții inedite, cum sunt resursele naturale și cele antropice unice care pot contura un produs complex pentru turiștii cu interese diverse. Cu toate acestea, județul se confruntă în unele cazuri cu un deficit din punct de vedere al percepției județului ca destinație turistică per ansamblu, municipiul Timișoara fiind punctul turistic-cultural central, ce cunoaște maximul de atractivitate pe timpul verii.

Există în prezent o varietate mare de evenimente gastronomice, culturale și de recreere în zona județului Timiș la care pot participa sute de turiști curioși de a avea parte de experiențe noi și inedite, dar care uneori sunt insuficient promovate în mediul social și digital. Cu toate acestea, notorietatea județului a crescut considerabil dacă ar fi să ne raportăm la evoluția turiștilor sosiți în județ în ultimul deceniu – cu 87,68% mai mulți turiști români în anul 2019 față de anul 2010 și cu 74,56% mai mulți turiști străini în aceiași perioadă. Această creștere înregistrată la nivelul județului Timiș poate fi pusă și pe fondul notorietății crescute a municipiului Timișoara care este desemnată ca fiind Capitala Culturală Europeană în anul 2023 și care de-a lungul anilor și-a păstrat un specific cultural aparte, atrăgând anual un număr foarte mare de turiști pasionați de arhitectura din oraș.

Altfel spus, în prezent, elementele reprezentative ale județului, resursele naturale, resursele antropice, elementele de unicitate precum: cabanele silvice din Timiș de la Pischia, Chevereșu, Fârdea și Cheia, sau cascada Cornet de lângă Lugoj, Peștera Albastră din Pietroasa sau Peștera Nelu Balaș din Nădrag și chiar unicul sat circular din România – satul Charlottenburg, nu sunt suficient exploatate în beneficiul comunității și nu susțin dezvoltarea economică locală prin turism la adevăratul lor potențial.

PRINCIPALELE CONCLUZII, PROVOCĂRI ȘI RECOMANDĂRI PENTRU STRATEGIE

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	ARII PRIORITARE DE INTERVENȚIE
ECONOMIE	
Asigurarea guvernanței multinivel care trebuie să fie pusă pe picioare atât pentru strategiile de specializare inteligentă actuale, cât și pentru viitoarele strategii de specializare inteligentă durabile (S4).	Crearea unor spații de dialog între administrațiile de la nivel regional și local (județul e nivelul intermediar, poate asigura intersecția celor două layere).
Activitatea de transfer tehnologic între actorii cheie este redusă și trebuie identificate măsuri de susținere.	Administrația poate să creeze infrastructuri care să răspundă acestei nevoi însă care ar trebui să respecte minim următoarele condiții: să fie structuri agile, rapid schimbabile, care să permită personalizarea, să implice cetățeanul sau potențialul utilizator în procesul de co-creare, să fie deschise (să permită accesul companiilor private sau startup-urilor pay per use sau pe bază unor contracte de închiriere). Totodată, administrația mai poate lua în considerare dotarea școlilor generale sau liceelor cu echipamente de ultimă generație (robotică, printare 3D etc.), deoarece curiozitatea tinerilor, alimentată în mod corespunzător, poate avea o influență foarte mare asupra potențialului de inovare și asupra creativității. Printre aceste infrastructuri menționăm: Laboratoarele vii transdisciplinare, pentru co-creare de noi produse și testare împreună cu consumatorii finali, fab labs – centre de prototipare. Crearea unor platforme de inovare deschisă în parteneriat cu restul administrațiilor, ca parte componentă a implementării strategiei de specializare inteligentă.

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	ARII PRIORITARE DE INTERVENȚIE
	Pe lângă aceste infrastructuri, administrația poate dezvolta și servicii dedicate inovării și transferului tehnologic: • Lansarea unor concursuri de soluții pentru diferite tipuri de grupuri țintă (studenți, startup-uri etc.) pe marginea unor provocări județene. • Derularea unor programe de vouchere pentru companii.
Județul exportă semnificativ produse ale industriei construcțiilor de mașini, cea a componentelor, echipamentelor electrice și accesoriilor auto, mărfuri cu o valoare adăugată mare, dar în același timp, importă bunuri din aceleași categorii, aducând componente necesare lanțului de valoare intern sau pentru mărirea capacităților de producție existente.	Producția locală ar trebui să se dezvolte în vederea înlocuirii parțiale a importurilor de mașini, iar integrarea locală, reprezentând dezvoltarea unui lanț de furnizori în proximitatea producătorilor, este o prioritate.
Județul este un exportator net de materii prime și un importator net de produse agricole procesate. În prezent, în județ se importă cantități mari de produse agroalimentare, cu un grad mai mic sau mai mare de prelucrare, precum și produse agricole care cer condiții speciale de depozitare sau procesare. În plus, se prelucrează industrial numai o mică parte din materiile prime agricole. Din păcate, în aceste condiții, rezultatele obținute în comerțul exterior cu produse agroalimentare sunt mult sub cele dorite. Acest lucru mai înseamnă și că agenții economici din județ sunt incluși în lanțul valoric în faza de obținere a materiilor prime agricole, de cele mai multe ori a celor de origine vegetală, precum și în faza de desfacere a produselor agroalimentare. În aceste condiții, rezultă că agenții nu beneficiază în fazele intermediare de prelucrare a materiilor prime din agricultură, acolo unde, de altfel se creează plusvaloare.	Sporirea cantităților de produse agricole vegetale și animale prelucrate în unități/ centre de producție proprii (care să colecteze, să proceseze și, eventual să asigure promovarea și marketingul produselor). Pentru creșterea eficienței producției agricole, trebuie urmărită atât creșterea randamentului la producțiile culturilor agricole sau a creșterii randamentelor în sectorul zootehnic. Integrarea tehnologiei blockchain pentru creșterea veniturilor fermierilor poate fi o soluție mai ales pentru țările cu potențial de export al produselor agro. Înființare cluster în agrofood. Aderarea la EIT Food.
Sistemul agroalimentar generează între 20-30% din emisiile globale de gaze cu efect de seră.	Închiderea buclei nutrienților și a altor materiale – nutrienții pot fi recirculați și să ajungă din nou în ferme, regenerând solurile și reducând astfel dependența de îngrășămintele artificiale. Stabilirea unor lanțuri de valoare mai scurte între fermieri și comercianți/intermediari, reducerea deșeurilor asociate transportului, crearea de joburi locale și creșterea rezilienței, precum și a conexiunilor urban-rural. Utilizarea tehnologiilor digitale – acestea permit măsurarea, urmărirea și localizarea alimentelor și a altor materiale organice cu mai multă precizie, permițând o mai bună gestionare și alocare a resurselor.
Problema ameliorărilor funciare a fost și este acută deoarece terenurile agricole sunt afectate de diverși	Crearea unui sistem de canale, care să asigure o depozitare a apei în exces și apoi o redistribuie în timp de secetă, ar

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	ARII PRIORITARE DE INTERVENȚIE
factori limitativi ai capacității productive: exces frecvent de apa în sol, secetă frecventă, eroziunea solului prin apă, compactarea solului datorită lucrărilor executate necorespunzător etc.	asigura folosirea unei resurse naturale importante în acest sector
Conform Misiunii GRACE care măsoară schimbările în ceea ce privește rezervele de apă pe glob, se constată o schimbare a disponibilității acestei resurse.	Construirea infrastructurii de control a inundațiilor și dezvoltarea de capacități logistice pentru producția agricolă proaspătă (depozite frigorifice care, de obicei, sunt business-uri rentabile cu oameni puțini).
Timișul are cel mai mare număr de firme mari din țară, iar conform teoriei economice, firmele mari, industriale sunt cele care au șansele reale de a inova, deoarece au resurse financiare pentru a investi în activitatea de R&D, sunt ancorate în dinamica locală, sunt conectate la rețelele de cunoaștere din exterior etc.	Administrația publică poate să sprijine dezvoltarea unor centre de R&D, autosustenabile, care să fie crossectoriale, interdepartamentale, cu personal calificat care deservește mai multe companii și mai multe industrii etc. Principiul de shared resources, mai ales în materie de personal, trebuie adoptat cât de repede.
Pe termen lung, trebuie analizat dacă nevoia de a deține o mașină va mai fi de actualitate. Așa cum deja se întâmplă, modelul de business nu se mai centrează pe produs, ci pe serviciu – Product as a Service (PAAS), astfel că pe lângă trendurile ce vizează mașinile electrice sau autonome, trebuie să se țină cont de faptul că ”pasiunea de a conduce”, poate fi înlocuită cu ”pasiunea de a fi condus la destinație” (robo-taxiurile vor deveni parte importantă a mobilității în centrele urbane), numărul mașinilor personale fiind în scădere, iar producătorii de mașini vor livra produsele către companiile de ride-sharing care le vor închiria, la rândul lor, consumatorilor.	Administrația trebuie să gândească stații electrice de încărcare, infrastructură rutieră adecvată etc. Administrația poate, de acum să gândească și să planifice teritorial, zone de terenuri pe care astfel de companii le-ar închiria pentru a crea parcul de mașini, sau, în măsura în care dorește, poate crea oportunități de dezvoltare, de testare pentru companiile care inovează în acest domeniu. (vezi exemplul Consiliului Județean Clujul – Centrul de Inovare, Testare și Promovare Cluj – în parteneriat cu Bosch, Porsche Engineering).
Reorganizarea lanțurilor de valoare la nivel mondial, cu reorientarea facilităților de producție din China către Europa, poate aduce oportunități de dezvoltare. Vezi exemple precum compania SK Innovation, care va dezvolta în Ungaria, la Ivancsa, la 370 km față de Timișoara, cea mai mare fabrică de baterii electrice din Europa, pe o suprafață de 70 hectare, care va crea 2.500 de joburi noi sau viitoarea fabrică BMW de mașini electrice din Debrecen, Ungaria.	Inițierea parteneriatelor pentru dezvoltare și gândirea strategică pentru dezvoltarea județului. Promovarea conceptului de strategie de dezvoltare industrială (cum Timișul este cea mai industrializată zonă din România).
	Sprijin pentru implementarea sistemelor de cogenerare și eficiență energetică, mai ales în companii
	Implementarea utilizării energiei eoliene, solare, geotermale, biomasei

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	ARII PRIORITARE DE INTERVENȚIE
Timișoara ca hub de tehnologie, este extrem de atractiv pentru investitorii din IT&C, mai ales, pentru forța de muncă numeroasă și calificată.	Crearea unor spații comune pentru a spori interacțiunile dintre oameni. ”Coliziunile” dintre oameni intensifică inovarea. Pot fi create baruri, cafenele, hub-uri prin preajma centrelor de birouri care concentrează mai ales companiile IT, pe modelul din Berlin.
Talentul IT din județ este destul de competitiv, similar cu aproape toate piețele la nivel global. Nivelul de reconversie profesională pare să fie mai scăzut comparativ cu județul Cluj.	Organizarea unor cursuri de specialitate și dezvoltarea unor școli informale care să certifice competențele tech, care să reacționeze rapid la nevoile din piață. Organizarea de programe de tipul ”coding bootcamps” care să adreseze lipsurile de competențe cerute de piață (acestea se focusează atât pe programare, cât și pe competențe antreprenoriale și de business în mod intensiv). Este important că aceste programe se pot adresa și populației cu un nivel de pregătire mai scăzut, oferindu-le acestora oportunitatea de a dobândi un set de competențe de bază care sunt cerute de ecosistemul tech și astfel absorbția lor ar fi rapidă.
Automatizarea și computerizarea transformă joburile și va reprezenta o provocare pentru populația ocupată.	Dezvoltarea unui centru de învățământ responsabil cu promovarea și informarea cu privire la conceptele de digitalizare, automatizare. Recalificarea persoanelor care ar putea fi influențate negativ de automatizare. Oferirea unor subvenții pentru persoanele care fac o reconversie profesională la mijlocul carierei. Conectarea programelor de educație terțiară la angajatori, pentru a crea un *pipeline* continuu de talente.
Stabilizarea volumului bazinului de forță de muncă existent.	Accesarea bazinului de forță de muncă potențial disponibilă, aptă de muncă, de 80.000 de persoane aflată în județ prin sprijinirea dezvoltării învățământului profesional dual, și promovarea oportunităților de muncă salariată a populației apte de muncă din zonele rurale (prin caravane de promovare, la care să participe și potențialii angajatori).
Ceea ce este important de menționat este că trebuie create legături între polul IT existent în Timișoara și companiile non-IT care sunt distribuite teritorial (Industry 4.0, agrofood, logistică etc.)	Sprijin pentru dezvoltarea și operaționalizarea Hub-ului de Inovare Digitală Regiunea Vest.
Dependența mare de un număr limitat de investitori străini este o vulnerabilitate a economiei județene.	Crearea unei structuri / birou de promovare și relații publice (internaționale) și de atragere de investiții străine pentru a crește notorietatea județului la nivel internațional, care să construiască în timp identitatea acestuia, promovând-o activ. Crearea unor centre expoziționale în cadrul cărora companiile să-și poate promova și testa produsele și serviciile noi, inovatoare.

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	ARII PRIORITARE DE INTERVENȚIE
	Crearea unui birou comercial și de reprezentanți externi - sensibilizarea cu privire la oportunitățile de export și investiții prin analize de piață; și oferirea de asistență tehnică, de formare și financiară (subvenții și împrumuturi) pentru întreprinderi pentru a-și dezvolta capacitățile de export. Fortificarea rețelei de parcuri industriale prin diversificarea serviciilor pe care le oferă acestea.
”Timiș Circular Valley”	Delegarea unui vicepreședinte pentru preluarea rolului de a coordona activitățile de economie circulară. Încurajarea înființării de noi companii în domeniile economiei circulare / încurajarea antreprenoriatului circular. Promovarea economiei circulare prin strategii dedicate care să aibă proiecte concrete ce implică cetățenii și stakeholderii din teritoriu. Facilitarea conexiunilor dintre companii, cetățeni și toate nivelurile de guvernare. Furnizarea instrumentelor economice și de guvernanță adecvate: crearea unor grupuri de lucru circulare, acordarea unor stimulente, adaptarea unor reglementări etc. Promovarea unei culturi a circularității. Administrația poate crea cerere, devenind ”primul consumator” (mai ales în cazul business-urilor care au produse noi, circulare). Crearea unor spații de experimentare (huburi circulare, cartiere sau zone pentru inovare circulară, laboratoare vii și evenimente de co-creare).
Mediul de business adoptă cu greu principiile circulare, iar transformarea modelelor pentru a deveni mai sustenabile nu reprezintă încă o prioritate strategică.	Oferirea unor stimulente fiscale locale pentru întreprinderile care adoptă acțiuni circulare. Stimulente pentru obținerea ”certificatului alb” (certificate care dovedesc eficiența energetică a unei companii). Promovarea afacerii ca fiind verde. Sprijin prin achiziții publice (administrația achiziționează de la business-urile locale). Identifică exemple internaționale de bună practică și ajută companiile să le urmeze. Elaborează ”Cartea bunelor practici” și oferă finanțare întreprinderilor care aplică respectivele reguli. Dezvoltarea unor inițiative dedicate mediului de business, mai ales IMM-urilor, astfel încât acestea să facă tranziția către o economie circulară (exemplul din Gröningen – ”Front Runner Project” prin care au fost sprijinite IMM-urile

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	ARII PRIORITARE DE INTERVENȚIE
	să adopte modele de business mai sustenabile. Timp de un an, companiile au beneficiat de consultanță din partea unui expert care le crea un profil de sustenabilitate și îi ajuta să-și creeze un plan de acțiune și o strategie de comunicare pe baza recomandărilor primite).
Rată scăzută a antreprenoriatului local cu capital autohton.	Crearea unor incubatoare și/sau acceleratoare pentru încurajarea înființării startup-urilor (Timișoara). Încurajarea creării unui fond de investiții. Susținerea rețelelor de tip angel investors și VC care să acopere deficitul de finanțare.

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	ARII PRIORITARE DE INTERVENȚIE
TURISM	
Necesitatea dezvoltării vocației turistice și a unei identități consolidate a județului Timiș.	Inițierea unui proiect complex de actualizare și implementare a unei strategii de dezvoltare și marketing turistic (inclusiv post 2023 și de capitalizare a titulaturii Timișoara Capitală Europeană a Culturii 2023). Dezvoltarea identității vizuale a destinației și a manualului de brand. Implicarea unor speciaști externi în managementul destinației pentru suportul în demersul de elaborare a strategiei de brand a județului, precum și în definirea viitoarelor priorități și identificarea de noi produse turisrice. Coordonarea activităților de management al destinației ale organizațiilor la nivelul municipiului Timișoara și al județului Timiș. Identificarea principalelor atracții turistice din județ și dezvoltarea poveștilor și legendelor acestora care pot fi utilizate în promovarea resurselor județului. Organizarea de campanii tematice / sezoniere / dedicate unor tipologii de public țintă sau unor teme de interes pentru municipiu, cum ar fi: • realizarea unei mini-serii de video-uri cu tema redescoperirii județului și a zonelor deosebite, care să ilustreze avantajele de a locui și a vizita județul Timișoara și promovarea acestora online unde să poată și locuitorii sau turiștii să posteze apoi propriile video-uri; • realizarea unor colaje 360, gamification sau chiar a unor materiale VR de promovare a mai multor zone din județul Timiș pentru o experiență autentică – ex. reconstruirea unor cetăți în model 3D, a Fortificației preistorice de la Cornești sau a Cetăților care acum sunt ruine; • digitalizarea tuturor elementelor de patrimoniu în cadrul unei aplicații mobile interactive care să conțină jocuri cu premii, reduceri la diferite facilități etc.

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	ARII PRIORITARE DE INTERVENȚIE
	• organizarea unor activități de trasure hunt pentru descoperirea atracțiilor județului utilizând aplicații interactive pentru realizarea traseelor; • sprijinirea organizării în continuare de picnicuri în natură la care să se regăsească produse și alimente locale etc. • dezvoltarea unui brand județean (în lucru). Încurajarea actorilor locali în dezvoltarea de programe care să stimuleze turismul de tip city-break, agroturistic și balneoclimatic și promovarea cooperării cu alte județe din regiune. Facilitarea parteneriatelor între actorii din domeniul turismului (spre exemplu, unități de cazare – organizatori de tururi ghidate – instituțiile culturale etc.) pentru realizarea / promovarea unor tururi de complexități diferite în zonele rurale din județ.
Insuficiența facilităților de informare asupra destinației și de planificare a călătoriei.	Realizarea unor hărți turistice ale județului Timiș, care să cuprindă detalieri ale ariilor de interes, precum și o serie de alte informații utile pentru turiști – prezentarea Punctelor Gastronomice Locale, adrese exacte, posibilitatea de a lua legătură cu gazdele, conectarea la o aplicație interactivă etc. Dezvoltarea platformei online de promovare a județului, pentru a permite și posibilitatea planificării călătoriei sau vizualizarea calendarului de evenimente de la nivelul întregului județ.
Slaba reprezentativitate a județului Timiș pe scena turistică la nivel național și internațional.	Sprijinirea actorilor din sectorul turistic în organizarea unor evenimente majore pentru promovarea turismului local – proiecte precum Banat Brunch. Organizarea de schimburi de experiență între specialiștii în domeniul turismului din județ și personal implicat în exemple de succes din Europa pentru dezvoltarea și implementarea de noi practici în managementul turistic și în diversificarea ofertei turistice. Sprijinirea întreprinderilor locale, a tradițiilor și meșteșugurile locale și a micilor fermieri care pun la dispoziție cazare și mese tradiționale în mediul rural. Crearea unor pachete turistice tematice adresate vizitatorilor care apreciază valorile naturale și tradiționale ale satelor bănățene sau cultura satelor cehești din Banat. Acest lucru poate fi folosit și ca o metode de branding, astfel încât Timișul ar putea să între într-o competiție și cu alte județe din România.
Insuficiența sau neadecvarea sprijinului disponibil pentru industria HoReCa.	Introducerea unui program de finanțare nerambursabilă pentru dezvoltarea de produse turistice de către mediul independent domeniul HoReCa, cultură, sport etc. Organizarea de schimburi și colaborări între infrastructura hotelieră, a restaurantelor și cafenelelor cu fermieri locali. Organizarea unor grupuri de lucru periodice cu actori reprezentativi din domeniul HoReCa, precum și a unor evenimente majore pentru această industrie, de tipul Forumului profesioniștilor din turism.

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	ARII PRIORITARE DE INTERVENȚIE
	Implementarea unui program de recunoaștere a calității și sustenabilității serviciilor și produselor turistice (acțiune pilot pentru unități de cazare sau de alimentație publică, care să includă acțiuni de certificare a operatorilor locali, instruire și promovare dedicată). Facilitarea schimbului de experiență și formării de parteneriate între actorii locali din județul Timiș și județele limitrofe sau alte destinații externe (ex. alte orașe Capitale Europene ale Culturii precum Novi Sad sau capitale precum Budapesta) pentru dezvoltarea de circuite și promovarea comună a unei oferte turistice complementare.
Insuficiența promovare a patrimoniului natural al județului Timiș.	Organizarea de campanii tematice / sezoniere pentru promovarea patrimoniului natural. Includerea în circuitul turistic a satelor rurale prin activitățile turistice soft (plimbări, ciclism montan, birdwatching, picnicuri în natură etc.). Crearea unor parteneriate între stațiunile turistice din județul Timiș cu cele din Caraș-Severin – ex. Turnu Ruieni este a doua localitate din Caras-Severin care este pusa pe lista stațiunilor turistice de interes national, după Băile Herculane, pe această listă fiind inclusă și stațiunea de la Buziaș.
Necesitatea dezvoltării infrastructurii și serviciilor turistice din județ, în vederea asigurării cadrului necesar pentru practicarea tuturor tipurilor de turism pe toată perioada anului.	Implementarea unui program de modernizare continuă a infrastructurii turistice care necesită lucrări de reabilitare / extindere / dotare. Implementarea unui program anual integrat de dezvoltare a infrastructurii turistice (parcări pentru autocare și autoturisme, stații de încărcare pentru autovehicule electrice, rastele de biciclete, acces amenajat pentru persoanele cu dizabilități, toalete publice, puncte de acces apă potabilă etc.) în raport cu obiectivele turistice prioritare la nivel județean. Dezvoltarea transportului public județean către obiectivele turistice de interes Realizarea unor dotări majore care să asigure spațiile necesare organizării de evenimente de interes la nivel național și internațional – ex. concertul care se ține în fiecare an în Peștera cu Românești. Promovarea mai multor evenimente de acest fel și în alte spații neconvenționale – în Parcurile Dendrologice, pe lacul Surduc, proiecții de filme pe ruinele cetăților etc. Includerea traseelor turistice în proiectul Visit Banat. Dezvoltarea unui sistem de monitorizare a satisfacției vizitatorilor pentru determinarea intereselor și tendințelor de călătorie ale acestora.

4.3. SERVICIILE PUBLICE

SERVICIILE DE EDUCAȚIE | Infrastructura de educație preuniversitară existentă în județul Timiș permite școlarizarea elevilor pentru toate ciclurile de studii, de la nivel antepreșcolar, până la cel secundar superior și postliceal, în fiecare UAT existând cel puțin o grădiniță și o școală. La nivel teritorial se observă o concentrare a unităților de învățământ liceal în cadrul mediului urban, fapt ce conduce la un necesar de deplasări zilnice a unei părți dintre elevii școlarizați din mediul rural către centrele urbane. Însă, o problemă recurentă la nivel județean este cea a lipsei finanțărilor destinate reabilitării și modernizării laboratoarelor didactice specializate (ex: pentru materii STEM, informatică), unitățile de învățământ dispunând de materiale învechite în majoritatea cazurilor.

Mai mult, din perspectiva nivelului de pregătire al elevilor care intră în examenul de bacalaureat, nivelul de promovabilitate în prima sesiune de examinare s-a situat în ultimii 3 ani sub media națională, în 2020 ajungând doar la 62,4%. La nivel instituțional, din cele 43 de licee doar în 15 au fost obținute rate de promovare medii peste media obținută la nivel național, iar 12 entități au înregistrat medii de promovare de sub 30%, existând astfel o diferență clară între liceele teoretice (9 cu medii de promovare de peste 90%) și cele tehnice sau tehnologice.

În plus, la nivel județean se observă o creștere a preferințelor elevilor și părinților acestora pentru studiile liceale cu profil teoretic în decursul ultimilor 4 ani analizați, în ciuda faptului că a fost diversificată oferta pentru profilurile tehnic (economic, mecanică, electronică, turism) și vocațional (artistic, sportiv), inclusiv prin creșterea numărului de parteneriate cu operatori economici pentru realizarea practicii.

Un alt punct forte al sistemului de educație din Timiș este prezența a 5 instituții de învățământ superior acreditate, cu 246 de specializări pentru studii de licență și 122 de master. Majoritatea acestor specializări se desfășoară în municipiul reședință de județ, Timișoara fiind văzut ca un centru universitar de importanță națională, ce atrage peste 40000 de studenți din județ și din țară, pentru care se află în competiție cu centrele universitare din București, Cluj-Napoca și Iași. În privința atractivității, cele mai căutate domenii științifice din cadrul universităților timișorene sunt medicina, științele economice și ingineria mecanică, cumulând aproape un sfert din numărul total de studenți din județul Timiș.

SERVICIILE DE SĂNĂTATE | Infrastructura medicală din județ este cel mai bine dezvoltată la nivelul așezărilor urbane, îndeosebi în municipiul Timișoara unde există atât unități sanitare în sistemul public, cât și în cel privat. Tot la nivelul municipiului reședință de județ se remarcă și primii pași în direcția eSănătății, astfel că există elemente de digitalizare ce se remarcă prin prezența telemedicinii, a sistemelor informatice etc în cadrul Spitalului Clinic Județean de Urgență „Pius Brînzeu" Timișoara. În ceea ce privește întreg mediul urban, deși conform Legii nr.351/2001 este obligatoriu ca pe teritoriul orașelor/municipiilor să existe un spital public, acesta fiind una dintre dotările de bază, în orașele Buziaș, Recaș, Ciacova și Gătaia nu există. Cu atât mai mult este o problemă cu cât, în afara municipiilor Timișoara și Lugoj, în restul județului nu există unități sanitare private care să contribuie la completarea celor publice.

În acest context, deși județul Timiș se poziționează la nivel național pe prima poziție din perspectiva speranței de viață, acesta înregistrează multe tipuri de afecțiuni cu valori îngrijorătoare asociate nivelului de morbiditate, ceea ce atrage atenția asupra necesității implementării cu prioritate a unor măsuri ce vizează serviciile de medicină primară. Mai mult, încă se observă în teritoriu comune unde nu există nici un cabinet medical de familie, acestea fiind Bara, Beba Veche, Secaș și Otelec. În cazul tuturor celorlalte localități din mediul rural, cu excepția cabinetelor medicale familiale, a cabinetelor stomatologice și a farmaciilor, care se regăsesc în majoritatea comunelor, pentru celelalte tipuri de servicii medicale populația este nevoită să se deplaseze către așezările urbane. Totodată, există comune în cadrul cărora numărul medicilor de familie este prea mic, astfel că în localitățile Giroc, Coșteiu și Dumbrăvița numărul de locuitor ce revin unui medic de familie depășește valoarea de 3.000, aceasta fiind limita maximă impusă de Ministerul Sănătății.

SERVICII PUBLICE |1

SERVICIILE DE EDUCAȚIE

Distribuția instituțiilor de învățământ în anul școlar 2020-2021

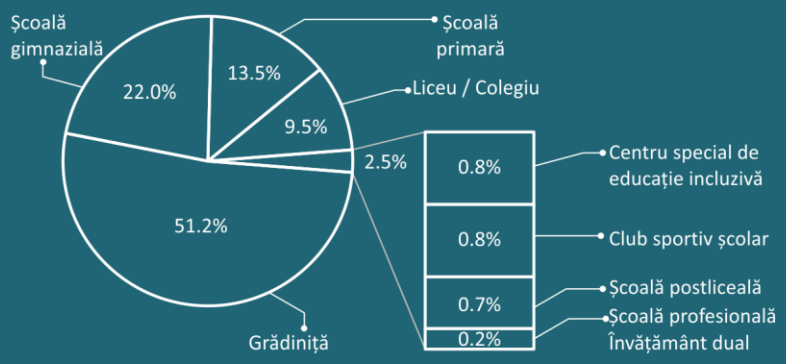

în Timiș există 91.9 mii elevi înscriși în 2020

în Timiș există în total 600 de unități școlare

2.400 săli pt. ciclul primar/gimnazial

1.600 săli pentru ciclul liceal

Distribuția unităților de învățământ după forma de proprietate, 2020

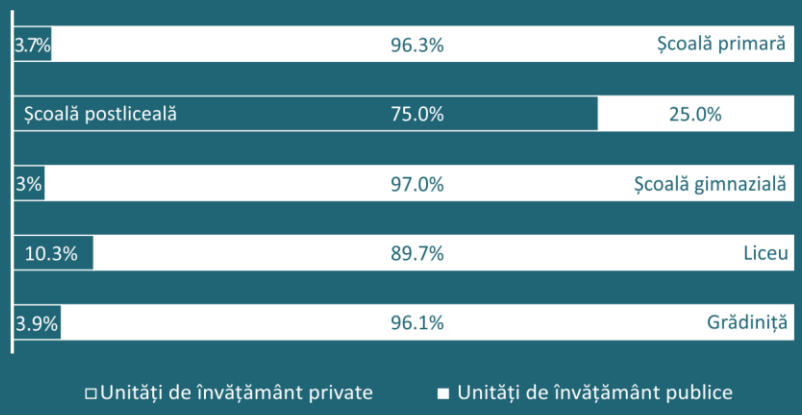

+36.6% terenuri de sport în ciclul primar și gimnazial

122 săli gimanstică în ciclul primar și gimnazial

198 săli și terenuri de sport necesare (construcții noi)

300 laboratoare didactice în ciclul liceal

246 specializări licență

260 specializări master

88 specializări studii doctorale

Planul de școlarizare în 2020 a prevăzut 4.433 de clase, dintre care: 90.1% pentru învățământul de stat de masă, 5.9% pentru cel privat, iar 4% pentru învățământul special.

SERVICIILE DE SĂNĂTATE

16 unități sanitare în județ

printre județele cu cea mai mare speranță de viață - 76.91 ani

locul 1 servicii digitale eSănătate

480 cabinete medicale de familie în mediul privat

6.946 (50.9%) cadre medicale în sistem public

Evoluția numărului de paturi în spitalele publice la 1.000 locuitori

Oferta de servicii sociale din județul Timiș este asigurată prin intermediul următoarelor categorii:

- Servicii pentru tineri / adulți
- Servicii private pentru copii
- Servicii pentru adulți cu handicap
- Servicii publice pentru copii
- Servicii pentru adulți bătrâni
- Servicii primare

SERVICII PUBLICE |2

INFRASTRCUTURA CULTURALĂ

Informații generale

bogată și inedită cultură populară a minorităților

prima fabrică de bere de pe teritoriul României

Timișoara primul oraș cu iluminat stradal

Timișoara este singurul oraș cu 3 teatre de stat

în județ - 1.251 de instituții publice cu caracter cultural

340 monumente istorice

112 monumente clasa A

228 monumente clasa B

peste 680 de biserici în județ

44 situri arheologice + 600 obiective noi

Evoluția infrastructurii culturale din județul Timiș, 2010 vs. 2019

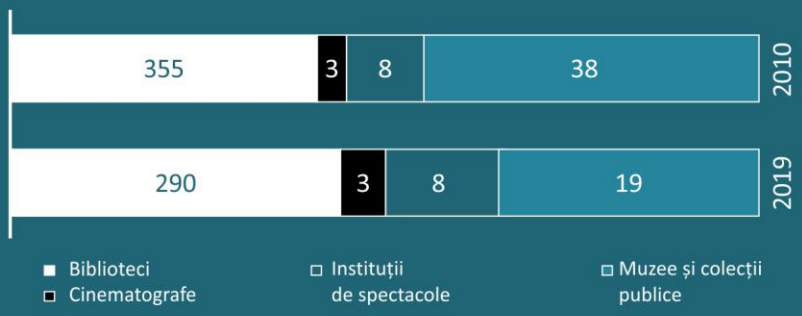

Infrastructura culturală - urban vs. rural

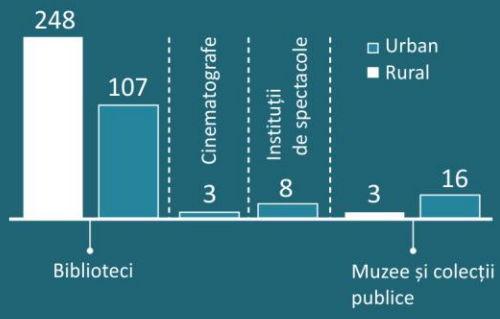

VITALITATEA CULTURALĂ

Informații generale

locul 9/46 orașe vitalitatea culturală

locul 3 în top 20 orașe atractive

locul 2 în top 20 orașe cu condiții de timp liber

+145.2% mai mulți vizitatori la muzee în 2019

+46% mai mulți spectatori la reprezentații artistice

Bugetul alocat în cultură, recreere și religie în județul Timiș

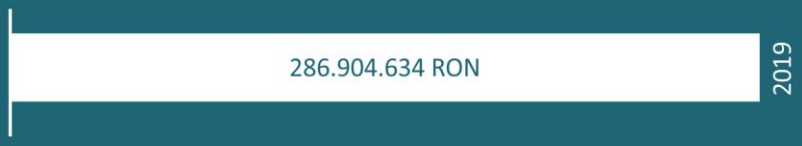

Timișoara Capitală Culturală Europeană2023

top 1 sector creativ patrimoniul cultural și arte vizuale

INFRASTRUCTURA DE SPORT ȘI AGREMENT

Informații generale

județul dispune de o infrastructură sportivă diversă

11.418 de sportivi legitimați +79.41% în 2019

369 de cluburi sportive și asociații în județul Timiș

Cele mai des practicate activități sunt cele în aer liber, cele mai importante dotări din această categorie fiind: parcurile, spațiile verzi, locurile de joacă pentru copii, zonele de promenadă și zonele de pescuit

Locuri deosebite în județ: Parcul Natural Lunca Mureșului, Pădurea Cenad, Insula Mare Cenad, Insulele Igriș etc.

* Timișoara Capitală Culturală Europeană 2023

În ceea ce privește personalul medical, județul Timiș beneficiază de prezența Universității de Medicină și Farmacie „Victor Babeș", astfel că există posibilitatea de specializare în acest domeniu, formându-se noi generații de cadre medicale, iar în ceea ce privește oportunitatea pentru studenți, aceștia pot fi implicați în activități de voluntariat în cadrul unităților sanitare din județ. În acest context, numărul cadrelor medicale este în creștere, cea mai accentuată evoluție fiind înregistrată în mediul privat ca urmare a dezvoltării antreprenoriatului în domeniul medical.

SERVICIILE SOCIALE | Din punct de vedere al serviciilor sociale, acestea sunt insuficient dezvoltate în raport cu nevoile tuturor categoriilor de beneficiari, în special din perspectiva deservirii echilibrate a teritoriului județean. Cea mai mare problemă este remarcată în contextul grupurilor vulnerabile, fiind necesară realizarea unui sistem integrat de servicii sociale care să contribuie la sporirea accesului populației la educație, consiliere și sprijin în vederea ocupării pe piața muncii etc. Mai mult, potențialul de furnizare a serviciilor sociale la nivelul județului constă în crearea unor structuri asociative care să includă actori relevanți din mediul public, privat și ONG-uri (se remarcă prezența unora care sunt deja foarte active) care să sprijine dezvoltarea de servicii sociale și să identifice oportunități de parteneriate și dezvoltare în acest domeniu.

INFRASTRUCTURA, ACTIVITĂȚILE ȘI SERVICIILE CULTURALE, SPORTIVE ȘI DE AGREMENT| În ceea ce privește domeniul culturii, sportului și agrementului, județul Timiș dispune de o ofertă bine dezvoltată fiind caracterizat de o gamă diversificată de activități de petrecere a timpului liber. Din punct de vedere al ofertei culturale, deși bogată, aceasta se confruntă însă în unele cazuri cu o insuficiență, o stare precară sau o dotare redusă a infrastructurii culturale sau a clădirilor de patrimoniu, în special în zonele rurale, unde este necesară amenajarea și / sau dotarea unor spații culturale atractive. În plus, oferta culturală a județului Timiș nu este suficient de atractivă pentru comunitatea locală din mediul rural, acest lucru fiind pus pe fondul unei promovări insuficiente / inadecvate a acesteia, care să fie bazată pe educarea publicului local și promovarea mai sporit a patrimoniului cultural (material și imaterial) în zonele rurale cu specific autentic și bogat în patrimoniu. O altă provocare majoră a județului o reprezintă polarizarea puternică a municipiului Timișoara pe scena cultural-artistică la nivel județean și național, fapt ce duce la o slabă notorietate a celorlalte resurse culturale de pe teritoriul județului Timiș.

Cu toate acestea, județul Timiș își poate baza viitoarele dezvoltări pe numeroasele atuuri existente din punct de vedere al ofertei culturale, de la diversitatea ofertei culturale, la elementele valoroase de patrimoniu cultural material (constituit din monumentele istorice ce reflectă epocile istoriei județului Timiș, începând cu primele perioade și culminând cu monumente industriale sau ale tehnicii din secolul al-XX-lea, precum și o serie de monumente arheologice – complexe paleolitice, așezări și necropole din neolitic, eneolitic, epoca bronzului și din prima epocă a fierului sau așezări de factură dacică și daco-romană) și imaterial (constituit din tradițiile și obiceiurile locale, moștenirea culturală existentă, precum și instrumentele, obiectele, artefactele și spațiile culturale asociate și în special multiculturalitatea existentă). Mai mult, având în vedere prezența în județul Timiș a peste 380 de asociații și fundații în sectorul cultural și creativ, mediul privat și independent ar trebui să fie mult mai des implicat și susținut de autoritățile publice pentru implementarea unor noi inițiative culturale în beneficiul comunității locale și nu numai.

În ceea ce privește domeniul sportului și agrementului, județul Timiș este caracterizat de un acces sporit la dotări sportive, cu o infrastructură sportivă competitivă la nivel național și cu o diversitate ridicată din punct de vedere al numeroaselor discipline practicate. Cu toate acestea, majoritatea echipamentelor sportive majore se află preponderent în municipiul Timișoara, aici fiind și locul unde se desfășoară majoritatea competițiilor și evenimentelor sportive, existând astfel și un acces mai redus la acestea din partea populației din mediul rural. Totodată, se remarcă interesul sporit al autorităților publice față de domeniul sportiv, fapt vizibil prin tendința de creștere a investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii sportive prin dotări precum complexuri sportive, bazine de înot și săli de sport, inclusiv în zonele rurale.

În același timp, cadrul natural al județului este favorabil desfășurării a numeroase activități de agrement în aer liber. Majoritatea obiectivelor din județ sunt concentrate în municipiul Timișoara, însă pot fi descoperite locuri deosebite pe întreg teritoriul județului – Parcul Natural Lunca Mureșului, Pădurea Cenad, Insula Mare Cenad, Insulele Igriș, Rezervația Naturală Lunca Pogănișului, Rezervația Ornitologică, Mlaștinile Satchinez, Rezervația Ornitologică Beba Veche, Lacul Surduc sau Parcul Dendrologic de la Buziaș și Bazoș. Pe lângă toate acestea, în zona centrală a municipiului reședință de județ, parcurile, scuarurile verzi, piețele, locurile de joacă și terenurile de sport fac parte din oferta cea mai la îndemână pentru loisir și sunt în general bine amenajate și întreținute. De asemenea, prezența cursului râului Bega și a unor vaste suprafețe amenajate adiacente acestuia îl pune pe harta atracțiilor importante din oraș.

PRINCIPALELE CONCLUZII, PROVOCĂRI ȘI RECOMANDĂRI PENTRU STRATEGIE

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	ARII PRIORITARE DE INTERVENȚIE
SERVICIILE DE EDUCAȚIE	
Infrastructura de învățământ la nivel județean se află doar la jumătatea parcursului de modernizare și reabilitare, considerând finanțarea primită pentru intervenții în comparație cu necesarul actual.	Creșterea alocărilor bugetare la nivel local și atragerea de finanțări nerambursabile pentru a realiza investiții trebuie să fie realizată în ordinea necesității și creșterii gradului de deservire al noilor infrastructuri școlare.
Resursele umane calificate pentru procesul de predare la clasă sunt scăzute pentru mediul rural, astfel că nu se poate asigura un nivel de calificare echilibrat între elevii din mediile rural și urban.	Campanie de promovare a profesiei didactice în rândul populației din mediul rural și urban, complementară cu încurajarea menținerii cadrelor didactice calificate (cel puțin în mediul rural) și creșterea calității cursurilor de formare oferite profesorilor existenți.
Atractivitatea profilului tehnologic pentru elevi în cazul nivelului liceal a scăzut semnificativ, sub 14% alegând acest tip de învățământ.	Realizarea unei campanii anuale de informare a elevilor de gimnaziu atât online, cât și offline, în vederea creșterii interesului pentru învățământul profesional și tehnic. Implementarea unui sistem periodic de informare a populației (atât adulte, cât și tinere) în legătură cu situația economică local și județeană, incluzând date cheie despre preferințele operatorilor și locurile de muncă vacante.
Rata de promovare a examenului de bacalaureat la nivel județean a scăzut în ultimii 3 ani, situându-se constant sub media națională, iar la nivelul liceelor, aproape jumătate dintre acestea au înregistrat rate de promovare de sub 50%.	Crearea unei structuri/centru de învățare facultativă (sub forma centrului de excelență existent), care să asigure suport secundar în pregătirea elevilor prin integrarea în programă de cursuri pregătitoare.
Structurile universitare prezente la nivel județean pregătesc efective însemnate din forța de muncă disponibilă, 2 instituții de acest tip din municipiul Timișoara fiind printre cele mai bine cotate și cunoscute universități la nivel național.	Facilitarea parteneriatelor între mediul universitar și operatorii economici prezenți la nivel local reprezintă metoda de referință pentru modelarea specializărilor viitoare din cadrul instituțiilor de învățământ superior.
Dotările realizate în urma pandemiei de Covid-19 prin achiziția și distribuția de resurse IT au creat cadrul unei dezvoltări accelerate a metodelor și materialelor	Extinderea /Realizarea unei baze de date unice cu materiale didactice specifice metodelor de predare online, în vederea asigurării accesului liber al profesorilor la resurse informaționale.

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	ARII PRIORITARE DE INTERVENȚIE
de predare online, atât la nivel județean, cât și național.	Organizarea mai multor cursuri de creștere a nivelului de competențe digitale ale profesorilor, în vederea operaționalizării cu ușurință de către aceștia a software-urilor educaționale disponibile (implementarea unor noi metode de predare la clasă sau noi conținuturi).
SERVICIILE DE SĂNĂTATE	
Există comune care nu beneficiază de cabinete medicale de familie. De asemenea, există comune care nu beneficiază de unități sanitare de bază precum farmacie, cabinet stomatologic etc, fiind nevoiți să se deplaseze în alte localități pentru a beneficia de astfel de servicii.	Extinderea rețelei medicale astfel încât să acopere toate nevoile din mediul rural. Crearea de servicii medicale mobile cu frecvență ridicată care să ajungă în comunitățile cu acces dificil la servicii medicale.
Există așezări urbane care nu beneficiază de infrastructură spitalicească de bază (nu există spital general public), iar multe dintre spitalele existente necesită lucrări de modernizare/reabilitare/dotare cu echipamente.	Crearea de noi spitale cu rol de deservire atât județeană, cât și locală. Reabilitarea corpurilor spitalelor existente, unde este cazul.
Numărul medicilor de familie este insuficient în unele localități din mediul rural, aceștia fiind supraaglomerați. Sunt și cazuri de comune care înregistrează până la 5.000 de locuitori pe medic de familie.	Stimularea antreprenoriatului în domeniul medical la nivelul comunităților rurale. Crearea de servicii medicale mobile cu frecvență ridicată care să ajungă în comunitățile cu acces dificil la servicii medicale.
Situația stării de sănătate a populației prezintă o serie de indicatori de prevalență și morbiditate cu valori foarte mari la nivel național.	Realizarea de campanii de informare a populației, ce au componente de activități practice, cu privire la problematicile unui stil de viață sănătos. Realizarea de acțiuni intense de prevenire, diagnosticare și tratare a afecțiunilor cu rate maxime de prevalență.
SERVICIILE SOCIALE	
Infrastructura de servicii sociale de la nivel județean nu este suficient dezvoltată nici ca prezență teritorială, nici ca diversitate de servicii.	Asigurarea de servicii sociale integrate destinate copilului și/sau familiei. Extinderea serviciilor sociale către mediul rural. Asigurarea de servicii sociale integrate destinate persoanelor cu dizabilități, care pe lângă masă și cazare să ofere servicii complexe ca diferite tipuri de terapii, integrare pe piața muncii, etc. Asigurarea de alte servicii sociale specializate.
La nivel județean nu a putut fi posibilă obținerea unei imagini complete asupra persoanelor aflate în situații de vulnerabilitate, mai ales în mediul rural.	Identificarea nevoii de servicii sociale din întreg județul prin identificarea persoanelor aflate în situații vulnerabile pe tipuri de categorii și stabilirea necesarului de dezvoltare a infrastructurii sociale.

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	ARII PRIORITARE DE INTERVENȚIE
CULTURĂ, SPORT ȘI AGREMENT	
Polarizarea puternică a municipiului Timișoara pe scena cultural-artistică la nivel național și internațional.	Promovarea mai intensă a valorii județului Timiș astfel încât acesta să capete notorietate crescută la nivel național – promovarea artiștilor locali, promovarea proiectelor realizate în parteneriate cu alte județe sau între UAT-uri, promovarea sectorului cultural-creativ mult mai bine etc. Implicarea personalităților din Diaspora astfel încât aceștia să reprezinte vectori de imagine în mediul european. Sprijinirea instituțiilor culturale și din mediul rural în internaționalizarea creațiilor și artiștilor locali. Sprijinirea instituțiilor culturale și din mediul rural în organizarea unor evenimente majore la nivel județean și nu numai.
Promovare insuficientă a ofertei culturale disponibile la nivelul județului Timiș.	Promovarea sporită și diversificată a patrimoniului cultural (material și imaterial), în special cel prezent în zone mai puțin cunoscute din județ – zone rurale cu specific autentic și bogat în patrimoniu. • prin includerea acestuia în circuite turistice la nivel suprateritorial – spre exemplu, prin amenajarea unor trasee între județele vecine sau transfrontaliere: Arad, Bihor, Cluj, Hunedoara, Caraș-Severin sau chiar cu Serbia și Ungaria. • prin includerea mai mult a comunităților etnice în promovarea multiculturalității locale; • prin încurajarea dezvoltării / reînvierii unor tradiții și activități tradiționale – spre exemplu, promovarea mai bună a diferitelor festivaluri etnice, a olăritului și ceramicii bănățeană, sau a preparatelor specifice bănățene care nu sunt cunoscute de toată lumea. Acestea pot fi prezentate și prin intermediul unor ateliere meșteșugărești cu rol de muzee vii, festivaluri participative, implicarea societății în cultura etnică respectivă, manuale de patrimoniu imaterial etc.; • prin realizarea unei serii de povești reale sau augumentate, care pot crea un fundal atractiv pentru o serie de evenimente culturale – povești cu vechile cetăți sau povești despre marile personalități ale județului etc. • prin generarea unor axe noi care să asigure o legătură atractivă între centrele istorice ale municipiilor și orașelor, în special municipiul Timișoara, și zone din mediul rural sau periurban ale municipiilor – în week-enduri sau zile de

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	ARII PRIORITARE DE INTERVENȚIE
	sărbătoare se pot organiza fie organizate evenimente în aer liber care să includă mai multe puncte culturale de pe aceste axe, fie mici brunch-uri, plimbări cu bicicletele prin sate etc. Dezvoltarea unor strategii de dezvoltare și marketing pentru domeniile culturale care să identifice publicul țintă pentru oferta culturală din județ. Continuarea unor proiecte de punere în valoare a cetăților medievale din Banat – ex. „Protejează trecutul. Protejează siturile arheologice. Jdioara ești tu!”, început în anul 2016. Dezvoltarea unei platforme online care să reunească și să promoveze toate activitățile din agenda culturală a întregului județ pe parcursul unui an – poate fi cuplată cu o platformă integrată de promovare a județului. Dezvoltarea unui sistem de signalistică la nivelul județului prin intermediul căruia să fie promovate atracțiile culturale din tot județul într-o manieră atractivă și unitară. Implementarea unui program care să recunoască restaurantele care se aprovizionează cu produse locale. Organizarea de spectacole itinerante și de activități educaționale în localitățile din județ pentru sporirea accesului la oferta culturală. Sprijinirea unui program de organizare de evenimente culturale inedite prin asociere cu o serie de locații noi (spre exemplu, spectacole de muzică, teatru, film etc. în grădini de vară / în parcuri / în piațete / pe Bega / în Parcurile Naturale / la centrele de echitație etc.
Provocări în ceea ce privește starea și gradul de dotare al echipamentelor culturale – în special în zonele rurale.	Implementarea unui program de modernizare a instituțiilor publice de cultură astfel încât să ofere servicii necesare și de calitate. Realizarea unui ghid de amenajare a instituțiilor publice de cultură astfel încât acestea să implementeze instrumente moderne de prezentare și descriere a ofertei culturale. Suplimentarea infrastructurii culturale a municipiului prin sprijinirea realizării de noi dotări precum spații multifuncționale pentru evenimente de mare anvergură, sedii ale unor instituții culturale și în special cămine culturale, biblioteci și centre culturale în UAT-urile care nu sunt suficient deservite în acest moment. Crearea unor Centre Culturale Creative și în celelalte municipii din județul Timiș pe modelul celor de la Timișoara – pentru promovarea evenimentelor culturale, de artă vizuală sau a altor tipuri de reprezentații artistice. Inventarierea și valorificarea spațiilor abandonate sau a spațiilor în stare avansată de degradare din județ pentru transformarea lor în echipamente socio-culturale.

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	ARII PRIORITARE DE INTERVENȚIE
	Realizarea unui ghid de reabilitare / consolidare / amenajare a monumentelor istorice și a clădirilor cu valoare arhitectural-ambientală ridicată din zonele rurale, astfel încât acestea să respecte identitatea locală, inclusiv prin identificarea unor posibili specialiști ce pot fi implicați și aceste intervenții. Încurajarea utilizării noilor tehnologii XR (VR – Realitate Virtuală, AR – Realitate Augumentată, MR – Realitate Mixtă) pentru îmbogățirea mijloacelor de prezentare / reconstrucție a resurselor culturale, dar și pentru a oferi un acces mai facil la acestea.
Insuficiența sau neadecvarea sprijinului disponibil pentru actorii culturali.	Dezvoltarea unor spații de lucru / hub-uri pentru actorii din sectoarele culturale și creative, ce pot primi și funcțiuni de centre comunitare, rezidențe artistice, spații de creație și expoziție sau dotări pentru formare, cercetare și inovare în domeniu. Realizarea și promovarea periodică a unui catalog privind sursele disponibile de finanțare pentru actorii culturali. Implementarea unor programe de accelerare și incubare pentru antreprenorii din sectoarele culturale și creative. Organizarea unor grupuri de lucru periodice cu actori reprezentativi din sectoarele culturale și creative. Crearea unui consorțiu / unei platforme prin care toate inițiativele culturale de la nivel local să fie reunite și organizate, astfel încât toate ideile să fie mai ușor centralizate și accesibile pentru toți actorii reprezentativi. Promovarea proiectelor realizate în parteneriat, în special în cazul proiectelor mici prin care pot fi incluși toți actorii interesați de pe teritoriul întregului județ – proiectele pot fi locale, sau grupate, fiind astfel posibilă și o conexiune între evenimente.
Necesitatea dezvoltării infrastructurii și serviciilor sportive din județ, în vederea asigurării cadrului necesar pentru practicarea sportului de masă sau de performanță.	Realizarea unor dotări sportive majore care să asigure spațiile necesare practicării sporturilor de performanță, dar și organizării de evenimente și competiții de interes la nivel municipal, național și internațional – exemplu posibilitatea realizării unei săli polivalente în Timișoara sau imediat în zonele periurbane de lângă acesta, sau chiar și în alt municipiu/oraș pentru a crea condiții noi. Realizarea și actualizarea permanentă a unei evidențe a infrastructurii sportive din județ (atât în funcțiune, cât și în stare avansată de degradare sau care urmează să se realizeze), care să cuprindă informații despre tipologia echipamentelor, starea, regimul juridic, capacitatea și gradul de dotare a acestora. Implementarea unui program de modernizare continuă a infrastructurii sportive care necesită lucrări de reabilitare / extindere / dotare.

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	ARII PRIORITARE DE INTERVENȚIE
	Dezvoltarea unei soluții online de programare și abonare online la dotările sportive din județ.
Insuficienta dezvoltare și promovare a ofertei de activități sportive la nivelul întregului județ.	Promovarea sportului către comunitate prin campanii de activare, precum simulatoare sportive sau evenimente și activități sportive în aer liber – pe faleza râului Bega, în Parcurile Naturale etc Dezvoltarea unei platforme online care să reunească și să promoveze toate activitățile din agenda sportivă a județului pe parcursul unui an – poate fi cuplată cu o platformă integrată de promovare a județului. Sprijinirea organizării de evenimente sportive majore care să sporească vizibilitatea activităților sportive în județ – de exemplu evenimente tip Color Run – nu numai în Timișoara, curse cu canoia pe lacul Surduc, competiții sportive de înot etc. Includerea foștilor sportivi de performanță în campaniile de promovare a sportului, în special prin parteneriate cu instituțiile de învățământ.
Insuficienta dezvoltare și promovare a ofertei de agrement la nivelul întregului județ.	Dezvoltarea oportunităților de petrecere a timpului liber prin crearea / reactivarea unor zone noi / neconvenționale pentru petrecerea timpului liber. Dezvoltarea dotărilor de agrement existente la nivel municipal și construirea unora noi – spre exemplu, valorificarea băilor termale și a stațiunilor balneoclimatice, a parcurilor de aventură, ștrandurilor termale de pe teritoriul județului etc. Amenajarea unor trasee ciclabile care să conecteze zone de interes la nivel județean.

4.4. UTILITĂȚILE PUBLICE

ALIMENTAREA CU APĂ ȘI COLECTAREA APELOR UZATE| Pentru asigurarea consumului de apă, Județul Timiș beneficiază de resurse de apă de suprafață și subterane suficiente pentru satisfacerea a cerințelor de apă. Satisfacerea cerințelor de apă pe termen mediu și lung, necesită proiecte majore de redistribuire în timp și spațiu a resurselor de apă (transferuri inter-bazinale, noi acumulări de apă, ș.a.).

Calitatea apei de suprafață se înscrie în parametrii normelor naționale în vigoare. Apa subterană prezintă nivele semnificative de amoniu și concentrații de nitriți și nitrați. Noile surse de apă de subterană necesită studii suplimentare privind calitatea apei captate.

Alimentarea cu apă în sistem centralizat a populației județului a crescut constant în ultimii 10 ani, având o creștere semnificativă, de cca. 20%, începând din anul 2015. Infrastructura de apă potabilă existentă în localitățile județului a crescut în aceeași perioadă, ca urmare a investițiilor de reabilitare și modernizare, precum și a extinderii sistemului de contorizare a consumului de apă potabilă.

UTILITĂȚI PUBLICE

ALIMENTAREA CU APĂ

Evoluția volumului de apă distribuit pentru consum, mii m³/an

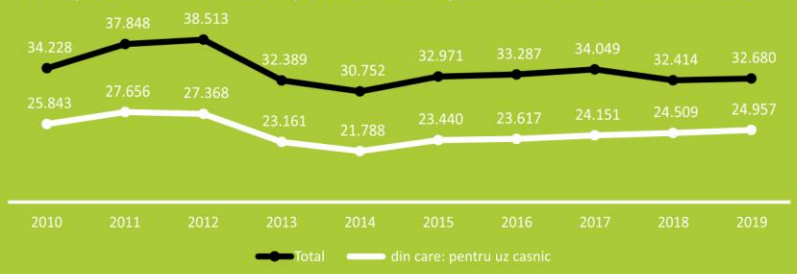

Gestionarea și asigurarea serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare apă uzată sunt coordonate de către Asociația de Dezvoltarea Intercomunitară (ADI) Apă-Canal Timiș

În cadrul ADI Timiș sunt înscrise 78 de UAT-uri din cele 99 ale județului Timiș

95.1% din populație este branșată la rețea

contorizarea consumului de apă în procent de **100%** în Timișoara

în **mediul rural** contorizarea consumului de apă este de **65%**

în **orașe** există **64 puțuri** de adâncime

în **zona rurală** există **206 puțuri** de adâncime

Evoluția rețelei de distribuție apă potabilă în județul Timiș, km

La nivel județean, asigurarea canalizării și epurării apelor uzate reprezintă o problemă majoră în mediul rural, prin numărul mic de UAT-uri cu infrastructură de alimentare cu apă, de canalizare și epurare apă uzată

CANALIZAREA ȘI EPURAREA APEI UZATE

Evoluția populației racordată la sistemul de canalizare, nr. pers.

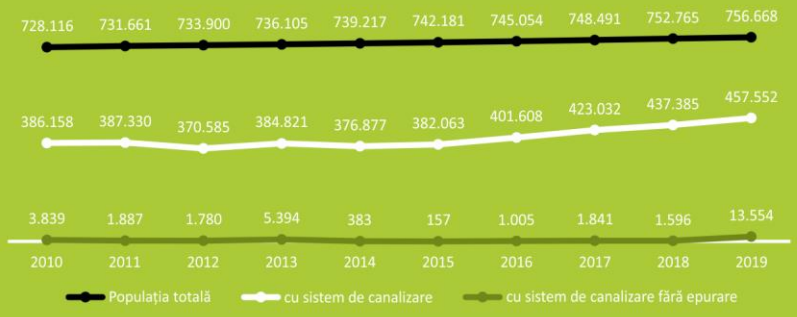

73.8% din populație este branșată la rețea

rețeaua de canalizare acoperă cca.**48.32%** din rețeaua de apă

creșterea rețelei de canalizare cu **47%** (2010-2019)

din 99 de UAT-uri numai **54 au sistem de canalizare**

ENERGIA TERMICĂ | GEOTERMALĂ | GAZE NATURALE

525 operatori economici alimentați din SACET

339 instituții publice alimentate din SACET

56.634 de locuințe racordate la SACET

892 de apartamente s-au debranșat de la SACET

COLTERM S.A. contorizează **98.65%** (energie electrică în sistem centralizat)

50% din teritoriul județului dispune de **potențial geotermal**

cca. **20 de puțuri** din care se poate extrage apă termală

ștrand termal în comuna Șandra (proiect 2021)

cea **mai lungă rețea** de distribuție gaze este în Timișoara

în județ există **3 distribuitori** de gaze naturale

Canalizarea și epurarea apelor uzate colectate la nivel județean a crescut în ultimii 10 ani, cu cca. 18%, infrastructura de canalizare având o creștere accentuate în perioada 2016-2019, ceea ce indică creșterea investițiilor pentru înființarea acesteia. O situație deosebită se observă la nivelul anului 2019 față de anii precedenți, când a avut loc o creștere însemnată a racordărilor consumatorilor la sistemele de canalizare fără epurare, de cca. 13.554 persoane. Situația pune în pericol calitatea surselor de apă ale sistemelor de alimentare cu apă prin evacuarea apelor uzate direct în cursurile de apă sau în stratul freatic de apă subterană.

În mediul rural, problema majoră o ridică ponderea mare, de cca. 50,5%, a localităților care au infrastructură de alimentare cu apă și nu au infrastructură de canalizare și epurare a apei uzate rezultate.

Administrația județeană, prin Direcția de investiții și management al proiectelor, are finanțate prin Planul Național de Dezvoltare Locală - PNDL - etapele I și II, investiții de modernizare și înființare a sistemelor de alimentare cu apă, de canalizare și epurare a apelor uzate, aflate în diverse stadii de realizare. Localitățile care au beneficiat de aceste finanțări sunt mun. Lugoj, orașele Făget, Gătaia, Jimbolia și 43 de comune.

ALIMENTAREA CU ENERGIE TERMICĂ | În județul Timiș, în anul 2019, se distribuia energie termică în sistem centralizat în Municipiul Timișoara și în Comuna Lovrin. Energia termică distribuită în municipiul Timișoara a scăzut în perioada 2007-2019, în anul 2019 fiind distribuită cca. 44% din cantitatea de energie termică distribuită în anul 2007. Principala cauză a reducerii energiei termice distribuite o reprezintă debranșările consumatorilor casnici (principalul consumator) cauzate de starea precară a rețelei de termoficare învechite, care generează pierderi ce sunt plătite de către consumatori/populație. Între 2011-2020, a scăzut numărul total de apartamente racordate la SACET Timișoara (de la 78800 în anul 2011, la 56533 în anul 2020) cu 22267 apartamente, numărul total al cererilor de deconectare individuală fiind de 26843. Până în prezent au fost reabilitate cca. 20,6 km din rețeaua primară și 57,8 km din rețeaua secundară de termoficare din municipiul Timișoara, fiind necesară continuarea lucrărilor de reabilitare pentru cca. 53,2 km rețea primară și cca. 186,5 km rețea secundară de termoficare. De asemenea, 68 de puncte termice au fost modernizate integral, fiind necesare măsuri pentru modernizarea celorlalte 49 de puncte termice ne-modernizate.

Existența și implementarea proiectelor de transformare a centralelor termice de cartier în CET, precum și de folosire a biomasei ca și combustibil adițional în cadrul CET Sud vor duce la creșterea eficienței energetice a SACET în municipiul Timișoara.

Utilizarea apei geotermale ca sursă pentru producerea energiei termice în centrala termică geotermală din comuna Lovrin, prin care sunt încălzite clădirile publice, 110 apartamente și 20 case, precum și existența proiectelor de utilizare a energiei geotermale în Orașul Pecica, comunele Gottlob și Șandra, constituie acțiuni importante pentru extinderea utilizării sursei geotermale existentă în județ.

Majoritatea clădirilor sunt construcții mai vechi de 30 de ani, cu un grad de izolare termică redusă, fapt ce conduce la inconfort termic, consum mare de energie necesară pentru încălzire, apariția condensului, fiind necesare măsuri de creștere a eficienței energetice a clădirilor publice și rezidențiale din județ.

ALIMENTAREA CU GAZE NATURALE ȘI FLUIDE COMBUSTIBILE | Teritoriul județului Timiș este traversat de Culoarul Sudic Est-Vest (Brua – Giurghi - Nădlac) de conducte de transport gaze naturale de presiune înaltă și de conducte de transport către vestul județului, conducte ce aparțin Sistemului Național de Transport Gaze Naturale, operat de Transgaz SA.

În perioada 2007-2019, atât numărul UAT urbane cât și al celor rurale alimentate cu gaze naturale a rămas constant, de 7 localități urbane, respectiv 27 comune, astfel că, principala disfuncționalitate o constituie racordarea greoaie a localităților (orașe și comune) la rețelele de înaltă presiune, prețurile ajungând la costuri foarte ridicate. Dintr-un total de 10 localități urbane din județ, Municipiul Timișoara, Municipiul Lugoj, Orașele Buziaș, Deta, Jimbolia, Recaș, Sânnicolau Mare dispun de sisteme de distribuție gaze naturale; orașele Ciacova, Făget și Gătaia nu sunt alimentate cu gaze naturale.

În perioada 2007-2019 rețeaua de distribuție gaze naturale a municipiului Timișoara a crescut cu 106,2 km, acoperind majoritatea străzilor din localitate, fiind și cea mai lungă rețea de distribuție gaze din județ. În celelalte localități urbane, lungimea rețelei de distribuție depășește lungimea străzilor orășenești, acoperind astfel întreaga localitate, excepție făcând Orașul Sânnicolau Mare unde lungimea rețelei de distribuție gaze este cca. 70% din lungimea străzilor orășenești, fiind necesare lucrări de extindere a rețelei de distribuție gaze.

În perioada 2007-2019, se constată o creștere atât a cantității totale a gazelor naturale distribuite cât și a cantității de gaze distribuite consumatorilor casnici, ca urmare a extinderii rețelelor de distribuție către noi consumatori și instalării de sisteme individuale de încălzire.

În județul Timiș au fost constituite cinci asociații de dezvoltare intercomunitară: ADI Gaz Vest, ADI Gaz Sud, ADI Gaz Centru, ADI Gaz Est, ADI Gaz Nord – în scopul înființării, organizării, reglementării, finanțării, exploatării, monitorizării și gestionării serviciului de alimentare cu gaze naturale în UAT componente.

Existența zăcămintelor de petrol la: Beba Veche, Satchinez, Șandra; petrol și gaze naturale la: Șandra, Dudeștii Vechi, Lovrin, Teremia Mare, Variaș, Călacea (comuna Ortisoara); gaze naturale la: Deta, Buziaș, Sânnicolau Mare, Peciu Nou constituie elemente de diversificare a resurselor energetice ale județului.

INFRASTRUCTURA ENERGETICĂ ȘI TELECOMUNICAȚII | În județul Timiș, alimentarea cu energie electrică este bine dezvoltată prin rețelele de transport și distribuție existente. Utilizarea energiei regenerabile la nivelul județului Timiș, constă, în principal, din energie solară și hidro, dar investitorii sunt, în cea mai mare parte, privați, iar centralele au puteri mici.

O problemă identificată în analiza situației existente este capacitatea scăzută de producție a energiei electrice la nivel de județ.

O altă problemă este reprezentată de procentul mic de UAT (24,24%) în care este organizat serviciul de iluminat public. În această categorie sunt incluse toate localitățile urbane și o parte a localităților rurale din județ. Astfel, rezultă că trei sferturi din localitățile județului, din zona rurală, nu au serviciul de iluminat public organizat.

Sursele regenerabile de energie existente nu sunt valorificate corespunzător, mai ales biomasa, biogazul și deșeurile municipale. Investițiile în centrale care utilizează sursele regenerabile de energie sunt predominant private, interesul administrațiilor locale fiind scăzut.

La nivelul județului Timiș există un decalaj între zonele urbane și rurale privind accesul corespunzător la rețeaua de telecomunicații, o mare parte a localităților rurale neavând acces la comunicații electronice în bandă largă, iar în contextul dezvoltării noilor tehnologii, modernizarea și extinderea serviciilor de comunicații electronice pe tot teritoriul județului sunt deficitare.

GESTIUNEA DEȘEURILOR | În ciuda investițiilor importante din ultimii ani, infrastructura de gestionare a deșeurilor din județul Timiș rămâne incompletă. Deșeurile biodegradabile sunt încă insuficient valorificate, iar județul nu dispune de un depozit de deșeuri inerte, de o instalație pentru tratarea deșeurilor de origine animală sau de instalații pentru valorificarea nămolurilor rezultate în urma epurării apelor uzate menajere.

PRINCIPALELE CONCLUZII, PROVOCĂRI ȘI RECOMANDĂRI PENTRU STRATEGIE

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	ARII PRIORITARE DE INTERVENȚIE
ALIMENTAREA CU APĂ ȘI COLECTAREA APELOR UZATE	

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	ARII PRIORITARE DE INTERVENȚIE
Dezvoltarea la nivel județean a infrastructurii de alimentare cu apă și canalizare apă uzată și creșterea populației conectate a fost constantă în ultimii 10 ani, începând cu perioada 2015 - 2016 aceasta având o creștere de cca. 20%. Cu toate acestea, asigurarea infrastructurii de canalizare și epurare este nesatisfăcătoare. În mediul urban aceasta are o pondere de 73,8%, orașele Gătaia, Jimbolia și Recaș situându-se mult sub această valoare (cca. 48,5%). La nivelul județului, gradul de acoperire a rețelei de alimentare cu apă cu rețea de canalizare apă uzată este scăzut (43,5%), această situația are drept cauze lipsa efectivă a rețelei de canalizare în localități, precum și existenței populației neracordate la rețeaua de canalizare din cauza prețului crescut al apei. În mediul rural, 45 de UAT-uri (cca. 50,5%) nu au infrastructura de canalizare și epurare a apelor uzate. Asigurarea localităților din județ cu infrastructură de canalizare și epurarea apelor uzate și extinderea și modernizarea infrastructurii de alimentare cu apă devine o prioritate majoră, în contextul dezvoltării atractivității din punct de vedere al locuirii și al activităților socio-economice.	Finalizarea investițiilor (aflate în derulare, sistate sau neîncepute încă) finanțate prin PNDR etapele I și II privind reabilitarea, extinderea și înființarea infrastructurilor de alimentare cu apă și canalizare apă uzată din localitățile urbane și rurale: municipiul Lugoj, orașele Buziaș, Făget, Gătaia, Jimbolia, și comunele Cărpiniș, Darova, Denta, Dudeștii Vechi, Dumbrava, Fârdea, Foeni, Orțișoara, Parța, Sacoșu Turcesc, Teremia Mare, Traian Vuia, Victor Vlad Delamarina, Becicherecu Mic, Biled, Comloșu Mare, Gavojdia, Ghilad, Ghiroda, Ghizela, Giarmata, Giroc, Iecea Mare, Liebling, Mănăștur, Moravița, Moșnița Nouă, Ohaba Lungă, Peciu Nou, Periam, Pietroasa, Saravale, Satchinez, Sânandrei, Sânmihaiu Român, Șandra, Teremia Mare, Tomnatic, Vâlcani. Realizarea în regim prioritar, a infrastructurii de canalizare și epurare a apelor uzate în localitățile din comunele care dețin infrastructură de alimentare cu apă: Balint, Bara, Beba Veche, Becicherecu Mic, Belinț, Biled, Birda, Bogda, Brestovăț, Bucovăț, Cenei, Checea, Chevereșu Mare, Denta, Fibiș, Ghizelei, Giarmata, Giulvăz, Gottlob, Iecea Mare, Jamu Mare, Lenauheim, Livezile, Mașloc, Nițchidorf, Otelec, Pietroasa, Racovița, Remetea Mare, Sacoșu Turcesc, Șag, Sânandrei, Șandra, Sânpetru Mare, Saravale, Satchinez, Secaș, Teremia Mare, Tormac, Traian Vuia, Uivar, Vâlcani.
INFRASTRUCTURA ENERGETICĂ ȘI TELECOMUNICAȚII	
Serviciu de iluminat public organizat în 24% din localitățile județului. Surse regenerabile nevalorificate corespunzător la nivel local. Lipsa accesului la comunicații electronice broadband în cea mai mare parte a zonei rurale.	Organizarea serviciului de iluminat public în toate localitățile rurale. Creșterea utilizării surselor regenerabile de energie. Extinderea infrastructurii de telecomunicații și implementarea noilor tehnologii pentru asigurarea accesului la comunicații electronice în bandă largă.
GESTIUNEA DEȘEURILOR	
Zona 1 TIMIȘOARA nu dispune de o stație de compostare pentru valorificarea deșeurilor biodegradabile, eventual și pe cele reziduale, cantitatea de deșeuri biodegradabile fiind cea mai mare din totalul deșeurilor colectate.	Este nevoie de reactivarea vechiului proiect și de identificarea unor soluții urgente de realizare a stației de compostare, de capacitate mare, pentru valorificarea deșeurilor biodegradabile.
Stația de sortare din Comuna Ghizela funcționează cu mult sub capacitatea totală de sortare/ transferare.	În această situație, pentru eficientizarea procesului, o soluție ar putea fi aducerea de deșeuri din județele vecine pentru reciclarea și valorificarea acestora în județul Timiș.

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	ARII PRIORITARE DE INTERVENȚIE
Centrele de colectare din orașele Jimbolia, Deta și Făget funcționează deja la 75 % din capacitate. Este posibil, de asemenea, ca stația de transfer din municipiul Timișoara să fie suprasolicitată, UAT-urile deservite generând o cantitate de deșeuri peste două ori mai mare față de capacitatea stației.	În cazul creșterii cantității de deșeuri generate, se poate considera extinderea centrelor de colectare și a stației de transfer.
Stația de compostare din Comuna Ghizela are o capacitate redusă, fiind singura funcțională din județ.	O soluție ar putea fi extinderea stației de compostare. O altă soluție ar putea fi construirea unei/ mai multor stații de compostare în cele 4 zone care nu dispun de o astfel de infrastructură.
Se reciclează puțin plastic, hârtie/ carton, metale și sticlă, în jur de 3 % din cantitatea totală de deșeuri reciclabile colectate.	Va fi nevoie de organizarea unor evenimente cu scopul de a promova economia circulară și de a atrage posibilii parteneri din zonele de colectare, care pot recicla deșeurile colectate.
Am identificat doar un proiect care vizează valorificarea nămolurilor în stația de epurare municipală Timișoara însă celelalte stații de epurare din județ nu dispun de o astfel de infrastructură.	Va fi nevoie de retehnologizarea stațiilor de epurare din județul Timiș, astfel încât să valorifice tot nămolul rezultat.
Infrastructura de management al deșeurilor din Județul Timiș este incompletă.	Infrastructura de management al deșeurilor din Județul Timiș ar putea fi completată și cu un depozit pentru deșeuri inerte și instalații de sterilizare și incinerare/ compostare a deșeurilor de origine animală.

4.5. TRANSPORTUL ȘI MOBILITATEA

În ceea ce privește transportul și mobilitatea, în județul Timiș se remarcă o bună conectivitate la nivel european, acesta fiind conectat la cele două coridoare TEN-T principale ce deservesc teritoriul național, respectiv coridorul Rin-Dunăre și coridorul Orient-Est-Med, fiind astfel conectat cu importante centre urbane din Europa Centrală și de Vest. Județul dispune de al treilea cel mai mare aeroport din România, cursele realizate pe cale aeriană completând legăturile rutiere și feroviare cu centrele urbane europene. Județul este bine conectat și la nivel regional, însă dispune de o legătură precară cu capitala atât pe cale rutieră, cât și pe cale feroviară, marcată de timpi ridicați de deplasare. Dezvoltarea infrastructurii rutiere și feroviare din județ este însă una dintre prioritățile evidențiate și la nivel național, fiind planificate și/sau în curs de implementare mai multe proiecte de extindere și modernizare a infrastructurii majore.

Rețeaua rutieră a județului este una extinsă fiind alcătuită din autostrăzi (A1 și A6), drumuri naționale și drumuri județene și comunale. Rețeaua rutieră este în mare parte una bine distribuită în teritoriu, excepție făcând zona Dealurile Lipovei care, din cauza reliefului, este o zonă slab irigată de culoare de transport, rezultând într-o accesibilitate redusă spre și dinspre localități precum Buzad, Stanciova, Hodoș sau Nadăș. Calitatea drumurilor naționale și județene este una bună, cu multe dintre drumurile județene fiind cuprinse în proiecte de modernizare și reabilitare aflate în curs de implementare. În cazul drumurilor comunale situația este una foarte redusă, cu numai 14 km de drumuri comunale (aprox. 1,3%) fiind modernizate.

Cele mai ridicate fluxuri se înregistrează la nivelul drumurilor naționale și a autostrăzii A1, fiind conturate 2 axe principale nord-sud (Moravița – Timișoara – Arad) și est-vest (Caransebeș – Lugoj – Timișoara – Sânnicolau Mare – Cenad – Ungaria). Fluxurile ridicate pun presiune pe infrastructura existenta, în special în cazul orașelor și municipiilor din județ, niciunul dintre acestea nedispunând de o variantă ocolitoare completă. În prezent, numai 4 orașe dispun de o variantă ocolitoare – Timișoara, Lugoj, Buziaș și Deta. Cele mai afectate orașe de tranzitul traficului greu sunt Jimbolia și Sânnicolau Mare. Presiunea asupra infrastructurii existente este influențată și de indicele de motorizare aflat în continuă creștere. La nivelul anului 2019 acesta avea o valoare de 361,64 autovehicule / 1,000 locuitori (cu 58,48% mai ridicat față de 2010), fiind printre cele mai crescute de la nivel național. Siguranța în trafic este una îmbunătățită, în ultimii 5 ani, numărul accidentelor rutiere, precum și a victimelor aferente aflându-se în continuă scădere.

Infrastructura de transport feroviar este bine distribuită în teritoriu, deservind 96,4% din populația totală a județului. Acestea sunt concentrate cu precădere către municipiul Timișoara, fiind simple neelectrificate, cu excepția căilor ferate situate pe traseul jud. Caraș-Severin – Lugoj – Timișoara – jud. Arad. Frecvența trenurilor este una bună în cazul legăturilor Timișoara – Arad, Timișoara – Lugoj și Lovrin – Satu Nou (peste 10 trenuri / zi), dar este mult mai redusă în cazul celorlalte legături atât la nivelul județului, cât și cu alte centre urbane de la nivel național. Orarele de funcționare ale transportului feroviar nu sunt corelate cu orele de vârf, fiind astfel redus potențialul de utilizare a acestuia pentru navetism.

La nivel județean, serviciile de transport feroviar sunt completate de serviciile de transport public județean și metropolitan. Transportul public județean deservește 88 din cele 99 de UAT-uri ale județului. Frecvența este una redusă (sub 5 curse pe zi în majoritatea cazurilor), iar calitatea serviciului este redusă ca urmare a unui acces precar la informații cu privire la funcționarea liniilor de transport, precum și a numărului redus de stații amenajate corespunzător. Transport public metropolitan asigură legătura între localitățile din zona de influență a municipiului și Timișoara, fiind conturat de 18 linii de transport cu autobuzul, corelate cu transportul public local din municipiul reședință de județ. Deși oferta de transport de la nivel județean este una variată, intermodalitatea este încă redusă. Aceasta este prezentă cu precădere în principalele orașe și municipii din județ, fiind cel mai dezvoltată în cadrul municipiului Timișoara, unde sunt prezente mai multe puncte intermodale ce asigură transferul între două sau mai multe mijloace de transport (gară, autogară, transport public și bike-sharing).

Județul Timiș beneficiază de multiple elemente ce pot contribui la dezvoltarea județului, printre acestea numărându-se și Canalul Bega, aflat într-un proces de reabilitare. În prezent, acesta nu este utilizat la potențialul său maxim, fiind funcțional doar în municipiul Timișoara prin intermediul serviciilor de transport public local cu ambarcațiuni de mici dimensiuni. În lungul canalului, pe direcția Timișoara – Serbia, se desfășoară o pistă de biciclete amenajată, ce asigură legătura municipiului și a localităților de pe traseu cu granița cu Serbia. În parteneriat cu Serbia, județul Timiș dispune și de 4 trasee de cicloturism desfășurate pe zona vestică a județului și teritoriul sârb. La nivelul județului, mai sunt prezente încă 3 piste de biciclete ce asigur legături între localitățile județului și o rețea locală extinsă în municipiul Timișoara. Cu toate acestea, deplasarea bicicliștilor pe teritoriul județului este încă dificilă în lipsa unei infrastructuri dedicate amenajate corespunzător.

Configurația zonelor rurale din județ, cu casele retrase considerabil față de carosabil, permite conturarea unor zone ample ce asigură deplasarea în siguranță a pietonilor. În multe dintre cazuri, aceste zone sunt deja amenajate cu trotuare și/sau vegetație de aliniament. Un număr redus de localități nu dispune de o astfel de configurație, acestea confruntându-se cu probleme în privința siguranței pietonilor, aceștia fiind nevoiți să utilizeze zona carosabilă pentru deplasare. Acestea sunt concentrate în partea de est a județului. În mediul urban. Infrastructura deplasărilor pietonale este mult mai clar conturată, fiind marcată de zone și/sa străzi pietonale, trotuare și spații verzi. Acestea sunt mai bine dezvoltate în municipiile din județ, respectiv în Timișoara și Lugoj.

TRANSPORT ȘI MOBILITATE

CONECTIVITATE TERITORIALĂ

Informații generale

2 coridoare TEN-T Rin-Dunăre și Orient-Est-Med

Timișoara face parte din cele **7 noduri urbane din TEN-T Core**

legături cu centre urbane importante la nivel european

infrastructura rețelei TEN-T din județ este **aproape finalizată**

legătura județului cu capitala este dificilă

județul este deservit de **47 drumuri județene**

rețeaua feroviară legături facile cu partea de sud a României

8/10 municipii și orașe sunt deservite de drumuri naționale

1 aeroport internațional legături cu Europa

doar **0.47%** drumuri naționale nemodernizați

CONECTIVITATE TERITORIALĂ

Indice de motorizare în județele din România, 2019

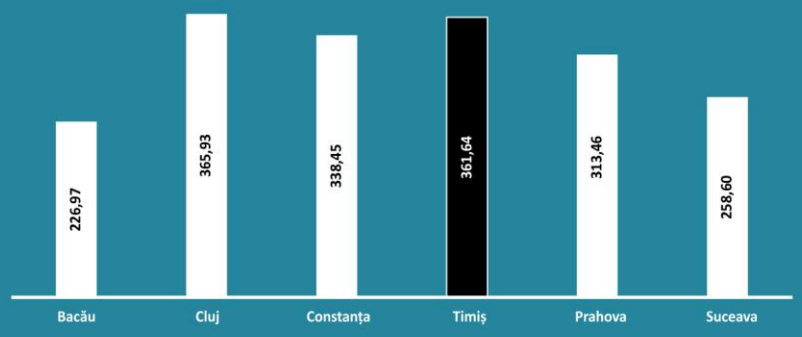

Indicele de modernizare al județului Timiș este cu 58.48% mai ridicat în anul 2019 față de anul 2010

Creșterea rapidă a indicelui de motorizare pune presiune pe infrastructura de transport rutier

Calitatea drumurilor județene este în curs de îmbunătățire

Calitatea drumurilor județene, jud. Timiș, 2010 vs.2019

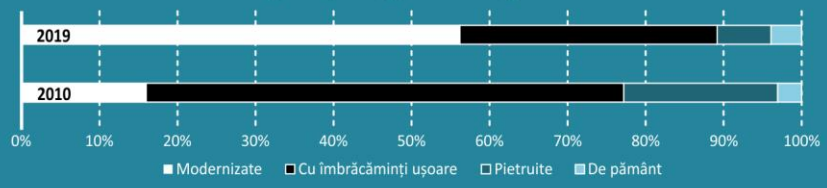

54 stații feroviare din care **14 noduri principale**

liniile de cale ferată străbat **81/99** UAT-uri ale județului

Calitatea drumurilor comunale, jud. Timiș, 2010 vs.2019

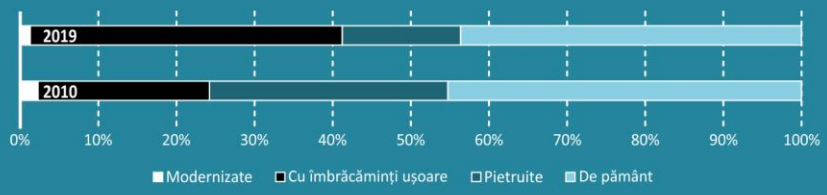

96.4% din populație este deservită de rețeaua de căi ferate

majoritatea liniilor CF sunt **simple și neelectrificate**

Calitatea drumurilor comunale, jud. Timiș, 2010 vs.2019

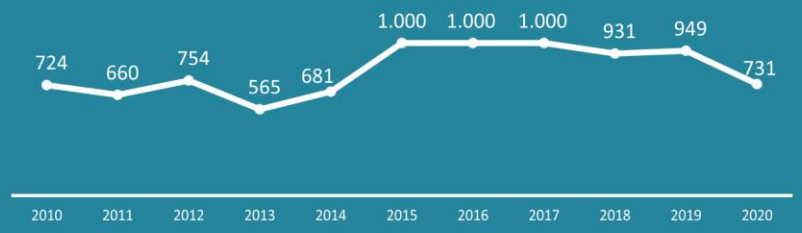

Numărul accidentelor rutiere, dar și a persoanelor implicate în aceste accidente este în scădere în ultimii 3 ani (2018-2020)

Scăderea considerabilă a numărului de decese rezultate în urma accidentelor rutiere reprezintă o îmbunătățire a siguranței în trafic pentru cetățenii județului

PRINCIPALELE CONCLUZII, PROVOCĂRI ȘI RECOMANDĂRI PENTRU STRATEGIE

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	ARII PRIORITARE DE INTERVENȚIE
În ultimii 10 ani, indicele de motorizare din județul Timiș a suferit o creștere considerabilă de 58.48%, punând presiune pe infrastructura rutieră existentă.	Dezvoltarea serviciilor de transport public județean și feroviar pentru a susține cererea de transport pentru navetismul județean (exemple detaliate în cadrul punctelor următoare). Campanii de promovare a beneficiilor utilizării mijloacelor de transport prietenoase cu mediul în rândul cetățenilor județului. Diversificarea serviciilor de transport și mobilitate disponibile la nivelul județului care să acopere într-un mod eficient și zonele cu o cerere mai scăzută. Se pot avea în vedere proiecte de tip „transport la cerere” (demand responsive transport), care să asigure deplasarea persoanelor din zonele slab deservite în prezent.
Lipsa variantelor ocolitoare în cadrul orașelor precum Jimbolia sau Sânnicolau Mare, ce sunt traversate de un flux ridicat de vehicule, inclusiv vehicule destinate transportului de marfă.	Amenajarea variantelor ocolitoare în orașele vizate pentru redirecționarea traficului greu și a celui de tranzit în afara zonei urbanizate. Se pot realiza parteneriate cu UAT-urile pentru a dezvolta variantele ocolitoare cu rang de drum județean.
Calitatea scăzută a drumurilor comunale, ce îngreunează accesibilitatea din și spre localitățile deservite de către acestea.	Modernizarea / reabilitarea drumurilor comunale aflate în stare de degradare. Asfaltarea drumurilor comunale de pământ.
Infrastructură intermodală redusă în județul Timiș, transferul între mai multe mijloace de transport fiind îngreunat și/sau inexistent.	Echiparea corespunzătoare a gărilor din lungul liniilor de cale ferată cu potențial de navetism în vederea conturării unor noduri intermodale principale în județ. Se va avea în vedere includerea unor facilități care să permită transferul facil între mijloacele de transport (ex. parcări securizate pentru vehicule și biciclete, trasee pietonale între diferitele stații învecinate, marcaje corespunzătoare, puncte de achiziție a biletelor etc.). Modernizarea și extinderea autogărilor în orașele din județ.
Rețea extinsă de căi ferate încă neutilizată la potențialul real	Conturarea unui studiu de oportunitate pentru transport public metropolitan în jurul municipiului Timișoara. Există potențial ridicat pentru legăturile Timișoara – Deta cu opțiune spre Reșița, Timișoara – Buziaș – Lugoj, Timișoara – Arad (mai ales în contexul liniei spre aeroport), Timișoara – Sântandrei – Sânnicolau Mare – Cenad. Legătură Gara Timișoara – Aeroportul Traian Vuia (în curs de realizare)
Calitatea serviciilor de transport public județean este încă redusă, mai ales în ceea ce privește accesul la informație.	Reorganizarea programului de transport public județean pentru a deservi orele de vârf, inclusiv creșterea numărului de curse zilnice către/dinspre localitățile cu cerere ridicată. Extinderea sistemului de transport public metropolitan în Timișoara pentru a deservi toate comunele din zona metropolitană.

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	ARII PRIORITARE DE INTERVENȚIE
	Modernizarea / amenajarea stațiilor de transport public județean din județul Timiș. Se va avea în vedere protecția împotriva intemperiilor, amenajarea unui loc de odihnă, precum și afișarea informațiilor relevante (orar, hartă etc.). Achiziția de autobuze electrice/hibrid dotate cu GPS pentru a diminua emisiile de CO2 rezultate din transportul public (mai ales în mediul urban și în zona metropolitană), precum și pentru a permite monitorizarea în timp real a curselor de transport public județean. Digitalizarea serviciilor de transport public județean prin implementarea unei aplicații mobile și a unui portal de transport care să permită plata călătoriei prin SMS, vizualizarea orarelor de funcționare, a hărții rețelei de transport public județean, precum și a informații în timp real cu privire la sosirea autobuzelor dintr-o anumită stație [19]. Aplicația poate integra și informații din servicii conexe cum ar fi mersul trenurilor (pentru navetism) și transportul public local.
Deplasarea bicicliștilor pe teritoriul județului este încă dificilă și nesigură.	Conturarea unor coridoare / piste de biciclete la nivelul județului Timiș, care să asigure legăturile între obiectivele de interes (turism, agrement, sport etc.) din județ (zona Buziaș, Satchinez, Bazoș. Amenajarea unor coridoare verzi și de cicloturism transfrontaliere – transjudețene: Szeged – Mako – Cenad – Arad (în lungul Mureșului). Amenajare piste de biciclete pentru conectarea localităților periurbane la municipiul Timișoara. Elaborarea unui ghid județean de proiectare și amenajare a pistelor de biciclete și a parcărilor de biciclete. Ghidul va cuprinde cu precădere soluții pentru mediul rural. Încurajarea UAT-urilor să își dezvolte rețele de piste de biciclete la nivel local.
Județul Timiș dispune de un potențial ridicat de amenajare a infrastructurii destinate transportului nemotorizat (trotuare, piste de biciclete) în lungul drumurilor județene.	Parteneriat cu UAT-urile pentru amenajarea trotuarelor și/sau pistelor de biciclete de a lungul drumurilor județene. Se va avea în vedere ca în cazurile în care drumul județean se află în curs de modernizare/reabilitare, proiectele să se desfășoare concomitent. Utilizarea unei aplicații de încurajare a mersului pe jos și cu bicicleta, bazată pe un sistem de bonificație[20].
Există un potențial de dezvoltare a transportului pe apă în lungul Canalului Bega, ce poate	Finalizarea proiectelor de revitalizare a Canalului Bega și de amenajare a Portului Timișoara.

[19] Un exemplu relevant de la nivel național este județul Bihor, acesta dispunând de o platformă digitală pentru transportul public județean. Mai multe detalii: http://bihortransport.ro/ro/

[20] În prezent se testează un proiect pilot de acest fel în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest. Mai multe detalii: https://wheeleygo.ro/

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	ARII PRIORITARE DE INTERVENȚIE
contribui la extinderea rețelei de căi navigabile interioare de la nivel național.	Implementarea unui sistem de transport public pe apă pe Canalul Bega, care să asigure legăturile între localitățile deservite.
Poziționarea județului Timiș la granița cu Serbia și Ungaria îi oferă acestuia un potențial de dezvoltare a infrastructurii transfrontaliere. Totodată, legăturile transfrontaliere cu Serbia sunt îngreunate, nu mai există trenuri care să treacă granița spre Serbia iar legătura pe cale rutieră e asigurată de un drum cu o singură bandă pe sens.	Parteneriat transfrontalier cu Serbia pentru revitalizarea legăturilor pe cale ferată România-Serbia. Autostradă Timișoara – Moravița - Belgrad Extinderea rețelei de piste de biciclete transfrontaliere din județul Timiș (ex. Stamora Moravița – Vrsac, Sânnicolau Mare – Kiszombor etc.). Parteneriat transfrontalier cu Ungaria pentru revitalizarea legăturilor pe cale ferată România-Serbia (Cenad – Mako - Szeged).

4.6. MEDIUL ȘI PROTECȚIA MEDIULUI

Județul Timiș beneficiază de caracteristici fizico-geografice favorabile dezvoltării: prezența resurselor de subsol (hidrocarburi în vestul județului, izvoare de ape minerale și ape geotermale de-a lungul liniilor de falie), un potențial ridicat de utilizare a energiei solare (în vestul județului) și soluri fertile (38% din suprafața agricolă acoperită de studii pedologice încadrată în clasele I și II de calitate). Principalele restricții sunt determinate de situarea celei mai mari părți a teritoriului județean într-o câmpie joasă de divagare, cu procese geomorfologice accentuate ce determină sărăturarea solurilor, și cu un risc semnificativ la inundații pe principalele râuri (Mureș, Timiș, Bega, Bârzava), risc parțial atenuat de lucrările hidrotehnice realizate. Județul are un deficit de vegetație forestieră (doar 11 % din suprafață ocupată de fond forestier, concentrat în estul județului), însă prezintă o biodiversitate ridicată. Există 30 de situri Natura 2000, concentrate în zona montană din estul județului și de-a lungul principalelor râuri, inclusiv în Parcul Natural Lunca Mureșului Inferior (zonă umedă de importanță internațională). Majoritatea ariilor naturale protejate nu au însă planuri de management aprobate, fiind de altfel insuficient promovate și valorificate.

Calitatea aerului este afectată în special în zonele urbane (valori ridicate ale concentrației de particule în suspensie PM10) și în zonele cu depozite de deșeuri (depozitul de zgură și cenușă de la Utvin, cel de deșeuri nepericuloase de la Ghizelea). Fermele porcine din sudul și vestul județului afectează calitatea apelor și a solurilor contribuind, alături de lipsa sistemelor de canalizare și de utilizarea excesivă a îngrășămintelor, la problema poluării cu nitrați (14 UAT-uri cu concentrații mari de nitrați). Zonele de extracție și depozitare a hidrocarburilor sunt strâns legate de cele 28 de situri contaminate și potențial-contaminate de pe teritoriul județului.

Se remarcă tendința de creștere a numărului anual de zile tropicale și de creștere a intensității precipitațiilor, fiind necesare măsuri pentru creșterea rezilienței teritoriului județean la riscurile naturale existente - în prezent 46 UATB-uri sunt potențial afectate de inundații, 4 comune prezintă un potențial ridicat de producere a alunecărilor de teren (nord-estul județului) și 22 UATB-uri pot fi afectate de incendii de pădure. De asemenea, județul Timiș se află în a doua zonă seismică a țării (zona Banat).

MEDIU ȘI PROTECȚIA MEDIULUI

ELEMENTE FAVORABILE IMPUSE DE CĂTRE CADRUL NATURAL

Distribuția resurselor de apă din județul Timiș

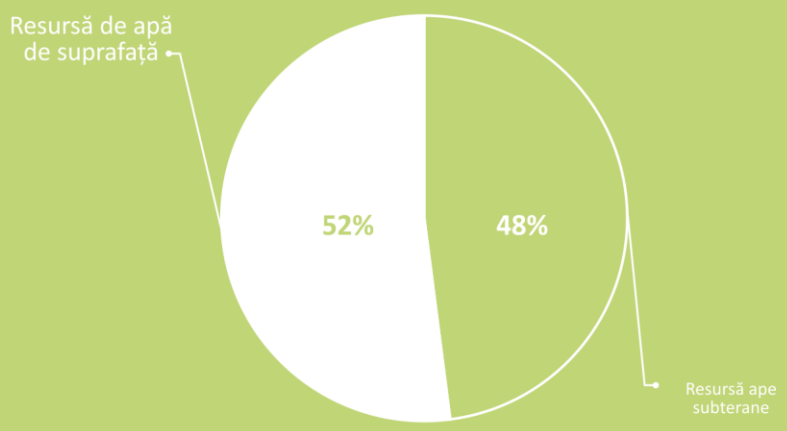

Numărul acțiunilor demarate pentru diminuarea degradării apei

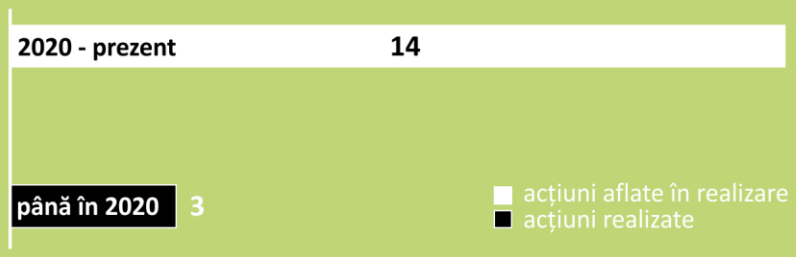

11 habitate de interes comunitar

19 situri de importanță comunitară (SCI)

11 arii de protecție specială avifaunistică (SPA)

Numărul acțiunilor demarate pentru diminuarea degradării aerului

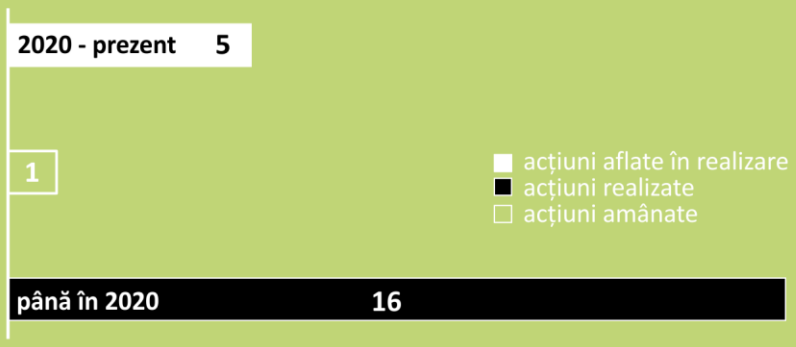

Evoluția suprafețelor de păduri, mii ha

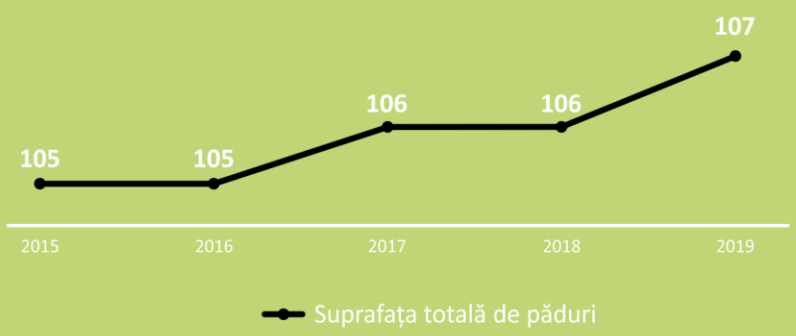

Timișul beneficiază de existența unor resurse bogate se subsol

hidrocarburi
zăcăminte de lignit
petrol și gaze

materiale de construcții
bazalt, argilă, nisip

minereuri neferoase

izvoare de ape minerale și geotermale

temperatura medie iulie: **18°C**

temperatura medie ianuarie: **-2°C**

temperatura medie anuală: **+12°C**

au existat 7 ani cu **40 de zile tropicale**

Județul Timiș beneficiază de existența unor suprafețe considerabile de amenajări de îmbunătățiri funciare

1.131 ha amenajați pentru irigații

438.788 ha amenajați pentru desecare

În ceea ce privește depășirile limitei anuale de 40 µg/m3 de particule în suspensie PM_{10}, acestea au fost inexistente în ultimii 5 ani.

orașul Buziaș deține 64.46m²/loc de spații verzi

municipiul Lugoj deține 44.81m²/loc de spații verzi

40% din suprafața fondului forestier este degradată

50 HA suprafața pădurilor regenerate artificial în 2019

PRINCIPALELE CONCLUZII, PROVOCĂRI ȘI RECOMANDĂRI PENTRU STRATEGIE

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	ARII PRIORITARE DE INTERVENȚIE
Județul Timiș are un potențial ridicat de utilizare a energiei solare, radiația solară globală depășind 1.300 KWh/m^2/an în vestul județului.	Realizarea de centrale fotovoltaice și sprijinirea instalării de panouri fotovoltaice, pe clădirile publice și pe cele rezidențiale.
Procesele de sărăturare a solurilor, în special în Câmpia Timiș-Bega.	Amenajări de îmbunătățiri funciare care să vizeze diminuarea cantității de apă din soluri.
Județul prezintă un deficit de vegetație forestieră (doar 11 % din suprafața județului este acoperită de păduri).	Conservarea fondului forestier existent și extinderea acestuia prin realizarea de perdele forestiere în jurul orașelor, de-a lungul căilor de comunicație sau pentru potențarea unor coridoare ecologice.
Pe teritoriul județului se află 30 de arii naturale protejate de interes comunitar, inclusiv o zonă umedă de importanță internațională.	Punerea în valoare a ariilor naturale protejate, în parteneriat cu autoritățile publice locale.
Au fost identificate surse de degradare a solurilor pe 54 % din suprafața județului, existând în prezent 2 situri contaminate și 24 de situri potențial-contaminate.	Intervenții care vizează regenerarea și decontaminarea solurilor degradate.
Există 5 localități urbane cu suprafețe de spații verzi sub suprafața optimă de 26 m^2/ locuitor.	Intervenții care vizează extinderea spațiilor verzi în localitățile urbane cu probleme.
Încălzirea rezidențială, comercială și instituțională generează emisii crescute în atmosferă.	Intervenții care vizează tranziția către utilizarea energiei regenerabile (investiții în energie verde și eficientizarea energetică a fondului construit).
Depozitele de deșeuri sunt surse de poluare: cenușă spulberată, gaz de depozit, pulberi, infiltrări și scurgeri de levigat și alte ape uzate, eliminarea speciilor de floră și plantă pe o arie mult mai mare decât suprafața acestuia.	Intervenții care vizează regenerarea naturii afectate, și prevenirea, reutilizarea și reciclarea de deșeuri pentru reducerea cantității de deșeuri depozitate (tranziția către o economie circulară).
40 % din suprafața totală a pădurilor este degradată.	Intervenții care vizează regenerarea pădurilor.
Axele de transport rutier și feroviar importante, afectează aerul, solurile și factorii biotici: emisii în atmosferă, vibrații și zgomote ridicate, plumb în sol.	Intervenții care vizează regenerarea naturii afectate, modernizarea liniei de cale ferată, și plantarea de vegetație adecvată în zonele cu trafic intens/ perdele forestiere de-a lungul axelor. Încurajarea transportului electric, nepoluant (transport în comun, autovehicule electrice etc.).
Există o cantitate mare de îngrășăminte chimice utilizate în agricultură.	Intervenții care vizează creșterea conștientizării operatorilor economici și fermierilor, dar și promovarea eco-agriculturii.
Câțiva operatori economici care desfășoară activități industriale și agricole afectează și ei mediul natural.	Intervenții care vizează creșterea conștientizării operatorilor economici, dar și promovarea eco-industriei și eco-agriculturii.
Risc semnificativ la inundații, în special de-a lungul râurilor principale, pe sectoarele lipsite de amenajări hidrotehnice (Mureș, Bega, Timiș, Bârzava).	Implementarea măsurilor propuse prin Planul de Management al Riscului la Inundații pentru spațiul hidrografic Banat.

4.7. CAPACITATEA ADMINISTRATIVĂ

Noua Organigramă a Consiliului Județean Timiș prezintă o structură bine definită la nivelul aparatului de specialitate prin cere au fost create posturi dedicate funcționarilor publici specializați în fonduri europene. Posturile urmează să fie ocupate în funcție de necesarul volumului de muncă creat în urma demarării implementării proiectelor cu finanțare externă, asigurând faptul că nu va exista situația unui deficit de resurse umane în acest sens. 16% dintre posturile create în Organigramă sunt posturi vacante, existând potențialul unei creșteri a capacității administrative prin prisma creșterii numărului funcționarilor publici. Una dintre recomandări legate de natura resurselor umane este creșterea efectivului de personal prin angajarea persoanelor care fac parte dintr-o grupă de vârstă tânără, recomandare formulată în urma constatării existenței unui efectiv de personal relativ îmbătrânit la nivelul Consiliului Județean Timiș.

Având în vedere impedimentele create de numărul mare de posturi vacante de arhitect-șef la nivelul administrației publice locale, în județul Timiș toate posturile de arhitect-șef sunt ocupate, asigurând fluxul documentelor tehnice necesare sectoarelor a căror nevoie de dezvoltare implică activități de urbanism. În schimb, funcția de audit public intern nu este asigurată la nivelul unui număr relativ mare de UAT-uri din județul Timiș, motiv pentru care pot apărea impedimente din cauza imposibilității raportării activităților către administrația publică centrală. O altă constatare este legată de numărul funcționarilor publici din UAT-uri care depășește pragul impus de autoritățile publice centrale. Acest fenomen denotă o lipsă a eficienței alocării resurselor umane în cadrul unui număr semnificativ de UAT-uri din județul Timiș.

Cuantumul resurselor financiare alocate pentru investiții a crescut treptat pe parcursul perioadei 2017 – 2019, dar trebuie acordată o atenție asupra evoluției datoriei publice locale în raport cu evoluția veniturilor totale, observația fiind motivată de creșterea datoriilor și scăderea veniturilor în perioada 2017 – 2019. În comparație cu alte consilii județene, instituția nu a fost performantă în atragerea investițiilor din fonduri externe în perioada de programare 2014 – 2020. Astfel, este necesară îmbunătățirea capacității administrative co scopul accesării unui volum mai mare de investiții pe parcursul următoarei perioade de programare.

Procesul de digitalizare a aparatului de specialitate al Consiliului Județean Timiș este într-un stadiu avansat de dezvoltare, instituția utilizând sisteme informatice pentru majoritatea serviciilor furnizate publicului, precum și pentru gestionarea activităților administrative din cadrul instituției.

Poziția geografică a județului Timiș permite existența relațiilor de cooperare între UAT-uri cu structuri similare aflate la frontierele țărilor învecinate. Astfel de relații au fost dezvoltate și menținute între CJ Timiș și structuri similare din țări învecinate pe parcursul unei perioade îndelungate de timp. În ceea ce privește dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității, există un număr semnificativ de asociații (GAL și ADI) constituite pentru a realiza investiții în zone de interes pentru dezvoltarea județului.

CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ

RESURSE UMANE

Posturile aferente aparatului tehnic de specialitate al CJ Timiș

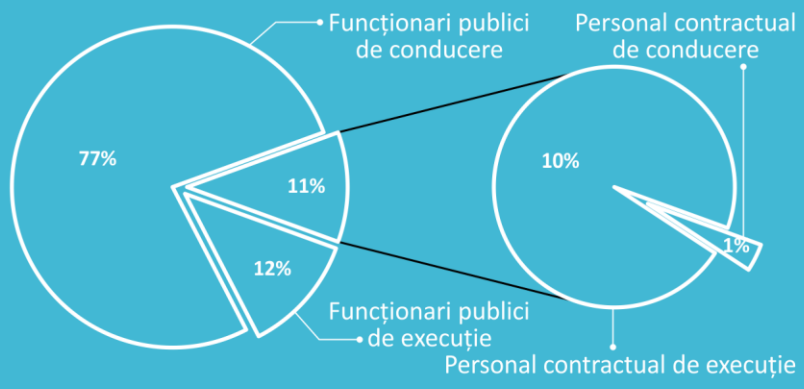

247
de funcții în CJ Timiș

83,51%
capacitatea ocupată

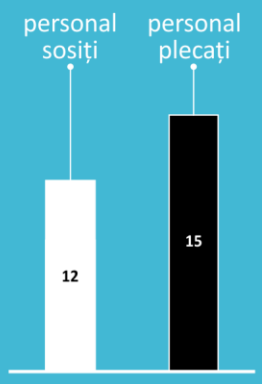

PROCESUL DE DIGITALIZARE A INSTITUȚIEI

descărcarea online a formularelor

transmitere solicitări electronice

Consiliul Județean Timiș deține proceduri și infrastructura necesară pentru a continua digitalizarea serviciilor publice

RESURSE FINANCIARE

Bugetul de investiții în județul Timiș (mil. lei)

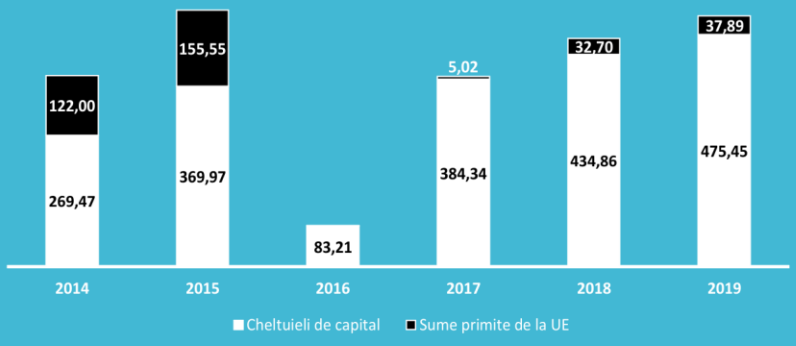

Venituri totale ale CJ Timiș (mil. lei)

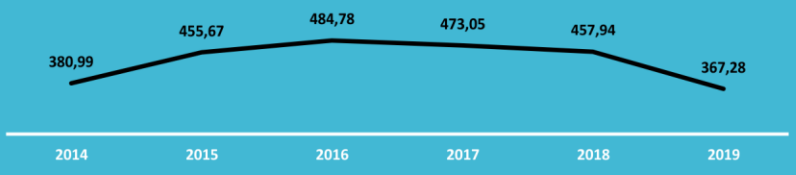

Municipiul Timișoare se situează printre **ultimii poli de creștere** în ceea ce privește cuantumul sumelor atrase din fondurile externe nerambursabile

Există o performanță scăzută în zona de investiții, atât la nivelul CJ Timiș, cât și la nivelul UAT-urilor din județ

În ceea ce privește veniturile totale ale CJ Timiș, acestea au crescut treptat în perioada 2014 – 2016, urmând ca din anul 2017 acestea să scadă

RELAȚII DE COOPERARE INTERNĂ / EXTERNĂ

Asociații de Dezvoltare Intercomunitare
Grupuri de Acțiune Locală
Instituții Naționale
Asociații Naționale
UAT-uri internaționale

Consiliul Județean Timiș este bine angrenat în relațiile de cooperare la nivel național și internațional

Începând cu anul 2021, Consiliul Județean Timiș face parte din noua rețea de Hub-uri regionale RegHub 2.0

4.8. DIAGNOSTICUL TERITORIAL

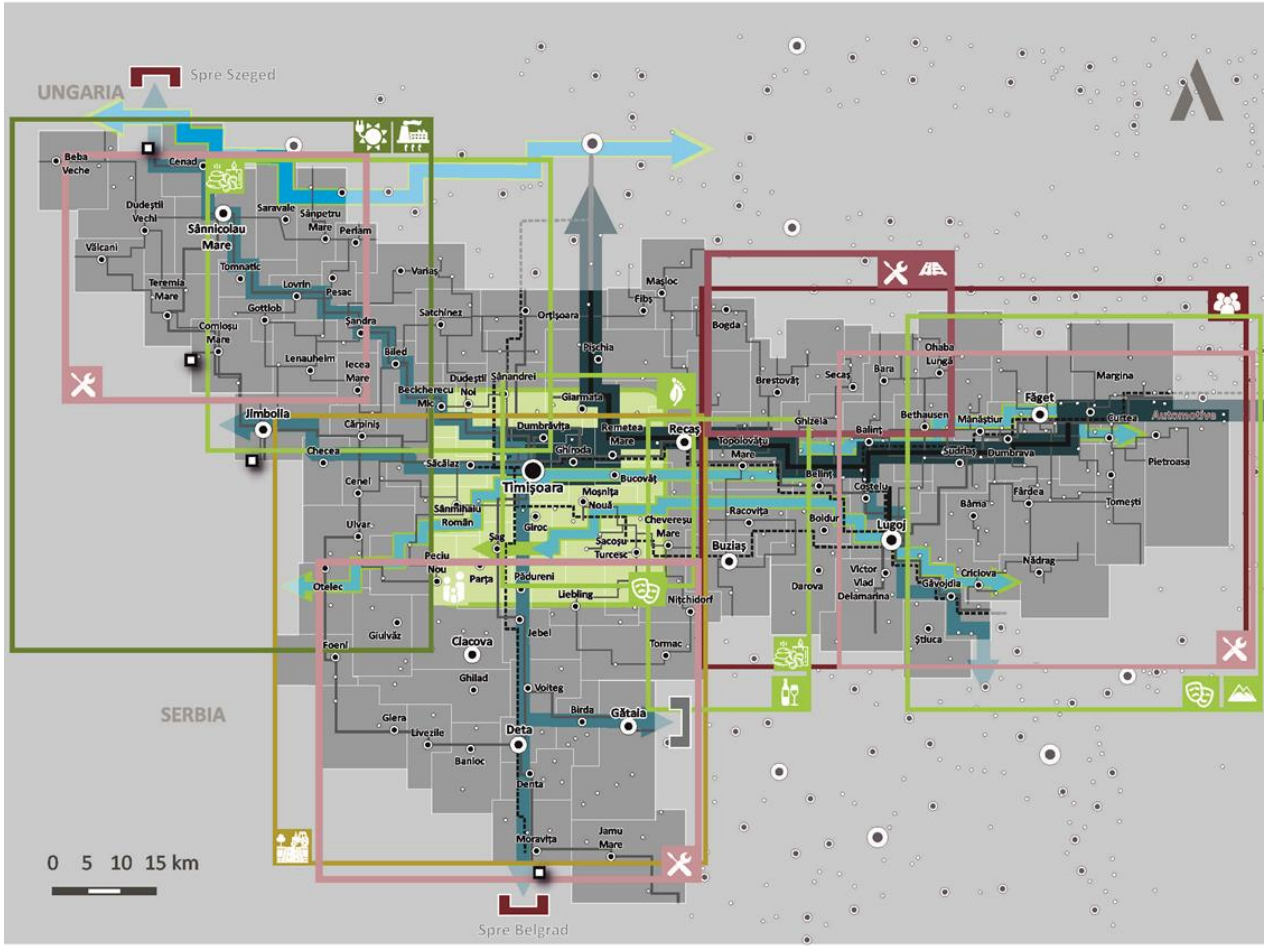

Zone cu potențial turistic ridicat (montan, balneo, agrement, viticol)

Hinterland agricol

Potențial demografic ridicat

Potențiale axe verzi albastre (risc inundații)

Potențial energie verde

Principalul culoar de dezvoltare economică

Zonă cu necesar de investiții în infrastructură tehnico-edilitară

Zonă cu potențial demografic redus

Zonă cu accesibilitate redusă

Culoare secundare, insuficient valorificate, de dezvoltare economică

Conexiuni internaționale / naționale insuficient valorificate

5. ANALIZA SWOT

STRUCTURĂ SOCIO-DEMOGRAFICĂ ȘI DEZVOLTARE SOCIALĂ	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Tendința de creștere a populației prin comparație cu cea de scădere de la nivel regional și național. • Raport de îmbătrânire mai favorabil în județul Timiș, având o valoare mai mică față de cele înregistrate atât mai nivel regional, cât și național. • Rata natalității la nivelul județului a fost în creștere în intervalul 2010-2020, prin comparație cu tendința la nivel național. • Rata fertilității este mai mare la nivelul județului prin comparație cu situația de la nivelul regiunii și a țării. • Rata mortalității este mai scăzută la nivelul județului prin comparație cu situația de la nivelul regiunii și a țării. • Sporul natural înregistrează valori mult mai bune la nivel județean față de cele de la nivelul regiunii și a țării. • Județul Timiș este al doilea la nivel național, după județul Ilfov, cu cea bună valoare a IDUL. • La nivelul județului Timiș nu există zone care să se confrunte cu marginalizare severă. • La nivelul județului suprafața locuibilă raportată atât la locuitor, cât și la gospodărie, a înregistrat creșteri considerabile. • Din perspectiva implicării populației în viața publică, se remarcă o prezență la vot (alegerile prezidențiale din anul 2019) mai mare față de cea de la nivel național.	• Diferența accentuată între ponderile principalelor grupe de vârste, ceea ce prevestește o dependență demografică sporită în următorii ani la nivelul județului. • Prezența unui număr mare de persoane vârstnice singure. • Fenomen foarte accentuat de suburbanizare în imediata proximitate a municipiului Timișoara, ceea ce atrage atenția unei mari presiuni asupra acestor comune (de a asigura un nivel optim de dotări publice, de dezvoltări tehnico-edilitare etc). • Prezența unei dependențe sporite a persoanelor vârstnice la nivelul județului, observate pe fondul creșterii numărului acestora în ultimii 10 ani concomitent cu scăderea asociată unor grupe ale populației active. • Necesitatea dezvoltării oportunităților pentru tineri și în restul județului, în afara municipiului Timișoara, unde este cea mai dezvoltată și variată ofertă.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Disponibilitatea finanțărilor pentru dezvoltarea urbană și rurală, precum și pentru o serie de priorități sectoriale de interes pentru dezvoltarea județului. • Creșterea speranței de viață și îmbunătățirea condițiilor de trai a locuitorilor. • Existența unor programe operaționale ce oferă surse de finanțare pentru intervenții în cadrul comunităților dezavantajate și, de asemenea, oportunități pentru dezvoltarea capitalului uman și incluziunea socială.	• Procentul populației în vârstă de muncă va scădea până în anul 2100 – prognoză realizată la nivel național. • Prezența procesului de îmbătrânire demografică la nivel național. • Rată relativ scăzută de înlocuire a forței de muncă, ce va conduce la un deficit de forță de muncă. • Tendința de scădere a numărului de locuitori în România. • Numărul crescând de persoane care vor ieși la pensie în mod constant în următorii 40 de ani, cu un vârf în perioada imediat următoare (procent ridicat al populației de 60-65 ani și al grupelor de vârstă învecinate).

	• Atractivitatea mai crescută a Municipiului București pentru tineri, care preferă să părăsească județul pentru a urma o facultate și a-și găsi un loc de muncă în Capitală.

ECONOMIE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
SISTEMUL R&D	
• Existența unor infrastructuri de cercetare în domeniile de excelență ale județului (chimie, automotive, dezvoltare durabilă, mediu etc.) • EDIH Regiunea Vest care să scaleze inovarea prin transformarea digitală a companiilor (inclusiv digitalizarea administrației publice și dezvoltarea unor inițiative de tip Smart City) • Investiții în centre de R&D realizate de companii. • Timișul are de aproape 3 ori mai multe persoane care lucrează în industriile high-tech, care sunt considerate intensive în angajați STEM (science, technology, engineering & math) și de 2 ori mai multe în serviciile intensive în cunoștințe high-tech • Timișul este pe primul loc din perspectiva numărului de angajați din industriile și serviciile high-tech (1 din 9 persoane lucrează în industriile și serviciile high-tech) • Cei mai mulți absolvenți de studii superioare din centrul universitar Timișoara sunt specializați în domeniile STEM (IT&C, inginerie, matematică și statistică) – 38%, sănătate (17%), afaceri, drept, administrație (16%) • Absolvenții STEM din județul Timiș au cea mai mare creștere de la nivel național, validând încă o dată importanța județului ca pol tehnic • Tradiția pentru activitățile inginerești este extrem de importantă și reprezintă unul din avantajele competitive ale județului (prima universitate înființată în Banat a fost una tehnică).	• Activitatea redusă de transfer tehnologic dinspre mediul academic înspre cel de afaceri. • Companiile străine nu dezvoltă tehnologia local, ci o importă din propria țară • Nivel redus de internaționalizare universitară • Concentrarea entităților de R&D în Timișoara și lipsa unor rețele prin care inovarea să ajungă în teritoriul județean • Lipsa personalului calificat, cercetătorii aleg să lucreze în sistemul privat sau să emigreze datorită salariilor necompetitive • Lipsa universităților antreprenoriale
SISTEMUL DE PRODUCȚIE	
• Atractivitate crescută din partea investitorilor, mai ales străini • Valoarea Adăugată Brută se bazează în continuare, în proporție mare (peste 30%), pe activitățile industriale (locul 3 la nivel național). Totodată, județul se poziționează pe locul 3 și din perspectiva contribuției IT&C, serviciilor financiare și industriilor creative și culturale la formarea VAB • Corelarea programelor educaționale ale universităților cu nevoile de pe piața muncii (dezvoltarea de noi competențe ale viitorului)	• Dependență comercială mare de economiile țărilor partenere (Germania, Franța, Italia) • Lipsa lanțurilor de valoare locale (mai ales în industria automotive) • Dependența județului de investițiile companiilor străine • Disparități economice în teritoriu • Concentrarea ”bunăstării” în zona municipiului Timișoara și a inelului teritorial al zonei de influență • Un grad scăzut de ocupare a forței de muncă, simultan cu lipsa rezistării la presiunea

• Cifre de afaceri mari realizate de întreprinderile mari cu profil industrial • Județ specializat, pe baza LQ, în calculatoare și produse electronice și optice, industria automotive, echipamente electrice, cauciuc și mase plastice, servicii informatice • Indice de atractivitate și competitivitate cu valori bune pentru municipiul Timișoara. • Din perspectiva indicelui de atractivitate sectorială municipiul Timișoara este poziționat pe primele locuri la nivel național, astfel: Industria automotive – locul 2, produse chimice – locul 4, echipamente electrice – locul 6, IT&C – locul 4 • Județul este cea mai industrializată zonă din România • Județul este un important pol industrial, având toate ingredientele necesare dezvoltării ca hub de Industry 4.0 • Luarea unei decizii în condiții de certitudine folosind metoda utilității globale evidențiază următoarele ramuri industriale de excelență la nivel județean: automotive, mase plastice, îmbrăcăminte, textile și marochinărie, agrofood, calculatoare și produse optice. În afară de agrofood, toate celelalte deservesc industria automotive. • Cel mai mare nivel de specializare al forței de muncă din UE pentru producția auto • Mulți angajați care lucrează în companii furnizoare de soluții soft pentru industria automotive • Centrul Regional de Competențe și Dezvoltare a Furnizorilor în Sectorul Automotive sprijină implementarea serviciilor legate de pregătirea resurselor umane • Număr mare de angajați în sectorul industrial (locul 2 la nivel național) • Al doilea cel mai competitiv nivel salarial din sectorul industrial, iar pentru salariul din industria auto – peste media UE.	crescândă a forțelor concurențiale, datorită lipsei unor produse competitive, care să înglobeze inovație și cercetare. • Lipsa unui centru regional intermodal de transport marfă, deși județul se află la răscrucea unor importane rute comerciale din UE • Dimensiune încă redusă a pieței auto locale, industrii de sprijin slab dezvoltate, raport de localizare a industriei încă scăzut, dependență de piese și componente importate • Capacitate limitată de inovare a clusterelor
SISTEMUL ANTREPRENORIAL	
• Triplarea cifrei de afaceri înregistrată la nivelul județului, fiind realizată în proporție de peste 35% de companiile cu peste 1000 de angajați • Terțializare – cifra de afaceri din servicii a ajuns să reprezinte peste 50% • Profit net de 5 ori mai mare față de valoarea din 2009, cu valori mai mari a profitului mediu/firmă, în domeniile: agricultură, industria prelucrătoare, producția și furnizarea energiei electrice, transport și depozitare • Existența firmelor cu capital autohton stimulează atractivitatea investițiilor străine,	• Lipsa incubatoarelor și a acceleratoarelor, iar infrastructura de afaceri este încă subdezvoltată și oferă servicii limitate. Totodată, majoritatea sunt concentrate în Municipiul Timișoara. • Lipsa fondurilor de capital de risc, a rețelelor de business angels • Rata scăzută a antreprenoriatului local, și din perspectiva răspândirii în teritoriu • Mediul de afaceri județean este dominat de microîntreprinderi și de companii mici, iar capacitatea de finanțare a bugetului local este dependentă de diversitatea și efervescența mediului antreprenorial

așadar măsurile de sprijin trebuie privite în mod sinergic • Concentrarea de talente, acces la resurse și la o piață mai mare, precum și efervescența academică sunt caracteristici cheie care trebuie valorificate pentru stimularea continuă a antreprenoriatului • Locul 3 la nivel național din perspectiva efectivului de salariați. Statutul de salariat este un fenomen puternic urbanizat, în timp ce statutul de lucrător pe cont propriu sau familial este unul rural. • Rata de ocupare a resurselor de muncă din județul Timiș depășește media regională și națională. • Rată a șomajului scăzută (0.8%) • Magnetism pentru investitorii străini mai ales din domeniul industrial – Timișul are al doilea cel mai mare stoc de ISD-uri din țară – mediul de business atractiv pentru investițiile străine • Existența unui lanț de valoare local în auto, cu verigi high-tech puternice prin prezența unor companii ”propulsoare” • Locul 2 la nivel național din perspectiva densității firmelor cu capital străin la 1000 locuitori (densitatea s-a dublat în intervalul de analiză) • Locul 2 la nivel național din perspectiva valorii exporturilor/cap de locuitor • Județul Timiș are rezultate foarte bune și la exporturi, iar Timișoara este pe locul 3 din perspectiva celor mai atractive zone din țară • Exporturi mari de produse complexe: mașini, aparate și echipamente electrice, instrumente și aparate optice, materiale plastice • Locul 3 la nivel național din perspectiva valorii exporturilor de servicii • Locul 2 la nivel național din perspectiva salariilor din IT&C • Județul Timiș este al doilea cel mai activ județ din perspectiva operațiunilor logistice (Timișoara ocupă locul 4 din perspectiva indicelui de atractivitate sectorială) • Al patrulea hub IT din țară • Din perspectiva ponderii absolvenților de IT&C în numărul total al absolvenților, se observă că în Timiș, 11% obțin o diplomă de absolvire în IT&C, comparativ cu județul Cluj, în care numai 9% din numărul total al absolvenților sunt IT-iști, ceea ce demonstrează atractivitatea acestei specializări pentru studenți și a facultăților timișorene cu tradiție în domeniile tehnice	• Fragilitatea mediului antreprenorial - din cele 31.000 de firme active juridic, doar 29.000 și-au depus situațiile financiare, doar 62% au înregistrat profit, iar 2.000 de persoane juridice din județ sunt inactive economic. În altă ordine de idei, doar 17.700 (57%) au personal angajat, din care 49% sunt microîntreprinderi (0-9 salariați). • Rată de înființare a SRL-D-urilor scăzută, număr redus de înregistrări de startup-uri pe an • Lipsa agilității companiilor de a reacționa rapid la schimbările din piață • Lipsa unui centru expozițional care să permită inclusiv startup-urilor sau companiilor care lansează produse noi, să le poată testa cu potențialii utilizatori • Potențial deficit de forță de muncă și o capacitate limitată de a răspunde nevoilor angajatorilor actuali și potențiali, putând totodată să descurajeze marii investitori (români și străini) să investească în piața locală • Economii locale nediversificate în baza indexului Hachman: Sânnicolau Mare, Jimbolia, Deta, pentru care dependența de un număr redus de activități este mare (se pune problema unui profil monoindustrial) • Activitate antreprenorială autohtonă redusă, aspect ce se reflectă în capacitatea companiilor cu K românesc de a plăti salarii mai mari • Măsuri locale de sprijin insuficiente pentru dezvoltarea IMM-urilor • Cu toate că exportă produse complexe, din calculul RCA rezultă că deține avantaj comparativ în produse intensive în materii prime • Slaba rezonanță a programelor de sprijin a sistemului antreprenorial • Densitate de IT-iști/1000 locuitori mai scăzută decât în alte zone care se promovează ca huburi tech

• Cea mai bine remunerată activitate de telecomunicații de la nivel național (dublu față de Cluj) • Al treilea pol financiar din țară • Efervescență antreprenorială în domeniul medical	
SISTEMUL CIRCULAR	
• Număr de angajați în EC în creștere	• Companiile non-circulare nu au strategii de sustenabilitate și de adaptare a planurilor de business la principiile circularității. • Lipsa unei zone industriale nepoluante, cu facilități care încurajează principiile economiei circulare • Scăderea numărului absolvenților de științe naturale, unde intră cei care pot deservi economia circulară • Capacitate redusă de reciclare a deșeurilor municipale • Valoare adăugată brută din economia circulară redusă ca procent în PIB • Număr redus de firme active în domeniul economiei circulare.
SISTEMUL AGROALIMENTAR	
• Locul 1 la nivel național din perspectiva VAB obținută în agricultură. • Două treimi din localitățile județului, mai ales din zona de nord, sunt caracterizate printr-un potențial agricol foarte bun, determinat de calitatea terenurilor • Agricultură extensivă și potențial pentru dezvoltarea unui sistem agroalimentar puternic • Județul se plasează pe locul 2 din perspectiva absolvenților de agricultură, după Municipiul București • Poziție de lider în clasamentul național pentru cultura cerealelor, mai ales a porumbului și pentru viticultură. S-a constatat un potențial și în ceea ce privește efectivul de porcine. • Existența unor producători mari în domeniul procesării/prelucrării de alimente, parte din ei • Existența multiplelor crame cu potențial de încurajare a turismului vitivinicol • Existența unui număr de operatori înregistrați eco • Județul se plasează pe primul loc din perspectiva producției de carne de porc • Existența preocupărilor academice în industria alimentară, agricultură și științele veterinare.	• Potențialul agricol nu este suficient exploatat, iar agricultura nu este susținută printr-un sistem de producție adecvat • Ocuparea informală atinge o pondere importantă, existând un amplu fenomen de șomaj ”mascat” de practicare a agriculturii de subzistență în mediul rural • Problema ameliorărilor funciare a fost și este acută deoarece terenurile agricole sunt afectate de diverși factori limitativi ai capacității productive: exces frecvent de apa în sol, secetă frecventă, eroziunea solului prin apă, compactarea solului datorită lucrărilor executate necorespunzător etc. • Structură fragmentată a terenului, fapt ce împiedică producătorii să producă și să comercializeze în cantități mai mari • Agricultura se poziționează pe locul II la nivel județean din perspectiva populației ocupate (15% din populația ocupată totală) • Lanțurile de distribuție sunt lungi de la producător la consumator prin prezența intermediarilor • Se prelucrează industrial numai o mică parte din materiile prime agricole; agenții nu beneficiază în fazele intermediare de prelucrare a materiilor prime din agricultură, acolo unde, de altfel se creează plusvaloare • Chiar dacă sistemul agroalimentar este complet la nivel județean, nu toate verigile sunt bine reprezentate

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Inovarea transformativă sistemică prin intermediul căreia soluțiile noi rezultă din combinația dintre tehnologii, infrastructuri, competențe, antreprenoriat, implicarea cetățenilor, capacitatea administrativă locală. • Pactul Ecologic European – potențialul pentru un Pact de succes va depinde de recunoașterea diversității de la nivel local • Circularitatea digitală • Guvernanța multinivel creată la nivelul strategiilor de specializare inteligentă servește ca platformă pentru a implementa Pactul Ecologic European • Acces la lanțuri de valoare globale noi care stimulează adopția tehnologiilor verzi, creând piețe noi • Conexiuni la rețele europene de actori – platforme tehnologice europene, comunități EIT Knowledge and Innovation (ex. EIT Food) • Similarități în ceea ce privește structura economică cu Gröningen , din Olanda (regiune care ar putea deveni de referință) • Economia viitorului este o economie antreprenorială, în care din ce în ce mai mulți oameni aleg freelancing-ul • Rolul administrației publice antreprenoriale în creștere • Potențial pentru dezvoltarea energiei regenerabile (solară, biomasă, termală) • Oportunități pentru dezvoltarea unui sistem energetic net zero prin eficiență energetică, cogenerare • Poziție geografică bună (frontieră cu Ungaria, Serbia) și conectivitate cu Vestul Europei – perspectivele dezvoltării ca hub logistic • Impactul major în dezvoltarea economică a Timișului pe care l-ar putea avea proiectele de infrastructură, precum centura de sud și vest a Timișoarei sau conectarea municipiului cu autostrada spre Moravița • Finanțările existente din Planul Național de Redresare și Reziliență • Preluarea Aeroportului Internațional ”Traian Vuia” în administrarea județului, precum și dezvoltarea Aeroportului Utilitar (Aerodromului) Cioca • Utilizarea tehnologiilor generice esențiale pentru transformare industriilor tradiționale • Îmbunătățirea comercializării produselor locale pe piața locală prin crearea de depozite și centre logistice agricole care permit comercializarea produselor • Orientările viitoare ale strategiilor de specializare inteligentă pentru sustenabilitate	• Economie dependentă de piețele externe, variațiile economice, mai ales ale partenerilor comerciali, afectează industria și comerțul. • Efectele negative ale schimbărilor climatice • Criză economică determinată de criza sanitară • Îmbătrânirea populației (creșterea populației de peste 60 de ani și scăderea populației tinere) • Viteza de automatizare și computerizare, mai ales a activităților industriale de care județul Timiș este dependent (ex. industria automotive care trebuie să treacă într-o verigă superioară din lanțul de valoare) • Dependența la nivel național și județean de industria automotive – zeci de furnizori TIER 1 sau 2 din majoritatea orașelor cu 10-15k de locuitori (furnizori mase plastice, textile, sticlă etc.) • Agilitate redusă a companiilor de a se adapta la noile trenduri și pierderea competitivității pe termen lung • Contribuția industriei prelucrătoare la amplificarea schimbărilor climatice.

și creștere incluzivă care sunt strategii bazate pe inițiative locale ce vin ca răspuns la provocările de mediu, derivate ale strategiilor de specializare inteligentă elaborate la nivel regional, motivând și ghidând forțele antreprenoriale • Reorganizarea lanțurilor de valoare la nivel global poate aduce oportunități de dezvoltare, mai ales în industrie • Economia județului seamănă din ce în ce mai mult cu economia UE – oportunitate la nivel de orientare a investițiilor și de încurajare a antreprenoriatului și în sectoarele care domină economia UE • Trenduri în domeniul logistic: e-commerce, logistica "ultimului km", livrare cu drone și logistica elastică • Trenduri tech care pot fi implementate în industrie: Big Data, Cloud, Security, 5G, Machine Learning, Blockchain, Internet of Things, AI, realitate augmentată etc. • Economia creativă, în contextul prezenței talentelor mai ales în Timișoara, pentru dezvoltarea ecosistemelor de inovare.	

TURISM	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
RESURSELE TURISTICE	
• Statutul orașului Timișoara de Capitală Europeană a Culturii 2021/2023. • Județul Timiș dispune de numeroase atracții inedite, cum sunt resursele naturale bogate și resursele antropice unice, cum este spre exemplu singurul sat circular din România. • Județul dispune de o concentrație mare de patrimoniu religios și arheologic, pus în evidență prin trasee turistice specifice. • Caracterul multicultural și multietnic are o amprentă puternică asupra județului, inclusiv prin construcțiile realizate încă din perioada 1500-1000 î.Hr., de când datează Fortificația preistorică de la Cornești. • Județul dispune de o bogată și inedită cultură populară românească, existând materiale ale prezenței omului încă din timpuri preistorice. • Existența unor demersuri și proiecte pilot care au permis desfășurarea evenimentelor în maximă siguranță pe timpul pandemiei Covid-19, respectând prevederile legale de distanțare socială și limitare a publicului – ex. Banat Brunch în aer liber. • Există o tendință de creștere a investițiilor în proiecte de revitalizare a turismului în județul	• Valorificarea insuficientă a componentei arheologice de pe teritoriul județului Timiș, precum Cetatea Cenad sau Cula Turcească care poate fi vizitată doar cu acordul Primăriei, neexistând nimic amenajat pentru turiști în acea zonă – Info point, pază etc. • Istoria și tradițiile bănățene slab promovate și valorificate în mediul online. • Lipsa unei abordări strategice la nivel județean asupra dezvoltării sectorului turistic – se remarcă lipsa unei strategii unitare în domeniul turismului sau a unei identități vizuale asumate și promovate a județului. • Promovarea în mediul online și social-media este slab utilizată, informația oferită de către instituții publice sau entități comerciale fiind fragmentată. • Signalistică scăzută a resurselor turistice, traseelor sau monumentelor de arhitectură naturală și antropică. • Slaba promovare a unităților de tip balneoclimater în mediul online și/sau la nivel național. • Concentrarea atenției și a comunicării în principal asupra orașului Timișoara, motiv

Timiș în perioada 2020-2021 – ex. Eco Timiș, Banat Bruch, Punctele Gastronomice Locale, pârtia Slalom Uriaș etc. • Existența unor resurse turistice naturale și antropice diverse ce favorizează practicarea unor numeroase tipologii de turism precum turismul de afaceri, turismul activ, turismul cultural religios, turismul gastronomic, turismul de tip city-break, turismul rural, turismul de evenimente sau turismul balneoclimatic /de wellness. • Existența Parcului Natural Lunca Mureșului – spațiu ideal pentru activități de educație ecologică și ecoturism, precum și a altor Rezervații Naturale de mare importanță.	pentru care județul nu este de multe ori perceput ca o destinație în sine. • Interesul și capacitatea în general scăzute ale autorităților din mediul rural pentru dezvoltarea infrastructurii turistice și a celei conexe acesteia
INFRASTRUCTURA ȘI SERVICIILE TURISTICE	
• Deservirea relativ satisfăcătoare a județului cu infrastructura de cazare și structuri de alimentație publică. • Interesul sporit al autorităților pentru găsirea unor soluții inovatoare în contextul COVID-19, pentru susținerea industriei HoReCa. • Rețeaua existentă de circuite tematice și trasee cicloturistice ce conectează principalele atracții la nivelul Banatului și includ multe din localitățile componente ale județului Timiș. • Existența proiectelor pilot de plimbare virtuală prin zone consacrate din județul Timiș – Țara Făgetului 360˚ sau traseul Bisericilor din Lemn 360˚. • Implicarea autorităților publice și existența Asociației pentru Promovarea și Dezvoltarea Turismului în județul Timiș, ce contribuie la managmentul mai eficient al destinației.	• Deficiențe majore ale infrastructurii de cazare și structurilor de alimentație publică în zonele rurale și necesitatea de realizare a unora noi. • Caracter relativ sezonier al activităților turistice și insuficiența unor dotări și produse turistice integrate la nivel local / județean care să susțină turismul pe tot parcursul anului. • Inexistența mai multor unități hoteliere de 5 stele și a unor structuri cu număr ridicat de locuri de cazare și/sau săli de conferințe pentru practicarea unor evenimente de anvergură – conferințe. • Insuficiența dotărilor moderne din destinațiile dedicate turismului balneoclimatic, care face ca acestea să nu poată fi competitive la nivel național sau internațional pentru care ar putea petrecere sejururi îndelungate în astfel de facilități.
CIRCULAȚIA ȘI PERFORMANȚA TURISTICĂ	
• Tendința de sporire a fluxurilor turistice în județul Timiș, în perioada 2010-2019 – atât numărul de sosiri, cât și numărul de înnoptări, au cunoscut o tendință generală de creștere cu 83.48% în cazul sosirilor, respectiv 80.71% în cazul înnoptărilor. • Unul dintre principalele atuuri ale destinației îl reprezintă nivelul ridicat de autenticitate cu privire la valorile de patrimoniu construit și natural, aspecte apreciate îndeosebi de turiștii străini – în special în contextul turismului rural.	• Cel mai practicat tip de turism în județul Timiș este cel de scurtă durată, fapt ce indică o performanță turistică scăzută în ceea ce privește șederea vizitatorilor, durata medie de ședere a turiștilor înregistrând o scădere de -1.51% din 2010 până în 2019. • Dezechilibru existent la nivel județean între orașul Timișoara și celelalte localități în ceea ce privește localizarea principalilor factori de atracție – majoritatea turiștilor români și străini se duc strict în Timișoara. • În cazul turiștilor străini, o barieră importantă rămâne cea a limbii, mulți dintre aceștia neputându-se bucura de contactul direct cu localnicii sau meșteșugarii locali.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
RESURSELE TURISTICE	

• Județul Timiș dispune de un amplasament favorabil în cadrul circuitului cetăților fortificate și a bisericilor de lemn, ce face ca acest lucru să joace un rol important în dezvoltarea turistică regională, dar și a parteneriatelor cu alte cetăți și biserici. • Oportunitatea de accesare a finanțărilor europene și naționale pentru dezvoltarea și valorificarea resurselor turistice naturale și antropice. • Oportunitatea de accesare a finanțărilor nerambursabile pentru susținerea de investiții și proiecte de dezvoltare / revitalizare urbană. • Progresul tehnologic ca factor determinant în utilizarea tehnologiilor smart (aplicații mobile, hărți interactive, tichet online etc.) ce pot spori accesibilitatea ofertei culturale și turistice, inclusiv în contextul COVID-19. • Creșterea interesului pentru turismul gastronomic și agroturistic. • Existența parteneriatelor cu alte municipii, inclusiv parteneriatul cu municipiul Cluj-Napoca și Arad în vederea susținerii municipiului Timișoara pentru câștigarea rolului de Capitală Europeană a Culturii 2023 și implementarea programului aferent sau a județului Caraș-Severin pentru reabilitarea pârtiei de schi Slalom Uriaș.	• Riscul de degradare a unor valori locale în lipsa unor măsuri de promovare și valorificare a potențialului turistic. • Riscul de degradare a zonelor naturale protejate prin exploatarea turistică necontrolată și datorită neimplicării autorităților publice în amenajarea corespunzătoare a acestora – ex. Parcul Dendrologic De la Bazoș și Buziaș. • Ratarea unor importante atracții de pe teritoriul județului de către turiști din cauza slabei vizibilități a acestora sau din cauza lipsei insuficiente de promovare a acestora.
INFRASTRUCTURA ȘI SERVICIILE TURISTICE	
• Localizarea județului Timiș la granița vestică a României, fapt ce contribuie la o pondere ridicată a turiștilor străini sosiți aici (aprox. 30% din totalul turiștilor sosiți în județ în anul 2019 – locul 5 la nivel național) – oportunitate ce poate fi valorificată prin promovarea ofertei turistice ce poate fi accesată în tranzitul lor către alte locații din țară.	• În ciuda unei oferte diversificate de resurse turistice, județul Timiș nu poate concura la acest moment cu gradul mai ridicat de dotare și de atractivitate a unor destinații deja de notorietate la nivel național și chiar internațional – Cluj, Bihor sau Sibiu. • Existența mai mult entități cu rol de organizații de management al destinației, atât la nivel județean, cât și la nivelul municipiului Timișoara, fapt ce poate prezenta un risc de îngreunare a comunicării între actorii relevanți și managementul neeficient al destinației în lipsa unei colaborări permanente între cele două organizații.
CIRCULAȚIA ȘI PERFORMANȚA TURISTICĂ	
• Existența a numeroase modele de bună practică în domeniul promovării turismului care pot fi folosite pentru a crește • Accesibilitate bună a județului datorită rețelei de transport rutier și feroviar, dar și a aeroportului internațional ce face mai ușor accesul turiștilor străini.	• Restricții provocate de răspândirea virusului și a evoluției pandemiei de COVID-19. • Reducerea improtanței la nivel național a Aeroportului Internațional Traian Vuia, acesta având acces la o gamă mai redusă de destinații externe decât alte aeroporturi din România.

SERVICIILE DE EDUCAȚIE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Infrastructura sportivă școlară este în proces de dezvoltare și modernizare, interesul autorităților locale fiind de a asigura mai multe facilități de acest gen la nivel județean • Datorită pandemiei de Covid-19, la nivel județean au fost achiziționate peste 7000 de echipamente de tip laptop și tablete electronice, care să susțină inclusiv după întoarcerea elevilor în clase educația digitală. • Numărul de elevi per sală de clasă este mic în cazul ciclurilor primar și secundar, fapt ce sporește astfel disponibilitatea spațiilor instituțiilor pentru alte activități didactice. • Numărul de elevi aflați în risc de abandon școlar este foarte scăzut la nivel județean pentru aproape toate ciclurile de învățământ (excepție învățământul profesional), ca atare, ratele de abandon școlar au scăzut semnificativ, sub 0,5%. • Oferta educațională disponibilă absolvenților de gimnaziu este una bogată și diversificată, inclusiv în cadrul profilurilor tehnologic și vocațional, numărând la nivelul anului 2020 câte cel puțin 500 de locuri fiecare. • 9 licee la nivel județean prezintă rate de promovabilitate la examenul de bacalaureat de peste 90%, majoritatea fiind localizate în municipiul reședință de județ. • Existența în județ a 5 instituții de învățământ superior acreditate cu oferte diversificate pentru studii terțiare creează cadrul pentru îmbunătățirea retenției forței de muncă disponibile la nivel local și județean, și chiar atragerea de noi persoane din alte județe. • Colaborarea instituțiilor de învățământ cu mediul de afaceri local și județean asigură diversificarea posibilităților de învățare a unei meserii căutate pe piața forței de muncă locală și, în același timp, o absorbție mai facilă a absolvenților școlilor profesionale.	• Numărul redus de instituții care au realizat investiții în ultimii ani în infrastructura de laboratoare specifice materiilor STEM produce o scădere a interesului elevilor pentru acestea, în cadrul lor fiind posibile predarea unor conținuturi experimentale complementare noțiunilor teoretice. • Numărul de cadre didactice calificate cu rezidența în mediul rural este mic, astfel că se pune problema asigurării aceluiași nivel de calitatea a procesului educativ precum în mediul urban. • Atractivitatea profilului tehnologic pentru elevi în cazul nivelului liceal a scăzut semnificativ, sub 14% alegând acest tip de învățământ pentru continuarea studiilor după gimnaziu. • La nivel județean rata de promovare a examenului de bacalaureat a scăzut în ultimii 3 ani, situându-se constant sub media națională. • Subfinanțarea activităților instituțiilor de învățământ conduce la prelungirea problemelor existente de disponibilitate a unei infrastructuri educaționale complet dotate • Doar aproximativ jumătate dintre elevii ce susțin proba de competențe digitale la examenul de bacalaureat obțin o calificare peste nivelul mediu.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Implementarea și operaționalizarea infrastructurii tehnice necesare utilizării resurselor și serviciilor de tipul OER și WEB 2.0 la nivelul unităților de învățământ locale (prin proiectul Campus Wi-Fi) va spori posibilitățile de adoptare a instrumentelor TIC în procesele de predare-învățare și va crea un cadru propice dezvoltării cursurilor de alfabetizare digitală a elevilor.	• Efectivele școlare anuale de la nivel județean prezintă o rată continuă de scădere în ultimii ani, însă la nivelul unităților de învățământ gimnazial se preconizează o creștere semnificativă (21%) în următorii 4 ani a numărului de elevi, astfel că infrastructura disponibilă trebuie să corespundă de spațiile necesare înglobării acestora.. • Lipsa/scăderea finanțărilor și/sau a puterii de acoperire a cofinanțării proiectelor pentru infrastructura educațională deficitară de la nivel

• Dezvoltarea unui organism de reglementare pentru cariera didactică (centru de mentorat al carierei didactice) va reprezenta răspunsul Ministerului Educației pentru nevoile specifice de dezvoltare a profesorilor debutanți și formare continuă a profesorilor din sistemul educațional în vederea creșterii atractivității și performanței carierei didactice. • Includerea în curriculum-ul școlar obligatoriu a cursurilor dedicate alfabetizării digitale și a dezvoltării competențelor cheie de utilizare a noilor instrumente TIC va constitui o sursă de creștere a nivelului de înțelegere și utilizare a noilor tehnologii de către noile generații de elevi. • Continuarea programelor de finanțare a mobilității personalului didactic (ex: Twinning) și a studenților (Erasmus+) va permite realizarea de schimburi de experiență și dezvoltarea continuă a proceselor de predare-învățare din cadrul unităților de învățământ locale.	de UAT poate conduce în timp la supraaglomerarea spațiilor din mediul rural sau impunerea mobilității elevilor. • Menținerea unui nivel redus de finanțare a sistemului de învățământ poate conduce la imposibilitatea unităților școlare de adaptare și actualizare a dotărilor din cadrul laboratoarelor dedicate materiilor STEM sau a celor dedicate învățământului profesional/dual. • Creșterea nivelului de calitate a proceselor educaționale din cadrul unităților de învățământ superior din alte centre urbane importante (Cluj-Napoca, Iași, București) poate avea ca efect scăderea atractivității mediului universitar local, astfel că elevii foarte bine pregătiți vor prefera să plece din județ. • Menținerea unui număr restrâns de cadre didactice calificate cu rezidență în mediul rural pot cauza creșterea discrepanțelor în ce privește nivelul de cunoștințe al elevilor din localitățile rurale

SERVICIILE DE SĂNĂTATE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Este printre județele cu cea mai mare speranță de viață; • Este printre județele cu cele mai mici rate ale mortalității prin boli ale aparatului circulator (494,6‰oo); • Este printre județele cu cele mai mici rate ale mortalității prin boli ale aparatului digestiv (47,2‰oo); • Este printre județele cu cele mai mici valori ale deceselor prin boli ischemice ale inimii (140,7‰oo); • Este printre județele cu cele mai mici rate ale morbidității spitalizate prin boli cerebro-vasculare (229,8‰oo); • Este județul cu cea mai mică rată a mortalității prin boli cerebro-vasculare (84‰oo); • Este printre județele cu cele mai mari scăderi ale ratei morbidității spitalizate prin diabet zaharat (46,3‰oo); • Este printre județele cele mai mari scăderi ale ratei morbidității spitalizate prin cancer la sân la femei (67,5‰oo); • Este printre județele cu cele mai mici rate ale prevalenței în ceea ce privește cazurile de cancer de prostată (184,1‰oo); • Este printre județele cu cele mai mari scăderi ale ratei morbidității spitalizate prin cancer de prostată (49,4‰oo);	• Este printre județele cu cele mai multe întreruperi de sarcină; • Este printre județele cu cele mai mari creșteri privind rata mortalității prin bolile aparatului circulator (22,8‰oo); • Este printre județele unde anii de viață pierduți au crescut prin decese cauzate de bolile aparatului circulator; • Este printre județele cu cele mai mari valori ale numărului de ani de viață pierduți prin decese cauzate de tumori maligne; • Este printre județele care au înregistrat valori în creștere ale anilor de viață pierduți prin decese cauzate de bolile aparatului respirator; • Este printre județele cu cele mai mari rate ale morbidității spitalizate din perspectiva cazurilor de boli ischemice ale inimii (539,7‰oo); • Este printre județele cu cele mai mari creșteri ale ratei morbidității spitalizate din perspectiva cazurilor de boli ischemice ale inimii (61,8‰oo); • Este printre județele cu cele mai mari valori înregistrate ale ratei morbidității prin diabet zaharat (505,7‰oo); • Este printre județele cu cele mai mari rate ale morbidității asociate cazurilor de cancer (1.455,9‰oo); • Este printre județele cu cele mai mari rate ale mortalității prin cancer pulmonar (57,4‰oo);

• Este printre județele cu cele mai mici rate ale mortalității prin decese asociate cancerului de prostată (16,2‰oo); • Este printre județele cu cele mai mici rate ale morbidității spitalizate prin BPOC (204,8‰oo); • Este printre județele cu cele mai mari rate de examinare CT înregistrate (2.721,5‰oo); • Este printre județele cu cele mai mari rate de examinare RMN înregistrate (649,3‰oo); • Este printre județele cu cele mai multe angioplastii efectuate; • Este printre județele cu cele mai multe bypass-uri efectuate în sistem public; • Realizarea de activități de informare-educare-consiliere cu privire la consumul de droguri.	• Este printre județele cu cele mai mari rate ale mortalității prin astm (3‰oo); • Prevalența infecției cu HIV/SIDA la nivelul județului este în creștere. • Numărul persoanelor cu boli psihice de la nivelul județului este în creștere. • Municipiul Timișoara concentrează cea mai variată și complexă gamă de servicii medicale, celelalte zone din județ dispunând de un nivel al infrastructurii și serviciilor mult mai redus (după caz chiar insuficient). • Orașele Buziaș, Recaș, Ciacova și Gătaia nu beneficiază de spitale generale publice (conform Legii nr. 351/2001, aceasta este una dintre dotările de bază care ar trebui să existe în cadrul unui oraș). • Pe teritoriul județului nu mai există cabinete medicale de familie care să funcționeze în sistemul public de sănătate, toate fiind private. • Comunele Bara, Beba Veche, Secaș și Otelec nu beneficiază de cabinete medicale de familie. • Există un număr considerabil de UAT-uri care nu beneficiază de unități sanitare de bază (de exemplu farmacie, cabinet stomatologic etc). • Comunele Giroc, Coșteiu și Dumbrăvița înregistrează valori peste limita maximă în ceea ce privește numărul de locuitori ce ar trebui să revină unui medic de familie. • Numărul de locuitori ce revin unui medic de familie a crescut în ultimii ani la nivelul județului. • Este unul dintre cele 10 județe unde cauzistica rămâne concentrată din perspectiva consumului de canabis. • Este unul dintre cele 9 județe unde cauzistica urgențelor medicale datorate de consumul de NSP (noi substanțe psihoactive) este foarte concentrată. • Analiza repartiției urgențelor medicale cauzate de consumul de droguri în raport cu ponderea numărului de cazuri de urgență înregistrate plasează județul Timiș în categoria zonelor cu risc mare.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Fonduri guvernamentale și europene dedicate sistemului medical, pentru crearea/reabilitarea/modernizarea dotărilor și pentru realizarea de campanii de medicină preventivă în rândul populației. • Atragerea de investitori pentru dezvoltarea de unități spitalicești private. • Exploatarea oportunităților de digitalizare în sectorul medical, prin raportarea la tendințele europene (eSănătate, telemedicină etc). • Dezvoltarea parteneriatelor în context transfrontalier cu Ungaria și Serbia în contextul	• Privatizarea continuă a dotărilor medicale limitează responsabilitatea și capacitatea de intervenție a administrației publice în ceea ce privește calitatea serviciilor medicale oferite și poate avea efect de majorare a costurilor serviciilor medicale.

realizării de platforme/programe/strategii pentru asigurarea unei oferte cât mai complexe de servicii medicale care să poată fi accesate inclusiv de la distanță - telemedicină (adresate inclusiv comunităților dezavantajate).	

SERVICIILE SOCIALE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Prezența unei oferte variate de servicii sociale pe teritoriul municipiului Timișoara. • Reprezentativitate la nivelul județului prin implicarea unui număr considerabil de ONG-uri și furnizori acreditați în domeniul social. • Scăderea numărului de cazuri de copii care suferă de afecțiuni mintale la nivelul județului. • Numărul persoanelor cu handicap la nivelul județului este în creștere.	• Sistemul public de asistență socială este slab dezvoltat în comparație cu nevoile existente și cu numărul beneficiarilor. • Prezența unor grupuri vulnerabile pe teritoriul județului care nu dispun de suficiente sericii sociale dedicate, ceea ce contribuie la accentuarea și agravarea problemelor cu care acestea se confruntă. • Numărul asistenților maternali atestați este în scădere. • Creșterea numărului de copii care suferă de afecțiuni fizice, asociate, boli rare și HIV/SIDA.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Disponibilitatea finanțărilor pentru dezvoltarea urbană și rurală, precum și pentru o serie de priorități sectoriale de interes pentru dezvoltarea socială a județului. • Înclinarea balanței de la prestații sociale la dezvoltarea de servicii sociale și de economie socială care să conducă la o incluziune activă a grupurilor vulnerabile.	• În cazul în care furnizorii publici și centrele sociale nu se adaptează în mod continuu la noile norme de siguranță și de furnizare a serviciilor sociale, acestea riscă să piardă fondurile alocate de la bugetele de stat.

INFRASTRUCTURA, ACTIVITĂȚILE ȘI SERVICIILE CULTURALE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
INFRASTRUCTURA CULTURALĂ	
• Județul dispune de numeroase atracții inedite, cum sunt: obiectivele naturale și culturale, prezența unor podgorii și centre de echitație, precum și zonele cu valoare etnografică specială, zone arheologice și singurul sat circular din România. • Spațiul timișean se caracteriza printr-o relativă armonie interetnică. • Timișoara a fost deschizător de drumuri în dezvoltarea ulterioară a județului și a regiunii, având / reprezentând prima fabrică de bere de pe teritoriul actual al României (1718), primul oraș al Imperiului Austro-Ungar cu iluminat stradal (1760) și singurul oraș din Europa care are trei teatre de stat, unul în limba română, unul în limba maghiară și unul în limba germană (1953).	• Vizibilitate redusă a instituțiilor culturale din zonele rurale și distribuția spațială a acestora inegală față de mediul urban. • Insuficienta promovare a prezenței structurilor culturale destinate multiculturalității pe care județul o are. • Dezechilibru în modul de promovare a atracțiilor din județul Timiș, orașul Timișoara fiind cel mai prezent în prezentarea destinației în mediul online. • Lipsa mai multor centre de informare distribuite la nivelul județului.

• Județul Timiș prezintă o ofertă culturală relativ bogată, înregistrând un număr de 1.251 de instituții publice cu caracter cultural – muzee, teatre, biblioteci, lăcașuri și edificii de cult, cetăți, monumente, castele, palate, cule etc. • Cele peste 680 de biserici din județul Timiș sunt distribuite uniform la nivelul județului, acoperind majoritatea zonelor de locuit. • Deservire relativ satisfăcătoare a majorității UAT-urilor din județul Timiș cu dotări culturale de bază – biblioteci, muzee, lăcașuri și edificii de cult, case de cultură sau cămine culturale. • Există un interes crescut al autorităților locale pentru sectorul cultural prin numeroasele investiții desfășurate în ultimii ani pentru construcția, modernizarea sau dotarea caselor de cultură și a căminelor culturale din numeroase unități administrativ-teritoriale.	
ELEMENTE DE PATRIMONIU	
• Existența unui patrimoniu istoric construit relativ bogat, care cuprinde 340 de monumente, ansambluri și situri, clasificate și protejate prin lege, dintre care unele prezintă elemente de unicitate și valoare deosebită la nivel național. • Județul dispune de o serie de monumente arheologice – complexe paleolitice, așezări și necropole din neolitic, eneolitic, epoca bronzului și din prima epocă a fierului precum și așezări de factură dacică și daco-romană • Județul dispune de o bogată și inedită cultură populară românească, existând materiale ale prezenței omului încă din timpuri preistorice. • Patrimoniul cultural al județului Timiș poartă amprenta stilurilor central-europene, evidențiind aspectele multiculturale și multietnice drept componente definitorii pentru patrimoniul cultural material și fiind compus din construcțiile realizate începând cu primele perioade și culminând cu monumente industriale sau ale tehnicii din secolul al-XX-lea • Timișoara reprezintă un simbol unic plin de valoare, cu o concentrație mare de patrimoniu cultural, religios și arheologic din județ, fiind una dintre cele mai vechi și frumoase așezări din această zonă. • Existența bisericilor de lemn unice din zona Făgetului, care încă mai sunt într-o stare bună, chiar și după 250 de ani de la construcție. • Interesul crescut al Asociației pentru Promovarea și Dezvoltarea Turismului în Timiș de a promova obiecte arhitecturale puțin cunoscute și vizitate. • Direcția Județeană pentru cultură Timiș intenționează ca, în anul 2021, să desfășoare o	• Existența unui număr ridicat de monumente istorice aflate în pericol sau care prezintă diferite stadii de degradare a părților componente. • Valorificarea insuficientă a componentei arheologice în special a săpăturilor arheologice și a descoperirilor recente. • Valorificare insuficientă a zonelor cu concentrare ridicată a patrimoniului cultural material și imaterial – foste ruine, cule, cetăți și palate care nu beneficiază de niciun Info point, panou cu informații, mijloace de promovare în mediul online etc. • Site-ul oficial de promovare a elementelor cultural-turistice din județul Timiș oferă de multe ori informații puține și generale despre elementele de patrimoniu, fiind omise elemente ale patrimoniului material și imaterial mai puțin cunoscute. • Valorificarea insuficientă a unora dintre cele mai importante meșteșuguri și tradiții din Banat – creația costumelor populare, olăritul, pictura pe sticlă, prelucrarea și sculptura lemnului. • Slaba promovare a turismului gastronomic și a marketingului culinar, fiind aproape inexistent pe social media.

amplă acțiune de verificare a stării reale a patrimoniului mobil și imobil de la nivelul județului Timiș. • Existența la nivelul județului a unor inițiative de valorificare și promovare a monumentelor de patrimoniu – Timbrul Monumentelor Istorice și a unor lucrări de renovare, restaurare și conservare. • Utilizarea tehnologiilor noi în promovarea cercetărilor arheologice descoperite pe teritoriul județului Timiș. • Județul Timiș beneficiază de numeroase resurse de patrimoniu imaterial – evenimente specifice, gastronomie bănățeană, meșteșuguri și tradiții căutate, personalități importante și marcante la nivelul județului etc.	
VITALITATEA CULTURALĂ	
• Timișoara este Capitala Europeană a Culturii pentru anul 2023, fiind al doilea oraș din România care a primit acest titlu. • Municipiul Timișoara se află pe o poziție favorabilă în Clasamentul privind Vitalitatea culturală a orașelor – locul 9 din 46 de orașe din România. • Consumul cultural la nivelul județului Timiș a crescut considerabil în perioada 2010-2019, cea mai mare creștere fiind înregistrată în rândul vizitatorilor la muzee – 145.2% în 2019. • Oferta culturală a județului și în special a municipiului Timișoara a cunoscut o creștere atât calitativă cât și cantitativă în ultimii ani, reușind chiar să se adapteze repede noului context (COVID-19) prin adoptarea unor noi soluții digitale. • Existența unor demersuri și proiecte pilot care au permis desfășurarea evenimentelor culturale în maximă siguranță, respectând prevederile legale de distanțare socială și limitare a publicului. • O mare parte a instituțiilor de cultură au o prezență sporită în mediul online, oferind acces online la evenimentele desfășurate în cadrul acestora. • Există o tendința de creștere a investițiilor în domeniul cultural în județul Timiș în perioada, pentru anul 2019 înregistrându-se creșteri cu 135.68% mai mult față de anul 2010. • Patrimoniul cultural și artele vizuale reprezintă sectoarele cultural creative de pe primele locuri, cu una dintre cele mai mari contribuții la economia județului. • Existența unui număr mare de asociații și fundații, organizații profesionale, reprezentanți din mediul privat și organizații	• Consumul cultural se află în scădere în ceea ce privește cazul cititorilor activi. • Prezența insuficientă sau insuficienta promovare a unor evenimente fanion, de interes regional, național sau internațional. • Vizibilitatea redusă a evenimentelor mai mici din județul Timiș. • Consumul cultural se petrece predominant la nivelul zonelor urbane, respectiv în cadrul municipiilor și orașelor din județul Timiș, zonele rurale neavând o infrastructură culturală suficient de dezvoltată pentru a susține un consum cultural ridicat. • Lipsa posibilității de a procura bilete în format electronic de pe site-urile online ale instituțiilor culturale. • Identitatea culturală a județului este strict legată de municipiul Timișoara. • Cooperarea limitată între UAT-uri pentru realizarea de evenimente și inițiative comune în sectorul cultural-artistic.

publice active, implicate în dezvoltarea potențialului cultural și creativ al județului.	
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
INFRASTRUCTURA CULTURALĂ	
• Oportunitatea accesării finanțărilor europene și naționale pentru dezvoltarea și valorificarea resurselor culturale. • Progresul tehnologic ca factor determinant în utilizarea tehnologiilor smart (aplicații mobile, hărți interactive, tichet online etc.) ce pot spori accesibilitatea ofertei culturale. • Existența a numeroase platforme online pentru vizualizare 3D, plimbări virtuale prin muzee / locuri din oraș etc., care pot fi adoptate cu ușurință și în contextul COVID-19.	• În ciuda unei oferte diversificate de resurse culturale și turistice, județul Timiș concurează cu o serie de destinații culturale de notorietate la nivel național și chiar internațional (București, Cluj, Iași, Sibiu etc.) • Neadaptarea infrastructurilor culturale din zonele rurale la contextul pandemiei de COVID-19 – lipsa resurselor tehnologice potrivite.
ELEMENTE DE PATRIMONIU	
• Oportunitatea accesării finanțărilor nerambursabile pentru susținerea de investiții și proiecte de reabilitare / consolidare / valorificare a obiectivelor de patrimoniu. • Potențial de includere a resurselor județului Timiș în produse integrate la nivel suprateritorial, în cadrul sistemului urban Arad – Timișoara – Oradea, și potențialul de dezvoltare a arealului ca un pol de atracție la nivel regional pentru zona de vest a țării. • Oportunitatea de valorificare a multiculturalității bănățene.	• Riscul de degradare a unor valori locale în lipsa unor măsuri de promovare și valorificare a potențialului cultural. • Pierderea unor elemente de identitate bănățene.
VITALITATEA CULTURALĂ	
• Oportunitatea accesării finanțărilor europene și naționale pentru dezvoltarea unor mari proiecte cultural-artistice. • Existența a numeroase modele de bună practică în domeniul promovării sectorului cultural-artistic, care pot fi folosite pentru a crește atractivitatea județului. • Parteneriate externe cu alte capitale care au titlul de Capitală Culturală Europeană pentru anul 2021/2023, precum Novi Sa, precum și cu alte destinații culturale din țară.	• Evoluția pandemiei de COVID-19 poate afecta viitoarele evenimente culturale de pe întreg județul, care poate avea impact inclusiv asupra actorilor locali. • Ofertele de turism cultural nu sunt competitive pe plan internațional cu alte oferte ale unor zone mult mai recunoscute. • Lipsa de comunicare între actorii locali relevanți pentru dezvoltarea unor evenimente culturale de amploare.

INFRASTRUCTURA, ACTIVITĂȚILE ȘI SERVICIILE PENTRU SPORT ȘI AGREMENT	
PUNCTE TARI	**PUNCTE SLABE**
INFRASTRUCTURA ȘI ACTIVITĂȚILE SPORTIVE	
• Județul Timiș dispune o infrastructură sportivă competitivă la nivel național. • Ofertă diversă din punct de vedere a disciplinelor ce pot fi practicate în cadrul numeroaselor cluburi sportive. • Interes sporit al autorităților pentru dezvoltarea infrastructurii sportive – săli de sport în localități și sate care nu beneficiază în	• Lipsa unei evidențe clare a infrastructurii sportive din județ și lipsa unei baze sportive majore pentru evenimente de mare amploare. • Insuficienta promovare a evenimentelor și activităților sportive. • Insuficiența unor evenimente sportive de talie națională sau internațională care să crească notorietatea județului și în acest segment.

acest moment, bazine de înot și complexuri sportive etc. • Există o tendință de sporire a interesului pentru sectorul sportului de performanță, atât numărul de secții sportive cât și cel al sportivilor legitimați fiind în creștere. • Rezultate deosebite la Campionate, Cupe Mondiale, Campionate Europene și Naționale, inclusiv sportivi participanți la Jocurile Olimpice. • Activitățile sportive sunt susținute de actori privați și independenți.	
INFRASTRUCTURA ȘI ACTIVITĂȚILE DE AGREMENT	
• Existența mai multor zone naturale dar și antropice ideale pentru activități de educație ecologică, de agrement și de ecoturism. • Ofertă diversă de resurse de agrement și petrecerea timpului liber – spații de promenadă, zone de agrement, zone de pescuit, echitație, parcuri etc. • Interes sporit al autorităților pentru dezvoltarea infrastructurii de agrement.	• Insuficiența dotărilor moderne din destinațiile dedicate turismului balneoclimatic, care face ca acestea să nu poată fi competitive la nivel național sau internațional pentru turiștii mai în vârstă. • Dezvoltarea neechilibrată a infrastructurii de agrement și accesibilitatea scăzută pentru locuitorii din mediul rural.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
INFRASTRUCTURA ȘI ACTIVITĂȚILE SPORTIVE	
• Oportunitatea accesării finanțărilor naționale și europene pentru dezvoltarea unor proiecte de infrastructură sportivă.	• Cooperarea limitată între UAT-uri pentru realizarea de evenimente și inițiative comune în sectorul sportiv.
INFRASTRUCTURA ȘI ACTIVITĂȚILE DE AGREMENT	
• Existența a numeroase modele de bună practică în domeniul promovării culturii care pot fi folosite pentru a crește atractivitatea zonelor de agrement din cadrul județului. • Valorificarea potențialului natural turistic și includerea unor servicii și activități de agrement în cadrul acestora. • Acces la resurse semnificative de apă – Lacul Surduc, râul Bega etc.	• Evoluția pandemiei de COVID-19 care poate sista activitățile sportive și de agrement pe perioade nedeterminate.

INFRASTRUCTURA UTILITĂȚI PUBLICE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
ALIMENTARE CU APĂ ȘI CANALIZARE APĂ UZATĂ	
• Creșterea populației cotectată la sistemele centralizate de alimentare cu apă (24,6%) și canalizare apă uzată (18%). • Suficiența resurselor de apă de suprafață și calitatea bună apei brute pentru asigurarea alimetării cu apă, resursa tehnic utilizabilă este de 400mil m^3 • Capacitate disponibilă de apă subterană pentru asigurarea viitorilor consumatori, resursa tehnic utilizabilă este de 500mil. m3	• Sursele de apă subterană au concentrații mari de nitrați, nitriți și amoniu. • Lungimea totală a rețelelor de canalizare acoperă cca. 43,5% din lungimea totală a rețelelor de distribuție apă potabilă. • Ponderea mare (50,5%) a localităților din mediul rural cu infrastructură de alimentare cu apă, fără infrastructură de canalizare și epurare a apelor uzate. • Stații de epurare a apei uzate cu grad avansat de uzură (oraș Găvojdia), cu capacitate de

• Societatea AQUATIM asigură servicii de alimetare cu apă și canalizare apă uzată în 57 de UAT-uri (9 UAT-uri în urban și 48 UAT-uri în rural), însemnând o pondere de 57,6% din totalul localităților județului (99 UAT-uri). • Consumul de apă la nivel județean a scăzut începând cu anul 2016, pe fondul creșterii randamentului infrastructuri de alimentare cu apă) • Toate UAT-urile din județ (10 în mediul urban și 89 în mediul rural) au asigurat serviciul de alimentare cu apă în sistem centralizat. • O parte din localitățile rurale cu rețele de canalizare apă uzată dispun și de stație de epurare a acestora (33 de UAT reprezentând o pondere de 33,3% la nivel județean). • Construcția de noi stații de epurare prin Fonduri de Coeziune în orașele Recaș, Buziaș, Deta, Gătaia, Ciocova, Făget, Sânnicolau Mare.	funcționare depășită (comuna Cenad) și nefuncționale (comuna Lovrin).
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
ALIMENTARE CU APĂ ȘI CANALIZARE APĂ UZATĂ	
• Finanțări prin Fonduri de Coeziune și programe naționale (POS Mediu și PNDL-etapele I, II) pentru investițiile de reabilitare, modernizare și realizare a infrastructurilor de alimentare cu apă, canalizare și epurare ape uzate. • Acces la surse de apă suficiente pentru alimentarea cu apă a viitorilor consumatori.	• Risc permanent de degradare a factorilor de mediu datorat neconformării stațiilor epurare a apelor uzate existente la cerințele Directivei 91/271/CEE privind tratarea apelor urbane reziduale. • Ponderea scăzută a asigurării serviciilor de alimentare cu apă, de canalizare și epurare a apelor uzate duce la depopularea spațiului rural.

ALIMENTARE CU ENERGIE TERMICĂ	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Existența surselor de producere a energiei termice în municipiul Timișoara: CET Sud, CT Centru, a centralelor de cartier și acelor trei centrale de cogenerare de cvartal: CET Freidorf, CET Buziaș și CET Dunărea. • Existența sistemului de alimentare centralizată cu energie termică (SACET) în municipiul Timișoara. • Reabilitarea a 28% din lungimea totală a traseului rețelei de transport agent termic primar (circa 20,6 km traseu). • Reabilitarea a cca. 57,8 km traseu rețea termică secundară din totalul de 244,3 km. • Modernizarea în întregime a 68 PT cu schimbatoare de căldură cu plăci, pompe cu turație variabilă, automatizare performantă. • Existența sistemelor de urmărire și automatizare a proceselor sistemului de termoficare. • Utilizarea apei geotermale ca sursă pentru producerea energiei termice în centrala	• Desființarea sistemelor centralizate de termoficare din municipiul Lugoj (2005), orașul Sânnicolau Mare (2014), orașul Jimbolia (2004). • Reducerea energiei termice distribuite ca urmare a debranșărilor consumatorilor casnici (principalul consumator). • Numărul total al apartamentelor debranșate în perioada 2011-2020 a fost de 22267. • Numărul total al branșamentelor agenților economici și instituții a scăzut în perioada 2011-2020 cu 269. • În prezent, nu este racordat la COLTERM nici un consumator industrial. • Datorită vechimii sistemului de transport, conductele prezintă coroziuni, degradări fizice și morale a izolațiilor termice, ce determină pierderi de fluid si căldură. Este necesară reabilitarea a cca. 53,2 km traseu (restul de 72% traseu nereabilitat). • Amplasarea unor tronsoane de rețea primară de transport pe terenuri private.

termică geotermală din comuna Lovrin, prin care sunt încălzite clădirile publice, 110 apartamente și 20 case. • Implementarea proiectelor de creștere a eficienței energetice a clădirilor publice și rezidențiale. • Potențial suficient de ridicat pentru utilizarea surselor regenerabile în scopul producerii de energie termică: solar, biomasă, geotermal.	• Rețelele de distribuție nereabilitate (cca. 186,5 km) au o stare tehnică necorespunzătoare, datorată vechimii și uzurii acestora, ceea ce determină necesitatea continuării reabilitării lor, pentru reducerea pierderilor de fluid și energie termică. • Existența unor tronsoane de conducte în spații private. • Colmatarea instalațiilor din unele puncte termice nemodernizate, sau subdimensionarea unor aparate de schimb de căldură. • Sistemul de încălzire existent ce folosește apa geotermală este destul de învechit și necesită modernizare și retehnologizare pentru obținerea unei eficiențe energetice sporite; potențialul geotermal nu este exploatat la adevarata sa capacitate. • Apa termală reziduală nu este condusă/reinjectată printr-un al doilea puț în rezervor, ci este condusă în șanțuri de drenaj. • Izolarea termică necorespunzătoare a clădirilor publice și rezidențiale duce la inconfort termic, consum mare de energie, apariția condensului, degradarea clădirilor. • Majoritatea locuințelor din mediul rural, dar și din localitățile urbane nealimentate cu gaze naturale, folosesc pentru încălzire combustibil solid (lemne, cărbuni) ceea ce duce la poluarea mediului, riscuri pentru siguranța oamenilor și un confort termic redus. • Valorificare slabă a surselor regenerabile de energie existente – solară, biomasă și în special geotermală.
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
• Având în vedere că Stația de Sortare Deșeuri a Municipiului Timișoara este operată de COLTERM SA se consideră necesară studierea soluției de utilizare a deșeurilor menajere municipale ca și combustibil în instalații de cogenerare de înaltă eficiență, soluție ce ar rezolva și problema depozitării acestor deșeuri municipale • Existența proiectului ”Actualizarea Strategiei de alimentare cu energie termică a Municipiului Timișoara” prin care se continuă programul de eficientizare a sistemului centralizat de alimentare cu energie termică și reducerea consumului de căldură în municipiu. • Realizarea proiectului “Strategia de Eficientizare a sistemului producere a energiei termice în Municipiul Timișoara”. • Existența celor trei proiecte trimise către UE în anul 2019 de Min. Energiei: ○ Cogenerare de înaltă eficiență cu motoare termice în CT Dragalina	• Dezechilibrarea produsă de debranșările masive și aleatorii conduce la imposibilitatea reglării corecte a rețelelor exterioare și a instalațiilor interioare, la scăderea confortului și la discrepanțe semnificative în ce privește costul întreținerii consumatorilor SACET Timișoara. • Degradarea clădirilor condominiale debranșate de la sistemele de termoficare, prin folosirea pentru încălzire a aragazului, încălzirea numai a anumitor încăperi, neîncălzirea spațiilor comune, degradare manifestată prin: apariția mucegaiului, acumularea umidității în pereți, degradarea armăturilor structurii de rezistență. • Folosirea în mod abuziv a combustibilului lemnos duce în timp la distrugerea pădurilor, degradarea solului, poluarea mediului.

Timișoara (P=1 MW) - în valoare de 4, 7 milioane de euro; ○ Cogenerare de înaltă eficiență cu motoare termice în CT UMT Timișoara (P=1 MW) - în valoare tot de 4,7 milioane de euro; ○ Folosirea biomasei drept combustibil adițional la cazanele de abur existente, la CET Sud Timișoara, pentru producerea de energie în cogenerare – 1, 2 milioane de euro • Existența sursei de finanțare prin ”Programul Termoficare”, în perioada 2019-2027. • Existența proiectului ”Încălzire geotermală în România. Potențial de utilizare și strategii de optimizare a comunităților Lovrin”, prin care se dorește optimizarea uzinei de termoficare existente în comuna Lovrin, elaborarea bazelor pentru o uzină de termoficare comună a comunelor Lovrin și Gottlob din resurse geotermice. • În anul 2019, Primăria orașului Pecica a inițiat un proiect de utilizare a apei geotermale pentru încălzirea instituțiilor publice și realizarea unei rețele de conducte de distribuție de cel puțin trei kilometri prin oraș. • În anul 2020, Primăria Comunei Șandra a inițiat un proiect de utilizare a apei geotermale, prin Programul Operațional Infrastructură Mare, pentru încălzirea instituțiilor publice din comună, a locuințelor și pentru un ștrand termal propus a fi realizat în anul 2021. • Modernizarea clădirilor și a instalațiilor interioare aferente, însoțită de reabilitarea termică a anvelopei clădirilor, va conduce la creșterea confortului termic și reducerea consumului de combustibil, respectiv a cheltuielilor utilizatorilor finali.	

ALIMENTARE CU GAZE NATURALE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Existența pe teritoriul județului a conductelor de transport gaze naturale aparținând Culoarului Sudic Est-Vest, precum și a racordurilor către vestul județului, conducte ce aparțin Sistemului Național de Transport Gaze Naturale. • 7 localități urbane (Municipiul Timișoara, Municipiul Lugoj, Orașele Buziaș, Deta, Jimbolia, Recaș, Sânnicolau Mare) dintr-un total de 10 localități urbane din județ au sisteme de distribuție gaze naturale. • 27 de comune din județ beneficiază de alimentare cu gaze naturale.	• Lipsa sistemelor de alimentare cu gaze naturale în zona de est a județului. • Costul ridicat al investiției de realizare a sistemelor de conducte de transport. • În perioada 2007-2019 numărul localităților urbane cu distribuții gaze naturale a rămas constant. • Orașele Ciacova, Făget și Gataia nu sunt alimentate cu gaze naturale. • În perioada 2007-2019 numărul comunelor cu distribuții gaze naturale a rămas constant, 27 comune, dintr-un total de 89 comune.

• Creșterea lungimii rețelei de distribuție gaze naturale în majoritatea UAT cu distribuții gaze naturale. • Creșterea numărului de consumatori casnici și non-casnici. • În perioada 2007-2019, se constată o creștere atât a cantității totale a gazelor distribuite cât și a cantității de gaze distribuite consumatorilor casnici, ca urmare a extinderii rețelelor de distribuție și instalării de sisteme individuale de încălzire. • Existența proiectelor în derulare, propuneri de proiecte, dezvoltarea/extinderea sistemelor de distribuție gaze naturale administrate de Delgaz Grid SA.	• 62 de comune nu beneficiază de sisteme de alimentare cu gaze naturale. • Racordarea greoaie a localităților rurale la rețelele de înaltă presiune, prețurile ajungând la costuri foarte ridicate. • Costul ridicat al investiției de realizare a distribuțiilor de gaze în localități.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Constituirea a cinci asociații de dezvoltare intercomunitară: ADI Gaz Vest, ADI Gaz Sud, ADI Gaz Centru, ADI Gaz Est, ADI Gaz Nord – în scopul înființării, organizării, reglementării, finanțării, exploatării, monitorizării și gestionării serviciului de alimentare cu gaze naturale în UAT componente. • Există propuneri/ proiecte în derulare, în faza Studiu de Fezabilitate, pentru înființarea unor noi sisteme de distribuție gaze naturale în localitățile: Pischia, Beregsău Mare, Beregsău Mic, Seceani, Calacea. • Posibilitatea extinderii sistemului de transport gaze naturale în zona de est a județului, fapt ce va permite înființarea de noi distribuții gaze în localitățile din zonele respective. • Creșterea confortului în localități și a interesului pentru realizarea de noi investiții, prin introducerea alimentării cu gaze naturale. • Eliminarea consumului de combustibil solid (lemne și cărbuni) pentru încălzire și prepararea apei calde menajere. • Existența zăcămintelor de petrol la: Beba Veche, Satchinez, Șandra; petrol și gaze naturale la: Șandra, Dudeștii Vechi, Lovrin, Teremia Mare, Variaș, Călacea (comuna Ortisoara); gaze naturale la: Deta, Buziaș, Sânnicolau Mare, Peciu Nou constituie elemente de diversificare a resurselor energetice ale județului.	• Creșterea consumului de gaze naturale și a dependenței de acest tip de combustibil în localități. • Nerespectarea distanțelor de siguranță de către clădiri și alte obiective construite în apropierea conductelor de gaze, pune în pericol atât siguranța respectivelor clădiri, dar și a conductelor de distribuție și a celor de transport gaze naturale. • Lipsa spațiilor pentru amplasarea conductelor de distribuție gaze de-a lungul drumurilor (la șosele montarea conductelor ar trebui făcută pe ambele laturi pentru eliminarea traversărilor apropiate). • Nerespectarea de către consumatori a prevederilor impuse de legislația în vigoare poate conduce la explozii, incendii, intoxicații. • Nerespectarea distanțelor minime de siguranță a sondelor de extracție, conductelor și instalațiilor de petrol și gaze față de clădiri și alte obiective învecinate. • Pierderile de fluide produse accidental constituie pericol de explozii și incendii. • Uzura conductelor și diverse accidente conduc la poluarea solului și a pânzei de apă freatică, putând duce, în unele cazuri, la incendii și explozii.

ALIMENTARE CU ENERGIE ELECTRICĂ	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Existența rețelei electrice de transport, ce securizează alimentarea zonei de consum din județul Timiș și, totodată, din vestul sistemului electroenergetic (SEN) din România. Sursele din zona de vest a țării (CET Timișoara, CET Arad sau CHE Ruieni), acoperă doar parțial consumul, deficitul de putere al zonei fiind acoperit de la sursele învecinate. De asemenea, crește stabilitatea tensiunilor în aceasta zonă, contribuind la reducerea pierderilor de putere și energie. • Este favorizată dezvoltarea liniilor de interconexiune cu statele vecine care promovează extinderea relațiilor comerciale în contextul dezvoltarii pieți regionale de electricitate, al interconectarii Sistemului Electroenergetic Național cu sistemele electroenergetice vest-europene UCTE. • Retehnologizarea rețelei electrice de transport • Existența rețelei electrice de distribuție în toate localitățile județului • Reabilitarea anuală a rețelei electrice de distribuție • Existența iluminatului public în localități • Existența surselor de producere a energiei electrice din surse regenerabile: centrale hidroelectrice, centrale fotovoltaice • Potențial ridicat pentru utilizarea surselor regenerabile în scopul producerii de energie electrică: solar, biomasă, biogaz, deșeuri municipale.	• Sistemul de iluminat public organizat doar în 24% dintre UAT din județ. • Valorificare redusă a surselor regenerabile de energie existente.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Investiții în proiecte pentru extinderea și modernizarea infrastructurii energetice • Implementarea unor tehnologii moderne în funcționarea rețelelor electrice de transport și de distribuție • Interes pentru investiții în instalații de producere a energiei electrice din surse regenerabile	• Lipsa interesului pentru reabilitarea rețelei electrice de transport și de distribuție • Lipsa investițiilor pentru modernizarea și extinderea sistemelor de iluminat public • Lipsa investițiilor pentru valorificarea potențialului surselor regenerabile

TELECOMUNICAȚII	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Existența rețelelor de telefonie fixă și mobilă pe teritoriul județului Timiș • Existenta rețelei fixe de telefonie asigură comunicațiile, indiferent de condiții, în cazuri în care semnalul pentru telefonie mobilă nu este constant, în situații de urgență, în special pentru instituțiile publice. Costul unui telefon	• Localități rurale fără acces la internet în bandă largă

fix este mai redus față de cel mobil, iar gradul mai scăzut de alfabetizare digitală a unei parți a populației, în special din categoria celor în vârsta sau din zonele rurale defavorizate, încă face din telefonia fixă un serviciu mai accesibil. • O bună acoperire cu servicii 4G a teritoriului județean.	
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Programe de finanțare pentru extinderea rețelei de fibră optică. • Creșterea investițiilor pentru asigurarea accesului la comunicații electronice broadband.	• Scăderea importanței telefoniei fixe, în special, în zonele neracordate. • Lipsa investițiilor în telecomunicații în zona rurală.

MANAGEMENTUL DEȘEURILOR	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Depozitul conform de deșeuri nepericuloase din Comuna Ghizela are încă o durată mare de depozitare, deoarece are o celulă construită recent, iar pe viitor mai pot fi construite încă 3 celule de depozitare. • Există un proiect de realizare a unui uscător de nămol și valorificare a acestuia, aflat în faza de proiectare și execuție, care va fi localizat în Stația de Epurare a Municipiului Timișoara. • Stația de sortare din Municipiul Timișoara funcționa la aproximativ jumătate din capacitatea totală în anul 2019. • Centrele de colectare din orașele Jimbolia, Deta și Făget, funcționau deja, în anul 2019, la aproximativ 75 % din capacitatea totală de colectare. • Cantitatea de deșeuri generate și necolectate reprezenta, în anul 2018, doar 2 % din totalul deșeurilor generate în județul Timiș. • Există o tendință de creștere a cantității de deșeuri colectate selectiv, astfel că față de anul 2015, în anul 2018 cantitatea s-a dublat, ajungând astfel la 16 % din cantitatea totală de deșeuri colectate din județul Timiș. • Cantitatea de deșeuri biodegradabile colectate din județ reprezintă mai mult de jumătate din cantitatea totală de deșeuri colectate (57 % în anul 2018), acestea pot fi deci compostate. • cantitate de aproximativ 95 % din cantitatea totală de deșeuri nepericuloase din construcții și demolări a fost valorificată, în anul 2018, datorită celor 3 instalații de concasare a deșeurilor din construcții și demolări de capacitate mare. • Salubrizarea este desfășurată în aproape tot județul Timiș, de către cei 7 operatori economici autorizați, în anul 2018, rata de	• În Zona 1 TIMIȘOARA, un proiect mai vechi, încă din anul 2013, de realizare a unei stații de compostare, nu a fost realizat, iar această zonă nu valorifică deșeurile biodegradabile. • Stația de transfer din municipiul Timișoara nu acoperă nevoile din prezent, cantitatea totală de deșeuri generată în UAT-urile deservite fiind de peste două ori mai mare decât capacitatea stației. • Stația de sortare din Comuna Ghizela funcționează cu mult sub capacitatea totală de transferare/ sortare (în anul 2019, funcționa la 32 % din capacitatea totală de sortare). • Stația de compostare din Comuna Ghizela are o capacitare redusă de compostare, de 1.780 t/an de deșeuri verzi. • În județul Timiș nu există nici un depozit pentru deșeurile inerte, nici instalații de sterilizare și incinerare/ compostare a deșeurilor de origine animală. • Cantitatea medie de deșeuri municipale în mediul urban din județul Timiș (de 318 kg/ locuitor) depășește media națională (de 272 kg/ locuitor), iar în Municipiul Timișoara și zona periurbană a acestuia media (cuprinsă între 350-450 kg/ locuitor) se apropie chiar de media europeană (de 492 kg/ locuitor). Deci, din cauza Municipiului Timișoara și a zonei periurbane, zona de colectare Zona 1 TIMIȘOARA generează cea mai mare cantitate de deșeuri din județ, de 76 % din total. • În județ este reciclată o cantitate mică de deșeuri de tip plastic, hârtie/ carton, metale și sticlă, mai exact doar 3 % din deșeurile reciclabile au fost reciclate în anul 2019. • În județ este reciclată o cantitate foarte mică de metale feroase și neferoase, de aproximativ 2 % din totalul deșeurilor reciclate.

conectare a populației la serviciul de salubrizare fiind de 96 %. • Zona 1 TIMIȘOARA, zona care generează cele mai multe deșeuri, reciclează cel mai mult în comparație cu celelalte zone de colectare, mai exact 72 % din totalul deșeurilor reciclabile din județul Timiș. • La nivelul județului Timiș, sticla și hârtia/ cartonul sunt reciclate cel mai mult, reprezentând 76 % din totalul deșeurilor reciclate. • Majoritatea operatorilor economici care gestionează deșeurile, aproximativ 75 % din totalul operatorilor din județ, sunt localizați în zona care generează cea mai mare cantitate de deșeuri din județ: Zona 1 TIMIȘOARA.	
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Posibilitatea valorificării nămolului rezultat în Stația de Epurare a Municipiului Timișoara după implementarea proiectului de realizare a instalației. • Județul Timiș dispune de Planul Județean de Gestionare a Deșeurilor (2019-2025) care vizează o serie de indicatori de monitorizare a măsurilor planului și vor contribui la realizarea proiectelor care vor fi propuse în prezenta strategie. • Cantitățile mari de deșeuri, colectate din zonele de colectare, în special cantitățile mari de deșeuri colectate din Zona 1 TIMIȘOARA, pot fi reciclate și valorificate, și pot contribui la transformarea orașelor județului în orașe verzi bazate pe o economie circulară.	• Consiliul Județean, Municipalitățile și alți actori implicați în gestiunea deșeurilor pot fi sancționați în cazul în care nu respectă țintele asumate cu privire la gestiunea deșeurilor, ținte impuse de Uniunea Europeană. • Lipsa surselor financiare poate să afecteze activitatea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară Deșeuri Timiș.

TRANSPORT ȘI MOBILITATE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Județul Timiș este bine conectat în teritoriu, având legături facile pe cale rutieră cu marile centre urbane din regiune (Arad, Deva, Reșița). • Județul Timiș dispune de al treilea cel mai mare aeroport din România – Aeroportul Internațional Traian Vuia Timișoara. • Amenajarea nodului intermodal pentru transportul de marfă în cadrul Aeroportului Internațional Traian Vuia Timișoara, ce va permite o mai bună gestionare a acestuia – proiect în implementare. • Se realizează demersuri pentru conturarea legăturii feroviare către Aeroportul Internațional Traian Vuia, ce va contribui la creșterea accesibilității către aeroport. • Județul Timiș dispune de o rețea rutieră bine dezvoltată, susținută de multiple drumuri	• Orașele Buziaș și Ciacova nu sunt deservite de rețeaua de drumuri naționale din județ. • Creșterea accentuată a indicelui de motorizare în perioada 2010-2019 (58.48%) pune presiune pe infrastructura rutieră din județ și contribuie în mod direct la problemele de poluare și congestie. • Prezența problemelor de congestie și poluare în mediul urban cauzate de prezența traficului greu în interiorul orașelor (Jimbolia, Sânnicolau Mare) ca urmare a lipsei unor variante ocolitoare. • Drumurile comunale din județ se află într-o stare precară, cu doar aprox. 1.3% din km de drumuri comunale fiind modernizați. • Zona Dealurile Lipovei este slab irigată de coridoare de transport.

naționale și județene, precum și de autostrada A1. • Transportul public metropolitan completează serviciile de transport public județean, crescând frecvența curselor către localitățile din zona metropolitană Timișoara. • Calitatea drumurilor naționale este una foarte buna, cu aproximativ 99.5% dintre km de drumuri naționale fiind modernizați. • Calitatea drumurilor județene este în curs de îmbunătățire, existând multiple proiecte în implementare sau planificate, ce vizează modernizarea / reabilitarea acestora. • Numărul accidentelor rutiere și a persoanelor vătămate în urma acestora înregistrează o scădere considerabilă în ultimii 3 ani (-27%). • Infrastructura feroviară de pe teritoriul județului Timiș deservește 96.4% din populația totală. • Județul urmărește extinderea căilor navigabile interioare și a infrastructurii portuare locale prin reabilitarea Canalului Bega și amenajarea unui port în municipiul Timișoara. • Județul dispune de o pistă de biciclete transfrontalieră, ce urmează să lege municipiul Timișoara de orașul Zrenjanin, Serbia. • Configurația localităților din mediul rural permite amenajarea infrastructurii specifice deplasărilor nemotorizate de-a lungul drumurilor județene și/sau comunale. • Județul Timiș se află pe traseul a 4 trasee de cicloturism transfrontaliere (România – Serbia).	• Canalul Bega nu este utilizat la potențialul maxim în prezent. • Infrastructura intermodală este redusă la nivelul județului Timiș, aceasta fiind prezentă doar în municipiile Timișoara și Lugoj. • Majoritatea liniile de transport public județean prezintă o frecvență scăzută. • Transportul public metropolitan al Timișoarei nu deservește încă toate comunele din primul inel de localități. • Există un număr redus de autogări amenajare la nivelul teritoriului județean, iar stațiile de transport public județean sunt de o calitate scăzută. • Accesul la informații privind transportul public județean este precar. • Infrastructura destinată transportului cu bicicleta între localitățile din județ este încă redusă, aceasta fiind concentrată în zona metropolitană a municipiului Timișoara. • Deși municipiul Timișoara deține cea mai amplă rețea de piste pentru biciclete din județ (nu și din regiune) această are foarte multe discontinuități și un nivel de serviciu mediu și redus. • Există localități unde nu este amenajată infrastructură destinată deplasărilor nemotorizate (Pietroasa, Hăuzești, Crivina, Poieni), reducând astfel siguranța în trafic a pietonilor și bicicliștilor.
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
• Județul Timiș este conectat la cele două coridoare TEN-T de pe teritoriul României – Rin-Dunăre și Orient – Est-mediteraneean. Acest aspect face ca proiectele de infrastructură mare, din cele două coridoare să fie incluse în prioritățile UE. • Infrastructura rutieră majoră este conectată cu cea a statelor vecine (Serbia, Ungaria). • Aeroportul Internațional Traian Vuia Timișoara deservește populația întregii regiuni, fiind singurul aeroport funcțional pe întreg parcursul unui an. Deși există două aeroporturi în apropiere, acestea nu reprezintă momentan o concurență reală. • Județul Timiș dispune de conexiuni feroviare facile cu centre urbane europene precum Budapesta sau Viena. • Îmbunătățirea legăturilor între Timișoara și Arad este una dintre prioritățile de dezvoltare la nivel național (cf. MPGT).	• Legăturile feroviare ale județului Timiș cu centrele urbane din Serbia nu mai sunt funcționale în prezent. • Legăturile rutiere cu Serbia și Ungaria sunt unele secundare, tranzitul fiind orientat către Arad – Nădlac, acestea fiind principala poartă de intrare în țară dinspre Europa de Vest. • Legăturile feroviare din centrul și nordul țării sunt deficitare (Sibiu, Brașov, Cluj-Napoca, Iași), mai ales în comparație cu alternativa deplasării cu autoturismul personal. Deși municipiul Reșița se află la 100k de Timișoara, legăturile feroviare între cele două sunt indirecte. • Conexiunile facile cu țări mai dezvoltate contribuie la acutizarea migrației forței de muncă către acestea. • Creșterea economică a României și a nivelului de trai permite ca un număr din ce în ce mai ridicat de persoane să își permită achiziția unui autovehicul personal (nou sau la mâna a doua),

• Masterplanul General de Transport al României prevede multiple proiecte de eficientizare și extindere a infrastructurii rutiere și feroviare din județul Timiș, ce vor conduce la creșterea accesibilității spre și din județ. • Potențial ridicat de dezvoltare a căilor navigabile interioare la nivel național prin revitalizarea Canalului Bega și extinderea infrastructurii portuare. • Fondurile UE disponibile pentru proiecte de mobilitate și infrastructură mare de transport au fost suplimentate prin PNRR. • Transportul feroviar este considerat o prioritate la nivelul UE. • Cadru legal pentru transportul public metropolitan este pregătit.	aspect ce conduce la creșterea presiunilor asupra infrastructurii locale de transport rutier. • România dispune încă zone ample nedeservite de infrastructură de transport de mare capacitate. Este destul de probabil că acestea să fie prioritizate în defavoarea județului Timiș când vine vorba de investiții. • Cadrul legal pentru proiectele de infrastructură velo și pentru traseele de cicloturism nu este actualizat.

MEDIUL NATURAL	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
ELEMENTE DE CADRU NATURAL	
• Județul beneficiază de resurse de subsol: hidrocarburi (în special în vest), materiale de construcție, minereuri neferoase și izvoare de ape minerale și ape geotermale (în special de-a lungul liniilor de falie). • Forma predominantă din județ este câmpia (peste 85 % din suprafața județului), fapt ce permite o valorificare mai ușoară a resurselor de sol. • Pe teritoriul județului se regăsesc toate formele de relief (câmpie, dealuri și podișuri, munți). • Prezența a numeroase lacuri relicte în câmpia joasă, unele cu suprafețe importante (lacul Satchinez – 40 ha). • Toate cele 8 corpuri de apă freatică din județ se află în stare cantitativă bună. • Corpul de apă de adâncime ROBA18 Banat beneficiază de existența unui strat acoperitor format din corpurile de ape freatice, ce îl protejează față de sursele de poluare de suprafață. • Datorită influențelor mediteraneene, județul are printre cele mai lungi durate ale intervalului fără îngheț din țară. • Durata de strălucire a soarelui depășește 2.000 ore în partea vestică a județului, indicând un potențial ridicat pentru utilizarea energiei solare (intensitate a radiației solare de 1.300 – 1.350 kWh/m2/an).	• Zonele cu loess din județ (Câmpia Vingăi, Câmpia Jimboliei) determină procese de tasare prin care se formează crovuri, afectând agricultura și posibilitățile de construire. • Comunele Nădraf, Pietroasa și Tomești sunt incluse în zona montană defavorizată conform Ordinului 355/2007. • Procesele de aluvionare determinate de divagarea râurilor principale (câmpia joasă) și ritmul accentuat al proceselor geomorfologice din zona colinară pot deveni un element de risc pentru populației și așezările umane. • Județul este străbătut de râuri importante (Mureș, Bega, Timiș, Bârzava), ce au necesitat lucrări hidrotehnice importante pentru a reduce riscul la inundații. • Apele freatice se află la adâncimi foarte mici în cea mai mare parte a județului (0,5 – 2 m), fapt ce restricționează posibilitățile de amenajare a terenurilor și contribuie la excesul de umiditate din perioadele ploioase. • În estul județului există zone cu posibilități reduse de alimentare cu apă subterană: orașul Făget, comunele Margina, Tomești, Pietroasa. • Județul are un ușor deficit de resurse de apă, raportat la populație (circa 2.256 m3/locuitor/an). • Cea mai mare parte a județului prezintă valori ale vitezei vântului la înălțimi de 50 m de sub 6 m / s, potențialul de utilizare a energiei eoliene fiind astfel redus.

• Caracteristicile pedologice ale județului Timiș indică o favorabilitate ridicată pentru culturile agricole (tipuri de sol și fertilitatea acestora). • Județul beneficiază de existența unor suprafețe considerabile de amenajări de îmbunătățiri funciare: pentru irigații (1.131 ha), desecări (438.788 ha) și pentru combaterea eroziunii solurilor (40.913 ha). • Circa 38 % din suprafața agricolă acoperită de studii pedologice a fost încadrată în clasele I și II de calitate pentru folosință arabilă. • Peste 93 % din suprafața fondului forestier se află în proprietate publică (a statului sau a unităților administrativ-teritoriale). • Direcția Silvică Timiș are în subordine o pepinieră centrală, fapt ce poate facilita acțiunile de împădurire la nivel județean. • Pe teritoriul județului există 30 de fonduri de vânătoare gestionate de AVPS Timiș.	• Există o suprafață considerabilă (circa 68.000 ha) de sărături și soluri salinizate, concentrată în special în Câmpia Timiș – Bega, ce determină o productivitate agricolă redusă în zona respectivă. • Doar 11 % din suprafața județului este ocupată de fond forestier, prin urmare județul Timiș prezintă un deficit de vegetație forestieră.
BIODIVERSITATEA. ARIILE NATURALE PROTEJATE	
• Pe teritoriul județului se află o arie naturală protejată de interes internațional (Parcul Natural Lunca Mureșului), 30 de arii naturale protejate de interes comunitar (care ocupă peste 7 % din suprafața județului), 14 arii naturale protejate de interes național și 4 arii naturale protejate de interes județean și local. • Peste jumătate (59 %) din UATB-urile din județ beneficiază de prezența, pe teritoriul administrativ, a cel puțin o arie naturală protejată de interes comunitar. • În județul Timiș au fost identificate 11 habitate de interes comunitar și 35 de specii de floră și faună de interes comunitar.	• Doar 5 situri de importanță comunitară (26 %), 6 arii de protecție specială avifaunistică (55 %) și 4 arii naturale protejate de interes național (29 %) au planuri de management aprobate. • Promovare și valorificare redusă a ariilor naturale protejate, în special în zonele rurale din câmpie.
CALITATEA FACTORILOR DE MEDIU	
• Patru localități (Margina, Nădrag, Fârdea și Tomești) au fost declarate prin lege ca având un istoric de poluare din cauza combinatului petrochimic, iar locuitorii beneficiază de intrarea la pensie mai devreme cu 2 ani. • În anul 2020 numărul total de depășiri zilnice la indicatorul PM10 a fost de 29, în scădere considerabilă față de anii precedenți (când se înregistrau peste 80 de depășiri). • Centrala termică și electrică din Timișoara se află în faza de retehnologizare. • Există activități care vizează diminuarea degradării aerului care se derulează periodic, precum identificarea surselor de poluare a aerului, elaborarea planurilor și programelor de gestionare a calității aerului sau monitorizarea calității aerului.	• În ultimii ani, au fost înregistrate depășiri ale valorilor limită în cazul dioxidului de azot (NO2), ozonului (O3) și particulelor în supensie (PM10). • Încălzirea comercială, instituțională și rezidențială generează emisii mari, de peste 3.000 t/ an. • Zonele Municipiului Timișoara, Municipiului Lugoj, orașelor Deta și Gătaia dețin cele mai multe surse de dragradare a aerului, înregistrând valori ridicate la PM10, din cauza traficului rutier (în special, cel de pe drumurile importante E70, E671, E673, A1 și A6), feroviar (în special, pe magistralele aglomerate, 900 București Nord – Craiova – Timișoara Nord și 310 Timișoara – Arad – Oradea), încălzirii rezidențiale, comerciale și instituționale, activităților industriale.

- Majoritatea corpurilor de apă subterană și de suprafață au o stare chimică și ecologică bună sau moderată.
- Există activități care vizează diminuarea degradării apelor care se derulează periodic (salubrizare maluri și igienizare cursuri de apă, monitorizare calitate aer, aplicare măsuri punitive) și unele care se află în faza de realizare.
- În perioada 2008 – 2020 au fost realizate acțiuni de decontaminare pentru 4 situri potențial-contamiante: două depozite de deșeuri municipale, un sit din industria chimică și un sit din industria petrolieră
- Există activități care vizează diminuarea degradării solurilor care se derulează periodic (măsuri privind controlul fertilizării, monitorizarea calității solului, reglementarea amplasării fermelor etc.) și unele care se află în faza de realizare.
- Datele statistice indică o creștere a suprafeței de păduri în perioada 2015 – 2019.
- Jumătate din orașele din județul Timiș (5 din 10) prezintă valori ale suprafeței de spații verzi publice pe locuitor de peste 26 mp.
- Există activități care vizează diminuarea degradării factorilor biotici care se derulează periodic (actualizare baze de date privind fondul forestier, extinderea suprafețelor ocupate de păduri etc.).

- Depozitul de zgură și cenușă din satul Utvin afectează localitățile din jur, mai ales atunci când este vânt și spulberă cenușa.
- Depozitul de deșeuri de la Ghizela poate polua aerul din cauza gazului de depozit și pulberilor spulberate provenite de la deșeurile depozitate.
- Activitățile agricole, mai ales în cadrul fermelor de porcine din sudul și vestul județului contribuie la degradarea aerului.
- În depozitul de deșeuri de la Ghizela pot apărea infiltrări și scurgeri accidentale de levigat, metale grele, produși petroliferi, și alte ape uzate în corpurile de apă, mai ales că acesta este localizat în proximitatea a 3 cursuri de apă.
- 560 de segmente de apă de suprafață sunt degradate din cauza a 18 surse de degradare, astfel că au rezultat 3 corpuri de apă de suprafață cu stare chimică slabă și 1 corp de apă de suprafață cu stare ecologică slabă.
- Principalele surse de degradare sunt lipsa de canalizare și deversarea directă a apelor reziduale, mai ales în cazul fermelor de porcine.
- Trei corpuri subterane au o stare chimică slabă.
- Aproape tot județul este vulnerabil la nitrați, iar 14 UAT-uri au concentrații mari de nitrați, din cauza lipsei canalizării, depozitării dejecțiilor de animale și aplicării îngrășămintelor chimice în cantități mari.
- Apa potabilă distribuită populației din Z.A.P. Dumbrăvița și Z.A.P. Deta a înregistrat rezultate neconforme la fier și mangan în anul 2019.
- Pe 54 % din suprafața totală a județului au fost identificate surse de degradare a solurilor.
- Există 7 surse principale de degradare a solurilor, iar cele care afectează cel mai mult, aproximativ 40 % din suprafața totală, sunt compactarea primară și secundară a solurilor din cauza activităților agricole necorespunzătoare.
- Există o cantitate mare de îngrășăminte chimice utilizate, tendința fiind în creștere - în anul 2019, 77 % din totalul îngrășămintelor au fost chimice.
- Îngrășămintele chimice sunt utilizate pe 91 % din suprafața totală a terenurilor agricole.
- Se utilizează o cantitate mare de pesticide care este aplicată pe 66 % din suprafața totală a terenurilor agricole.
- În depozitul de deșeuri de la Ghizela pot apărea infiltrări și scurgeri accidentale de levigat, metale grele, produși petroliferi, și alte ape uzate în corpurile de apă, mai ales că acesta este localizat în proximitatea a 3 cursuri de apă.
- Există 28 de situri care necesită decontaminare, existând și situri pe care au fost desfășurate activități ale industriei petrolifere: în Călacea,

	Dumbrăviţa, Moravița, Partoș, Lovrin, Satchinez și Șandra. • Există 18 UAT-uri în care operatorii economici au primit sancțiuni pentru degradarea mediului natural, UAT-urile fiind în proximitatea a 7 situri Natura 2000. • 40 % din suprafața totală a pădurilor este degradată. • Suprafețele forestiere regenerate anual sunt foarte mici, de aproximativ 50 ha, în anul 2019. • Suprafețele spațiilor verzi din Municipiul Timișoara și orașele Ciacova, Făget, Gătaia și Recaș sunt mici, constante în ultimii ani, sub suprafața optimă de 26 m2/ locuitor, conform legilor naționale și normelor Uniunii Europene. • Traficul de pe axele de transport rutiere și feroviare importante poluează cu plumb vegetația, implicit și solurile din zona respectivă. • Nu există perdele forestiere de-a lungul axelor de transport, dar există un proiect aflat în faza de realizare de plantare a perdelei forestiere în jurul Municipiului Timișoara.
RISCURI ȘI SCHIMBĂRI CLIMATICE	
• Impactul prognozat al schimbărilor climatice în ceea ce privește creșterea temperaturii aerului și modificarea regimului pluviometric este mai redus decât în alte zone din țară. • Potențialul de utilizare a energiei din surse regenerabile (geotermală, solară), fără emisii de dioxid de carbon care să agraveze efectele schimbărilor climatice. • Cea mai mare parte a județului prezintă un potențial scăzut și mediu de producere a alunecărilor de teren și a proceselor de eroziune.	• În ultimii 30 de ani s-a înregistrat o creștere a temperaturii medii anuale la toate stațiile meteorologice din județ, comparativ cu perioada 1961-1990. • Se înregistrează o tendință de creștere a numărului de zile tropicale într-un an și de creștere a intensității precipitațiilor (valoarea maximă de precipitații căzute în 24 de ore). • Județul Timiș se află în a doua zonă seismică a României, fiind traversat de 8 falii seismice - șase orașe din județ sunt încadrate în zona cu intensitate seismică VII (scara MSK). • În județ există 84 de clădiri ăncadrate în clasa II de risc seismic: 32 la Timișoara, 34 la Lugoj și 17 la Jimbolia. • Comunele Brestovăț, Ohaba Lungă, Pietroasa și Secaș prezintă un potențial ridicat de producere a alunecărilor de teren. • Județul este vulnerabil la inundații, în special pe cursurile de apă neamenajate integral (Bega, Timiș, Bârzava, Mureș) sau pe anumite pâraie – 46 de unități administrativ-teritoriale sunt afectate. • O suprafață împădurită de 6.145 ha poate fi afectată de incendii de pădure. Această suprafață este distribuită pe teritoriul a 22 de unități administrativ-teritoriale. • Șase localități dispuse în aval de barajul de acumulare Surduc ar putea fi afectate în cazul unui accident hidrologic. • Pe teritoriul județului există 12 operatori economici care prezintă pericole de accidente

	majore în care sunt implicate substanțe periculoase (obiective SEVESO): 5 cu risc major de accident și 7 cu risc minor.
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
• Realizarea unor proiecte comune cu județele limitrofe (Arad, Hunedoara, Caraș-Severin) pentru promovarea și valorificarea ariilor naturale protejate de interes comunitar. • Implementarea proiectului privind extinderea cu 16 stații a rețelei de monitorizare a calității aerului în municipiul Timișoara. • Județul Timiș dispune de Planul de menținere a calității aerului din județ (2017-2022) care vizează o serie de indicatori de monitorizare a măsurilor planului și vor contribui la realizarea proiectelor care vor fi propuse în prezenta strategie. • Accesarea unor finanțări externe pentru extinderea sistemului de alimentare cu apă și canalizare la nivel județean. • Accesarea de fonduri publice guvernamentale și europene pentru implementarea măsurilor și proiectelor din Strategia de Eficiență Energetică pentru perioada 2021-2027. • Implementarea măsurilor de protecție împotriva inundațiilor, conform Planului de Management al Riscului la Inundații elaborat de către Administrația Bazinală de Apă Banat.	• Lipsa implicării guvernamentale (inclusiv cu finanțare) pentru elaborarea și actualizarea planurilor de management pentru ariile naturale protejate din județ. • Traficul de tranzit prin județ reprezintă o sursă importantă de poluare, în special cu oxizi de azot, poluarea fiind prezentă în special pe drumurile E70, E671, E673, A1 și A6. • Poluări accidentale survenite în amonte, de-a lungul cursurilor de apă ce traversează județul (Mureș, Timiș). • Proliferarea speciilor invazive în habitatele valoroase (arii naturale protejate) din județ. • Fenomene meterologice extreme (furtuni, grindină, viscol) pot afecta circulația pe drumurile și căile ferate din județ.

CAPACITATEA ADMINISTRATIVĂ A CONSILIULUI JUDEȚEAN TIMIȘ	
PUNCTE TARI	**PUNCTE SLABE**
• Consiliul Județean Timiș are cuprinsă în organigrama aparatului de specialitate o Direcție dedicată investițiilor și managementului proiectelor. • La nivelul organigramei aparatului de specialitate există o proporție relativ echilibrată între funcțiile de execuție și funcțiile de conducere. • Cea mai mare parte din personalul care activează în cadrul aparatului de specialitate deține o experiență semnificativă în domeniul studiilor necesare exercitării funcției • Consiliul Județean Timiș are dezvoltată o relație solidă de cooperare transfrontalieră cu județe din țările vecine, constituind o regiune cu potențial mare de dezvoltare la nivelul Uniunii Europene. • Consiliul Județean Timiș are proceduri bine definite privind comunicarea informațiilor persoanelor interesate. • Consiliul Județean Timiș se află în relații de cooperare la nivelul Uniunii Europene și cu județe din diferite state membre dezvoltate.	• Procesul de recrutare și selecție al Consiliului Județean Timiș este unul relativ slab din punct de vedere al ocupării locurilor vacante din organigrama aparatului de specialitate. • Deși au fost planificate și organizate sesiuni de formare și perfecționare pentru personalul din aparatul de specialitate al Consiliului Județean Timiș, participarea a fost una foarte slabă în ultimii trei ani. • Consiliul Județean Timiș a avut o performanță foarte slabă în comparație cu majoritatea județelor din România în atragerea fondurilor externe nerambursabile disponibile pentru cadrul financiar 2014 – 2020. • Majoritatea unităților administrativ-teritoriale, atât din mediul urban, cât și din mediul rural, au avut o performanță slabă în atragerea fondurilor europene din cadrul financiar 2014 – 2020.

CAPACITATEA ADMINISTRATIVĂ A UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE DIN JUDEȚUL TIMIȘ	
• Marea majoritate a unităților administrativ-teritoriale dețin un website dedicat instituției, furnizând informații publice și de interes local • Marea majoritate a unităților administrativ-teritoriale au integrată în activitatea instituției funcția de audit public intern, având posibilitatea transmiterii rapoartelor solicitate de Ministerul Finanțelor Publice. • Volumul total al veniturilor a înregistrat o creștere constantă la nivelul unităților administrativ-teritoriale din mediul rural pe parcursul ultimilor cinci ani.	• O mare parte dintre unitățile administrativ-teritoriale din județul Timiș au depășit numărul de locuri alocate în organigramă în raport cu numărul populației înregistrate pe raza teritoriului, rezultând o ineficiență a sistemului administrativ din punct de vedere al indicatorilor stabiliți la nivelul administrației publice centrale. • Există un număr important de unități administrativ-teritoriale care nu comunică prin intermediul website-ului dedicat instituției aspecte legate de activitatea instituției și a consulului local. • Volumul total al veniturilor nu a crescut semnificativ la nivelul unităților administrativ-teritoriale din mediul urban pe parcursul ultimilor cinci ani.
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
• Accelerarea investițiilor la nivelul județului Timiș prin creșterea bugetelor pentru investiții și accesarea fonduri externe nerambursabile din cadrul financiar 2021 - 2027. • Creșterea capacității de a atrage fonduri externe nerambursabile din cadrul financiar 2021 - 2027 prin dezvoltarea Direcției de investiții și managementul proiectelor, respectiv prin contractarea serviciilor firmelor specializate sau prin parteneriate public-private. • Continuarea valorificării imobilelor aflate în patrimoniul Consiliului Județean Timiș.	• Diminuarea sumelor totale aferente veniturilor încasate de Consiliul Județean Timiș. • Utilizarea ineficientă a împrumuturilor, respectiv creșterea ponderii serviciului anual al datoriei publice aproape de limita impusă de administrația publică centrală. • Reducerea alocării de fonduri externe nerambursabile pentru domeniile și zonele din județul Timiș în care există o necesitate pentru realizarea investițiilor.
CAPACITATEA ADMINISTRATIVĂ A UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE DIN JUDEȚUL TIMIȘ	
• Optimizarea capacității administrative, în sensul eficientizării alocării resurselor umane în cadrul aparatelor de specialitate ale primarilor în care numărul funcțiilor alocate în organigramă depășesc numărul funcțiilor alocate de administrația publică centrală. • Crearea unor direcții dedicate accesării fondurilor externe nerambursabile din cadrul financiar 2021 – 2027 în cadrul unităților administrativ-teritoriale neperformante, respectiv alocarea fondurilor necesare pentru a externaliza serviciile de accesare fondurilor externe nerambursabile. • Elaborarea și implementarea unor strategii de comunicare prin intermediul online, utilizând într-o proporție cât mai mare infrastructura digitală existentă la nivelul județului Timiș. • Dezvoltarea unui sistem de interoperabilitate a bazelor de date la nivelul unităților administrativ-teritoriale din județul Timiș, încurajând digitalizarea UAT-urilor și eficientizând procesele de comunicare la nivel județean.	• Reducerea alocării de fonduri externe nerambursabil pentru zonele defavorizare din județul Timiș.

C.

PLANIFICARE STRATEGICĂ

6. CONCEPTUL DE DEZVOLTARE PENTRU PERIOADA 2021-2027

6.1. OPȚIUNI STRATEGICE

Analiza situației existente, sintetizată prin diagnostic și analiza SWOT, indică opțiunile privind abordarea strategică a Strategie Integrată de dezvoltare economică și socială a județului Timiș 2021-2027. Astfel, în funcție de abordarea cu prioritate a punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor, sau a mixului dintre acestea, pot fi identificate 4 opțiuni strategice principale:

1. **Abordarea conservatoare** vizează rezolvarea unor probleme de bază (de ex. modernizarea și extinderea infrastructurii de transport și utilități) și rezolvarea unor probleme imediate; este potrivită în cazul teritoriilor mai puțin dezvoltate, care au încă de rezolvat o varietate de probleme de bază;
2. **Abordarea defensivă** vizează în principal combaterea amenințărilor din mediul extern;
3. **Abordarea agresivă** vizează valorificarea unor competențe distinctive, concentrându-se preponderent pe punctele tari ale teritoriului. Se raportează mai puțin la mediul extern, ceea ce poate însemna că nu valorifică întotdeauna oportunitățile sau nu combate proactiv amenințările;
4. **Abordarea competitivă** vizează valorificarea la maxim a competențelor distinctive și oportunităților, vizând poziționarea teritoriului în raport cu competiția; este o abordare adecvată teritoriilor care au atins un nivel de dezvoltare satisfăcător și urmăresc să se afirme în competiția regională/ națională/ internațională.

Cele patru opțiuni strategice pot fi exemplificate în cazul județului Timiș, după cum urmează:

FIGURA 7 – MATRICEA „SPACE" – OPȚIUNI STRATEGICE (EXEMPLU)

Sursa: prelucrare proprie

Având în vedere nivelul ridicat de dezvoltare socio-economică a județului Timiș comparativ cu celelalte județe din țară, precum și în raport cu media UE, precum și deschiderea internațională a județului, principala abordare strategică recomandată este cea **competitivă**. Pe de altă parte, abordarea strategică trebuie să țină cont și de faptul că la nivel teritorial se manifestă încă o serie de **disparități**, de la suburbanizarea acută în jurul Timișoarei și concentrarea teritorială a ”bunăstării”, a entităților de R&D, antreprenoriatului, serviciilor publice, la probleme de accesibilitate și deservire a teritoriului cu utilități și dotări, în special în zonele rurale.

Astfel, pentru perioada 2021-2027 se propune o abordare strategică ce vizează **creșterea competitivității,** dar și **dezvoltarea echilibrată și reducerea disparităților**, sprijinind dezvoltarea policentrică a teritoriului județean și valorificarea identității locale și competențelor distinctive ale diferitelor subzone ale acestuia. În perioada 2021-2027, județul Timiș își poate contura și consolida identitatea și rolul de pol național și regional cu vocație internațională/ europeană, mizând pe principalele competențe distinctive:

- localizarea la granița de Vest a României, cu o accesibilitate bună la nivel european și pe o direcție propice pentru dezvoltarea economică,
- calitate ridicată a vieți și atractivitate - județul Timiș este al doilea la nivel național, după județul Ilfov, cu cea bună valoare a IDUL, iar la nivelul județului nu există zone care să se confrunte cu marginalizare severă,
- primul loc la nivel național din perspectiva numărului de angajați din industriile și serviciile high-tech; concentrare mare de forță de muncă ce lucrează în industriile high-tech, care sunt considerate intensive în angajați STEM (science, technology, engineering & math) și în serviciile intensive în cunoaștere
- important pol industrial, având toate ingredientele necesare dezvoltării ca hub de Industry 4.0,
- Timișoara Capitală Europeană a Culturii 2023, ce oferă oportunitatea de poziționare ca destinație europeană și de valorificare a patrimoniului material și imaterial bogat și sectorului ICC activ, contribuind la o vitalitate sporită,
- proactivitatea autorităților publice în atragerea de investiții și de finanțări externe și demararea de inițiative majore de dezvoltare a județului.

Viziunea, obiectivele și direcțiile de dezvoltare prezentate în continuare detaliază această abordare, urmărind afirmarea județului Timiș ca un pol puternic de interes la nivel național și în regiunea transfrontalieră.

6.2. VIZIUNEA ȘI MISIUNEA

6.2.1. VIZIUNEA DE DEZVOLTARE A JUDEȚULUI TIMIȘ 2021-2027

În 2027, județul Timiș reprezintă un **model de specializare inteligentă în economia europeană**, bazându-se pe o **comunitate diversă și implicată civic**, o **administrație publică performantă** ce formulează **politici publice și ia decizii bazate pe date**, și un **sistem modern de servicii publice și utilități**, ce deservește echitabil teritoriul și asigură o calitate a locuirii la standarde europene. Județul Timiș este:

Hub european — Al doilea hub de investiții, specializare inteligentă și cunoaștere din România după București, important nod de transport și centru economic la nivel european, una dintre principalele porți de intrare dinspre Occident

Model de dezvoltare/ stil de viață sustenabil — Teritoriu dezvoltat echilibrat, ce asigură o calitate ridicată a locuirii, valorificând responsabil resursele și utilizând soluții inteligente și moderne pentru dezvoltarea atât a mediului urban, cât și a mediului rural

Destinație — Una dintre principalele destinații turistice la nivel național, recunoscută și la nivel european, valorificând sustenabil titulatura de Capitală Europeană a Culturii 2023 și mizând pe diversitatea culturală, patrimoniu și cadru natural

1. HUB EUROPEAN – DEZVOLTARE ECONOMICĂ ȘI COMPETITIVITATE | Județul Timiș își valorifică elementele de potențial generate de structura economiei locale, raportându-se la oportunitățile oferite de digitalizare, dezvoltare sustenabilă și tehnologie. Direcțiile de dezvoltare economică valorifică nișele potențiale de dezvoltare și specializare inteligentă sustenabilă, care generează venituri salariale mai mari și o creștere a calității vieții în județ, plasând județul Timiș în topul clasamentului la nivel național: vehicule mai ușoare, cu o mai multă autonomie a bateriilor, consum optimizat, idei pentru confort sporit, interconectivitate, toate acestea sub impactul noilor revoluții industriale: Industry 4.0, Smart Mobility cu vehicule conectate și conducere autonomă, Smart Cities și Society 5.0. Un viitor mai conectat înseamnă mai multă electronică, soluții inteligente și sigure, ecologice pentru a combate schimbările climatice.

Totodată, în paralel cu domeniile prezentate anterior, care au o legătură directă cu producția, științele vieții și domeniul medical reprezintă, de asemenea, domenii importante de specializare, valorificând tradiția și potențialul local.

Pentru dezvoltarea pe termen lung a județului Timiș, structura economică este în curs de diversificare, dar în același timp este susținută dezvoltarea și reconfigurarea domeniilor tradiționale competitive. Astfel, județul are industrii în stadii diferite de dezvoltare, și apar noi ecosisteme construite în jurul tehnologiilor locale și a noilor competențe, în timp ce parte din ecosistemele existente se consolidează prin infuzie de capital străin, iar parte din ecosistemele convenționale sunt în curs de diversificare și remodelare. Județul se dezvoltă agil, piramidal din perspectiva structurii economice, pentru a se adapta rapid la schimbări și pentru a deveni rezilient. Județul Timiș oferă cel mai bun exemplu de specializare inteligentă din România, creând un ecosistem în jurul industriei automotive puternice. Astfel, se poate poziționa în topul ecosistemelor ce oferă soluții de mobilitate, chiar la nivel european.

FIGURA 8 – CONCEPT PENTRU DEZVOLTAREA COMPETITIVITĂȚII JUDEȚULUI TIMIȘ

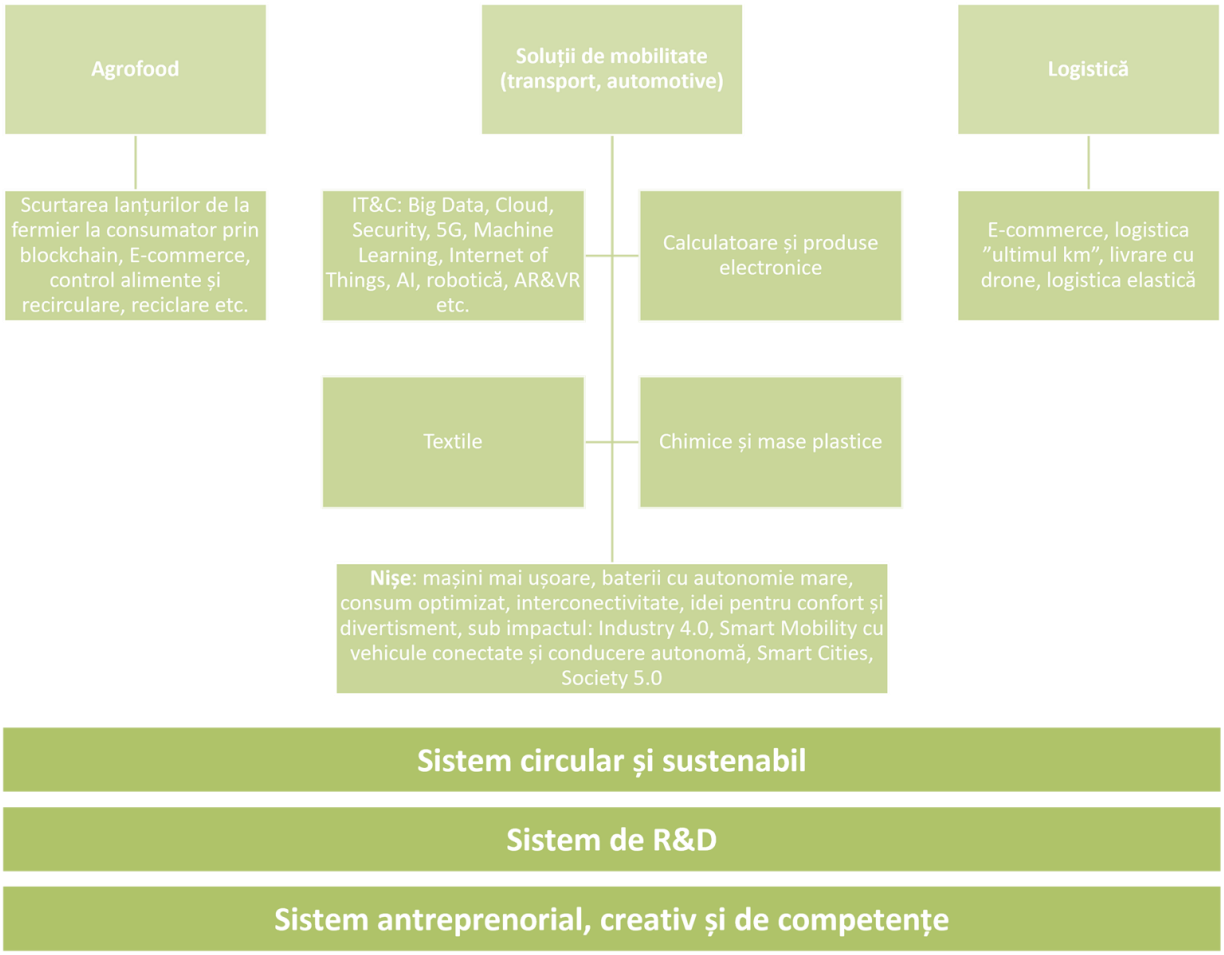

În contextul în care în ultimele decenii, la nivelul Uniunii Europene, s-a observat o tendință de schimbare treptată a bazei de producție spre est, motivată de costurile forței de muncă, resursele naturale existente și standardele de mediu, județul Timiș mizează pe nivelul ridicat de specializare al forței de muncă din întreaga Regiune Vest pentru activitatea de producție auto (cel mai ridicat din UE), pentru a își consolida poziția în lanțurile de valoare globale. Complementar statutului de hub auto de nivel european, județul își valorifică poziția de hub IT național, promovând sinergiile dintre domeniile de specializare, de exemplu prin dezvoltarea aplicațiilor din automotive, comercial, CRM/ERP și telecom, și aliniindu-se la tendințe precum Big Data, Cloud, Security, 5G, Machine Learning, Blockchain.

Strategia de atragere și sprijinire a investitorilor vizează domenii precum Internet of Things și Inteligența Artificială, tehnologii puternic folosite în Industry 4.0., realitate augmentată, robotică, fabricarea aditivă (tehnologii generice esențiale) etc. Aceste domenii oferă salarii mari și perspective de dezvoltare, transformând județul într-unul și mai atractiv pentru tinerele talente, și contribuind în mod direct la creșterea nivelului de trai.

Județul Timiș are o bază diversificată de business-uri și continuă să sprijine companiile cu perspective de creștere, concentrându-și eforturile în direcția acelor companii care gândesc global, atrag talente și din alte țări sau care abordează una dintre cele trei provocări globale (digitală, sustenabilă și a talentelor). Județul are o strategie susținută de atragere de noi firme în domeniile consolidate și în cele emergente, din exterior, dar și de dezvoltare, prin inovare și antreprenoriat, a domeniilor de specializare inteligentă ale Regiunii Vest, care generează un important număr de locuri de muncă și un output economic generos.

2. MODEL DE DEZVOLTARE/ STIL DE VIAȚĂ SUSTENABIL | Din punct de vedere al **dezvoltării socio-demografice a comunității**, Județul Timiș se remarcă printr-o o comunitate incluzivă, dinamică și creativă, unde tinerii au un rol deosebit în dezvoltare pe termen lung a județului. Mai mult, cetățenii sunt implicați în viața comunității și fac parte în mod activ din procesul de identificare a soluțiilor pentru combaterea problemelor și provocărilor din județ. Totodată, județul s-a adaptat cu succes din perspectiva tendinței naționale de îmbătrânire demografică prin dezvoltarea programelor dedicate populației vârstnice, dar și prin măsuri orientate către tineri, de sporire a nivelului de atractivitate prin dezvoltarea oportunităților dedicate acestora (educaționale, culturale, de antreprenoriat, de incluziune socială etc) care să îi încurajeze să rămână în județ atât pe perioada studiilor și mai departe în vedere ocupării unui loc de muncă, respectiv să contribuie la echilibrarea structurii demografice.

În politica sa de atragere și retenție a tinerilor, județul Timiș mizează pe **infrastructura și serviciile de educație** moderne, ce îl clasează în topurile naționale din punct de vedere al performanței, și pe rolul de centru universitar național. Rețeaua de unități școlare este dotată corespunzător și oferă toate facilitățile necesare (de ex. laboratoare școlare sau terenuri și săli de sport) la nivelul întregului teritoriu, asigurând o bună deservire atât a mediului urban, cât și a mediului rural. Învățământul tehnic beneficiază de numeroase parteneriate cu operatorii economici în regim de practică sau în regim dual, de o calitate ridicată a actului educațional și de programe de studiu inovatoare. Elevii care se înscriu în cadrul acestui tip de învățământ beneficiază de pachete complexe de facilități, de la asigurarea transportului, cazării și a meselor, până la stimulente financiare și laboratoare dotate cu aparatură de ultimă generație, și au oportunități imediate pentru accesarea de locuri de muncă. Municipiul Timișoara are o politică de profilare ca centru universitar național și european și se afirmă pe plan internațional prin atragerea de studenți străini și formarea de parteneriate de practică, cercetare și inovare, atât în zona transfrontalieră, cât și în afara acesteia. În acest scop, oferă o infrastructură modernă, inclusiv unul dintre cele mai atractive campusuri din țară. Totodată, întrucât procesul educațional continuă și după absolvirea învățământului obligatoriu sau a specializărilor universitare, cetățenii beneficiază de oportunități de a se adapta la noile cerințe ale pieței muncii prin urmarea de cursuri de formare continuă, calificare și recalificare.

De asemenea, județul Timiș beneficiază de o rețea de **servicii de sănătate** bine dezvoltată, atât în mediul urban cât și în mediul rural, astfel că întreg teritoriul este deservit de unități sanitare de bază. Populația are asigurat accesul la servicii medicale în zona de proximitate a domiciliului (în special cabinete medicale de familie), iar în mediul urban, la spitale publice. Mai mult, sunt dezvoltate inclusiv facilități de atragere de medici prin stimularea antreprenoriatului în domeniul medical, sau acordarea de locuințe de serviciu, ceea ce favorizează apariția altor dotări de bază precum cabinetele stomatologice sau de specialitate.

Din perspectiva **serviciilor sociale**, județul Timiș beneficiază de o rețea complexă, dezvoltată ca prezență teritorială în tot județul, aceasta fiind adaptată tuturor nevoilor categoriilor de beneficiari. Întreaga rețea este extinsă astfel încât să asigure un nivel teritorial optim de deservire, cât mai aproape de beneficiari, fiind dezvoltate inclusiv facilități suplimentare în cadrul dotărilor existente, cum ar fi cele de consiliere, terapie, servicii mobile etc. Mai mult, este asigurat un nivel sporit de integrare și complementaritate a serviciilor sociale oferite prin dezvoltarea unei structuri colaborative la nivelul întregului județ, ce implică actorii locali relevanți precum administrația locală, administrația județeană, ONG-urile de profil, mediul privat și liderii locali. Nevoile comunităților locale sunt cunoscute în detaliu, iar populația beneficiază de o paletă largă de oportunități de dezvoltare educațională, socială, umană sau economică.

În ceea ce privește serviciile și infrastructura **culturale, sportive și de petrecerea timpului liber**, comunitatea locală și vizitatorii au acces la un număr crescut de oportunități, fie că este vorba despre activități culturale, sportive sau de agrement, distribuite echilibrat la nivelul județului, fapt ce contribuie la o calitate crescută a vieții și o atractivitate ridicată atât a mediului urban, cât și a mediului rural. Toate acestea contribuie la calitatea și atractivitatea destinației județul Timiș.

Infrastructura tehnico-edilitară publică modernă și de calitate contribuie substanțial la îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare socio-economică județeană. Până în anul 2027, infrastructurile de **alimentare**

cu apă și canalizare apă uzată vor deservi toate localitățile în care mărimea populației justifică astfel de investiții, populația beneficiind de o infrastructură reabilitată, modernizată și extinsă. Totodată, se implementează măsuri pentru sprijinirea conectării populației în localitățile în care au fost realizate investiții importante pentru realizarea acestor infrastructuri.

În ceea ce privește **energia termică**, în 2027, sistemele de alimentare cu energie termică din mediul urban sunt reabilitate/modernizate, iar deșeurile orășenești sunt reutilizate pentru obținerea energiei electrice și termice, dar și frig (de ex. acolo unde este necesar pentru răcirea depozitelor de legume/fructe etc.). Utilizarea deșeurilor orășenești ca și combustibil a rezolvat și problema depozitării acestora. Totodată, utilizarea energiei geotermale s-a extins în toate localitățile în care este posibilă utilizarea acesteia în județ, atât pentru încălzirea spațiilor, preparare apă caldă de consum menajer, ștranduri termale, încălzire sere etc.. Ca rezultat al politicii de sprijinire a investițiilor în producerea energiei folosind sursele regenerabile, s-au dezvoltat o serie de proiecte la nivel local/individual (centrale pe biomasă, geotermale, pompe de căldură).

În 2027, **sistemul de transport gaze naturale** a fost extins în județ, fiind înființate noi distribuții gaze naturale în UAT; ca urmare, toate localitățile urbane beneficiază de alimentare cu gaze naturale. De asemenea, au fost înființate noi distribuții gaze naturale în UAT rurale ce aparțin celor cinci asociații de dezvoltare intercomunitară, constituite în acest scop. Odată cu extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale, a fost sprijinită tranziția către sisteme de încălzire a locuințelor care să utilizeze noua infrastructură.

La nivelul anului 2027, județul Timiș beneficiază de **infrastructuri energetice și de telecomunicații** care asigură un confort ridicat, o locuire de calitate și condiții optime de trai. Este asigurată o dezvoltare durabilă prin valorificarea surselor regenerabile la un nivel corespunzător potențialului existent pe teritoriul județului. Prin implementarea noilor tehnologii dezvoltate, se asigură acoperirea cu comunicații electronice atât în zona urbană cât și în zona rurală a județului, dar și conectivitatea la nivel național și internațional.

Sistemul modern de **management al deșeurilor**, cu o pondere de peste 50 % a deșeurilor reciclate și valorificate, și instalațiile de valorificare a nămolului rezultat de la stațiile de epurare a apelor menajere fac din județul Timiș un model în ceea ce privește aplicarea principiilor economiei circulare la nivel național.

Județul Timiș se bazează pe un **sistem energetic cu impact scăzut asupra calității mediului**, ca urmare a valorificării potențialului de utilizare al energiei din surse regenerabile (solar, geotermal), dar și a eficientizării energetice a fondului construit public și privat. Toate ariile naturale protejate din județ au planuri de management aprobate ce facilitează atât atingerea obiectivelor de conservare, cât și valorificarea durabilă, în scop turistic, a zonelor cu patrimoniu natural din județ.

Calitatea mediului este mai bună ca urmare a creșterii suprafețelor împădurite, în special în zonele periurbane, dar și a extinderii suprafeței de spații verzi în toate orașele din județ. Județul are astfel o **reziliență crescută** în fața efectelor schimbărilor climatice, sprijinită de măsurile luate pentru reducerea vulnerabilității la inundații și alunecări de teren.

În ceea ce privește **transportul și mobilitatea**, în anul 2027, județul Timiș este una dintre porțile principale de intrare pentru vestul și sud-vestul țării, dispunând de multiple legături facile cu centrele urbane europene. Județul se dezvoltă ca un centru logistic principal, de importanță națională, susținut de nodurile multimodale amenajate în cadrul Aeroportului Internațional Traian Vuia și în Remetea Mare.

Canalul Bega se conturează ca principala cale navigabilă din zona de vest a țării, asigurând servicii de transport naval de calitate pentru transportul de marfă și cel de persoane. În interiorul județului, canalul asigură transportul public între Portul Timișoara și localitățile învecinate, completând serviciile de transport public local județean.

Rețeaua extinsă de căi ferate se află în proces de modernizare și reprezintă fundamentul pentru transportul metropolitan în jurul Timișoarei. Pe anumite rute cheie se testează deja trenuri cu hidrogen. Transportul

public județean și cel metropolitan asigură servicii de calitate și permit oricărui locuitor să ajungă în mai puțin de 30 de minute în cel mai apropiat municipiu sau oraș. Întregul sistem de transport public de persoane este digitalizat, cetățenii având la dispoziție o aplicație mobilă ușor de utilizat care permite planificarea rutelor și accesul la informații în timp real.

Totodată, județul Timiș reprezintă un reper la nivel național în ceea ce privește transportul ecologic. Deplasările nemotorizate și transportul public ecologic sunt principalele priorități ale județului, stând la baza sistemului de transport. O rețea amplă de piste pentru biciclete asigură legătura între centrele urbane din județ și zonele periurbane, iar trasee de cicloturism locale asigură legăturile între centrele urbane și principalele destinații și obiective turistice din județ. Legăturile către statele învecinate se realizează prin coridoare verzi de mobilitate, ce asigură accesul către principalele centre urbane din Serbia și Ungaria.

Capacitatea administrativă crescută și **managementul performant** reprezintă baza pentru dezvoltarea tuturor domeniilor amintite anterior. La nivelul anului 2027, județul Timiș dispune de resursele necesare pentru a asigura toate elementele unei bune guvernări. Județul Timiș continuă optimizarea procedurilor și mecanismelor pentru consultare, coordonare și cooperare în raport cu nevoile și tendințele mediului extern. În județul Timiș există o infrastructură digitală la care sunt conectate toate unitățile administrativ-teritoriale cu scopul de a realiza o mai bună gestionare a bazelor de date, iar platformele online dedicate unităților administrativ-teritoriale sunt uniformizate și actualizate pentru a oferi un mijloc de comunicare facil de utilizat pentru publicul larg, asigurând astfel eficiența comunicării și un nivel mai ridicat al transparenței.

Volumul investițiilor a crescut semnificativ în județul Timiș, drept urmare a eficienței dovedite în atragerea fondurilor externe în perioada de programare 2021 – 2027. Capacitatea administrativă a Consiliului Județean Timiș a fost consolidată prin prisma activităților de formare la care au luat parte resursele umane și a unei politici de recrutare îmbunătățită care a dus la revitalizarea efectivului de resurse umane. Societatea civilă, precum și alți actori din mediul public și privat, sunt implicați în procesele de planificare strategică și asigură furnizarea de informații pentru elaborarea unor direcții de dezvoltare cât mai relevante din punct de vedere a nevoilor reale existente la nivelul județului Timiș.

3. DESTINAȚIE – TURISM ȘI CULTURĂ| În anul 2027, județul Timiș este unul dintre cele mai atractive și primitoare județe din România, fiind recunoscut pentru diversitatea și notorietatea evenimentelor culturale, dar și pentru viața socială activă din mediul urban și mediul rural. În plus, județul Timiș reprezintă o destinație turistică de notorietate, cu o identitate consolidată și promovată la nivel regional și chiar internațional, datorită succesului pe care l-a avut Timișoara – Capitală Culturală Europeană în 2023, ce a constituit un catalizator al vieții culturale de la nivelul întregului județ.

Județul Timiș este remarcat drept un pol cultural de renume, actorii culturali locali și parteneriatele între aceștia sunt sprijinite pentru a dezvolta și a promova o ofertă culturală complexă cu activități culturale, turistice și de petrecere a timpului liber noi, dar și predictibile, ce ajută la dezvoltarea armonioasă a județului. În același timp, digitalizarea intensă, împreună cu tehnologiile emergente, au creat noi forme de experiențe culturale în cadrul muzeelor și instituțiilor culturale din întregul județ, în timp ce agenda culturală este populată pe tot parcursul anului de numeroase evenimente, inclusiv în noi locații majore ce găzduiesc festivaluri muzicale, festivaluri gastronomice, maratoane etc.

Nu în ultimul rând, noua identitate turistică a fost promovată printr-o serie de campanii care au sporit vizibilitatea destinației, stârnind interesul vizitatorilor care au descoperit o serie de pachete turistice integrate la nivel local și județean, fiind înregistrat în prezent un flux constant al acestora pe tot parcursul anului și crescător de la an la an. S-a consolidat astfel identitatea Timișului drept o destinație experențială, în care ineditul este oferit de îmbinarea elementelor de patrimoniu local, valorificat sustenabil, cu integrarea noilor tehnologii în oferta culturală și turistică caracterizată de un permanent dinamism. În același timp, teritoriul județului Timiș este recunoscut drept o destinație turistică în ansamblu, în care fiecare zonă se remarcă printr-un caracter aparte: în zona centrală (municipiul Timișoara și teritoriul din proximitate) predomină turismul cultural, de business și de agrement, în zona vestică predomină turismul

de wellness, în zona central-vestică predomină turismul viticol, în zona estică predomină turismul în natură, în timp ce în zona sudică predomină turismul cultural. Aceste areale și-au consolidat profilul prin acțiunile autorităților și ale actorilor locali relevanți, care au dezvoltat anual oferta turistică a destinației, investind și promovând atracțiile și produsele turistice atât din mediul urban, cât și din mediul rural, dintr-o serie de teme prioritare, precum: cultura vibrantă (incluzând subteme precum patrimoniu, multiculturalitate, sau new media), natura revigorantă (incluzând turismul activ, turismul în natură sau cicloturismul), gastronomie și viticultură, wellness și relaxare, precum și comunitatea și spiritul bănățean – teme în corelare cu temele principale de comunicare ale brandului destinației.

6.2.2. CONCEPTUL DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ

Obiectivele, direcțiile de acțiune, programele și proiectele propuse se integrează atât din punct de vedere al domeniilor pe care le vizează, cât și din punct de vedere teritorial. S-a urmărit concentrarea tematică și spațială a intervențiilor, astfel încât teritoriul județului Timiș să se dezvolte echilibrat, sprijinind dezvoltarea policentrică a acestuia și valorificarea identității locale și competențelor distinctive ale diferitelor subzone. Totodată, prin valorificarea diferitelor axe de transport, de dezvoltare economică, turistice sau naturale (coridoare verzi-albastre), s-a vizat activarea zonelor mai puțin dezvoltate ale județului, reducând astfel disparitățile intrajudețene.

Enumerarea proiectelor ce pot fi evidențiate spațial, ilustrată în continuare, nu este exhaustivă, însă are rolul de a sugera zonele prioritare pentru concentrarea investițiilor, astfel încât să se genereze sinergii, maximizând impactul acestora.

Totodată, este de menționat că implementarea Strategiei și a conceptului de dezvoltare teritorială la nivel local presupune o strânsă colaborare între autoritățile județene și autoritățile publice locale ale UAT componente ale județului Timiș, pentru a asigura armonizarea priorităților, programelor și proiectelor de dezvoltare.

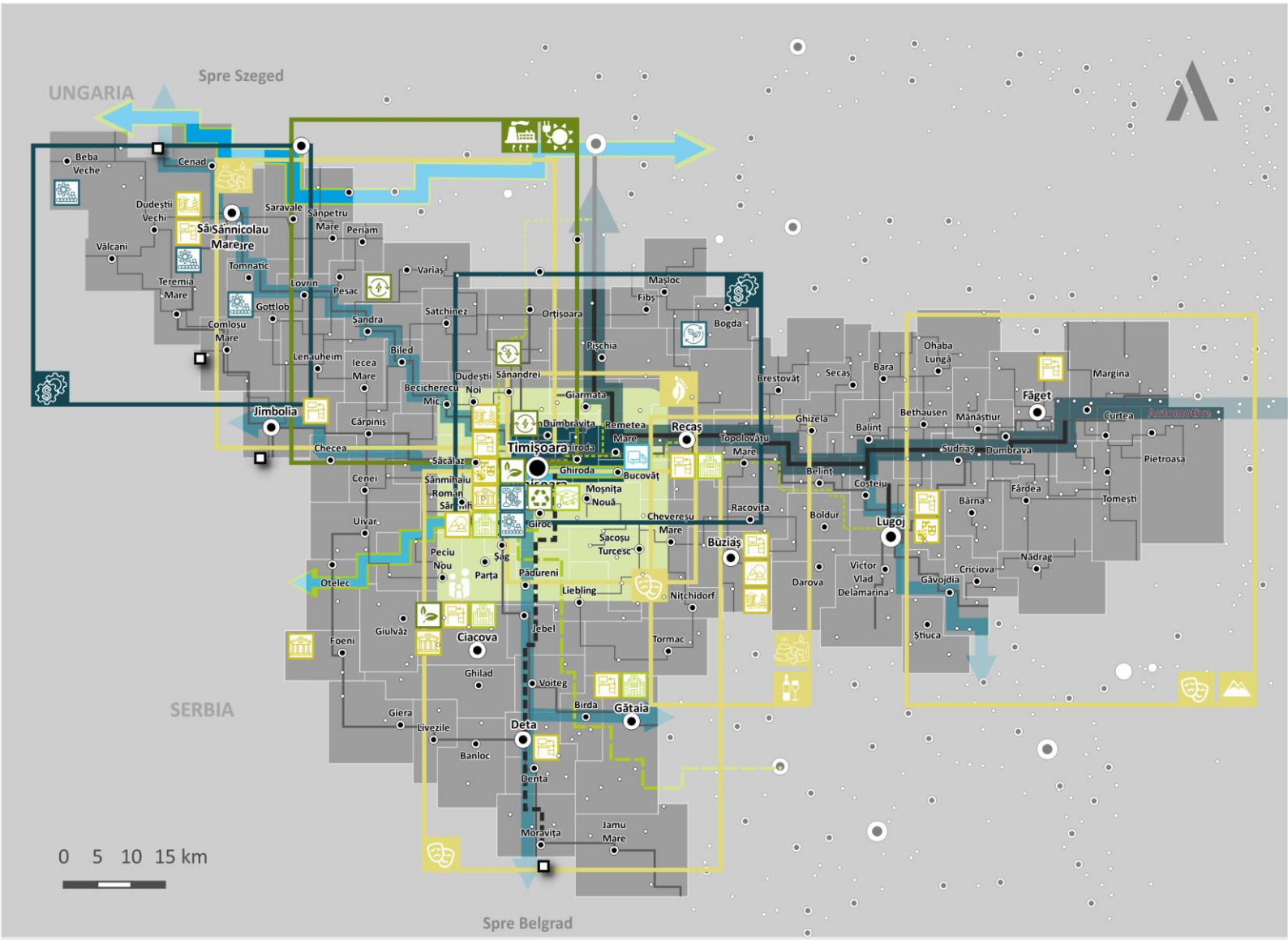

Zone turistice puternic valorificate

Zone de producere a energiei verzi

Zone de dezvoltare industrială

Concentrare demografică ridicată

O1. TIMIȘ HUB EUROPEAN

Axă principală de dezvoltare economică

Axe secundare, valorificate în vederea dezvoltării economice

Dezvoltare industrială și logistică

Centru expozițional, de afaceri, logistic și zonă industrială nepoluantă - Timișoara
Dezvoltarea PITT prin 3 puncte satelit în teritoriu (ex. Dumbrăvița)
Centru logistic - Beba Veche
Amenajare zonă industrială - Gottlob

Specializare inteligentă și tehnologie

Institutul pentru Specializare Inteligentă, Inovare și Transfer Tehnologic - Universitatea de Vest Timișoara
Institut în domeniul inteligenței artificiale împreună cu universitățile din județ - Timișoara
Platformă industrială / hub agroindustrial - Sânnicolau Mare
Timiș Circular Valley - Bogda (Charlottenburg)

Economie circulară

Timiș Circular Valley - Bogda (Charlottenburg)

O2. TIMIȘ CONECTAT

Coridoare verzi albastre / de mobilitate / cicloturism
Amenajare coridor verde și de cicloturism Szeged - Mako - Cenad - Arad (în lungul Mureșului)
Reabilitarea infrastructurii navigabile a Canalului Bega

Autostrăzi noi
Autostrada A9 Timișoara - Moravița

Reabilitare CF
Reabilitare, modernizare infrastructură ferviară Reșița Nord - Timișoara Nord, cu extensie Voiteni - Stamora

Tren metropolitan
Legătură feroviară Timișoara - Aeroportul Internațional Traian Vuia
Tren metropolitan pe liniile Timișoara - Recaș - Lugoj și Aeroport Traian Vuia - Arad

Transport de marfă

Centru regional intermodal de transport marfă - Remetea Mare

O3. TIMIȘ ECHIPAT

Învățământ universitar

Hub universitar pentru cercetare - Timișoara
Campus universitar - Ghiroda

Sănătate

Institutul Regional Oncologic Timișoara (zona Torontal)
Centru de excelență chirurgie vasculară
Realizare spital general public - Buziaș, Recaș, Ciacova și Gătaia

O4. TIMIȘ VERDE

Energie verde

Parc tehnologic pentru Energie Alternativă Timiș - Covaci
Centru de Excelență Euroregional în domeniul energiilor regenerabile - Dumbrăvița
Parc fotovoltaic - Variaș

Sortare deșeuri

Retehnologizare și modernizare a Stației de sortare deșeuri din Municipiul Timișoara
Stație de compostare pentru digestia anaerobă a deșeurilor biodegradabile de mare capacitate - Timișoara

Spații verzi

Amenajare peisagistică a spațiilor verzi - Ciacova
Modernizarea Parcului Cetății - Timișoara

O5. TIMIȘ CREATIV ȘI ATRACTIV

Industria cultural-creativă

Spații de lucru / hub-uri în orașele județului Timiș
Modernizarea și punerea în valoare Muzeul Satului

Patrimoniu și instituții culturale

Modernizarea și punerea în valoare Muzeul Satului Bănățean - Timișoara
Muzeul Anticipației, Științei și Tehnicii Banat - Timișoara
Muzeu al premierelor internaționale și europene ale județului Timiș
Refuncționalizarea clădirilor ce aparțin Palatului Culturii, Piața Victoriei - Timișoara
Punerea în valoare a clădirilor de patrimoniu din Ansamblul Urban „Piața Cetății" - Ciacova
Punerea în valoare a monumentului istoric „Castelul Huniade, azi Muzeul Banatului" - Timișoara
Reabilitarea, refuncționalizarea și revitalizarea Conacului Mocioni - Foeni
Restaurarea și promovarea Turnului de apărare (Cula) - Ciacova

Centre culturale

Centru Cultural Multifuncțional - Lugoj
Centru multifuncțional de evenimente de capacitate ridicată - Timișoara

Turism

Complex turistic cu punerea în valoarea a Centralei Hidroelectrice și a Canalului Bega
Dezvoltarea infrastructurii pentru turismul balnear - Buziaș

Parcuri tematice, parcuri de distracție

Dezvoltarea infrastructurii pentru turismul balnear - Buziaș
FUTURSCOP - parc de distracții
Aquapark - Sânnicolau Mare
Aqua Parc - Buziaș
Parc tematic de anvergură euro-regională, inovator / interactiv - Timișoara

6.2.3. MISIUNEA

Pentru realizarea cu succes a viziunii de dezvoltare 2027, misiunea Strategiei Integrate de Dezvoltare Economică și Socială a județului Timiș vizează:

1. Dezvoltarea și implementarea unui sistem de monitorizare, evaluare și actualizare a Strategiei, pornind de la Cadrul pentru implementarea, monitorizarea și evaluarea Strategiei descris în Cap. 8, și bazat pe o bază de date interactivă, actualizată în timp real privind dezvoltarea socio-economică și teritorială a județului si UAT componente;
2. Formularea de politici publice bazate pe date;
3. Monitorizarea constantă a implementării strategiei, și, când este necesar, actualizarea obiectivelor, atât la nivelul Consiliului Județean Timiș, cât și în relație cu restul actorilor relevanți și partenerilor din județ, din regiune, de la nivel național și internațional; consolidarea parteneriatelor și dezvoltarea unei platforme comune pentru dezvoltarea județului Timiș, pornind de la modelul Consiliului de Strategie și Consiliere Economică și extins astfel încât să includă toate categoriile de actori locali relevanți din cvadruplu helix (Cap. 8.2);
4. Promovarea parteneriatelor strategice teritoriale între instituții publice, mediul universitar, mediul privat și societatea civilă/ comunități, pentru a sprijini specializarea inteligentă, abordarea politicilor teritoriale și abordări funcționale: dezvoltare metropolitană, cooperare teritorială (incl. Urban-rural), identificarea, promovarea și implementarea în parteneriat a proiectelor strategice cu impact teritorial;
5. Promovarea unei abordări antreprenoriale a administrației publice locale și a diplomației economice, pentru a maximiza oportunitățile de dezvoltare ale județului;
6. Monitorizarea activă și valorificarea oportunităților de networking, învățare și schimburi de experiență și finanțare a proiectelor, atât la nivel regional și național, cât și european și internațional.

6.3. OBIECTIVELE ȘI DIRECȚIILE DE ACȚIUNE

Viziunea de dezvoltare este detaliată printr-un set de 6 obiective strategice, ce evidențiază domeniile principale de intervenție în perioada 2021-2027:

O1. TIMIȘ HUB EUROPEAN: DE LA CEL MAI VESTIC JUDEȚ DIN ROMÂNIA, LA CEL MAI VESTIT HUB DE INVESTIȚII ȘI CUNOAȘTERE DIN EUROPA

Obiectivul strategic dedicat dezvoltării economice și competitivității vizează transformarea și consolidarea economiei locale, astfel încât județul Timiș să se impună ca un hub european pentru investiții și cunoaștere. Astfel, perioada 2021-2027 presupune o nouă etapă de creștere în care județul își va consolida rolul de model de bună practică în specializarea inteligentă (”influencer industrial”) în economia europeană, va inspira companiile să inoveze și să gândească global și va atrage și menține talente care se pot adapta cu ușurință la schimbare, reziliente.

Acest obiectiv strategic este detaliat prin 5 obiective specifice, cu direcțiile de acțiune aferente:

OS 1.1. Cea mai ofertantă experiență de business

Leadershipul și vizibilitatea globală sunt elemente de bază care influențează capacitatea județului de a se poziționa ca destinație de afaceri la nivel național și european și de a promova nișele de specializare inteligentă. Acest obiectiv vizează dezvoltarea serviciilor și infrastructurii suport pentru afaceri, măsuri active de promovare a județului ca destinație de afaceri prin campanii, participare la târguri/ evenimente, platforme online, facilități pentru atragerea de investitori, precum și dezvoltarea competențelor antreprenoriale, mai ales în domeniile de specializare inteligentă la nivel regional și în nișele de la nivel județean, precum și stimularea inițiativelor antreprenoriale. Totodată, este importantă implicarea companiilor locale în rezolvarea unor probleme de natură economică, socială sau tehnologică cu care se confruntă județul, într-un cadru partenerial deschis (de ex. prin evenimente competitive de tip provocări/hackathon pentru generarea de soluții inovatoare).

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin intermediul următoarelor direcții de acțiune:

D1.1.1 Parteneriate pentru investiții și vizibilitate globală

D1.1.2 Enterprising Growth - dezvoltarea competențelor antreprenoriale, mai ales în domeniile regionale de specializare inteligentă și în nișele de la nivel județean

D1.1.3 Infrastructură și servicii suport pentru antreprenoriat

D1.1.4 Angajament civic al companiilor locale

OS 1.2. Hub al talentelor și al competențelor relevante pentru viitor

Asigurarea competențelor și capabilităților relevante pentru viitor se poate realiza prin dezvoltarea de modele agile pentru a răspunde rapid nevoilor de competențe, prin promovarea învățării continue la nivel individual și prin dezvoltarea multiculturală a industriilor, retenția și atragerea talentelor în județ. În acest context, este importantă colaborarea business-școala, în special în ceea ce privește formarea profesională, pentru a satisface nevoile viitoare ale pieței forței de muncă. Dincolo de formulele clasice, se va promova formarea prin programe inovatoare (de ex. programe rapide de formare de tipul coding bootcamps, școli informale pentru reconversie profesională în funcție de nevoile din piață, concursuri universitare high-tech).

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin intermediul următoarelor direcții de acțiune:

D1.2.1 Dezvoltarea unor modele agile pentru a răspunde rapid nevoilor de competențe din piață

D1.2.2 Atragerea și retenția talentelor în județul Timiș

D1.2.3 Stimularea formării și specializării forței de muncă (creșterea pe scara competențelor) pentru adaptarea la provocările economiei colaborative, bazate pe cunoaștere

D1.2.4 Dezvoltarea competențelor tehnice, antreprenoriale, manageriale, creative și circulare cu focus pe domeniile de specializare inteligentă identificate la nivel regional (inclusiv sprijin pentru self-employment și inițiative de economie socială)

D1.2.5 Promovarea de către angajatori a unor forme flexibile de lucru și promovarea principiului ”shared resources”

OS 1.3 ReinvenTM - Consolidarea capacităților de RDI[21] cu focus pe domeniile regionale de specializare inteligentă

Competitivitatea județului și a mediului de afaceri depinde de capacitatea acestuia de a se reinventa, de a inova. Capacitatea de reinventare nu presupune numai inovare disruptivă sau soluții și procese complet noi, ci presupune îmbunătățire continuă, cu pași mici în fiecare zi. Astfel, acest obiectiv propune dezvoltarea și consolidarea ecosistemului local de cercetare-dezvoltare-inovare și a infrastructurii necesare, precum și dezvoltarea și promovarea unei reputații puternice a inovării, prin crearea și activarea unei rețele locale de lideri în domeniu.

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin intermediul următoarelor direcții de acțiune:

D1.3.1 Dezvoltarea facilităților și serviciilor de RDI și transfer tehnologic de la nivelul entităților cheie (universități, institute, stațiuni, centre de cercetare) din județ

D1.3.2 Stimularea activă a inovării

D1.3.3 Promovarea cooperării dintre companiile mari, actorii de cercetare și companii mici în activități de RDI și transfer tehnologic

[21] Cercetare – dezvoltare - inovare

OS 1.4. Hinterland agricol

Acest obiectiv vizează valorificarea potențialului județului Timiș în domeniul agriculturii, prin promovarea, încurajarea și dezvoltarea producției agricole și marketingul produselor.

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin intermediul următoarelor direcții de acțiune:

D1.4.1 Diversificarea activităților economice non-agricole și dezvoltarea lanțurilor valorice locale, scurte (”din fermă, direct în farfurie”)

D1.4.2 Modernizarea și dezvoltarea târgurilor și piețelor locale

D1.4.3 Dezvoltarea rețelelor de colectare, depozitare și marketingul produselor agricole și susținerea modernizării agriculturii, inclusiv a viticulturii

D1.4.4 Încurajarea investițiilor în digitalizare (ex. blockchain pentru creșterea veniturilor fermierilor etc.) și crearea unui sector agricol inteligent

D1.4.5 Viabilizarea terenurilor și dezvoltarea rețelelor de irigații inteligente în contextul schimbărilor climatice

D1.4.6 Sprijinirea fermelor mici și medii în vederea creșterii producției și rentabilității

D1.4.7 Încurajarea/sprijinirea/ promovarea investițiilor pentru dezvoltarea agriculturii ecologice certificate

OS 1.5. Hotspot productiv și sustenabil

Creșterea sustenabilă va fi consolidată prin mobilizarea companiilor de a dezvolta produse mai ecologice, prin sprijinirea dezvoltării ecosistemelor sustenabile inteligente și prin încurajarea înființării de clustere în economia circulară.

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin intermediul următoarelor direcții de acțiune:

D1.5.1 Crearea de noi clustere și dezvoltarea celor existente

D1.5.2 Tehnologizarea, digitalizarea (tehnologii verzi, automatizare, robotizare, IoT, AI, Big Data, Cloud, Security, 5G, Machine Learning, Blockchain) și internationalizarea IMM-urilor

D1.5.3 Îmbunătățirea accesului la instrumente financiare inovatoare și la rețele de business angels

O2. TIMIȘ CONECTAT: CEL MAI EFICIENT ȘI ECOLOGIC NOD INTERMODAL DE TRANSPORT AL MĂRFURILOR ȘI PERSOANELOR DIN ȚARĂ

Obiectivul strategic vizează dezvoltarea întregului sistem de transport de la nivelul județului și conturarea acestuia ca un pol principal la nivel național, în special din punct de vedere al transportului ecologic. Valorificarea tuturor resurselor disponibile, inclusiv a căilor navigabile interioare, asigură optimizarea legăturilor în teritoriu. Modernizarea și extinderea infrastructurii existente contribuie la creșterea accesibilității și eficienței sistemului și, implicit, la creșterea calității locuirii la nivelul județului.

Acest obiectiv strategic este detaliat prin 4 obiective specifice, cu direcțiile de acțiune aferente:

OS 2.1. Poartă de intrare în țară, cu legături facile către centrele urbane europene

Acest obiectiv vizează dezvoltarea legăturilor cu statele învecinate, precum și dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de transport aerian și naval de pe teritoriul județului. În cadrul obiectivului sunt cuprinse măsuri orientate către dezvoltarea logisticii și a transportului de marfă, dar și a transportului de pasageri, inclusiv

prin amenajarea Canalului Bega și dezvoltarea aeroportului. Județul Timiș dispune de un potențial ridicat de dezvoltare a transportului pe apă, care să permită racordarea județului la rețeaua majoră de canale navigabile din Europa, respectiv la Canalul Rin – Main – Dunăre.

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin intermediul următoarelor direcții de acțiune:

D1.1.1. Dezvoltarea Aeroportului Internațional Traian Vuia Timișoara

D1.1.2. Reabilitarea Canalului Bega

D1.1.3. Dezvoltarea serviciilor de transport naval pentru marfă și pasageri

D1.1.4. Dezvoltarea unui centru logistic

D1.1.5. Extinderea rețelei rutiere majore

OS 2.2. Infrastructură rutieră modernizată, ce asigură legături optime la nivel local și interjudețean

Obiectivul are ca scop dezvoltarea infrastructurii rutiere în vederea conturării legăturilor optime între localitățile din județ, dar și între acestea și centrele urbane majore din vecinătate. De asemenea, obiectivul vizează asigurarea unor legături transfrontaliere optimizate care să asigure accesul locuitorilor din județ către rețeaua europeană majoră. Astfel, în cadrul obiectivului sunt propuse măsuri și intervenții de modernizare, reabilitare și extindere, după caz, a infrastructurii rutiere județene și locale.

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin intermediul următoarelor direcții de acțiune:

D1.2.1. Amenajarea variantelor ocolitoare pentru centrele urbane principale din județ

D1.2.2. Modernizarea și reabilitarea drumurilor județene și comunale

D1.2.3. Extinderea, modernizarea și reabilitarea drumurilor locale

D1.2.4. Extinderea și modernizarea parcărilor la nivel local

D1.2.5. Dezvoltarea infrastructurii pentru utilizarea autovehiculelor electrice

OS 2.3. Transport public județean și metropolitan optimizat, atractiv și digitalizat

Obiectivul de față contribuie la susținerea navetismului de la nivelul județului și la asigurarea acestei cereri de deplasare într-un mod eficient și sustenabil. Scopul principal al obiectivului este de a asigura servicii de transport de persoane calitative pentru locuitorii județului și de a utiliza noile tehnologii pentru a crește eficiența acestora și pentru a asigura un impact cât mai scăzut asupra mediului. Extinderea serviciilor de transport public metropolitan asigură optimizarea legăturilor spre și dinspre municipiul reședință de județ. Diversificarea ofertei și eficientizarea serviciilor de transport public contribuie direct la creșterea atractivității acestor mijloace în defavoarea autovehiculului personal.

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin intermediul următoarelor direcții de acțiune:

D1.3.1. Modernizarea și extinderea rețelei județene de căi ferate

D1.3.2. Creșterea calității serviciilor de transport public județean pe cale rutieră

D1.3.3. Creșterea calității serviciilor de transport public local

D1.3.4. Dezvoltarea serviciilor de transport public metropolitan pe cale ferată

D1.3.5. Digitalizarea transportului public județean

D1.3.6. Dezvoltarea intermodalității la nivelul județului

OS 2.4. Rețea de transport pentru deplasări nemotorizată Performantă, sigură și extinsă

Județul a realizat demersuri importante în dezvoltarea deplasărilor nemotorizate, în special din punct de vedere al mersului pe bicicletă și al cicloturismului. Aceste demersuri trebuie extinse și continuare pentru a susține tranziția către un sistem de mobilitate urbană durabilă la nivel județean. Astfel, acest obiectiv își propune să extindă și să amenajeze infrastructura destinată deplasărilor nemotorizate, precum și a facilităților adiționale necesare care să permită deplasarea eficientă și în siguranță a pietonilor și bicicliștilor la nivelul întregului județ și în cadrul localităților acestuia.

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin intermediul următoarelor direcții de acțiune:

D1.4.1. Amenajarea coridoarelor de mobilitate și a traseelor de cicloturism la nivel local și transfrontalier

D1.4.2. Dezvoltarea rețelei velo de pe teritoriul localităților componente

D1.4.3. Dezvoltarea rețelei de deplasări pietonale de pe teritoriul județului și a localităților componente

O3. TIMIȘ ECHIPAT: TERITORIU DESERVIT ECHITABIL DE SERVICII PUBLICE ȘI INFRASTRUCTURĂ DE UTILITĂȚI MODERNE ȘI PERFORMANTE

Obiectivul strategic vizează asigurarea accesului populației județului Timiș la servicii publice și infrastructură de utilități moderne, la standarde înalte de calitate, prin reabilitarea, modernizarea și dezvoltarea serviciilor și infrastructurilor existente. Se urmărește totodată reducerea disparităților intrajudețene în ceea ce privește deservirea populației, astfel încât serviciile și infrastructura publică performante să asigure suportul pentru o calitate ridicată a locuirii în întregul județ.

Acest obiectiv strategic este detaliat prin 4 obiective specifice, cu direcțiile de acțiune aferente:

OS 3.1. Sistem de educație atractiv și performant, ce dezvoltă competențe pentru viitor

Obiectivul propune dezvoltarea infrastructurii educaționale astfel încât întreg teritoriul județean să fie deservit de dotări școlare de proximitate și reabilitarea, modernizarea sau dotarea infrastructurii existente pentru ca toți tinerii să poată învăța într-un mediu plăcut, cu facilități care să îi mențină interesați de procesul educațional, să îi orienteze în carieră și să le ofere posibilitatea de performanță la toate nivelurile (preuniversitar, universitar), fără a fi nevoie să părăsească județul. La nivel universitar, județul mizează pe tradiția universitară a municipiului Timișoara și poziția acestuia în top la nivel național și pe implicarea universităților în dezvoltarea locală. Totodată, obiectivul vizează adaptarea sistemului educațional la cerințele actuale și viitoare ale pieței muncii.

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin intermediul următoarelor direcții de acțiune:

D3.1.1 Dezvoltarea, reabilitarea, modernizarea infrastructurii școlare preuniversitare

D3.1.2 Dezvoltarea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii școlare universitare

D3.1.3 Digitalizarea și echiparea sistemului de învățământ județean cu dotări adaptate meseriilor viitorului

D3.1.4 Sprijinirea performanței în educației

D3.1.5 Asigurarea unui sistem de învățământ incluziv

OS 3.2. Rețea de sănătate modernă, cu rol regional și o bună deservire a teritoriului

Obiectivul propune asigurarea furnizării de servicii medicale performante de nivel regional și județean, precum și asigurarea serviciilor și dotărilor de proximitate din teritoriu, în special prin asigurarea deservirii zonelor rurale sau a orașelor mici.

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin intermediul următoarelor direcții de acțiune:

D3.2.1 Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurii de sănătate

D3.2.2 Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de sănătate pentru a asigura buna deservire a teritoriului

OS 3.3. Sistem de servicii sociale diversificate și performante, ce răspunde nevoilor tuturor tipurilor de beneficiari și sprijină inovarea socială

Obiectivul vizează dezvoltarea și diversificarea serviciilor sociale, pentru a răspunde nevoilor tuturor categoriilor de utilizatori și a asigura buna deservire a teritoriului. .

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin intermediul următoarelor direcții de acțiune:

D3.3.1 Dezvoltarea serviciilor sociale pentru persoanele vârstnice

D3.3.2 Dezvoltarea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii de servicii sociale pentru copii și tineret

D3.3.3 Dezvoltarea infrastructurii de servicii sociale pentru a răspunde nevolor tuturor grupurilor de beneficiari și a deservi echilibrat teritoriul

OS 3.4. Sisteme de utilități extinse și modernizate, cu impact redus asupra mediului

Până în 2027, implementarea acestui obiectiv va avea în vedere creșterea considerabilă a numărului de UAT-uri cu infrastructură tehnico-edilitară de bază completă și/ sau modernizată, asigurând astfel acoperirea nevoilor majorității locuitorilor și agenților economici din județ. Totodată, se va avea în vedere atingerea țintelor privind protecția mediului, în special pe sectoarele apă-canal și managementul deșeurilor (corelat cu obiectivul OS 4.4. Sistem modern de management al deșeurilor, ce sprijină economia circulară la nivel județean).

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin intermediul următoarelor direcții de acțiune:

D3.4.1 Modernizarea sistemului și extinderea rețelei electrice de distribuție în zonele nedeservite

D3.4.2 Modernizarea iluminatului public și organizarea serviciului de iluminat public în localitățile unde nu există

D3.4.3 Modernizarea infrastructurii de telecomunicații și extinderea infrastructurii broadband în zona rurală

D3.4.4 Reabilitare, extindere și realizare infrastructuri de alimentare cu apă și canalizare apă uzată

D3.4.5 Reabilitare, extindere și realizare infrastructuri de alimentare cu gaze naturale

D3.4.6 Modernizarea/ retehnologizarea sistemelor de alimentare cu energie termică

O4. TIMIȘ VERDE: JUDEȚ VERDE ȘI REZILIENT, CU EMISII SCĂZUTE DE CO2

Obiectivul strategic vizează tranziția județului Timiș către un sistem energetic cu impact scăzut asupra calității mediului, ca urmare a valorificării potențialului de utilizare al energiei din surse regenerabile (solar,

geotermal), dar și a eficientizării energetice a fondului construit public și privat și corelat cu modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare (complementar cu obiectivul OS 3.4. Sisteme de utilități extinse și modernizate, cu impact redus asupra mediului). Totodată, se urmărește valorificarea potențialului oferit de elementele de cadru natural (ape, păduri, arii naturale protejate) și reducerea vulnerabilității la riscurile naturale (inundații, alunecări de teren) în contextul amenințării schimbărilor climatice.

Acest obiectiv strategic este detaliat prin 4 obiective specifice, cu direcțiile de acțiune aferente:

OS 4.1. Tranziție avansată către un sistem energetic cu impact scăzut asupra calității mediului

Producția de energie electrică este industria cu cel mai mare impact asupra calității aerului. În acest context, la nivel județean se va promova și sprijini, pe de-o parte, utilizarea energiei din surse regenerabile, și, pe de altă parte, investițiile în eficientizarea energetică a fondului construit (clădiri rezidențiale, instituții publice). Eficientizarea energetică are efecte benefice atât în ceea ce privește reducerea impactului negativ asupra mediului, cât și în ceea ce privește reducerea costurilor de întreținere resimțite de cetățeni și administrație (termoficare, electricitate, gaze etc.). Toate acestea asigură reducerea consumului de energie electrică, termică și de gaze naturale.

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin următoarele direcții de acțiune:

D4.1.1. Încurajarea utilizării energiei din surse regenerabile

D4.1.2. Eficientizarea energetică a fondului construit

OS 4.2. Rețea verde-albastră protejată, extinsă și valorificată

Prezentul obiectiv vizează dezvoltarea rețelei verde-albastre de la nivelul județului prin intervenții și acțiuni de reabilitare și extindere a spațiilor verzi, inclusiv în lungul principalelor cursuri de apă. Totodată, obiectivul urmărește conservarea și gestiunea corespunzătoare a ariilor naturale protejate și a zonelor împădurite, fiind urmărită valorificarea acestora în mod durabil, fără a fi afectate ecosistemele existente. Creșterea suprafeței de spații verzi la nivel urban rămâne una dintre prioritățile la nivel județean, fiind urmărită atingerea suprafeței de 26 mp spațiu verde / cap de locuitor în toate localitățile urbane.

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin următoarele direcții de acțiune:

D4.2.1. Conservarea biodiversității și valorificarea ariilor naturale protejate

D4.2.2. Extinderea suprafeței de spații verzi în orașele din județ

D4.2.3. Conservarea și creșterea suprafețelor împădurite, în special în zonele periurbane

OS 4.3. Județ cu o vulnerabilitate redusă la riscuri naturale și poluare

Scopul acestui obiectiv este de a spori măsurile de protecție împotriva riscurilor naturale existente în prezent la nivelul județului, conducând la o vulnerabilitate cât mai scăzută a teritoriului în fața acestor riscuri. Principalele acțiuni vor fi orientate către prevenirea riscurilor și gestiunea corespunzătoare a situațiilor de urgență, completate de intervenții care să îmbunătățească calitatea tuturor factorilor de mediu, prin reducerea surselor de poluare.

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin următoarele direcții de acțiune:

D4.3.1. Reducerea vulnerabilității județului la riscuri naturale

D4.3.2. Reducerea presiunii surselor de poluare asupra calității mediului

OS 4.4. Sistem modern de management al deșeurilor, ce sprijină economia circulară la nivel județean

Acest obiectiv urmărește eficientizarea managementului deșeurilor prin intermediul unor investiții în sistemul actual, care să permită o mai bună colectare, sortare și reciclare a deșeurilor de la nivelul județului Timiș. Acest fapt vine și în sprijinul dezvoltării economiei circulare, unul dintre factorii cheie în tranziția către un mediu durabil, ce va asigura pe de o parte o mai bună utilizare a resurselor, iar pe de altă parte o reducere a cantității de deșeuri generate. Scopul obiectivului este de a susține județul în procesul de dezvoltare într-un mod durabil prin reducerea impactului asupra mediului, asigurarea unei creșteri a calității locuirii și, nu în ultimul rând, prin încurajarea unor tipare mai sustenabile de utilizare a resurselor în rândul actorilor din județ.

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin următoarele direcții de acțiune:

D4.4.1. Modernizarea și extinderea infrastructurii de gestiune a deșeurilor

D.4.4.2. Creșterea gradului de conștientizare a populației cu privire la importanța utilizării produselor ecologice, reciclate și reutilizate

O5. TIMIȘ CREATIV ȘI ATRACTIV: POL NAȚIONAL CREATIV, CULTURAL ȘI TURISTIC, CU O IDENTITATE BINE DEFINITĂ ȘI CU O OFERTĂ VARIATĂ DE SERVICII PENTRU COMUNITATE ȘI TURIȘTI

Acest obiectiv are ca scop definirea întregului județ drept o destinație plină de vitalitate, în cadrul căreia se pot descoperi oricând numeroase opțiuni de petrecere a timpului liber. Valorificarea sustenabilă a resurselor locale are scopul de a spori notorietatea județului Timiș și de a influența calitatea vieții comunității locale, precum și imaginea acestuia, astfel încât județul să devină din ce în ce mai atractiv și pentru turiști sau (viitorii) locuitori.

Acest obiectiv strategic este detaliat prin 5 obiective specifice, cu direcțiile de acțiune aferente:

O.5.1. Vitalitate culturală crescută, susținută de o ofertă culturală adaptată diverselor categorii de public local și extern (incl. sprijinirea ICC)

Statutul municipiului Timișoara de Capitală Europeană a Culturii în anul 2023 va consolida imaginea de ansamblu a municipiului și pe cea a întregului teritoriu, județul Timiș fiind recunoscut ca unul dintre cele mai importante centre culturale la nivel național. Acest deziderat va fi atins printr-o gestionare integrată a agendei culturale județene, inclusiv prin noi evenimente culturale pe tot teritoriul județului, ce promovează specificul local, împreună cu parteneriate între actorii locali relevanți și autoritățile publice locale.

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin următoarele direcții de acțiune:

D5.1.1. Implementarea programului Timișoara – Capitală Europeană Culturală.

D5.1.2. Diversificarea și promovarea ofertei culturale.

D5.1.3. Sprijinirea actorilor din domeniile cultural-artistice.

O5.2. Infrastructură culturală modernă și diversă, ce susține și promovează o viață urbană activă

Acest obiectiv vine în completarea celui de a susține oferta culturală și propune continuarea intervențiilor din domeniul dezvoltării și promovării activităților culturale, prin reabilitarea și modernizarea infrastructurii culturale și dezvoltarea unor noi obiective cultural-turistice care să promoveze cultura și specificitatea locurilor din județul Timiș. Obiectivul este complementar și obiectivelor ce țin de spațiul public, acesta fiind, alături de infrastructura culturală, suportul pentru o viață urbană activă.

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin următoarele direcții de acțiune:

D5.2.1. Reabilitarea, modernizarea și dezvoltarea infrastructurii culturale.

D5.2.2. Introducerea în circuitul cultural a unor elemente de patrimoniu / spații abandonate / spații dezafectate reprezentative ale județului Timiș.

O5.3. Patrimoniu cultural (material și imaterial) protejat, valorificat și promovat sustenabil

Obiectivul are ca scop protejarea și valorificarea patrimoniului cultural și implicit a celui arhitectural, care conturează și contribuie la promovarea identității județene, o atenție specială fiind alocată monumentelor istorice și a elementelor de patrimoniu arheologic, precum și factorilor de patrimoniu imaterial care fac parte din oferta culturală a județului.

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin următoarele direcții de acțiune:

D5.3.1. Conservarea și valorificarea patrimoniului istoric și a clădirilor cu valoare arhitectural-ambientală ridicată.

D5.3.2. Conservarea și valorificarea patrimoniului imaterial cu valoare ridicată pentru comunitatea locală și promovarea semnificației lor.

O5.4. Destinație turistică recunoscută pentru turismul cultural-artistic, gastronomic, în natură și de agrement, cu servicii de înaltă calitate pentru turiști

Obiectivul are ca scop dezvoltarea și consolidarea județului Timiș ca o destinație turistică de notorietate la nivel național și chiar internațional. Mai mult, prin dezvoltarea și consolidarea identității turistice, județul își va promovarea produsele turistice existente și potențialul de a practica diferite tipuri de turism experențial – turismul de tip city-break, turismul de afaceri, ecoturismul, turismul de wellness și chiar turismul de evenimente, fiind gazda unor atracții importante, care atrag un flux constant de turiști dornici de experiențe unice. De asemenea, infrastructura turistică este una modernizată și dezvoltată, fiind puse la dispoziția turiștilor servicii de cea mai înaltă calitate, accesibile tuturor indiferent de preferințele de informare și călătorie.

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin următoarele direcții de acțiune:

D5.4.1. Promovarea județului Timiș ca destinație turistică.

D5.4.2. Extinderea și modernizarea infrastructurii turistice și a amenajărilor conexe.

D5.4.3. Sprijinirea actorilor locali pentru dezvoltarea de noi produse și servicii turistice.

O5.5. Infrastructură sportivă și de agrement dezvoltată și modernă, ce susține o ofertă diversă și atractivă de activități sportive și de petrecere a timpului liber

Acest obiectiv își propune dezvoltarea și modernizarea infrastructurii sportive și de agrement existente pe teritoriul județului Timiș, precum și crearea unor noi facilități de acest fel, pentru a încuraja sportul de masă și de performanță, precum și pentru a asigura o ofertă cât mai variată de oportunități de petrecere a timpului liber pentru comunitatea locală și pentru turiști.

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin următoarele direcții de acțiune:

D5.5.1. Dezvoltarea infrastructurii de sport și de agrement a județului Timiș prin construcția și amenajarea de noi facilități sau reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurii existente.

D5.5.2. Dezvoltarea și promovarea ofertei de activități de sport și agrement a județului Timiș.

O6. TIMIȘ PERFORMANT: ADMINISTRAȚIE LOCALĂ INOVATOARE, EFICIENTĂ ȘI DESCHISĂ, CE FORMULEAZĂ POLITICI PUBLICE ȘI IA DECIZII BAZATE PE DATE

Creșterea capacității administrative, atât la nivelul Consiliului Județean Timiș, cât și la nivelul UAT-urilor componente, va rămâne un obiectiv important al perioadei 2021-2027, și va constitui baza dezvoltării sustenabile a teritoriului și inovării locale. În acest sens, se vor continua eforturile de eficientizare și digitalizare a administrației publice locale, se va investi în capacitatea de dezvoltare și implementare a proiectelor, în dezvoltarea resurselor umane și în implementarea unui nou tip de management public, axat pe rezultate și pe dezvoltare partenerială. Astfel, prezentul obiectiv are ca scop atât întărirea capacității administrației publice ca principal factor de decizie, cât și consolidarea relațiilor parteneriale între actorii relevanți din județ care pot contribui la inițierea, coordonarea, implementarea sau monitorizarea diferitelor proiecte și acțiuni și a rezultatelor acestora.

Acest obiectiv strategic este detaliat prin 3 obiective specifice, cu direcțiile de acțiune aferente:

OS 6.1. Administrație publică locală și servicii publice eficiente și digitalizate

Utilizarea noilor tehnologii, informatizarea și integrarea sistemelor și a bazelor de date reprezintă un pas important pentru eficientizarea funcționării autorității publice județene (inclusiv îmbunătățirea cooperării între direcțiile, serviciile și compartimentele Consiliului Județean), a coordonării la nivel județean și monitorizării dezvoltării și tendințelor la nivelul teritoriului județean, dar și pentru reducerea birocrației și interacțiunea mai facilă cu cetățenii, cu mediul de afaceri și alți actori locali relevanți.

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin următoarele direcții de acțiune:

D6.1.1. Sporirea capacității de gestionare a dezvoltării la nivel local și județean printr-o planificare strategică eficientă bazată pe date actuale

D6.1.2. Creșterea gradului de adoptare a noilor tehnologii în activitatea autorităților publice la nivel local și județean și prestarea de servicii publice

OS 6.2. Capacitate administrativă crescută, bazată pe resurse umane și materiale performante

Calitatea și performanța resurselor materiale și umane pe care administrația publică locală le are la dispoziție reprezintă baza unui management urban eficient și modern. O direcție importantă este reprezentată de dezvoltarea și actualizarea instrumentelor de planificare a teritoriului, inclusiv utilizând soluții digitale, corelat cu dezvoltarea competențelor personalului la nivel județean și local, pentru dezvoltarea capacității de lucru cu date cât mai complexe.

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin următoarele direcții de acțiune:

D6.2.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea clădirilor publice

D6.2.2. Dotarea cu resurse materiale a autorităților publice la nivel local și județean

D6.2.3. Dezvoltarea competențelor personalului

OS 6.3. Cadru parteneriat solid la nivel local, regional și internațional, ce asigură guvernanța multinivel

Strategia urmărește promovarea democrației participative, precum și consolidarea parteneriatului și sinergiilor cu alte autorități și instituții publice, parteneri regionali, naționali și internaționali, cu scopul poziționării județului ca pol și furnizor de servicii la nivel regional și național. La nivel regional, cooperarea Arad – Timișoara – Oradea - Cluj-Napoca reprezintă un obiectiv asumat ce va contribui la dezvoltarea zonei de vest a țării, iar la nivel european participarea județului în Euroregiunea Dunăre-Criș-Mureș-Tisa și în parteneriate transfrontaliere și transnaționale oferă acces la resurse și cunoștințe suplimentare.

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin următoarele direcții de acțiune:

D6.3.1. Diversificarea mijloacelor de interacțiune cu cetățenii și dezvoltarea culturii civice, pentru o comunitate implicată în luarea deciziilor

D6.3.2. Sporirea transferul de cunoștințe și bune practici în cadrul unor parteneriate / rețele zonale / regionale / transfrontaliere / transnaționale

7. PORTOFOLIU DE PROIECTE ȘI PLANUL DE ACȚIUNE

7.1. PORTOFOLIUL DE PROIECTE

(Anexat într-un document separat)

7.2. PROGRAMUL STRATEGIC MULTIANUAL. LISTA PROIECTELOR PRIORITARE ȘI FIȘE PENTRU PROIECTELE PRIORITARE

(se vor elabora ulterior după selecția proiectelor prioritare, de comun acord cu Beneficiarul pe baza portofoliului de proiecte)

8. CADRUL PENTRU IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI

Strategia de Dezvoltare Economică și Socială a județului Timiș pentru perioada 2021-2027 reprezintă un document strategic care setează direcțiile de dezvoltare ale județului în următorii ani. Având în vedere faptul că orizontul acestei strategii se întinde pe un orizont scurt și mediu de timp, este necesară stabilirea unei metodologii de implementare și control care să asigure îndeplinirea obiectivelor asumate prin prezentul document.

Consiliul Județean Timiș este principalul responsabil pentru punerea în practică a strategiei de dezvoltare, însă nu poate avea succes fără formarea unor parteneriate pe tot parcursul procesului de implementare. De aceea, este foarte importantă o abordare integrată pe verticală, pe mai multe niveluri administrative, care să armonizeze acțiunile la nivel local cu cele la nivel județean sau metropolitan / regional. Totodată, la fel de importantă este și abordarea integrată pe orizontală, în care sunt formate parteneriate cu alți actori locali relevanți, precum cei economici sau cei sociali pentru a identifica soluții adecvate la provocările și nevoile județene și locale.

Ținând cont de complexitatea și durata procesului de implementare, monitorizare și evaluare a strategiei, este necesară desemnarea unei structuri de tipul comitet/serviciu/compartiment responsabil pentru monitorizarea și evaluarea strategiei la nivelul Consiliului Județean, implicând persoane ce sunt responsabile de gestiunea sectorială sau în ansamblu a dezvoltării județului.

8.1. PRINCIPII GENERALE DE DEZVOLTARE. FACTORI CHEIE PENTRU SUCCES ȘI TACTICI COMPLEMENTARE LA NIVEL INSTITUȚIONAL

Odată elaborată strategia de dezvoltare, procesul de implementare a acesteia trebuie să se bazeze pe o serie de principii și factori cheie de succes, pornind de la cei pe care s-a bazat demersul de realizare a documentul strategic, pentru a asigura o coerență în abordare și transparență față de partenerii în implementare. Aceste aspecte vizează:

- **Principiul dezvoltării durabile** – Urmărirea permanentă ca implementarea acțiunilor identificate la nivelul documentului strategic să nu implice un impact negativ asupra mediului și să mi afecteze drepturile și condițiile de dezvoltare ale comunității locale
- **Principiile transparenței, comunicării și consultării** – Procesul de implementare a strategiei trebuie să aibă continue să aibă o dimensiune participativă și să respecte principiile dialogului, comunicării și consultării, adică să aibă o dimensiune durabilă. Astfel, se poate asigura asumarea obiectivelor de dezvoltare de cât mai mulți dintre actorii cu rol în implementarea strategiei, precum și posibilitatea de urmărire și de apreciere a progresului sau de sesizare a provocărilor.
- **Principiul responsabilității** – Dezvoltarea teritorială este un proces orientat spre obținerea de rezultate. Răspunderea trebuie să existe la toate nivelurile administrație publice.
- **Principiul co-finanțării** – Obligația contribuției financiare pentru realizarea proiectelor din planul de acțiune.

- **Principiul nivelului teritorial al aplicării** – urmărirea permanentă a implementarea proiectelor de investiții integrate la nivel teritorial pentru eficientizarea utilizării resurselor umane, financiare și materiale.
- **Capacitate de implementare** – succesul strategiei depinde în mare măsură de un management eficient și de capacitatea administrativă existentă atât la nivelul Consiliului Județean, dar și la nivel local.
- **Flexibilitate și capacitate de adaptare** – parte din capacitatea administrativă se referă și la reziliența entităților responsabile de implementarea strategiei de a se adapta atât la situații excepționale, cât și la orice schimbări care pot apărea, ce nu au fost prevăzute la momentul elaborării documentației. Pentru aceasta, este necesară monitorizarea permanentă a indicatorilor de progres, pentru a putea lua decizii strategice în funcție de raportul între situația atinsă la un moment dat și cea planificată inițial.
- **Asigurarea calității** – este important ca toate acțiunile ce vor fi implementate din cadrul strategiei să urmărească o serie de criterii stricte de calitate, astfel încât rezultate lor să contribuie la atingerea țintelor stabilite, generând în același timp un grad mai ridicat de satisfacție din partea comunității locale.

În același timp, pentru implementarea cu succes a strategiei și atingerea țintelor acesteia este necesar ca o serie de măsuri, tactici și acțiuni complementare să fie derulate concomitent de Consiliul Județean Timiș, ținând cont de rolul său de coordonator și mediator al dezvoltării teritoriale și al actorilor locali. Aceste instrumente pot avea impact în toate domeniile de interes pentru dezvoltarea județului.

ECONOMIA	• transpunerea de măsuri ce vizează tranziția la o economie neutră din punct de vedere climatic (retehnologizare, economie circulară, diversificare economică, reconversie a forței de muncă) • Sprijinirea și atragerea de investiții complementare precum construirea de locuri de cazare, parcări, spații de servicii etc. • Servicii prompte și de calitate pentru agenți economici, incluzând proceduri de aviz transparente și operative, asistență în elaborarea documentațiilor necesare și pachete de facilități atractive • Implicarea în rețelele naționale și internaționale constituite în domenii-cheie pentru prioritățile de dezvoltare a județului, precum și participarea la conferințe și alte evenimente oficiale pentru promovarea județului Timiș ca locație de business • Facilitarea accesului produselor agricole locale în lanțuri de supermarket sau procesare în industria alimentară

MEDIU ȘI PROTECȚIA MEDIULUI	• Politică funciară (achiziții terenuri / exproprieri) în vederea creșterii suprafeței fondului forestier la nivel județean (pentru realizare perdele forestiere de protecție, împădurire terenuri degradate, fixare versanți cu risc la alunecări de teren) • Suport tehnic acordat primăriilor din județ pentru realizarea proiectelor ce vizează creșterea suprafeței de spații verzi • Hotărâre a Consiliului Județean privind obligativitatea asigurării unei suprafețe minime de spații verzi pe orice parcelă pe care se realizează o investiție nouă în mediul urban (inclusiv posibilitatea atingerii acelei suprafețe prin acoperișuri / terase verzi) • Sprijinirea tranziției către o agricultură ecologică, prin acordarea de scutiri de taxe producătorilor agricoli ce nu folosesc îngrășăminte chimice

DEZVOLTARE TERITORIALĂ	• Urmărirea ca documentațiile de urbanism din teritoriu să respecte principiile dezvoltării eficiente și sustenabile – prin valorificarea rezervelor de teren din interiorul localităților, asigurarea deservirii cu dotări tehnice și de utilitate publică a noilor dezvoltări, valorificarea resurselor naturale și antropice locale, asigurarea necesarului de spații verzi etc. • Sprijinirea dezvoltării unor poli cu rol secundar în rețeaua de localități • Sprijinirea parteneriatelor între UAT-urile componente sau transfrontaliere pentru dezvoltarea unor zone / obiective de interes
UTILITĂȚI PUBLICE	• Susținerea deschiderii unor axe de finanțare la nivel național pentru realizarea infrastructurii de distribuție a gazelor naturale în mediul urban și rural • Suport tehnic acordat Primăriilor pentru realizarea proiectelor de colectare selectivă a deșeurilor menajere • Extinderea infrastructurii de alimentare cu apă potabilă și de canalizare
INSTITUȚII LOCALE	• Inițierea unui sistem de sprijin pentru UAT-urile din județ în vederea creșterii capacității acestora de atragere de fonduri nerambursabile • Sprijinirea implicării UAT-urilor din județ în parteneriate care au ca scop transferul de cunoștințe și bune practici • Digitalizarea activităților de interes public la nivel local și județean, și măsuri de integrare a proceselor digitalizate în sistemele existente la nivel local și național • Valorificarea instrumentelor și oportunităților de cooperare și finanțare la nivel transfrontalier și transnațional din care poate face parte județul Timiș
DEZVOLTARE SOCIALĂ	• Acțiuni de sprijin instituțional al comunelor ce au sub 2000 de locuitori, cu posibilitatea colaborării acestora cu alte UAT-uri pentru asigurarea serviciilor de bază oferite populației și mediul de afaceri • Realizarea de parteneriate între UAT-urile greu accesibile și instituțiile publice județene, parteneri privați sau neguvernamentali pentru crearea de centre comunale și servicii de proximitate comune • Asigurarea de servicii publice de proximitate în comunele care înregistrează populație asemănătoare unui centru urban
EDUCAȚIE ȘI FORMARE	• Dezvoltarea programelor de învățământ dual în domenii de interes pentru județ • Măsuri de digitalizare a activităților didactice în noul context pandemic. • Crearea de parteneriate de practică pentru elevii înscriși la liceele tehnice și școlile profesionale din mediul rural acolo unde nu există angajatori, prin care să se susțină inclusiv deplasarea elevilor către sediile de practică. • Lărgirea și diversificarea cooperării cu universități din țară și străinătate în vederea creșterii prestigiului și atractivității pentru studenți.
CULTURĂ, SPORT ȘI AGREMENT	• Sprijinirea instituțiilor culturale în organizarea de schimburi de experiență între specialiștii în domeniul cultural din județ și personal implicat în exemple de succes din Europa pentru dezvoltarea și implementarea de noi practici în managementul cultural și în diversificarea ofertei culturale • Măsuri de digitalizare a activităților culturale în noul context pandemic. • Sprijinirea instituțiilor culturale în organizarea unor evenimente majore / internaționale de mare anvergură

- Sprijinirea instituțiilor culturale în internaționalizarea creațiilor și artiștilor locali
- Sprijinirea organizării de evenimente sportive majore
- Sprijinirea dezvoltării sectorului MICE și promovarea concomitentă a altor tipologii de turism complementare
- Încurajarea actorilor locali în dezvoltarea de programe care să stimuleze turismul de tip city-break și stimularea practicilor de consum
- Facilitarea parteneriatelor între actorii din domeniul turismului (spre exemplu, unități de cazare, organizatori de tururi ghidate etc.) pentru realizarea / promovarea unor tururi de complexități diferite în județul Timiș și în împrejurimi

8.2. CONTEXTUL INSTITUȚIONAL ȘI PARTENERII CJ TIMIȘ ȘI AI JUDEȚULUI TIMIȘ PENTRU IMPLEMENTAREA STRATEGIEI

În contextul în care guvernarea unui teritoriu reprezintă un proces din ce în ce mai complex, în care așteptările comunității sunt din ce în ce mai ridicate, iar instrumentele disponibile sunt mai diverse, apare ca oportun conceptul de guvernanță. Acesta definește o schimbare de paradigmă în domeniul cadrului instituțional și administrativ, de la o abordare „de sus în jos" (top-down), în care procesul de guvernare este în stricta responsabilitate a administrației publice, către un demers „de jos în sus" (bottom-up), în care accentul este pus pe implicarea tuturor actorilor relevanți și stabilirea unor mecanisme de coordonare și cooperare [22]. Este vorba de fapt, despre o guvernanță multi-nivel, în cadrul căreia se distinge o „continuă negociere între actori la diverse niveluri teritoriale, incluzând aici atât interacțiuni orizontale, cât și verticale"[23].

FIGURA 9 – MODELUL CVADRUPLU HELIX

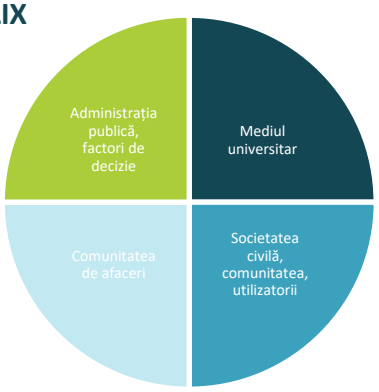

În ceea ce privește actorii relevanți în dezvoltarea unui teritoriu, modelul de cvadruplu helix (Figura 9) oferă baza teoretică pentru inovare în cooperarea actorilor locali, integrând sistemul academic, sistemul politic / administrativ, sistemul economic și reprezentanții comunității.

ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ, INSTITUȚII PUBLICE, ORGANIZATII CU ROL ÎN FURNIZAREA DE SERVICII

- Consiliul Județean Timiș
- Primăriile și Consiliile Locale ale UAT-urilor componente ale județului Timiș
- Asociații de Dezvoltare Intercomunitară
- Instituții de cultură
- Direcția Județeană pentru Sport și Tineret Timiș

[22] Sursa: Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, 2018. *Zonele funcționale în statele membre ale Consiliului Europei. Studiu pregătitor pentru a XVII-a sesiune a Conferinței Consiliului Europei a Miniștrilor Responsabili cu Amenajarea Teritoriului (CEMAT)*

[23] Ibidem

- Instituții în domeniul economic: AJOFM Timiș, Direcția Agricolă Timiș, Direcția Generală a Finanțelor Publice a Județului Timiș etc.
- Inspectoratul pentru Situații de Urgență Timiș
- Inspectoratul Județean de Poliție
- Actori cu rol în furnizarea de utilități: Engie, Electrica, Transelectrica etc.
- Instituții în domeniul dezvoltării sociale: DGASPC Timiș, Centrul de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Timiș, Serviciile locale de asistență socială din cadrul UAT-urilor din județul Timiș, AJPIS Timiș, centrele și unitățile de asistență socială din UAT-urile județului Timiș
- Instituții în domeniul sanitar
- Instituții în domeniul mediului: Direcția Silvică, Agenția pentru Protecția Mediului Timiș, Garda de Mediu – Comisariatul Județean Timiș, Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate – Serviciul Teritorial Timiș, Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare – Filiala Timiș etc.

MEDIUL ACADEMIC, DE FORMARE ȘI DE CERCETARE

- Universitatea de Vest din Timișoara
- Universitatea Politehnică Timișoara, împreună cu centrele și institutele de cercetare
- Universitatea de Medicină și Farmacie „Victor Babeș”
- Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului „Regele Mihai I al României” și Institutului de Cercetări pentru Biosecuritate si Bioinginerii (ICBB)
- Inspectoratul Școlar Județean Timiș
- Grădinițele, școlile, liceele, colegiile și școlile postliceale din UAT-urile din județul Timiș
- Palatul Copiilor Timișoara
- Institutele, centrele de cercetare și entitățile de transfer tehnologic
- Centre de formare publice și private

SOCIETATEA CIVILĂ, COMUNITATEA, UTILIZATORII

- Locuitorii județului Timiș
- Vizitatorii județului Timiș
- Asociații și fundații în domeniul cultural, social, sportiv, de protecția mediului, mobilitate alternativă, sănătate etc.
- GAL-uri
- Arhiepiscopia Timișoarei

MEDIUL PRIVAT

- Companiile ce își desfășoară activitatea pe teritoriul județului Timiș
- Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Timiș
- Asociații și federații profesionale și patronale
- Structuri de sprijinire a afacerilor
- Clustere
- Cooperative agricole și grupuri de producători
- Sectorul bancar

În acest context, un rol deosebit de important îl poartă administrația publică, instituțiile publice și actorii cu rol în furnizarea de servicii publice, aceștia reprezentând principalii factori de decizie la nivel județean și cu atribuții în dezvoltarea județului prin inițierea, coordonarea și medierea acțiunilor. Din această categorie, Consiliul Județean Timiș constituie una dintre principalele autorități administrative relevante în privința dezvoltarea socio-economică a județului Timiș, a organizării și funcționării serviciilor publice de interes județean, și respectiv, a satisfacerii intereselor întregii comunității județene.

Pentru a putea coordona într-un manieră eficientă și performantă dezvoltarea și cooperarea actorilor la nivelul județului, Consiliul Județean Timiș trebuie să își întărească permanent capacitatea administrativă care cuprinde sau este influențată de numeroși factori, factori care însă se aplică și celorlalte instituții publice și furnizori de servicii. Acești factori vizează:

- Un proces eficient și previzibil de luare a deciziilor la nivel instituțional;
- Un nivel optim de responsabilizare a structurilor instituției și a celor subordonate;
- Capacitatea și gradul de pregătire ale resurselor umane;
- Capacitatea de planificare și dezvoltare pe baza datelor actuale din teritoriu;
- Transparența, gradul de acces la informație și nivelul de interacțiune cu cetățenii și mediul de afaceri local;
- Gradul de adoptare a noilor tehnologii și de implementare a transformărilor digitale;
- Birocrația;
- Managementul calității;
- Managementul resurselor financiare;
- Existența unor relații de cooperare cu alte organizații publice și private din țară sau din străinătate.

La nivel județean, actorii publici și privați din domenii de interes precum dezvoltare locală și teritorială, economie, agricultură, educație și formare, sănătate, dezvoltare socială, cultură și agrement, mobilitate, utilități publice sau mediu reprezintă parteneri cheie pentru Consiliul Județean sau chiar inițiatori ai acțiunilor de dezvoltare a județului Timiș. Mai mult, aceștia au și un rol esențial în monitorizarea evoluției județului și a satisfacției cetățenilor prin relația mai apropiată pe care o pot avea cu teritoriul și locuitorii săi.

În același timp, comunitatea locală și chiar vizitatorii județului Timiș reprezintă utilizatorii finali ai infrastructurii și serviciilor locale, fiind cei care judecă gradul de atractivitate a județului pentru a locui, a munci sau a investi aici, precum și pentru a vizita și a promova mai departe acest teritoriu.

FIGURA 10 – STRUCTURA ȘI ROLURILE ACTORILOR LOCALI

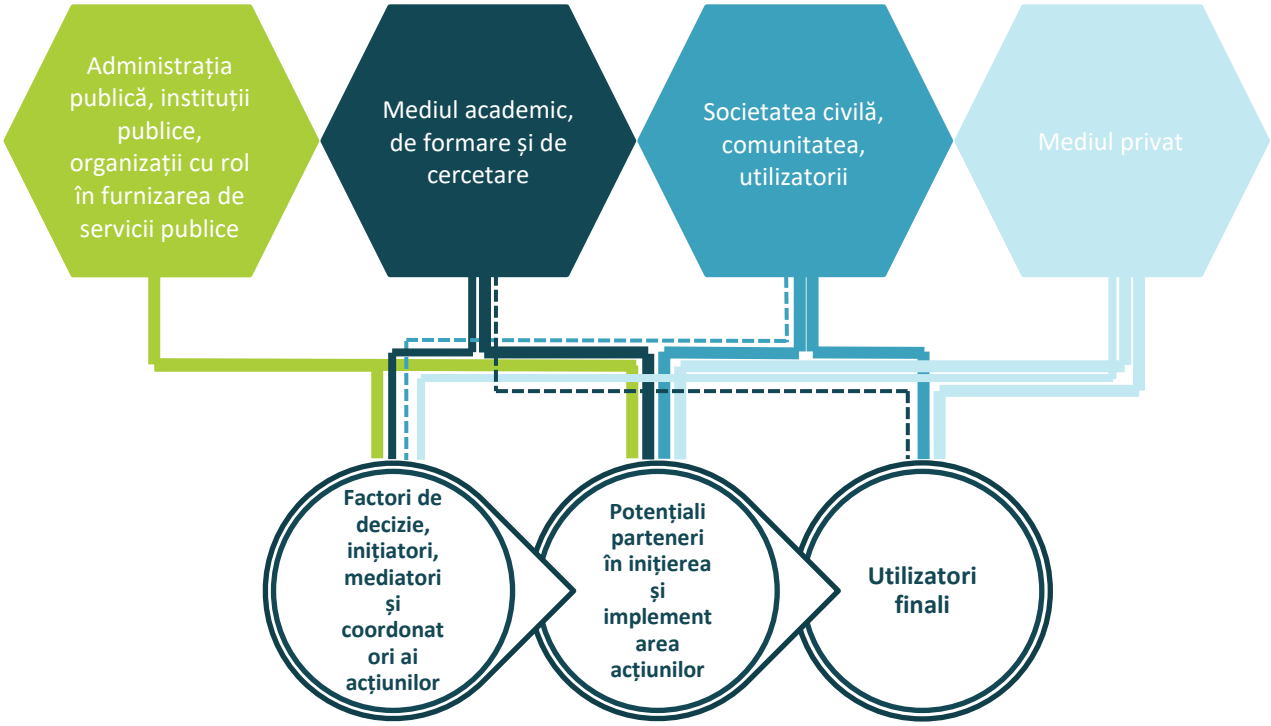

Sursa: prelucrare proprie

8.3. STRUCTURA PENTRU IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI

Strategia de dezvoltare a județului Timiș nu stă în responsabilitatea unei singure persoane sau a unei instituții, ci necesită implicarea întregii comunități locale – instituții publice, organizații ale societății civile și mediul de afaceri, printr-o abordare participativă și centrată pe cetățean/ utilizator. Implicarea unor astfel de parteneri este necesară atât în designul inițiativelor/ proiectelor/ serviciilor, în mobilizarea de resurse, în implementare, cât și în monitorizarea și evaluarea implementării de ansamblu a strategiei.

În acest scop, pe perioada elaborării strategiei au fost realizate sondaje de opinie și grupuri de lucru cu reprezentanți ai administrației publice locale, comunitatea locală, reprezentanți ai mediului academic, profesional și non-profit, acoperind următoarele domenii: creșterea competitivității economice, creșterea calității vieții și dezvoltarea sectorului HoReCa. Fiind implicați încă din faza inițială, de analiză a nevoilor, actorii participanți la acțiunile de consultare publică pot constitui un grup consultativ valoros în implementarea strategiei, asigurându-se astfel dialogul cu toate categoriile de actori relevanți pentru dezvoltare integrată, pe baza modelului de cvadruplu helix.

Implementarea *Strategiei de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș 2021-2027* va fi asigurată de o echipă constituită din personalul propriu al Consiliului Județean Timiș, având cunoștințele de

specialitate necesare și experiență relevantă în implementarea de proiecte de dezvoltare. Atribuțiile acestei structuri vor consta în:

- Fundamentarea și coordonarea elaborării strategiei de dezvoltare la nivelul județului și asigurarea unei armonizări cu aceasta a tuturor strategiilor, politicilor și programelor de dezvoltare locală;
- Monitorizarea gradului de îndeplinire a strategiei de dezvoltare a județului pe domeniile specifice menționate anterior în cadrul strategiei;
- Actualizarea strategiei de dezvoltare ca urmare a apariției unor devieri de la planificare, a unor situații de criză sau de forță majoră sau a identificării unor noi oportunități de dezvoltare;
- Asigurarea implementării Planului de acțiuni asociat strategiei de dezvoltare aprobate de către Consiliul Județean Timiș;
- Participarea la inițierea și dezvoltarea de contacte directe cu potențialii finanțatori ai unor proiecte de dezvoltare județeană și diseminarea informației către departamentele/instituțiile de specialitate în vederea accesării surselor de finanțare (buget local, buget de stat, fonduri europene etc.);
- Inițierea organizării de întâlniri și evenimente prilejuite de diferite ocazii: lansări de program, lansări și încheieri de proiecte, consultări publice sau alte acțiuni publice organizate în cadrul proiectelor etc.

Implementarea și monitorizarea proiectelor din strategie se va realiza la nivelul Direcției Programe din cadrul Consiliului Județean prin punerea în aplicare a planului de acțiune, precum și a prevederilor documentelor strategice elaborate la nivel național și a directivelor europene cu impact asupra dezvoltării socio-economice a județului Timiș.

FIGURA 11 – STRUCTURA PENTRU IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI

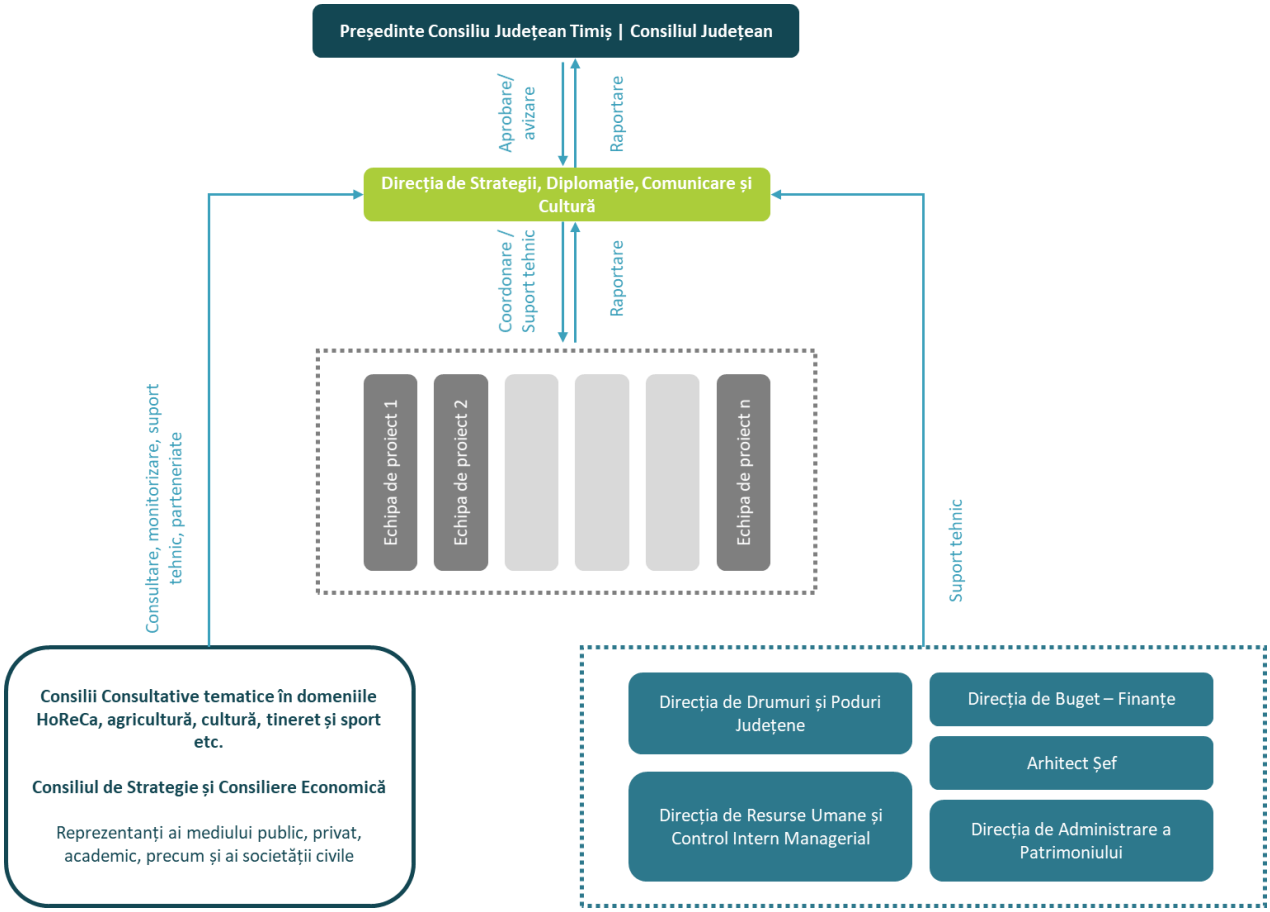

Procesul de gestionare și implementare a strategiei presupune parcurgerea următoarelor etape:

- Instruirea membrilor echipelor de proiect privind procedurile și activitățile necesare implementării proiectelor (inclusiv în concordanță cu cerințele Uniunii Europene);
- Analize periodice și ad-hoc referitoare la îndeplinirea sarcinilor fiecărui membru al echipei;
- Pregătirea și participarea la desfășurarea tuturor activităților, corespunzător nominalizării și competențelor;
- Participarea în Comitetele de evaluare a ofertelor pentru adjudecarea serviciilor și lucrărilor în cadrul proiectelor subsecvente strategiei;
- Elaborarea și transmiterea raportărilor tehnice si economice;
- Participarea la toate ședințele privind analiza progresului strategiei, împreună cu ceilalți factori implicați;
- Participarea la vizitele în teren;
- Elaborarea informărilor privind progresul strategiei sau a rapoartelor de progres;
- Elaborarea documentelor de solicitare a sumelor necesare efectuării plăților;
- Efectuarea plăților ulterior aprobării documentelor primare;
- Obținerea tuturor acordurilor, avizelor, aprobărilor necesare pentru implementarea strategiei;
- Notificarea tuturor neregulilor către factorii implicați;
- Arhivarea documentelor strategiei.

Metodologia de implementare și control a strategiei va ține seama și de aspecte manageriale orizontale, cum ar fi asigurarea unui management eficient al timpului pentru activități și proiecte, monitorizarea riscurilor de natură financiară sau legate de procesele de achiziții publice și, nu în ultimul rând, utilizarea unor mijloace moderne de management al resurselor umane pentru asigurarea unui personal adecvat obiectivelor si activităților implementate.

8.4. FINANȚAREA IMPLEMENTĂRII STRATEGIEI DE DEZVOLTARE

Propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european plus, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, și de instituire a unor norme financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil și migrație, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului pentru managementul frontierelor și vize reprezintă cel mai important document strategic pentru exercițiul financiar din perioada de programare 2021-2027, aceasta reprezentând nouă abordare strategică pentru Politica de Coeziune a Comisiei Europene. Politica de Coeziune se bazează pe 5 obiective principale, respectiv:

- **OP1 - O Europă mai inteligentă** – o transformare economică inovatoare și inteligentă;
- **OP2 - O Europă mai ecologică** – cu emisii scăzute de carbon;
- **OP3 - O Europă mai conectată** – mobilitate și conectivitate TIC regională;
- **OP4 - O Europă mai socială** – implementarea Pilonului european al drepturilor sociale;
- **OP5 - O Europă mai aproape de cetățeni** – dezvoltarea sustenabilă și integrată a zonelor urbane, rurale și de coastă.

România are alocat 27 miliarde de euro prin intermediul Politicii de Coeziune, cu 8% mai mult față de perioada anterioară de programare. Totodată, se remarcă o alocare crescută a resurselor pentru domeniile cercetare-inovare și tehnologii digitale (+160%), cele mai multe fonduri fiind alocate pentru obiectivele prioritare 1 și 2.

Județul Timiș, UAT-urile componente și alți actori locali relevanți pentru implementarea Strategiei vor beneficia în perioada de programare 2021-2020 de o diversitate de surse de finanțare europene și naționale, ce vor sprijini atât dezvoltarea integrată a teritoriilor, cât și domenii sectoriale (ex. inovare, mediu etc.). Deși în cea mai mare măsură programele europene și naționale pentru următoarea perioadă de programare nu sunt încă aprobate, o listă inițială (ne-exhaustivă) ce a fost avută în vedere în conturarea portofoliului de proiecte, include:

TABEL 2. SURSE DE FINANȚARE POTENȚIALE PENTRU PERIOADA 2021-2027

PROGRAME OPERAȚIONALE PENTRU PERIOADA 2021-2027
• Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD);
• Programul Operațional Transport (POT);
• Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF);
• Programul Operațional Sănătate (POS);
• Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO);
• Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS);
• Programele Operaționale Regionale (POR);

PROGRAME OPERAȚIONALE PENTRU PERIOADA 2021-2027
• Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT); • Programul Operațional Tranziție Justă (POTJ).
PROGRAME EUROPENE DE COOPERARE TERITORIALĂ
• Programul Interreg IPA CBC România – Serbia • Programul Interreg România – Ungaria • Interreg Danube • URBACT IV
ALTE PROGRAME ȘI INIȚIATIVE EUROPENE/ CU FINANȚARE EUROPEANĂ ȘI INTERNAȚIONALE
• Mecanismul NextgenerationEU, pe baza Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR) • CEF – Connecting Europe Facility • Programul Europa Creativă • Programul Europa Digitală • Fondul european pentru eficiență energetică (EEEF) • ERASMUS+ • European Urban Initiative (EUI) • EU4Health • Horizon Europe • COSME • InvestEU • Programul Life+ • React-EU • Planul Național Strategic în domeniul PAC (Politica Agricolă Comună 2021-2027) – finanțare FEADR și FEGA • Programul pentru Acvacultură și Pescuit (PAP)
PROGRAME NAȚIONALE
PNDL CNI Proiecte culturale prin AFCN
GRANTURILE SEE ȘI NORVEGIENE
Contribuția Islandei, Norvegiei și Liechtenstein pentru redcerea disparităților sociale și economice în 15 țări europene, inclusiv România

8.5. PLANUL DE ACȚIUNE PENTRU IMPLEMENTAREA STRATEGIEI

8.5.1. PLANUL DE ACȚIUNE

Planul de acțiune pentru implementarea Strategiei de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș 2021-2027 include activități grupate în cadrul a patru etape principale, după cum urmează:

Etapa 1 Finalizarea și aprobarea Strategiei – 2021, semestrul 2 – include activitățile referitoare la finalizarea Strategiei pe baza observațiilor primite în etapa de transparență, parcurgerea procedurii de mediu și aprobarea în Consiliul Județean. În paralel se are în vedere și corelarea cu elaborarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Polului de Creștere Timișoara, ale cărei propuneri trebuie preluate în versiunea finală a prezentei Strategii. Activitățile aferente acestei etape includ:

E1.1 Finalizarea draftului Strategiei;

E1.2 Parcurgerea etapei de transparență și colectarea observațiilor publicului;

E1.3 Depunerea Strategiei la Agenţia pentru Protecţia Mediului Timiș și parcurgerea pașilor conformi procedurii de mediu;

E1.4 Aprobarea versiunii finale a Strategiei în Consiliul Județean Timiș.

Etapa 2: Formularea și depunerea cererilor de finanțare – 2021 (semestrul 2) - 2022 (calendar orientativ) [24] – include activitățile necesare pregătirii și realizării cererilor de finanțare, conform instrucțiunilor privind conținutul și procedura de depunere și verificare cuprinse în Ghidurile specifice. Activitățile aferente acestei etape includ:

E2.1 Selecția proiectelor prioritare spre a fi depuse pentru finanțare, pe baza cerințelor programelor de finanțare și ale ghidurilor specifice.

E2.2 Stabilirea planului de lucru, monitorizare și evaluare a proiectelor (tipul activității, responsabilități, sarcini, termen, conformitate, etc) de la faza de demarare a procesului de achiziții publice până la aprobarea documentațiilor tehnice;

E2.3 Elaborarea cererilor de finanțare

E2.4 Urmărirea stadiului procesului de evaluare a proiectelor aflate în procedura de evaluare pentru pregătirea de activități necesare îndeplinirii condițiilor de admisibilitate;

E2.5 Stabilirea căilor de comunicare/raportare cu Autoritatea de Management, între beneficiarii finali locali ai proiectelor depuse spre finanțare și a formatului de raportare semestrială/ anuală.

Etapa 3 – Semnarea contractelor de finanțare cu autoritățile de management ale fiecărui PO și derularea procesului de achiziții publice pentru realizarea de lucrări și servicii – 2022 – 2023 (calendar orientativ). Procedura de contractare se va realiza în conformitate cu condițiile menționate de autoritățile de management ale fiecărui program operațional. Activitățile aferente acestei etape includ:

E3.1 Semnarea contractelor de finanțare și monitorizarea procesului de semnare a contractelor de finanțare pentru fiecare beneficiar și program operațional;

E3.2 Demararea achizițiilor publice pentru realizarea de lucrări și servicii;

E3.3 Raportare periodică, în funcție de proiect.

[24] Activitățile acestei etape sunt condiționate de publicarea versiunilor finale și a ghidurilor de finanțare aferente Programelor Operaționale pentru perioada de programare 2021-2027

Etapa 4 – Realizarea și finalizarea lucrărilor și serviciilor contractate – 2023 - 2027 – include monitorizarea stadiului de realizare și condițiilor de finalizare a proiectelor în coordonare cu atingerea obiectivelor Strategiei și a indicatorilor specifici conținuți în documentațiile tehnice aprobate în contractul de finanțare. Activitățile aferente acestei etape includ:

E4.1 Monitorizarea procesului de achiziții publice pentru realizarea de lucrări și servicii prevăzute în contractul de finanțare;

E4.2 Urmărirea implementării lucrărilor și a serviciilor contractate conform graficului din planul de lucru;

E4.3 Raportare periodică, în funcție de proiect

În cadrul acestor etape sunt identificate 4 momente – cheie pentru evaluare, descrise în secțiunea următoare.

TABEL 3 CALENDARUL ȘI ACTIVITĂȚILE PRINCIPALE PENTRU IMPLEMENTAREA STRATEGIEI

Activități	2021	2022		2023		2024		2025		2026		2027	
	S2	S1	S2	S1	S2	S1	S2	S1	S2	S1	S2	S1	S2
E1.1													
E1.2													
E1.3													
E1.4													
E2.1													
E2.2													
E2.3													
E2.4													
E2.5													
E3.1													
E3.2													
E3.3													
E4.1													
E4.2													
E4.3													

8.5.2. MECANISMUL DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE

Evaluarea demersului de realizare a strategiei reprezintă un factor important, necesar pentru remedierea unor eventuale probleme de management sau de coerență în derularea activităților cuprinse în cadrul documentului strategic. Prin instrumentul evaluării se apreciază dacă obiectivul inițial a fost atins în perioada de implementare, în intervalul de timp și bugetul alocat. Vor fi utilizate mai multe metode de evaluare, de la evaluarea ex-ante pentru asigurarea resurselor adecvate pentru implementare și un plan de management eficient, la evaluarea ex-post pentru identificarea gradului de realizare a obiectivelor

stabilite în faza de planificare strategică, analiza rezultatelor obținute și identificarea impactului implementării proiectelor. Abordarea metodologică se bazează pe trei etape:

- **evaluarea ex-ante** – în etapa de definire a listei scurte de proiecte, cu scopul de a asigura o alocare potrivită a resurselor și un design adecvat.
- **evaluarea intermediară (1)**, cu scopul de a afla dacă strategia își atinge obiectivele, dacă poate fi îmbunătățit managementul acesteia și cum poate fi maximizat impactul acesteia. Această evaluare ar include analiza complementarității cu alte politici publice la nivel local, județean și regional, precum și oportunitățile de finanțare din programele operaționale. În acest scop, un orizont de timp oportun ar fi 2021-2022, în funcție de lansarea ghidurilor de finanțare relevante.
- **evaluarea intermediară (2)**, cu scopul de a afla dacă strategia își atinge obiectivele, dacă poate fi îmbunătățit managementul acesteia – având în vedere designul programelor operaționale, un orizont de timp oportun ar fi 2027. La finalul perioadei de programare curente se va evalua gradul de îndeplinire a indicatorilor propuși pentru orizontul de timp 2027, iar pe baza informațiilor disponibile privind următorul ciclu financiar multianual al UE se vor propune eventuale modificări ale strategiei.
- **evaluarea ex-post**, ce va urmări utilizarea eficientă a resurselor și eficiența activității derulate, analizând în același timp factorii care au contribuit la succesul strategiei sau punctele slabe, îndeplinirea obiectivelor, impactul strategiei asupra grupului țintă, gradul de satisfacere a așteptărilor beneficiarilor direcți și indirecți – post 2028.

Activitatea de monitorizare presupune:

- monitorizarea echipei de implementare;
- monitorizarea activităților desfășurate în proiecte.

În cadrul structurii responsabile de monitorizarea și evaluarea strategiei, activitatea de implementare a proiectului va fi auditată astfel încât procedurile interne de funcționare și organizare ale instituției să fie îndeplinite, urmărindu-se mai exact:

- controlul intern al documentelor;
- reguli de comunicare;
- reguli de raportare și responsabilități;
- termene de rezolvare și răspuns;
- concordanța activităților întreprinse de membrii structurii cu responsabilitățile prevăzute de fișele postului.

În ceea ce privește activitățile desfășurate în proiecte, echipele de proiect sau firmele de consultanță subcontractate pentru managementul proiectelor vor asigura elaborarea rapoartelor de progres privind stadiul implementării, a raportului final, întocmirea cererilor de rambursare a cheltuielilor, elaborarea previziunilor privind fluxurile financiare pentru proiectele individuale.

8.6. INDICATORI DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE

OBIECTIV	INDICATOR	VALOARE DE REFERINȚĂ (2021)	ȚINTĂ (2027)
O1. TIMIȘ HUB EUROPEAN: de la cel mai VESTIC județ din România, la cel mai VESTIT hub de investiții și cunoaștere din Europa			
OS 1.1. Cea mai ofertantă experiență de business	Creșterea numărului de companii nou-înființate în Județul Timiș (%)	-	60%[25]
	Creșterea numărului de companii atrase	-	20%
OS 1.2. Hub al talentelor și al competențelor relevante	Număr mediu de salariați	240673 (2019)	269000
	Rata de ocupare a resurselor de muncă (%)	73.5 % (2019)	75%
OS 1.3 ReinventTM - Consolidarea capacităților	Număr de brevete obținute	26 (2020)	35
OS 1.4. Hinterland agricol	VAB din agricultură (%)	5.1% (2018)	8%
	Indicele producției vegetale (%)	107.8% (2019)	130%
	Indicele producției animală (%)	111.1% (2019)	120%
OS 1.5. Hotspot productiv și sustenabil	Valoarea exporturilor FOB (% din național)	11%	20%
	Valoarea adăugată brută (% din național)	7%	10%
O2. TIMIȘ CONECTAT: cel mai eficient și ecologic nod intermodal de transport al mărfurilor și persoanelor din țară			
OS 2.1. Poartă de intrare în țară, cu legături facile	Nr. pasageri transportați	1.595.012 pasageri (2019)	3.000.000 pasageri
	Cantitatea de marfă transportată	5.152 tone (2019)	10.000 tone
	Nr. noduri multimodale pentru transportul de marfă amenajate	1	2
OS 2.2 Infrastructură rutieră și	Grad de modernizare a drumurilor județene	56,19% (2019)	75%
	Grad de modernizare a drumurilor comunale	1,28% (2019)	30%

[25] Se corelează cu indicatorul referitor la densitatea antreprenorială.

OBIECTIV	INDICATOR	VALOARE DE REFERINȚĂ (2021)	ȚINTĂ (2027)
	Număr orașe cu variante ocolitoare amenajate	4	7
	Nr. km de drumuri expres / autostrăzi	108,5 km	194,5
OS 2.3. Transport public județean și metropolitan optimizat, atractiv	Nr. km de căi ferate modernizate	29	100
	Nr. de călători care utilizează transportul public județean și metropolitan	177882 mii (2020)	205000 mii
	Nr. noduri intermodale modernizate	0	4
OS 2.4. Rețea de transport pentru deplasări nemotorizate	Nr. km de piste de biciclete amenajate	79,6 km	150 km
	Nr. km de circulații pietonale amenajate	219,78 km[26]	300 km
	Nr. accidente rutiere care au implicat pietoni și biciclişti	185	0
O3. TIMIȘ ECHIPAT: teritoriu deservit echitabil de servicii publice și infrastructură de utilități de calitate			
OS 3.1. Sistem de educație atractiv și performant, ce dezvoltă competențe pentru viitor	Procentul de absolvenți de liceu care promovează în prima sesiune a examenului de bacalaureat	62,4%	80%
	Numărul de licee cu rată medie de promovare a examenului de bacalaureat de peste 50%	22 (2020)	43
	Număr de unități de învățământ ce au fost modernizate / reabilitate / construite în perioada 2021-2027	0	100
	Construirea și/sau modernizarea facilităților sportive din cadrul unităților de învățământ	418	480
	Numărul de profesori calificați ce provin din mediul rural	3%	8%
	Număr de laboratoare de informatică cu investiții realizate în ultimii 5-10 ani	157	234
	Număr de laboratoare de fizică-chimie-biologie cu investiții realizate în ultimii 5-10 ani	153	233
	Locul în topul centrelor universitare la nivel național	4	3
OS 3.2. Rețea de sănătate modernă, cu	Prezența cabinetelor medicale de familie în fiecare UAT din județ	4 comune pe teritoriului județului care nu beneficiază de prezența unui cabinet medical de familie	Dezvoltare a cel puțin câte un cabinet medical de familie în cele 4 comune care nu dispun de acest tip de unitate sanitară

[26] Citadini.ro – Procentul străzilor pietonale și al pasarelelor.

OBIECTIV	INDICATOR	VALOARE DE REFERINȚĂ (2021)	ȚINTĂ (2027)
	Prezența unităților sanitare de bază (cabinete stomatologice, cabinete medicale de specialitate, farmacii sau puncte farmaceutice)	-	Dezvoltarea unităților sanitare de bază în toate UAT-urile din mediul rural
	Prezența spitalelor publice pe teritoriul așezărilor urbane conform Legii nr. 351/2001	4 orașe unde nu există niciun spital public	Dezvoltarea a cel puțin câte un spital public în cele 4 orașe care nu dispun de acest tip de unitate sanitară
	Unități medicale reabilitate/ modernizate		
OS 3.3. Sistem de servicii sociale diversificate și performante, ce răspunde nevoilor tuturor tipurilor de beneficiari și sprijină inovarea socială	Ponderea populației dezavantajate/ marginalizate din total populație – în mediul urban		
	Ponderea populației dezavantajate/ marginalizate din total populație – în mediul rural		
	Număr servicii sociale nou înființate		
	Număr centre sociale nou înființate		
	Număr de programe/activități noi de îmbătrânire activă	-	2
	Ponderea serviciilor sociale prestate de furnizori privați/ în parteneriat (creștere %)	-	20%
OS 3.4. Sisteme de utilități extinse și modernizate, cu impact redus asupra mediului	UAT cu serviciu de iluminat public (nr)	27	99 (toate UAT)
	Pondere capacitate instalata din total (%)	74	90
	UAT cu acoperire broadband (nr)	76	99
	Km traseu transport agent termic primar modernizat[27]		50
	Km traseu rețele secundare modernizat[28]		186
	Nr. puncte termice modernizate	-	49
	% biomasă în total combustibil utilizat în cadrul CET Sud[29]		
	% modernizare/înlocuire echipamente/aparate		
	Nr. UAT racordate la sistemul de alimentare cu gaze naturale		
	Ponderea populației județene deservită de infrastructura de alimentare cu apă	81,1%	96,1%

[27] În municipiul Timișoara
[28] Idem
[29] Idem

OBIECTIV	INDICATOR	VALOARE DE REFERINȚĂ (2021)	ȚINTĂ (2027)
	Ponderea populației județene deservită de infrastructura de canalizare și epurare apă uzată	60,46%	86,46%
O4. TIMIȘ VERDE: județ verde și rezilient, cu emisii scăzute de CO2			
OS 4.1. Tranziție avansată către un sistem energetic cu impact scăzut asupra	Ponderea energiei din surse regenerabile produse pe teritoriul județului Timiș (%)	-	50 %
	Ponderea clădirilor eficientizate energetic din totalul clădirilor aflate în proprietatea Consiliului Județean (%)	-	80 %
OS 4.2. Rețea verde-albastră protejată, extinsă și valorificată	Numărul ariilor naturale protejate de interes comunitar cu planuri de management aprobate	11	30
	Număr de localități cu suprafața de spații verzi de sub 26 m2/locuitor.	5	0
	Ponderea suprafeței de păduri degradate din totalul suprafeței fondului forestier (%)	40 %	15 %
OS 4.3. Județ cu o vulnerabilitate redusă la riscuri naturale și poluare	Număr UAT-uri ce cuprind arii cu risc potențial semnificativ la inundații.	45	40
	Număr de clădiri expertizate și încadrate în clasa II de risc seismic pe teritoriul județului.	84	60
	Număr situri contaminate și potențial-contaminate	26	13
	Număr UAT-uri cu concentrații mari de nitrați în sol și ape subterane.	14	0
OS 4.4. Sistem modern de management al deșeurilor, ce sprijină economia circulară la	Ponderea din deșeurile reciclabile colectate care sunt reciclate sau valorificate (%)	3 %	50 %
	Ponderea terenurilor agricole pe care sunt aplicate îngrășăminte chimice / pesticide (%)	91 % / 66 %	50 % / 40 %
O5. TIMIȘ CREATIV ȘI ATRACTIV: pol național creativ, cultural și turistic, cu o identitate bine definită și cu o ofertă variată de servicii pentru comunitate și turiști			
OS 5.1. Vitalitate culturală crescută, susținută de o ofertă culturală adaptată de diverselor categorii de	Consumul cultural al județului* * vizitatori în muzee, cititori activi în biblioteci, spectatori la reprezentații artistice, spectatori la cinema	1.307.471 de participanți (anul 2019)	2.000.000 de participanți

OBIECTIV	INDICATOR	VALOARE DE REFERINȚĂ (2021)	ȚINTĂ (2027)
OS 5.2. Infrastructură culturală modernă și diversă, ce susține și promovează o viață	Număr de UAT-uri fără acces la dotări culturale	4	0
OS 5.3. Patrimoniu cultural (material și imaterial) protejat, valorificat și promovat	Starea patrimoniului mobil și imobil	16 obiective aflate într-o stare precară 340 monumente istorice clasate în LMI	10 obiective aflate într-o stare precară +5 noi monumente istorice clasate în LMI
OS 5.4. Destinație turistică recunoscută pentru turismul cultural-artistic,	Circulația și performanța turistică* * sosiri turiști, înnoptări, durata medie de ședere	396.644 turiști sosiți (2019) 915.081 înnoptări (2019) 2,31 zile durata medie de ședere (2019)	600.000 turiști sosiți 1.500.000 înnoptări 2.5 zile durata medie de ședere
OS 5.5. Infrastructură sportivă și de agrement dezvoltată și modernă, ce susține o ofertă diversă și	Număr de UAT-uri fără acces la infrastructura sportivă și de agrement	9 UAT-uri fără dotări sportive	0 UAT-uri fără dotări sportive
O6. TIMIȘ PERFORMANT: Administrație locală inovatoare, eficientă și deschisă, ce formulează politici publice și ia decizii bazate pe date			
OS 6.1. Administrație publică locală și servicii publice eficiente și digitalizate	Unitate de implementare, monitorizare și evaluare a SIDES județului Timiș	nu	da
	Sistem GIS și bază de date integrate pentru monitorizarea teritoriului și gestiunea serviciilor publice	nu	da
	Platformă de date deschise	nu	da

OBIECTIV	INDICATOR	VALOARE DE REFERINȚĂ (2021)	ȚINTĂ (2027)
OS 6.2. Capacitate administrativă crescută, bazată pe resurse umane și materiale performante	Grupa de vârstă din care fac parte funcționarii publici	≈14% dintre funcționarii publici fac parte din grupa de vârstă 18 – 39 ani.	≈ 30% dintre funcționarii publici fac parte din grupa de vârstă 18 – 39 ani.
	Numărul funcționarilor publici cu atribuții specifice accesării și implementării proiectelor finanțate din fonduri externe la nivelul CJ Timiș	10 funcții publice de execuție ocupate	20 funcții publice de execuție ocupate
	Numărul funcțiilor publice de execuție cu atribuții specifice oferirii de consultanță privind accesarea fondurilor externe pentru UAT-urile din județul Timiș	0 funcții publice de execuție ocupate	5 funcții publice de execuție ocupate
OS 6.3. Cadru parteneriat solid la nivel local, regional și internațional, ce asigură guvernanța multinivel	Schimburi de experiență în vederea dezvoltării capacității administrației publice locale	-	5
	Creșterea nr. inițiative civice sprijinite	-	25%
	Participarea populației la consultări și procese participative	-	+30%

8.7. RISCURI ȘI MĂSURI DE ATENUARE A ACESTORA

Succesul implementării Strategiei de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș 2021-2027 depinde nu numai de resursele financiare alocate, ci și de calitatea resursei umane care are atribuții în ceea ce privește managementul strategiei. De aceea, din structura de implementare și monitorizare vor face parte persoane cu experiență în implementarea proiectelor și cu pregătire în domeniile în care activează.

Implementarea proiectelor și a măsurilor poate fi afectată de o serie de riscuri, legate de atât de desfășurarea lucrărilor, în cazul proiectelor ce presupun contracte de lucrări, cât și de aspecte ce țin de cultura participării civice sau riscuri financiare:

Riscuri tehnice:

- întârzieri în execuția lucrărilor și depășirea graficului de lucrări;
- neconcordanțe între execuție și documentația tehnică care stă la baza proiectului.

Riscuri financiare:

- depășirea bugetelor alocate pe activități sau lucrări;
- creșteri ale prețului materialelor de construcții care nu au fost previzionate, ceea ce determină insuficiența resurselor financiare comparativ cu bugetul.

Riscuri privind calitatea:

- neconcordanța între specificațiile tehnice ale materialelor și calitatea materialelor folosite la lucrări.

Riscuri privind abordarea participativă:

- dezinteres sau rezistență din partea comunității cu privire la unele proiecte sau soluții propuse;
- participarea scăzută la evenimentele de consultare;
- dezinteres din partea potențialilor parteneri privind dezvoltarea de proiecte în parteneriat.

Preîntâmpinarea și atenuarea acestor riscuri trebuie să fie asigurată pe de-o parte, prin clauze contractuale, cum ar fi:

- perceperea garanției de bună execuție, a garanției pentru plata avansului, garanții pentru rețineri, etc.;
- prevederea de penalități la plata executanților/ furnizorilor în caz de întârzieri în execuția contractului;
- prezentarea certificatelor de calitate ale materialelor achiziționate (care vor fi analizate și aprobate de către Beneficiar);
- asigurarea personalului și echipamentelor constructorului, precum și asigurarea pentru terțe persoane;

precum și prin:

- activități susținute de comunicare, conștientizare și diseminare cu privire la conceptul și implementarea strategiei;
- campanii de educare a comunității;
- analiza și avizarea situațiilor de lucrări în vederea efectuării plăților;
- prin cunoașterea, înțelegerea și aplicarea corectă a clauzelor contractuale,
- printr-o activitate susținută a membrilor structurii de implementare și monitorizare a strategiei și a echipelor de proiect și colaborare strânsă cu echipele de experți tehnici, consultanți, diriginți de șantier, astfel încât să se realizeze monitorizarea foarte atentă a contractelor de lucrări.

9. CADRUL PARTENERIAL ȘI PERCEPȚIA ACTORILOR LOCALI

9.1. MECANISMUL DE COLABORARE ȘI CONSULTARE PUBLICĂ

Prin elaborarea „Strategiei de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș 2021-2027" se stabilesc direcțiile clare de acțiune pe care va trebui să se concentreze dezvoltarea județului în perioada 2021-2027. Pentru ca acest proces să contureze o imagine de ansamblu reală a dinamicii dezvoltării județului și să identifice provocările de dezvoltare urbană și rurală relevante și actuale, este extrem de important ca demersul urmărit să fie unul participativ, fundamentat de opinia cât mai multor actori locali. Ca instrument de planificare, o strategie de dezvoltare trebuie să răspundă la nevoile locale de dezvoltare prin implementarea unui proces participativ în care buna guvernanță, colaborarea și implicarea comunității să reprezinte piloni de dezvoltare și să asigure continuitatea pe termen lung a viziunii de dezvoltare.

Într-o perioadă în care transformările unui teritoriu se întâmplă într-un ritm din ce în ce mai alert, având o miză ridicată, asupra căreia deciziile trebuie luate cu rapiditate, contribuțiile comunității locale din județul Timiș devin tot mai importante pentru a asigura că este respectat interesul comun general.

Pornind de la astfel de considerente, mecanismul de consultare publică în procesul de elaborare a „Strategiei de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș 2021-2027" a cuprins diverse instrumente relevante pentru etapa și scopul cercetării realizate. Astfel, pentru început au fost transmise solicitări de date și de propuneri din partea instituțiilor relevante din județ pentru completarea surselor de date disponibile și pentru fundamentarea principalelor concluzii și direcții de dezvoltare. În cadrul acestui exercițiu au fost transmise un total de 53 de solicitări de date și informații, pe întreaga perioadă de elaborare a documentației strategice.

În același timp, pentru completarea cercetării cantitative și calitative au fost dezvoltate și o serie de instrumente de cercetare sociologică vizând aplicarea de sondaje de opinie și organizarea de grupuri de lucru.

Realizarea grupurilor de lucru reprezintă o formă a angajamentului civic și un exercițiu al unei cetățenii active în procesul de dezvoltare și de îmbunătățire a calității vieții în cadrul teritoriului. Astfel, temele de interes pentru dezvoltarea județului Timiș (precum cultură și turism, conectivitate teritorială / dezvoltare urbană și infrastructură, dezvoltare socială, economie și agricultură sau protecția și valorificarea mediului) au fost abordate integrat în cadrul unor întâlniri cu reprezentații locali vizând creșterea competitivității economice, creșterea calității vieții sau dezvoltării sectorului HoReCa. În cadrul acestor grupuri de lucru au fost prezenți membrii Consiliului de Strategie și Consiliere Economică, reprezentați ai mediului academic, precum și ai unor entități relevante în sectorul cultural și turistic. De asemenea, aceste întruniri au vizat corelarea demersurilor strategice la nivelul Polului de Creștere Timișoara și al județului Timiș, pentru o planificare coerentă a dezvoltării teritoriale.

Nu în ultimul rând, o parte importantă a mecanismului de consultare publică a constat în aplicarea mai multor sondaje de opinie, dedicate unor grupuri țintă specifice. Sondajele de opinie aplicate în cadrul procesului de elaborare a „Strategiei de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș 2021-2027" au fost adresate cetățenilor, administrațiilor publice locale, mediului de afaceri și structurilor asociative din Județul Timiș. Acestea au fost create astfel încât să permită exprimarea punctelor de vedere pe diferite paliere de interes, în corelare cu domeniile urmărite în cadrul analizei situației existente și a domeniilor prioritare din cadrul strategiei de dezvoltare.

În următoarele subcapitole este prezentat fiecare sondaj realizat în cadrul „Strategiei de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș 2021-2027”, începând cu metodologia abordată, secțiunile și domeniile urmărite, prezentarea întrebărilor și interpretarea sociologică a răspunsurilor și datelor obținute, precum și prezentarea grafică și vizuală a rezultatelor.

9.2. REZULTATELE PROCESULUI DE CONSULTARE PUBLICĂ

9.2.1. ANALIZA RĂSPUNSURILOR DIN CADRUL CHESTIONARULUI DEDICAT POPULAȚIEI DIN JUDEȚUL TIMIȘ

Metodologie și informații generale

Chestionarul dedicat populației din Județul Timiș a fost creat pe baza unei analize preliminare a literaturii și a datelor disponibile și a fost structurat în șase teme de evaluare a percepției populației, cuprinzând 14 întrebări de opinie, majoritatea utilizând liste de răspunsuri multiple sau tabele multi-item. La acestea s-au adăugat 11 itemi socio-demografici.

- Strategie, percepție generală și valorizări;
- Digitalizare;
- Dezvoltare economică;
- Infrastructură și dotări metropolitane;
- Populație și social;
- Turism.

Metodologia de distribuire a chestionarelor către locuitori și de colectare a răspunsurilor, realizată și aplicată în parteneriat cu Beneficiarul, a constat în următorii pași principali:

- Elaborarea chestionarului de către Consultat, în format word și SurveyMonkey, și aprobarea acestuia de către Beneficiar;
- Elaborarea materialelor grafice de prezentare a chestionarului; aprobarea acestora de către Beneficiar;
- Stabilirea modului de completare și transmitere a chestionarelor (Metoda de completare a formularelor a fost adaptată situației actuale cauzate de pandemia COVID-19): online utilizând platforma SurveyMonkey, prin promovarea acestuia pe pagina de Facebook și pagina web a Consiliului Județean;
- Stabilirea termenelor de completare și transmitere a chestionarelor destinate cetățenilor, urmând ca ulterior să fie realizate înștiințări periodice de completare pe măsură ce se apropie termenul limită;
- Diseminarea chestionarului către cetățeni, de către reprezentanții Beneficiarului, pe căile de comunicare stabilite anterior pentru prelucrare și interpretare.

Chestionarul a fost disponibil pentru completare două luni și a cumulat 255 de răspunsuri, dintre care 217 din Județul Timiș, restul fiind din țară, străinătate sau fără o locație identificabilă. Chestionarele provin din 27 de UAT din cele 99 ale județului Timiș, majoritatea (63%) din Timișoara inclusiv localitățile (satele) aparținătoare. Cele 27 de UAT din care provin chestionarele însumează 71% din populația peste 18 ani a județului Timiș.

FIGURA 12 – DISTRIBUȚIA EȘANTIONULUI ÎN PLAN TERITORIAL

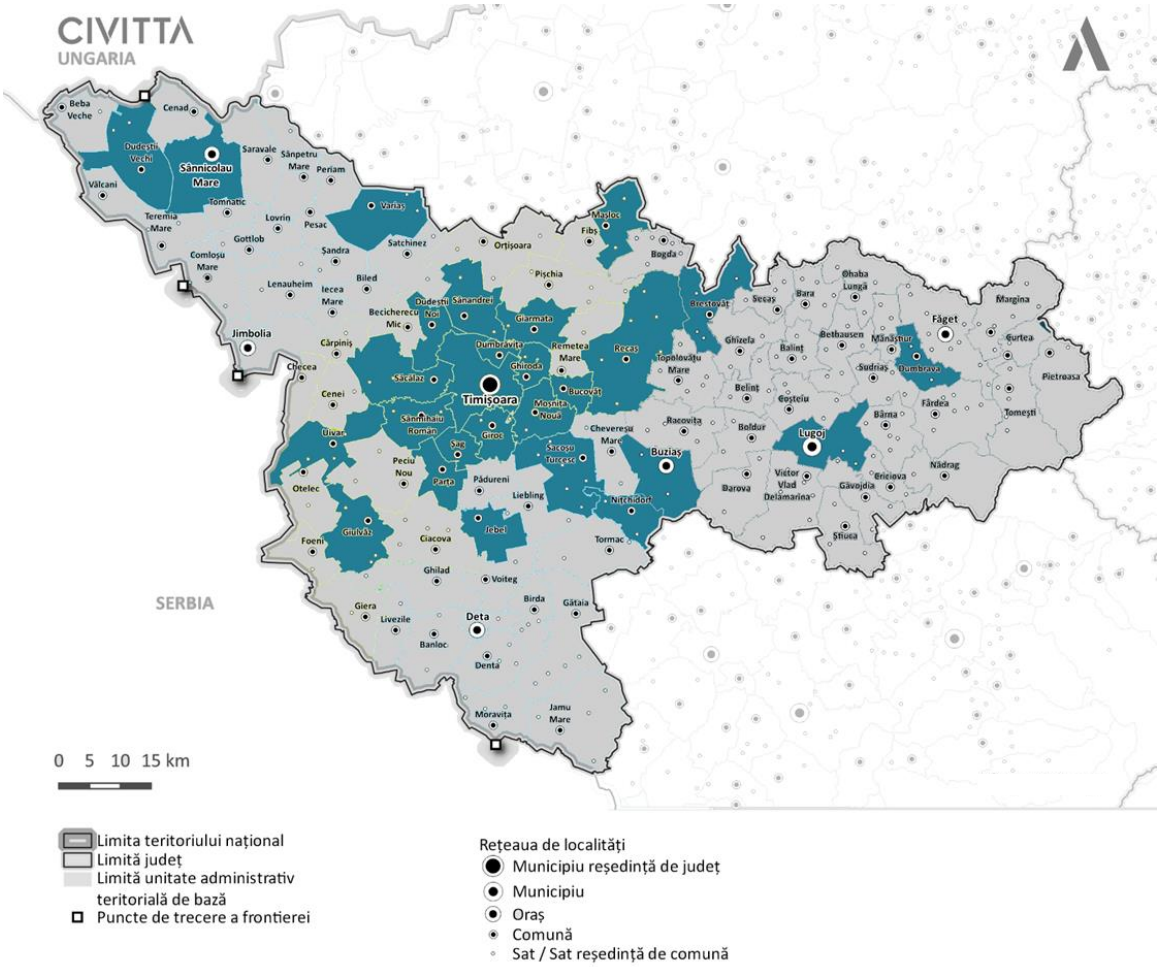

Eșantionul rezultat a înregistrat nu doar disparități regionale semnificative evidențiate în cartograma anterioară, ci și disparități demografice prin comparație cu distribuția populației pe medii de rezidență[30]: +7% respondenți din mediul urban, deși 5 localități urbane din cele 10 nu au transmis nici un chestionar, iar în alte 4 numărul de chestionare primit a fost mai mic de 5; +9% populație de gen masculin; alterare a distribuției de vârstă, respectiv +17% persoane cu vârste între 18-29 de ani, +20% persoane cu vârste între 30-44 ani, -27% persoane cu vârste între 45-66 ani și -9% persoane cu vârste peste 65 ani. Prin urmare baza de date obținută a fost ponderată pe categorii de gen, vârstă și mediu rezidențial pentru a genera o structură apropiată de distribuția parametrilor de referință conform INS rezultatele prezentate fiind obținute în urma acestei ponderări. Marja de eroare statistică aferentă volumului eșantionului rezultat, pentru un interval de încredere de 90% este de +/-7%.. Întrebările adresate și informațiile transmise de către cetățenii Județului Timiș sunt prezentate în următoarele rânduri:

Strategie. Percepție generală. Valorizări

Pe o scală de la 1 la 10, unde 1 înseamnă ”Foarte nemulțumit”, iar 10 înseamnă ”Foarte mulțumit”, cât de satisfăcut sunteți de următoarele aspecte ale calității vieții în județul Timiș:

Nivelul de satisfacție generală a populației cu calitatea vieții a fost măsurat prin 15 indicatori de satisfacție. Indicele de satisfacție calculat prin media generală a valorilor medii pentru fiecare indicator arată un nivel general de satisfacție plasat sub media teoretică: valoarea indicelui obținută în județul Timiș este de 4,90

[30] Baza de referință INS POP107A, la 1 ianuarie 2021

puncte pe o scală de mulțumire de la 1 (foarte nemulțumit) la 10 (foarte mulțumit, scală cu o medie teoretică de 5,5 puncte. Nivelul de satisfacție înregistrat pentru fiecare indicator este prezentat în ierarhia din graficul următor. După cum se poate remarca niciunul dintre indicatori nu înregistrează nivele de satisfacție ridicate (peste 7,5 puncte din 10 posibile). Cel mai ridicat grad de apreciere a fost semnalat în cazul calității infrastructurilor IT și de comunicații (internet, telefon), cu o medie de 7,10 puncte. Valori peste nivel de mijloc al scalei de apreciere s-a înregistrat și în privința diversității locurilor de muncă (6,32 puncte), salariilor existente (5,88) și diversității ofertei de locuințe și terenuri (5,74). La polul opus al ierarhiei se poziționează aspecte care cumulează grade foarte scăzute de satisfacție din partea populației, obținând medii sub 4 puncte pe scală: prețurile locuinței și terenurilor (3,92), calitatea legăturilor și infrastructurilor de transport (3,74) și nivelul birocrației și corupției din județ (3,19).

FIGURA 13 – APRECIEREA INDICATORILOR GENERALI DE CALITATE A VIEȚII

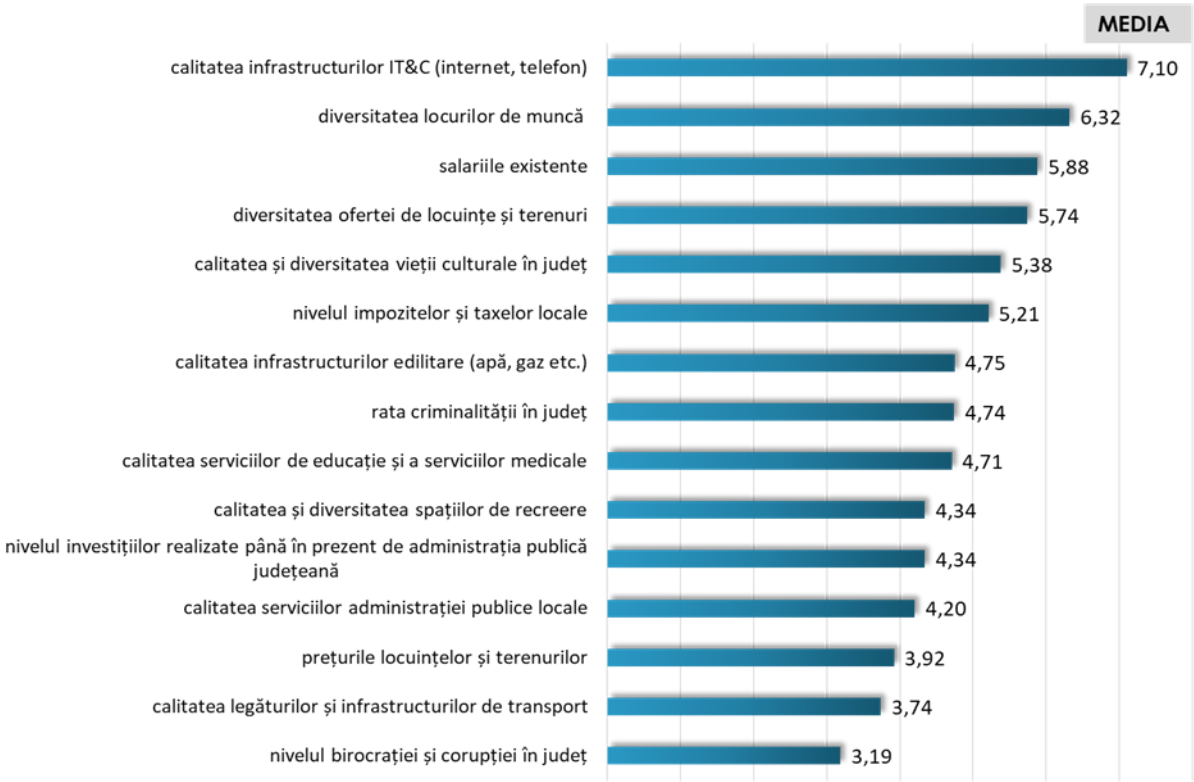

Concluzionând, în linii generale graficul anterior evidențiază un nivel mediu de satisfacție al populației din Timiș față de mediu economic și social al județului (cu excepția nivelului ridicat al prețurilor pentru locuințe și terenuri), dar un nivel ridicat de nemulțumire față de calitatea administrației publice și a investițiilor realizate la nivelul județului în infrastructura de transport și servicii publice.

Digitalizare

Pe o scală de la 1 la 10, unde 1 înseamnă ”Foarte nemulțumit”, iar 10 înseamnă ”Foarte mulțumit”, cât de satisfăcut sunteți de următoarele aspecte ale interacțiunii între autoritățile publice locale și județene și cetățeni în județul Timiș:

Nivelul de satisfacție al respondenților cu privire la interacțiunea cu autoritățile publice este foarte scăzut (medie 4,08 puncte din 10 posibile) toți indicatorii întrunind valori sub media teoretică a scalei. Respondenții sunt nemulțumiți de accesul la informații publice și disponibilitatea datelor publice pe paginile de web sau pe platformele online ale instituțiilor publice (4,61), sunt nemulțumiți de interacțiunea instituțiilor publice cu cetățenii în mediul online (4,50) și de transparența deciziilor în aceste instituții (4,38) sunt foarte nemulțumiți, de asemenea, de interacțiunea cu personalul din instituțiile publice în mediul fizic

(4,17) și de dimensiunea organigramelor și modul de organizare internă a autorităților publice locale și județene (4,02) și sunt extrem de nemulțumiți de participarea și implicarea cetățenilor în procesul de luare a deciziilor (3,65 puncte) și de birocrația din instituțiile publice în relația cu cetățenii (3,23).

FIGURA 14 – APRECIEREA INDICATORILOR DE DIGITALIZARE ÎN RAPORT CU INTERACȚIUNEA CU AUTORITĂȚILE PUBLICE LOCALE ȘI JUDEȚENE DIN JUDEȚUL TIMIȘ

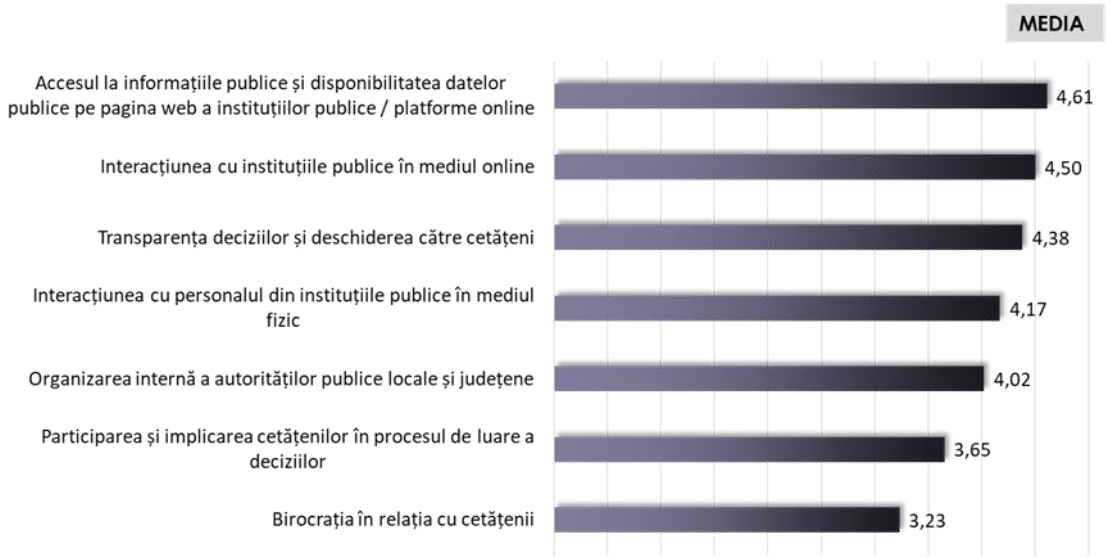

Ce măsuri credeți că ar trebui prioritizate în domeniul digitalizării? Vă rugăm să selectați dintre măsurile din lista următoare sau să menționați alte măsuri pe care le considerați relevante (răspunsuri multiple)

Ca urmare a acestui grad ridicat de insatisfacție din partea cetățenilor, cea mai mare parte a măsurilor în domeniu digitalizării sunt percepute ca fiind prioritare de către majoritatea respondenților. Totuși, în ierarhia măsurilor în vederea digitalizării, mai mult de două treimi dintre respondenți consideră ca urgente măsurile de simplificare a interacțiunii cu autoritățile publice la nivel județean, prin reducerea birocrației (83%), implementarea unui sistem online de semnalizare a problemelor identificate la nivelul județului (70%), accesul online la informații ale furnizorilor de utilități: apă potabilă, gestionarea gunoiului, canalizare, transport public, gaz, energie electrică, internet/comunicații, creșterea transparenței deciziilor și facilitarea accesului cetățeanului la informațiile de interes public (66%) și Îmbunătățirea calității serviciilor publice oferite prin dezvoltarea unei platforme pentru servicii publice digitale (66%). Mai mult de jumătate dintre respondenți consideră prioritare și utilizarea chestionarelor de evaluare din partea cetățenilor a calității serviciilor publice locale și sau județene (55%), implementarea utilizării semnăturii digitale în relațiile cu autoritățile publice locale sau județene (52%) și creșterea implicării cetățenilor în procesul decizional la nivel județean (50%). Un interes mai scăzut, dar semnificativ la nivel județean a fost înregistrat și în ceea ce privește creșterea implicării cetățenilor în procesul decizional (41%) și programarea online a audiențelor (37%).

FIGURA 15 – PRIORITIZAREA MĂSURILOR ÎN DOMENIUL DIGITALIZĂRII

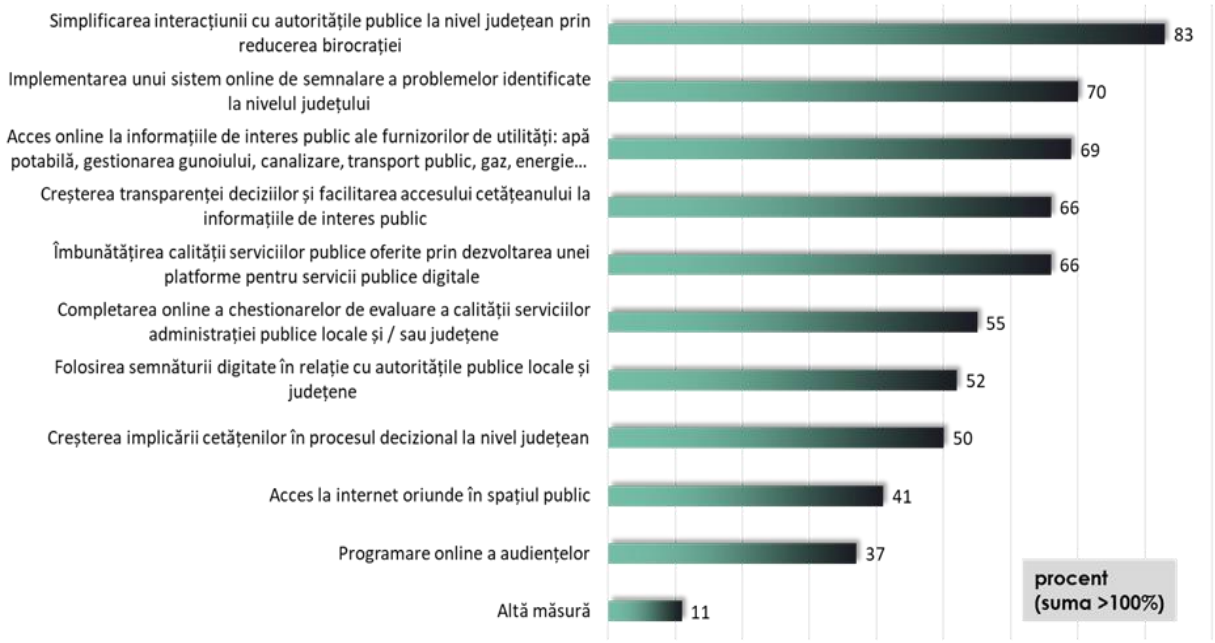

Suplimentar listei de intervenții propuse respondenților de către echipa de proiect, participanții la sondajul de opiniei au propus și următoarele tipuri de măsuri menite să crească gradul de digitalizare și transparențe decizională la nivel administrativ:

- Acces la date deschise, deschiderea către public a cât mai multor baze de date de interes pentru cetățeni atât din partea instituțiilor publice, cât și din partea instituțiilor de utilitate publică;
- Acces la documentațiile de urbanism avizate (chiar și contracost);
- Creșterea vizibilității responsabilității în gestionarea unei cereri din partea cetățenilor prin numirea unui responsabil de caz adus la cunoștința petentului, pentru a nu transforma digitalizarea într-un mijloc de pasare a răspunderii de la un serviciu la altul;
- Unificarea platformelor locale cu platformele ANAF pentru impozite și taxe și crearea unui ghișeu unic informațional cu platforme simplificate;
- Discuții aplicate directe sau online cu cetățenii din zonele în care se fac investiții publice pentru a lua la cunoștință problemele acestora;
- Extinderea serviciilor digitale la toate primăriile din județ pentru plata impozitelor, taxelor, adeverințe, cereri etc;
- Crearea unor interfețe mai prietenoase cu publicul, mai intuitive;
- Creșterea digitalizării în domeniul sănătății și transmiterea de rețete online;
- Crearea pe platformele instituțiilor publice a opțiunii de ghișeu (primire sau depunere documente) și facilitarea audiențelor online /videocall;
- Postarea periodică (lunar/ săptămânal) a imaginilor (filmate cu drone) de pe principalele șantiere în domeniul infrastructurii pentru a fi informați cetățenii cu privire la evoluția lucrărilor;

- Prezentarea unei situații lunare/ trimestriale a cheltuielilor făcute din banii publici;
- Prezentarea unei situații periodice cu măsurile disciplinare luate în interior instituțiilor publice față de funcționarii care nu își îndeplinesc corespunzător atribuțiile.

Dezvoltare economică

Ce avantaje credeți că oferă județul Timiș investitorilor care ar dori să-și deschidă o afacere aici?

Din punct de vedere economic, în percepția majorității cetățenilor care au participat la sondajul de opinie principalele avantaje pe care le oferă județul Timiș vizează piața de desfacere din județ și apropierea de alte piețe de desfacere (54% dintre respondenți), faptul că județul Timiș dispune de infrastructuri de afaceri/spații adecvate, cu utilitățile necesare (parcuri industriale, clădiri de birouri etc., conectate la rețelele de apă, canal, electricitate, internet, telefonie) (53%) și forța de muncă bine calificată din județ (53%). Un rol important în dezvoltarea economică a județului este ocupat, în percepția respondenților și de infrastructura de transport dezvoltată, de legăturile bune (rutiere, feroviare sau aeriene) (35%), de infrastructura digitală adecvată (34%) și de costurile salariale relativ mici (31%). Mai degrabă ca factori de blocaj în dezvoltarea economică a județului sunt percepute următoarele elemente: accesul la rețelele de furnizori locali, accesul la firmele de consultanță și serviciile bancare de bună calitate, accesul la materie primă locală ieftină și de calitate și, mai ales, modul în care administrația publică facilitează relația cu mediul privat.

FIGURA 16 – AVANTAJELE COMPETITIVE ALE JUDEȚULUI TIMIȘ PENTRU INVESTITORI

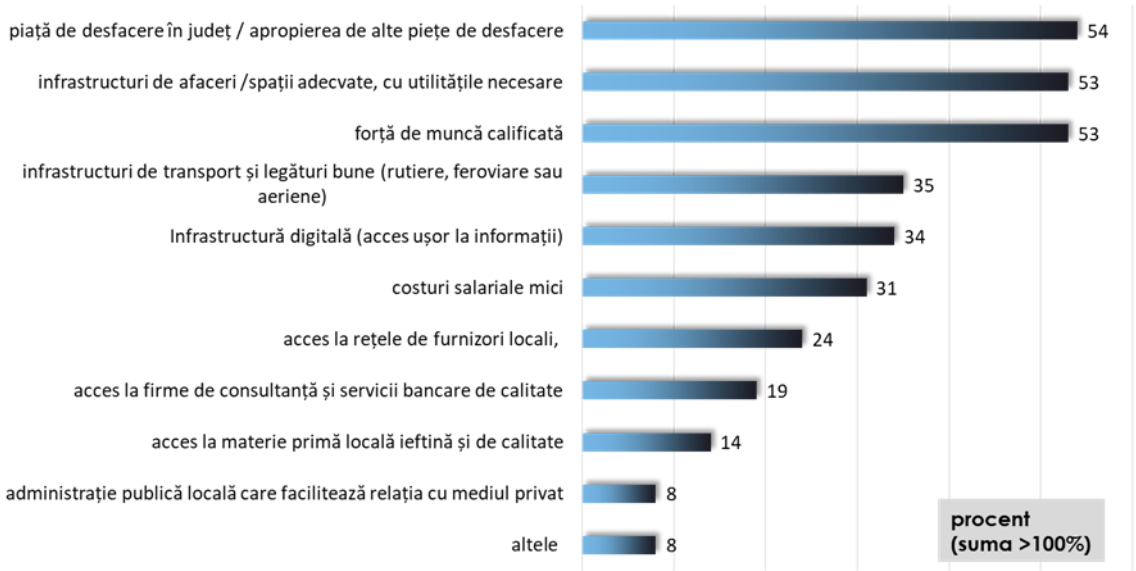

Suplimentar celor menționate anterior, participanții la sondajul de opinie au menționat și avantajele economice pe care le oferă județului Timiș următoarele elemente: proximitatea față de Serbia și Ungaria și potențialul relațiilor economice cu aceste țări, nivelul cultural ridicat al oamenilor din județ (coroborat cu nivelul de educație), potențialul mare de dezvoltare a unor zone industriale moderne în apropierea localităților mici din județ (densitate ridicată a localităților), proximitatea ridicată față de infrastructura rutieră de transport a Ungariei și de aici cu infrastructura de transport vest-europeană, sistemul educațional universitar de calitate și tradiția cosmopolită a zonei.

Care din aceste elemente credeți că oferă Timișului un avantaj competitiv în comparație cu celelalte județe cu centre urbane mari din țară(Cluj, Iași, Brașov, Dolj, Prahova)?

Dintre toate aceste elemente, majoritatea respondenților apreciază că forța de muncă bine calificată este principalul avantaj competitiv al județului Timiș în comparație cu celelalte județe cu centre urbane mari din țară (Cluj, Iași, Brașov, Dolj, Prahova). Un avantaj competitiv semnificativ, chiar dacă nu definitoriu generează și piața de desfacere din județ și apropierea Timișului de alte piețe de desfacere, infrastructura de afaceri dezvoltată și spațiile industriale dotate cu utilitățile necesare și infrastructura de transport și legăturile bune rutiere, feroviare și aeriene. La polul opus, ca factori mai degrabă de blocaj competitivi sunt percepuți a fi în primul rând modul în care administrația locală facilitează relația cu mediul privat, accesul la materia primă ieftină și de calitate pe plan local și accesul la rețele de furnizori locali.

FIGURA 17 – AVANTAJELE JUDEȚULUI TIMIȘ ÎN RAPORT CU PRINCIPALII COMPETITORI (CLUJ, IAȘI, BRAȘOV, DOLJ, PRAHOVA)

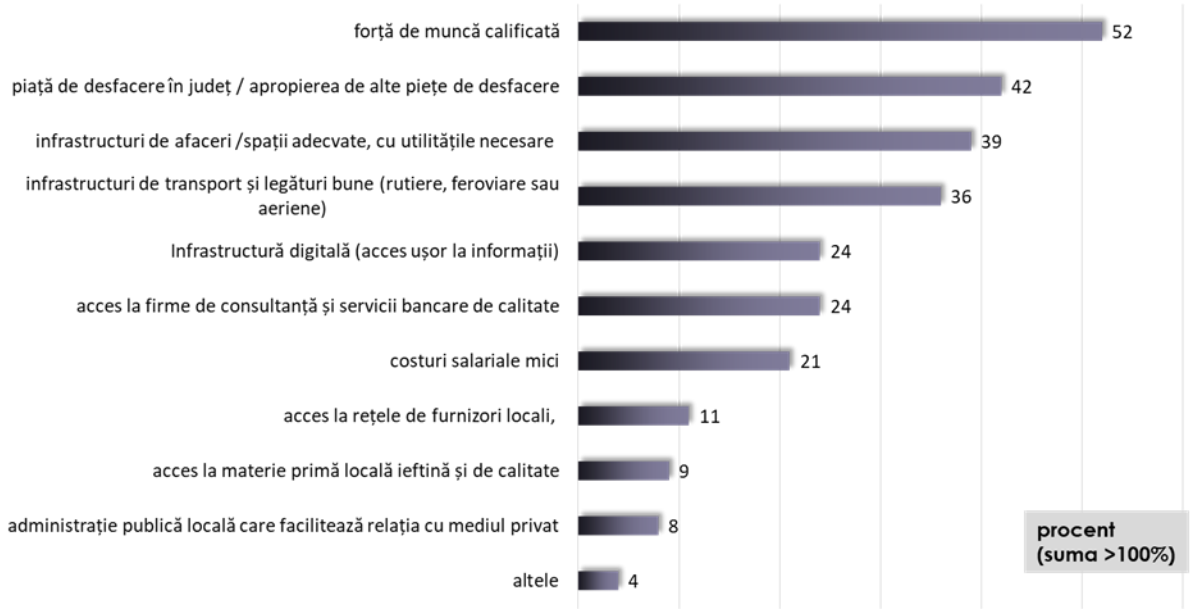

O parte dintre respondenți au menționat și faptul că așezarea geografică oferă un avantaj competitiv important, sub aspectul apropierii de Europa Vestică, proximitatea cu Ungaria și Serbia, relația bună cu aceste țări și schimburile comerciale semnificative și relațiile economice de colaborare. Toate aceste avantaje sunt însă percepute a fi sub-valorificate, oferindu-se spre exemplu faptul că Timișul nu are punct de frontieră pentru traficul de marfă cu Ungaria, ceea ce este o dovadă a deficitului de interes administrativ pentru valorificarea poziției comerciale și a relațiilor economice consolidate între județele de vecinătate transfrontalieră.

În opinia dumneavoastră, când vine vorba de dezvoltare economică, care sunt cele mai importante 3 puncte slabe (factori de blocaj) cu care credeți că se confruntă în prezent județul Timiș?

Din perspectivă majorității respondenților (65%), principalul punct slab cu care se confruntă Timișul în dezvoltarea sa economică este corupția. Această percepția este direct corelată cu nemulțumirea privind modul în care administrația publică facilitează relația cu mediul privat. Mai mult de o treime dintre locuitorii Timișului consideră că dezvoltarea economică a județului este împiedicată și de alți factori de blocaj precum: traficul aglomerat (47% dintre respondenți), lipsa accesului la informații publice (47%), infrastructura rutieră deteriorată (44%) și lipsa unei infrastructuri de sprijin pentru afaceri (34%). Cu rol secundar ca factori de blocaj au fost menționate și: poluarea, lipsa forței de muncă și prețurile mari.

FIGURA 18 – PERCEPȚIA FACTORILOR DE BLOCAJ AI DEZVOLTĂRII ECONOMICE ÎN JUDEȚUL TIMIȘ

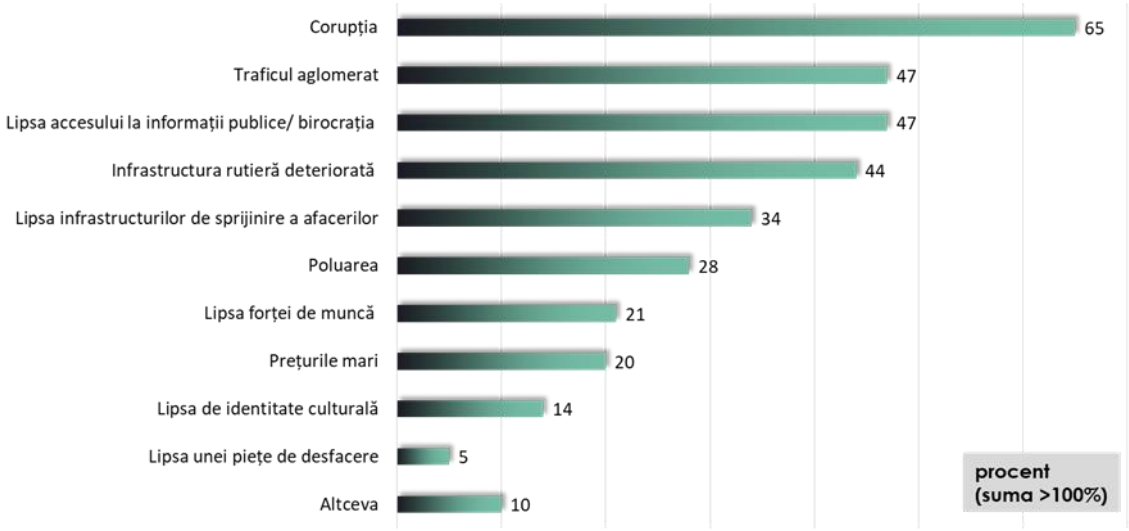

Indexul prezentat în graficul anterior a fost completat de către respondenți cu următoarele elemente percepute ca bariere în dezvoltarea economică a județului:

- Calitatea scăzută a infrastructurii rutiere atât pentru traficul de călători cât și pentru cel de marfă;
- Deficitul de competență din administrația publică locală și județeană;
- Managementul deficitar al deșeurilor și lipsa curățeniei stradale, precum și faptul că nu sunt amenajate toalete publice nici în Timișoara și nici în majoritatea localităților;
- Cuantumul ridicat al impozitelor și taxelor locale;
- Lipsa incubatoarelor de afaceri destinate start-up-urilor;
- Lipsa de viziune integrată a politicilor de dezvoltare a județului;
- Lipsa unei strategii de atragere a inteligenței și ”minților creative” astfel încât județul să devină un pol de creație;
- Lipsa unei strategii integrate de transport public, trenuri, metrou, role, centre intermodale de transport, conexiuni oraș-aeroport-tren, conexiuni aeriene cu marile hub-uri de transport la ore de business;
- Lipsa unei zone metropolitane coerente, funcționale și integrate;
- Parcuri industriale degradate (ex: Freidorf), infrastructura feroviara și rutieră învechită sau degradată pentru interconectarea localităților limitrofe;
- Lipsa unei politic bazate pe meritocrație în selectarea și gestionarea aparatului administrativ.

Care ar fi, din perspectiva dumneavoastră, cele mai importante 3 măsuri pe care administrația din județul Timiș le-ar putea implementa pentru stimularea antreprenoriatului?

În acest context, din perspectiva majorității respondenților la sondajul de opinie, principalele trei măsuri pe care administrația din județul Timiș le-ar putea implementa pentru stimularea antreprenoriatului au în vedere simplificarea și facilitarea obținerii aprobărilor și autorizațiilor necesare (79% dintre respondenți), introducerea de reglementări fiscale care să favorizeze dezvoltarea de afaceri (76%) și promovarea

Timișului ca destinație de afaceri și atragerea de forță de muncă și investitori din țară și din străinătate (58%). Un rol importat are și promovarea antreprenoriatului și furnizarea de servicii de consultanță pentru întreprinzătorii locali (42%).

FIGURA 19 – PRINCIPALELE POTENȚIALE MĂSURI DE STIMULARE ANTREPRENORIALĂ

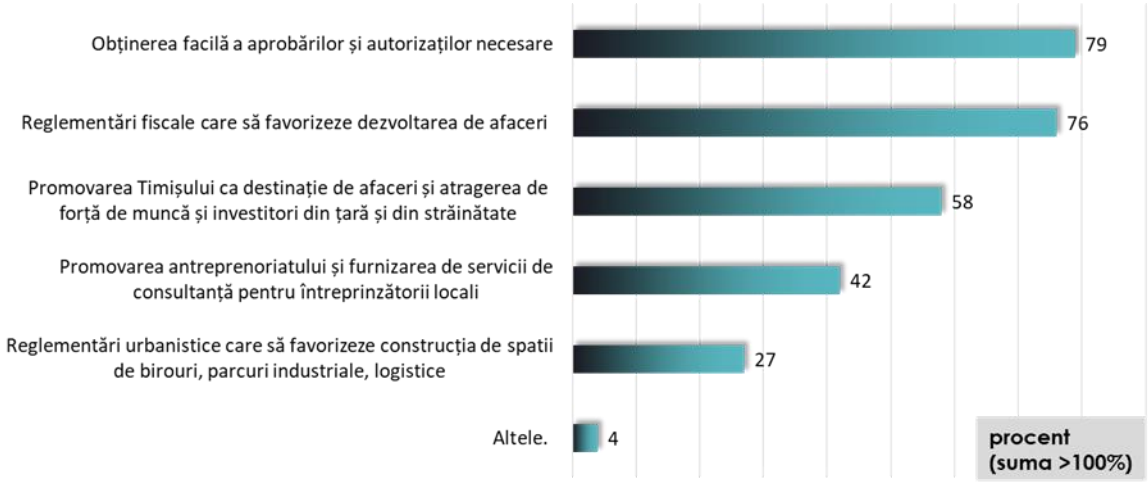

Alte măsuri propuse de către respondenți au vizat și:

- Crearea unui centru intermodal la aeroport;
- Intensificarea conexiunii rutiere spre Occident a zonei de vest a județului;
- Deschiderea punctului de trecere a frontierei Cenad pentru trafic greu;
- Dezvoltarea de noi parcuri industriale si de afaceri moderne;
- Dezvoltarea unui sistem de transport feroviar care sa asigure conectivitatea rapidă între zonele industriale si zonele de locuință.
- Creșterea navigației pe Bega.
- Crearea conexiunii rutiere (pe autostradă) și feroviare cu Serbia/Belgrad.
- Crearea de locuințe (oferire te teren in parteneriat cu constructorii) pentru a atrage si menține familii tinere educate;
- Implementarea de proiecte de stimulare a afacerilor. Exemplul oferit de respondent: ”pentru cine investește 1 milion de euro si face 200 locuri de muncă nu mai plătește impozit 5 ani”;
- Debirocratizarea administrației publice;
- Creșterea calității și volumului de informații publice despre piața de desfacere locală;
- Construcția metroului în orașul Timișoara.

Infrastructuri și dotări

Dvs., personal, cât de mulțumit sunteți de....? (dați o notă de la 1- complet nemulțumit, la 10- foarte mulțumit). Dacă nu puteți aprecia un aspect pentru că nu utilizați respectiva infrastructură, vă rog menționați acest lucru!

Așa cum a fost menționat și anterior, în linii generale respondenții la sondajul de opinie sunt mai degrabă nemulțumiți de infrastructura de transport din județ: indexul de apreciere a calității transportului pentru cei 8 indicatori prezentați în graficul următor este de 4,5 puncte pe o scala de la 1-complet nemulțumit la 10-complet mulțumit, cu un punct sub media teoretică a scalei (5,5). Singurul aspect perceput ca acceptabil este cel al prețului biletelor pentru transportul în comun interurban (6,53 puncte). Cele mai puțin satisfăcătoare aspecte vizează prezența și calitatea pistelor de biciclete/trotinete (3,82, respectiv, 3,67 puncte)

FIGURA 20 – NIVELUL DE MULȚUMIRE AL CETĂȚENILOR FAȚĂ DE DIFERITE ASPECTE

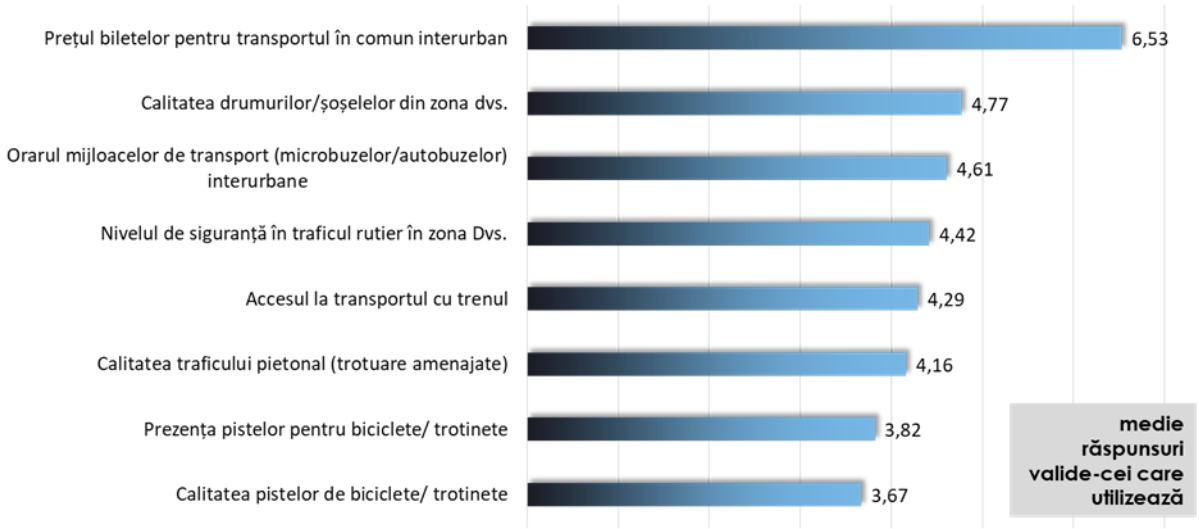

Aveți acces facil la următoarele categorii de dotări de proximitate în zona în care locuiți?

Accesul la dotări urbane este perceput ca satisfăcător pentru majoritatea respondenților. Principalele diferențe din punct de vedere al accesibilității provin din disparitățile urban/ rural, în ceea ce privește dotarea cu instituții de învățământ de nivel liceal, piețe agroalimentare, instituții de alimentație publică (restaurant, bar, cafenea, patiserie-cofetărie), cabinete medicale, magazine de tip supermarket, grădinițe/creșe și stații de transport în comun.

FIGURA 21 – ACCESUL DEFICITAR LA DOTĂRLE PUBLICE DIN JUDEȚUL TIMIȘ

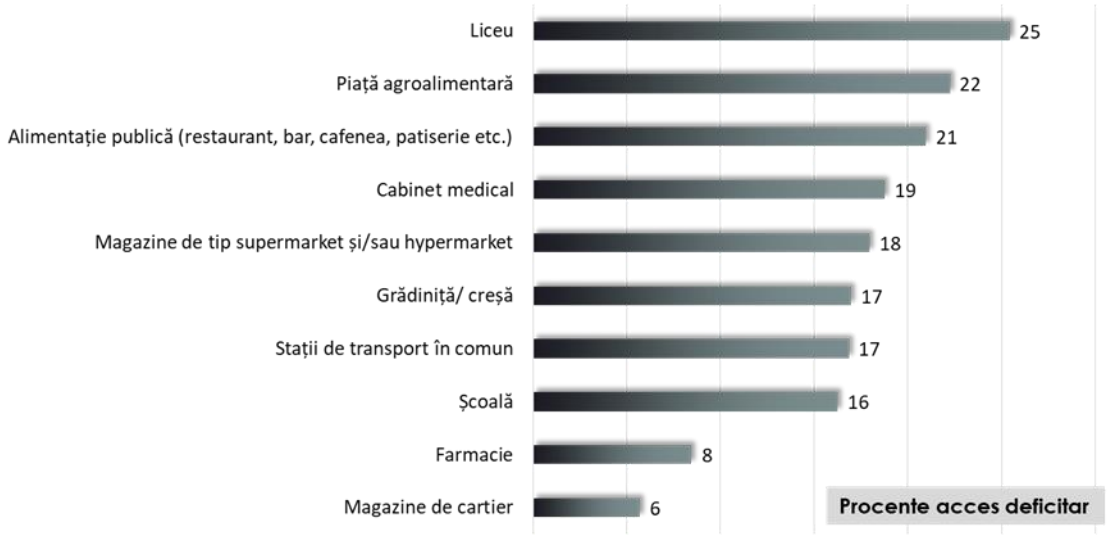

În privința accesului la școală, menționam că accesibilitatea vizează în egală măsură probleme legate de marginalizare urbană (48% din total răspunsuri privind accesul dificil provin din orașul Timișoara) și disparități urban/ rural (52% din totalul răspunsurilor provin din Moșnița, Sânandrei, Dumbrăvița, Dudești). Farmaciile și magazinele de cartier nu prezintă probleme de acces semnificative la nivel județean.

FIGURA 22 – APRECIEREA GENERALĂ A ACCESULUI LA DOTĂRILE PUBLICE DIN JUDEȚUL TIMIȘ

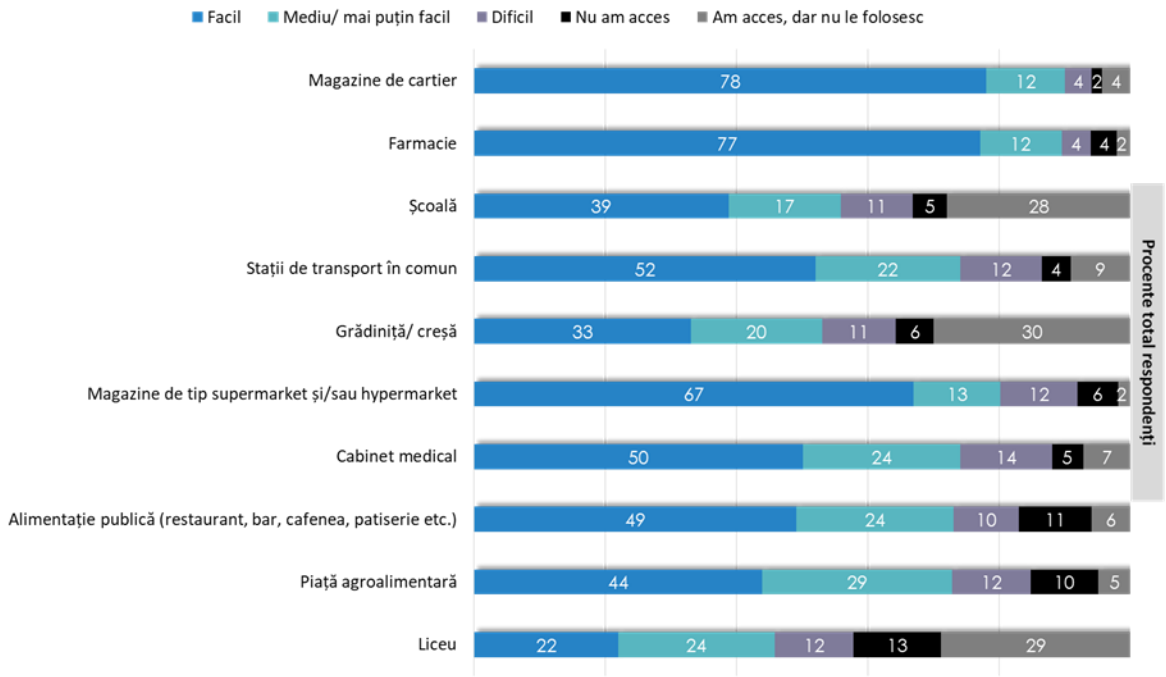

Cât de mulțumit(ă) sunteți de următoarele servicii publice:

Gradul de satisfacție față de calitatea serviciilor este mediu-superior: în medie 47% dintre respondenți tind să fie mai degrabă mulțumiți pentru majoritatea indicatorilor de evaluare descriși în graficul următor.

FIGURA 23 – INSATISFACȚIA FAȚĂ DE SERVICIILE PUBLICE

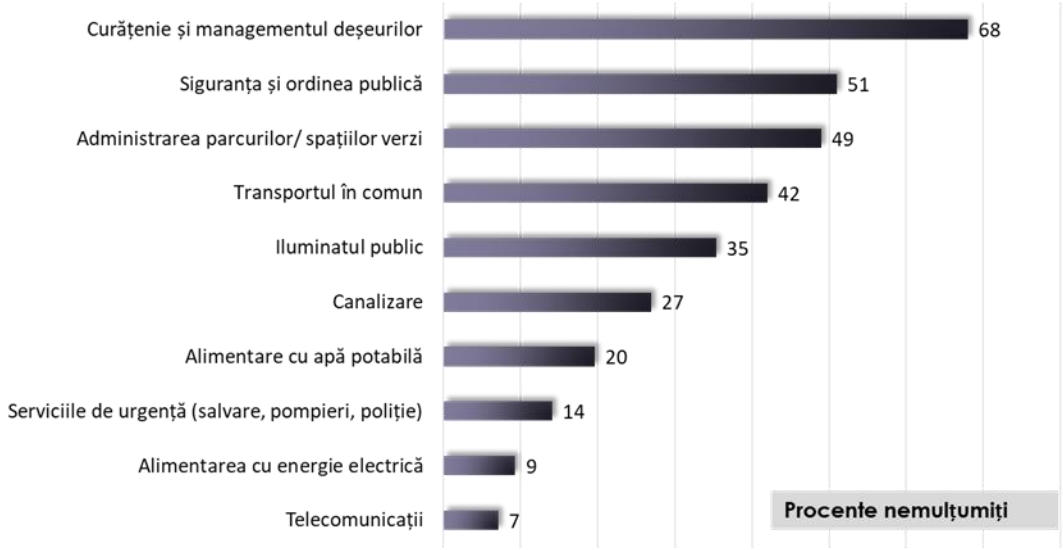

Nivelul cel mai ridicat de insatisfacție se înregistrează în cazul curățeniei și managementului deșeurilor (68% dintre respondenți sunt nemulțumiți de acest aspect) și în ceea ce privește siguranța și ordinea publică (51% nemulțumire). Grad de insatisfacție ridicat se înregistrează și în ceea ce privește administrarea parcurilor și spațiilor verzi (49%), transportul în comun (42%) și iluminatul public (35%).

FIGURA 24 – APRECIEREA GENERALĂ A CALITĂȚII SERVICIILOR PUBLICE DIN JUDEȚUL TIMIȘ

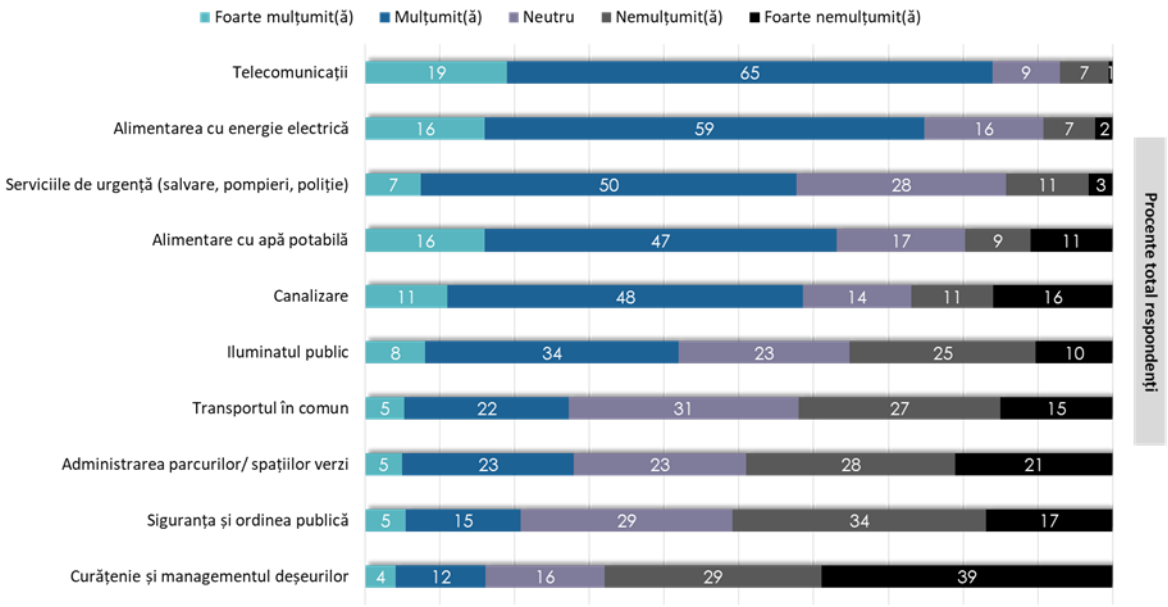

Majoritatea respondenților la sondajul de opinie tind să fie mulțumiți de serviciile de canalizare (59%), de serviciile de alimentare cu apă potabilă (63%), de serviciile de urgență (57%), de alimentarea cu energie electrică (75%) și de serviciile de telecomunicații din județ (84%).

Populație și social

Care credeți că sunt principalele 3 avantajele de a fi locuitor al județului Timiș?

In ierarhia principalelor trei avantaje de a fi locuitor al județului Timiș, respondenții au poziționat pe primele locuri:

- accesul la o gamă variată de bunuri, magazine, mall-uri, alte spații comerciale (43%);
- calitatea bună a educației, servicii educaționale de calitate pentru toate vârstele (40%);
- calitatea vieții mai bună: locuințe de calitate, dotarea cu infrastructura, mediu citadin (39%).

Se remarcă faptul că în această ierarhie niciunul dintre aspecte nu a întrunit procente majoritare ceea ce sugerează lipsa unei comunicări a brand a județului în rândul propriilor cetățeni, imagologia fiind mai degrabă rezultatul experienței individuale. Se remarcă, de asemene nivelul foarte scăzut de apreciere/alegere a indicatorilor privind siguranța vieții, infracționalitate, criminalitate scăzută (11%), calitatea infrastructurii edilitare (8%), calitatea administrației publice (4%) și calitatea transportului public (3%)

FIGURA 25 – PRINCIPALELE AVANTAJE DE A FI LOCUITOR AL JUDEȚULUI TIMIȘULUI

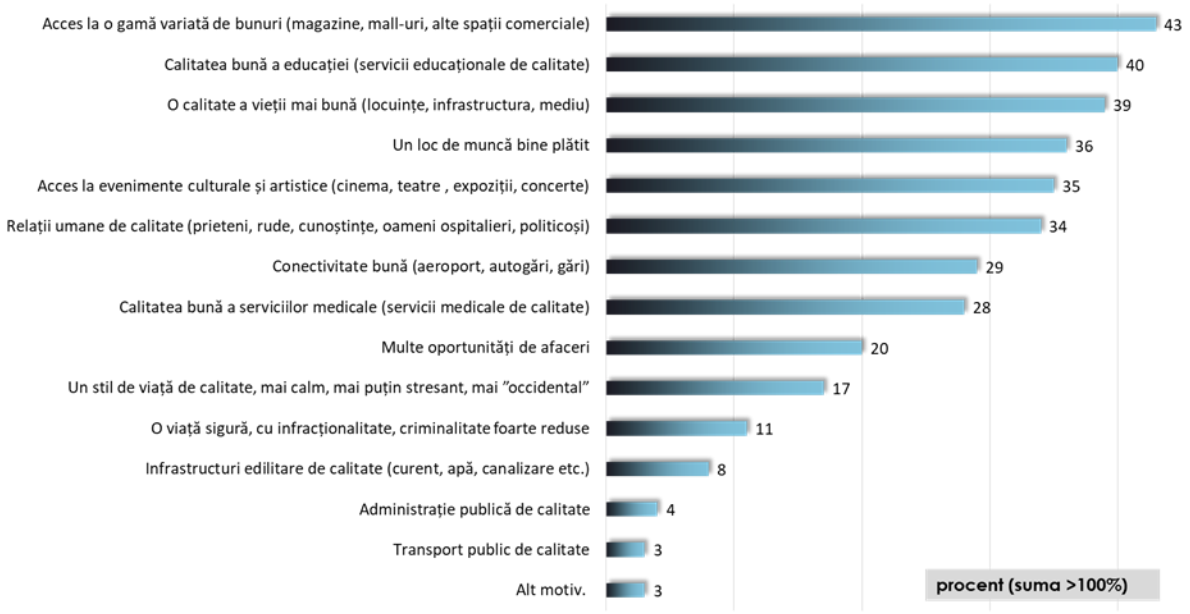

Lisata indicatorilor propuși de către echipa de proiect a fost completată de către respondenți cu următoarele avantaje: apropierea de Ungaria, de vestul Europei, climatul favorabil, mediteraneean, cu ierni mai blânde și multiculturalitatea orașului.

Un aspect special menționat aici de locuitorii din zona Traian-Prințul turcesc este cea a lipsei acute de dotări *"o zonă uitată de toate administrațiile, mizeră, poluată maxim, veche, lipsită de spații comerciale, culturale sau de altă natură!"* și solicitarea de *"desființare a căsuțelor din vremea de trista amintire și înlocuirea lor cu un parc sau un centru comercial, urgentarea lucrărilor la Centura de Sud, verificarea gradului de poluare fonica și a calității aerului."*

Dacă ar fi să asociați județul Timiș cu un atribut / cuvânt, cu ce atribut /cuvânt l-ați asocia?

La solicitarea de a caracteriza județul printr-un singur cuvânt cumularea răspunsurilor pe care respondenții la sondajul de opinie le-au oferit a generat un index descriptiv de 87 de atribute, sau substantive atributive 31 cu tentă negativă (mizerie, plictisitor, catastrofă, dezamăgire etc), 10 cu tentă neutră (populație, industrie, acasă, normal etc.) și 46 cu tentă pozitivă (occidental, dezvoltare, diversitate, frumos etc). Norul de cuvinte prezentat în figura următoare arată evidențiază volumul de menționări pentru fiecare dintre atribute. Se remarcă faptul că principalele menționări ca volum vizează atribute predominat pozitive.

FIGURA 26 – ATRIBUTE DESCRIPTIVE ALE JUDEȚULUI TIMIȘ-NOR DE CUVINTE

Turism

Care sunt, în opinia Dvs. principalele trei aspecte care ar determina un turist să rămână câteva zile în județul Timiș?

Ca și în cazul auto raportării la identitatea județului, imaginarul populației privind principalele aspecte care ar determina un turist să rămână câteva zile în județul Timiș au o distribuție eterogenă, fără ponderi majoritare, ceea ce sugerează un deficit de branding la nivel local asupra potențialului turistic. Totuși, în topul ierarhiei se evidențiază edificiile culturale (muzee, colecții, case memoriale, monumente etc.) cu o pondere ridicată (49%), evenimentele și sărbătorile locale (44%) și edificiile istorice, vestigii arheologice, castele, conace etc. cu o pondere de 43%. Se remarcă în graficul următor însă procentele relativ mici cumulate de infrastructura turistică (cazare, alimentație publică, infrastructura de agrement și de transport).

FIGURA 27 – PERCEPȚIA PRINCIPALELOR ATRACȚII TURISTICE ALE JUDEȚULUI

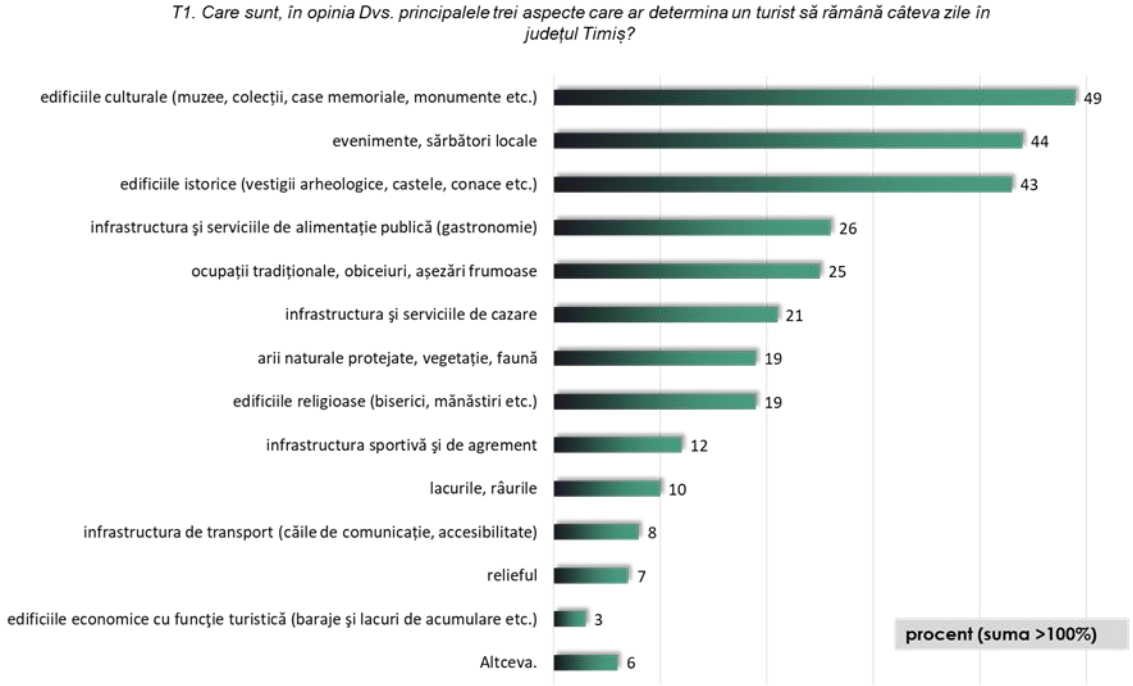

Aspectelor anterior descrise le-au fost adăugate de către respondenți o serie de particularizări și elemente suplimentare: zona centrală a Timișoarei, Muzeul Satului, zona de graniță cu Serbia, Livada din Sânmihaiu roman sau Utvin, Fabrica de bere Timișoreana, petrecerile și viața de noapte din Timișoara.

Principalele bariere în calea dezvoltării turismului în județul Timiș sunt mai bine conturate în percepția locuitorilor județului decât elementele de atractivitate. Majoritatea respondenților au menționat lipsa unei identități turistice care să promoveze județul Timiș drept o adevărată destinație turistică (55%) și insuficiența investițiilor în construirea de noi infrastructuri și atracții turistice sau modernizarea celor existente: spații de cazare, restaurante, cafenele, centre de informare, muzee (50%). Ponderi semnificative ca factori de blocaj au cumulat și insuficienta valorificare a resurselor turistice existente (49%), calitatea scăzută a infrastructurii de transport (căi de comunicație, accesibilitate, servicii) și numărul insuficient al evenimentelor fanion /de renume național și internațional (câte 40%) și insuficiența sau neadecvarea campaniilor de promovare turistică a destinației turistice județul Timiș (32%).

FIGURA 28 – BARIERE ÎN DEZVOLTAREA TURISMULUI ÎN JUDEȚUL TIMIȘ

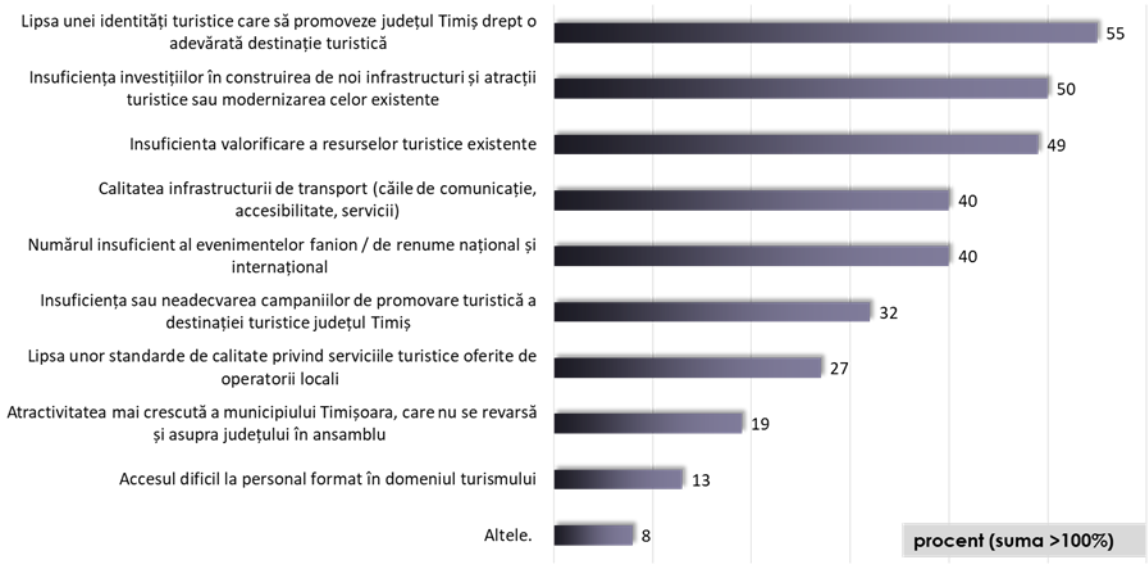

Indexului prezentat anterior i-au fost adăugate de către respondenți și alte argumente suplimentare: existența zonelor de conflict urban, insuficient tratate, fără soluții de urbanism strategic si de incluziune generate de prezența migranților în număr mare în oraș și județ;

- Aglomerația din Timișoara;
- Pandemia de corona virus;
- Deficitul de curățenie și poluarea din Timișoara și din județ, în general;
- Lipsa de atractivitate a obiectivelor turistice: muzee închise si învechite, patrimoniu aflat în părăsire, insuficiența investițiilor pentru renovarea edificiilor istorice;
- Lipsa campinguri si spatii speciale pentru turiști cu auto rulote;
- Lipsa unei infrastructuri alternative: piste de biciclete, trotuare care sa aibă o acoperire județeană și inter comunală, inter urbană.
- Lipsa transportului public care să acopere toată suprafața județului într-un timp decent;
- Lipsa unei rețele de transport ușor (biciclete, trotinete, mopede) care să interconecteze localități;
- Lipsa unor rețele de agroturism in zonele rurale, care sa ofere o experiență gastronomică și culturală vizitatorilor;
- Lipsa investirilor într-un mediu sănătos, lipsa parcurilor mari, a pădurilor.

9.2.2. ANALIZA RĂSPUNSURILOR DIN CADRUL CHESTIONARULUI DEDICAT UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE DIN JUDEȚUL TIMIȘ

Metodologie și informații generale

Chestionarul dedicat administrației publice locale din Județul Timiș a fost creat pe baza unei analize preliminare a literaturii și a datelor disponibile, structura acestuia fiind împărțită în 10 secțiuni prioritare care urmăresc aspecte specifice raportate la unitățile administrativ-teritoriale din Județul Timiș:

- **Informații generale**;
- **Capitalul natural** în cadrul căruia s-au urmărit principalele beneficii și principalele probleme de dezvoltare determinate de elementele de cadru natural;
- **Profilul demografic** în cadrul căruia s-au urmărit principalele provocări de ordin demografic;
- **Profilul economic** în cadrul căruia s-au urmărit principalele probleme resimțite în atragerea investitorilor sau menținerea activităților, principalele domenii care ar trebui sprijinite în scopul dezvoltării economice și raportarea la activitățile de cercetare, dezvoltare și inovare;
- **Forța de muncă** în cadrul căreia s-a urmărit perspectiva privind nivelul de pregătire, calificările, competențele, capacitatea de retenție și bazinul de selecție al forței de muncă;
- **Infrastructura socială** în cadrul căreia s-au urmărit principalele provocări cu care se confruntă sistemul social, sistemul educațional, sistemul de sănătate, nivelul de deservire cu dotări și servicii publice și accesul la dotările sportive, culturale și evenimentele culturale existente;
- **Infrastructura și echiparea teritoriului** în cadrul căreia s-au urmărit principalele probleme raportate la accesibilitate, nivelul de deservire cu rețelele tehnico-ereditare și situația colectării selective a deșeurilor;
- **Situația factorilor de mediu și schimbările climatice** în cadrul căreia s-au urmărit principalele efecte ale schimbărilor climatice, situația siturilor industriale contaminate și situația proiectelor pentru producerea energiei regenerabile;
- **Administrație publică și cooperare** în cadrul căreia s-au urmărit aspecte raportate la activitățile de cooperare cu alte zone, potențialele măsuri în scopul digitalizării, situația proceselor de comunicare în cadrul departamentelor primăriilor, procesele de comunicare dintre Primării și Consiliul Județean și procesele de comunicare dintre Primării și cetățenii unităților administrativ teritoriale, precum și potențiale soluții pentru îmbunătățirea acestora la nivel urban și rural;
- **Dezvoltarea județeană** în cadrul căreia s-au urmărit principalele provocări cu care se confruntă Județul Timiș în mediul urban și în mediul rural, principalele puncte tari de care dispune Județul Timiș în mediul rural și în mediul urban și potențialele direcții viitoare de dezvoltare a județului;

Metodologia de distribuire a chestionarelor către administrația publică și de colectare a răspunsurilor, realizată și aplicată în parteneriat cu Beneficiarul, a constat în următorii pași principali:

- Elaborarea chestionarului de către Consultat, în format word și Google Forms, și aprobarea acestuia de către Beneficiar;

- Stabilirea modului de completare și transmitere a chestionarelor (Metoda de completare a formularelor a fost adaptată situației actuale cauzate de pandemia COVID-19): online utilizând platforma Google Forms;
- Stabilirea termenelor de completare și transmitere a chestionarelor destinate administrației, urmând ca ulterior să fie trimise înștiințări periodice de completare pe măsură ce se apropie termenul limită;
- Diseminarea chestionarului către reprezentanții unităților administrativ-teritoriale pe căile de comunicare stabilite anterior pentru prelucrare și interpretare.

Chestionarul a fost disponibil pentru completare timp de aproximativ două luni. La conturarea direcțiilor de orientare ale Strategiei de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș 2021-2027, prin prisma chestionarului pentru administrația publică, au participat 30 de unități administrativ teritoriale. În următoarele secțiuni sunt prezentate întrebările adresate și informațiile oferite de către administrația publică din unitățile administrativ-teritoriale ale județului Timiș participante în cadrul procesului de consultare.

Informații generale

Numele U.A.T.-ului pe care îl reprezentați?

Respondenții din cadrul acestui chestionar sunt reprezentanți ai următoarelor unități administrativ teritoriale:

- Comuna Biled;
- Comuna Boldur;
- Comuna Cenad;
- Comuna Cenei;
- Comuna Coșteiu;
- Comuna Denta;
- Comuna Dumbrăvița;
- Comuna Fârdea;
- Comuna Fibiș;
- Comuna Ghilad;
- Comuna Mașloc;
- Comuna Pădureni;
- Comuna Parța;
- Comuna Peciu Nou;
- Comuna Pesac;
- Comuna Sânandrei;
- Comuna Sânmihaiu Roman;
- Comuna Teremia Mare;
- Comuna Topolovățu Mare;
- Comuna Vălcani;
- Comuna Variaș;
- Municipiul Lugoj;
- Municipiul Timișoara;
- Orașul Ciacova;
- Orașul Deta;
- Orașul Făget;
- Orașul Gătaia;
- Orașul Jimbolia;
- Orașul Recaș;
- Orașul Sânnicolau Mare.

Capitalul natural

Care consideraţi că sunt principalele oportunităţi oferite de elementele de cadru natural din UAT-ul dumneavoastră? (vă rugăm să acordaţi o notă de la 1 – cea mai puţin importantă oportunitate la 5 – cea mai importantă oportunitate)

În cadrul acestei întrebări se urmăresc principalele oportunităţi care stau la baza Judeţului Timiş din perspectiva elementelor naturale, aşadar, acestea au fost caracterizate cu note de la 1 la 5 fiecare. În funcţie de ponderea notelor de 4 şi 5 acordate de către unităţile administrativ teritoriale, oportunităţile sunt ierarhizate în următorul fel:

1. Potenţialul agricol (86,7%);
2. Atractivitate pentru locuire (mediu de viaţă sănătos) (76,7%);
3. Potenţialul de producere a energiilor regenerabile (50,0%);
4. Potenţialul turistic (30,0%);
5. Resursele de materii prime pentru alte activităţi economice (26,7%)

FIGURA 29 – PRINCIPALELE OPORTUNITĂŢI OFERITE DE ELEMENTELE DE CADRU NATURAL ÎN JUDEŢUL TIMIŞ

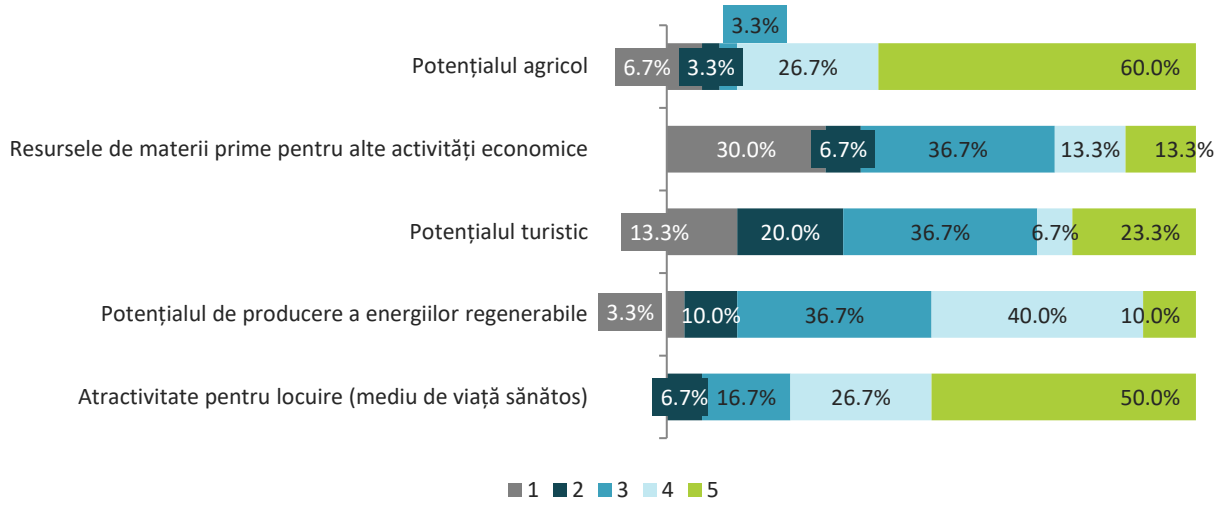

Pe lângă acestea, sunt punctate oportunităţile oferite de elementele naturale din cadrul UAT-urilor precum apa geotermală, ariile protejate- Lunca Mureşului, zona viticolă şi zona turistică din Herneacova.

Care consideraţi că sunt cele mai mari probleme de dezvoltare determinate de elementele de cadru natural din UAT-ul dumneavoastră? (vă rugăm să acordaţi o notă de la 1 – cea mai mică problemă la 5 – cea mai mare problemă):

Potenţialele probleme determinate de către elementele de cadru natural din UAT-urile judeţului Timiş sunt considerate ca fiind un impediment în scopul dezvoltării într-o măsură scăzută. Sub 23,3% dintre UAT-urile respondente au notat aceste elemente cu note de 4 şi 5. Totuşi, dintre cele 6 probleme date, potenţialul turistic scăzut şi calitatea precară a factorilor de mediu (apă, aer, sol), sunt considerate ca fiind un factor mai problematic în contextul dezvoltării la nivel judeţean.

FIGURA 30 – PRINCIPALELE PROBLEME DE DEZVOLTARE DETERMINATE DE ELEMNTELE DE CADRU NATURAL ÎN JUDEȚUL TIMIȘ

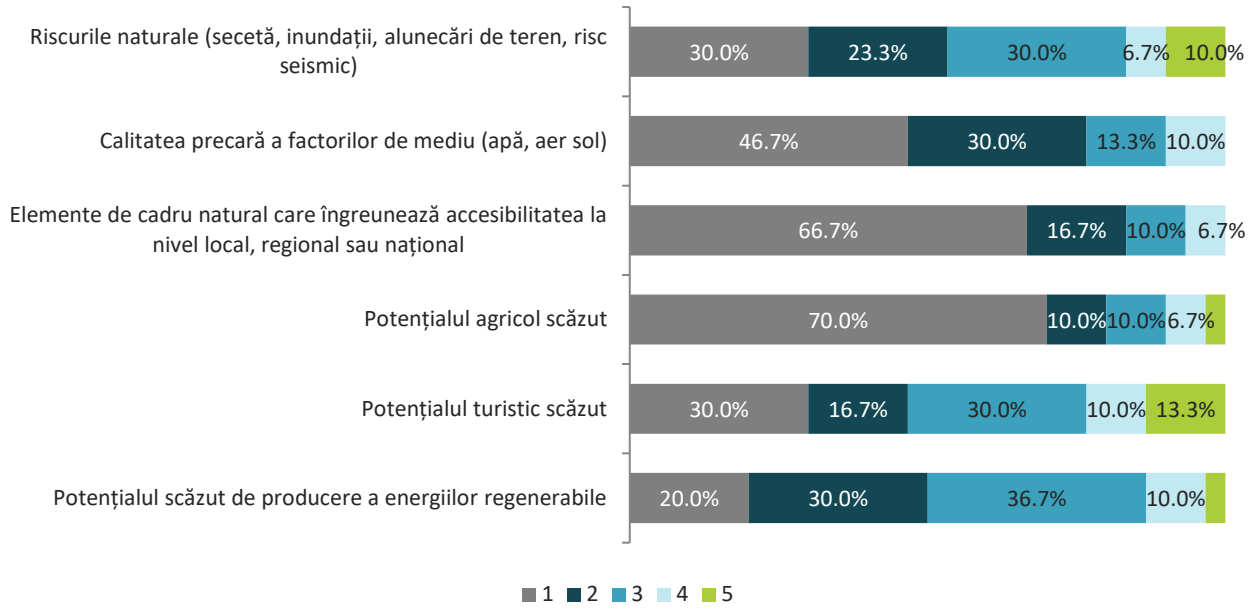

Profilul demografic

Care considerați că sunt cele mai mari provocări de ordin demografic din UAT-ul dumneavoastră? (vă rugăm să acordați o notă de la 1 – cea mai mică problemă la 5 – cea mai mare problemă):

Emigrarea forței de muncă este principala provocare de ordin demografic identificată la nivelul unităților administrativ-teritoriale din Județul Timiș. După aceasta, rata de îmbătrânire este al doilea aspect care reprezintă o provocare de ordin demografic. Aceste două sunt notate cu calificative de 4 și 5 de peste 50% dintre entitățile respondente. Depopularea unităților administrativ teritoriale nu este considerată o provocare majoră din acest punct de vedere, iar rata scăzută a natalității se află într-un punct de mijloc, fiind considerată o posibilă problemă specifică doar anumitor zone.

FIGURA 31 – PRINCIPALELE PROVOCĂRI DE ORDIN DEMOGRAFIC DIN JUDEȚUL TIMIȘ

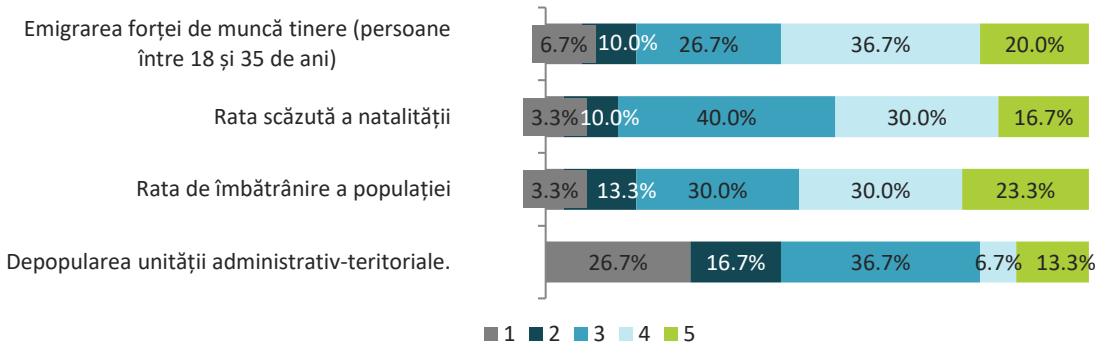

Profilul economic

Care sunt principalele probleme pe care le resimțiți în atragerea sau menținerea activităților economice în UAT-ul dumneavoastră? (vă rugăm să acordați o notă de la 1 – cea mai mică problemă la 5 – cea mai mare problemă)

Principalele probleme care influențează în mod direct atragerea sau menținerea activităților economice din unitățile administrative-teritoriale specifice Județului Timiș sunt în principiu de natura resurselor umane: disponibilitatea forței de muncă și calificarea forței de muncă. Așadar, peste 35% dintre administrațiile publice ale unităților administrativ teritoriale notează aceste aspecte cu note de 4 și 5. Disponibilitatea terenurilor, disponibilitatea infrastructurii de transport (inclusiv transport public) și disponibilitatea utilităților (apă / canal, gaz, acces internet, etc.) sunt considerate probleme medii în ceea ce privește atragerea sau menținerea activităților economice. Cea mai mică problemă identificată este reprezentată de realizarea dialogului cu mediul de afaceri.

FIGURA 32 – PRINCIPALLE PROBLEME RAPORTATE LA MENȚINEREA SAU ATRAGEREA ACTIVITĂȚILOR ECONOMICE DIN JUDEȚUL TIMIȘ

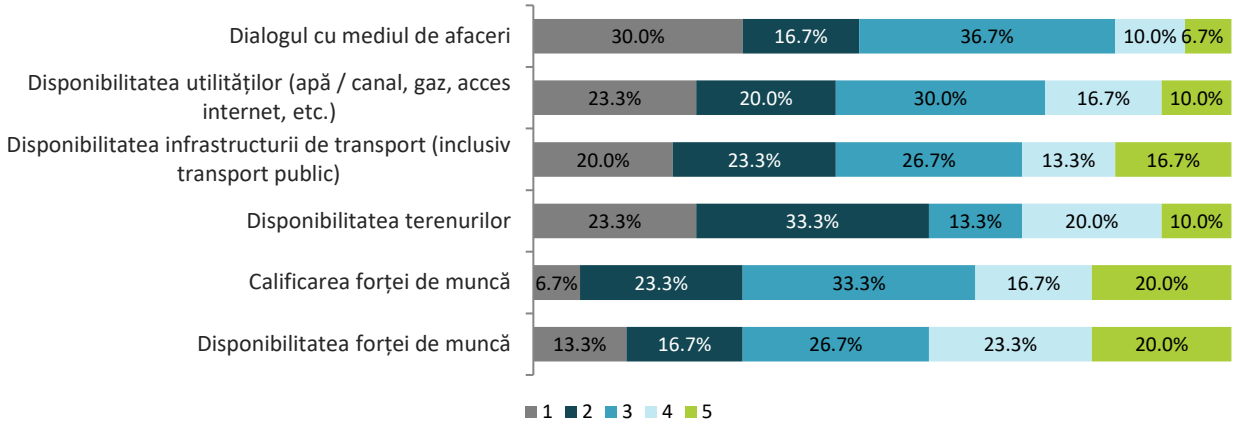

Care considerați că sunt domeniile economice care ar trebui sprijinite pentru dezvoltarea UAT-ului dumneavoastră?

Raportat la nevoile economice de dezvoltare ale unităților administrativ- teritoriale și respectiv, ale județului Timiș, domeniile care ar trebui sprijinite sunt ierarhizate în funcție de importanță în următorul fel:

- Agricultura (27%);
- Turismul (16%);
- Comerțul (11%);
- Serviciile (11%);
- Construcțiile (8%);
- Industria textilă și pielărie (5%);
- Industria alimentară și fabricarea băuturilor (4%);
- Industria lemnului (4%);
- Industriile creative (4%);
- Industria extractivă (3%);
- Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice (2%);
- Fabricarea mobilei (2%);
- Informațiile și comunicațiile (1%);

- Altele: Meșteșugul, utilitățile, activitățile cultural, sportive (1%);
- Fabricarea hârtiei și produselor de hârtie (0%);
- Industria chimică (0%);
- Industria farmaceutică (0%);
- Fabricare produse din cauciuc și mase plastice (0%);
- Industria metalurgică (0%);
- Industria constructoare de mașini (0%).

În ce mod susține autoritatea locală dezvoltarea afacerilor, cercetarea, dezvoltarea și inovarea?

În cadrul acestei întrebări s-au prezentat 7 modalități de susținere a mediului de afaceri, a cercetării, dezvoltării și inovării. Peste 5 unități administrativ teritoriale confirmă prezența următoarelor modalități de susținere: prin infrastructuri de sprijin pentru afaceri (10 UAT-uri), prin dezvoltarea de proiecte în parteneriat cu mediul de afaceri (7 UAT-uri) și prin dezvoltarea de proiecte în parteneriat cu mediul de cercetare (5 UAT-uri). Mai puțin de 5 unități administrativ teritoriale din Județul Timiș confirmă o susținere a mediului de afaceri, a cercetării, dezvoltării și inovării prin participarea în rețele regionale, naționale și internaționale (clustere etc.) (4 UAT-uri), prin servicii pentru dezvoltarea afacerilor (incubare, consultanță etc.) (3 UAT-uri) și prin infrastructuri de cercetare, dezvoltare și / sau transfer tehnologic (3 UAT-uri). Totuși, 17 unități administrativ teritoriale menționează faptul că nu este cazul de o susținere în acest sens.

Forța de muncă

Cum apreciați forța de muncă disponibilă în UAT-ul dumneavoastră ? Vă rugăm să acordați o notă de la 1 – cea mai mică problemă la 5 – cea mai mare problemă.

Deficiențele la nivelul forței de muncă cu care unitățile administrativ teritoriale din Județul Timiș se confruntă sunt în special (aspectele cel mai adesea notate cu calificativele de 4 și 5) raportate la bazinul de selecție, la numărului de candidați la care companiile au acces. Totuși, se remarcă o pondere scăzută (sub 25%) dintre unitățile administrativ teritoriale care acordă note de 4 și 5 aspectelor date (pot fi observate în figura următoare). Faptul că potențialele aspecte raportate la forța de muncă sunt considerate problematice într-o măsură medie (cea mai mare pondere pentru notele de 3) evidențiază o situație obiectivă, dar care necesită totuși unele îmbunătățiri. Alte mențiuni în ceea ce privește forța de muncă accentuează tendința de mobilitate a personalului spre Municipiul Timișoara, unde ofertă de muncă este mai variată.

FIGURA 33 – APRECIEREA FORȚEI DE MUNCĂ DISPONIBILĂ LA NIVELUL UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV TERITORIALE DIN JUDEȚUL TIMIȘ

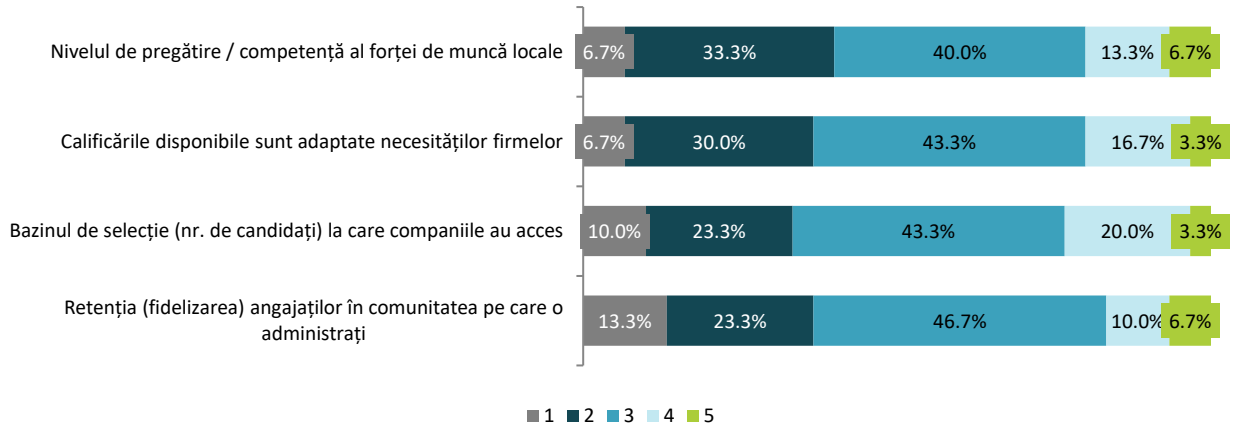

Infrastructura socială

Care considerați că este cea mai mare problemă de ordin social cu care se confruntă UAT-ul pe care îl reprezentați? Vă rugăm să acordați o notă de la 1 – cea mai mică problemă la 5 – cea mai mare problemă

La capitolul social, din perspectiva unităților administrativ teritoriale situația este una favorabilă. Sub 13,3% dintre unitățile administrativ teritoriale notează aspectele expuse în figura următoare cu notele de 4 și 5, echivalentul caracterizării acestora ca fiind probleme de ordin social mari sau cele mai mari. Totuși, raportat la aspectele care au primit cea mai mare pondere a notelor de acest fel (4 și 5) și cu care se confruntă unele unități administrativ teritoriale sunt: numărul mare al persoanelor expuse riscului sărăciei sau excluziunii sociale și disponibilitatea utilităților (apă / canal, gaz, acces internet, etc.).

FIGURA 34 – PROBLEMELE SOCIALE CU CARE SE CONFRUNTĂ UNITĂȚILE ADMINISTRATIV TERITORIALE DIN JUDEȚUL TIMIȘ

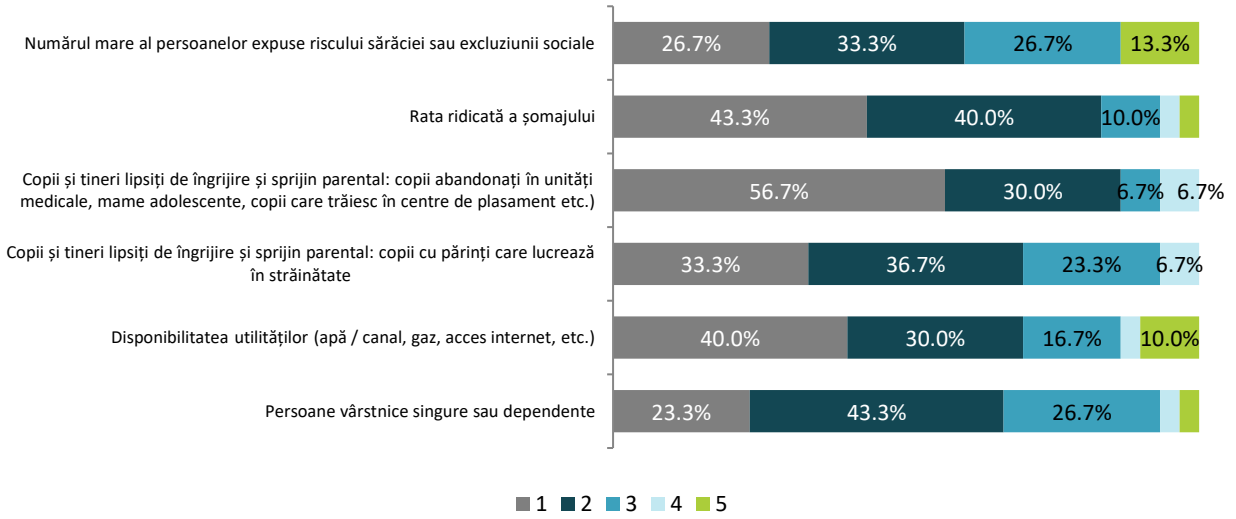

Care sunt principalele probleme cu care se confruntă sistemul de educație la nivelul local? Vă rugăm să acordați o notă de la 1 – cea mai mică problemă la 5 – cea mai mare problemă

Sistemul educațional reprezintă un aspect de o importanță majoră, iar acesta trebuie adaptat și corelat continuu la tendințele și nevoile actuale ale pieței de muncă și ale oportunităților disponibile. În județul

Timiș, problemele existente din această perspectivă, în funcție de importanța acestora au fost ierarhizate în următorul fel:

1. Finanțarea insuficientă;
2. Infrastructura insuficientă sau degradată (fond construit);
3. Acces dificil la servicii superioare de educație (liceu / universitate);
4. Insuficiența sau pregătirea insuficientă a cadrelor didactice;
5. Rezultatele scăzute la învățământ;
6. Rata crescută a abandonului școlar;

Totuși, acestea sunt considerate probleme mari (nota 4) și cele mai mari probleme (nota 5) de un număr cuprins între 2 și 8 unități administrativ teritoriale din cele 30 participate în cadrul prezentului proces de consultare. Pe lângă acestea, alte probleme se consideră lipsa dotării infrastructurii școlare cu tehnice moderne de predare-învățare, dar și lipsa after school-urilor care să deservească mai multe zone de interes.

FIGURA 35 – PROBLEMELE SISTEMULUI EDUCAȚIONAL CU CARE SE CONFRUNTĂ UNITĂȚILE ADMINISTRATIV TERITORIALE DIN JUDEȚUL TIMIȘ

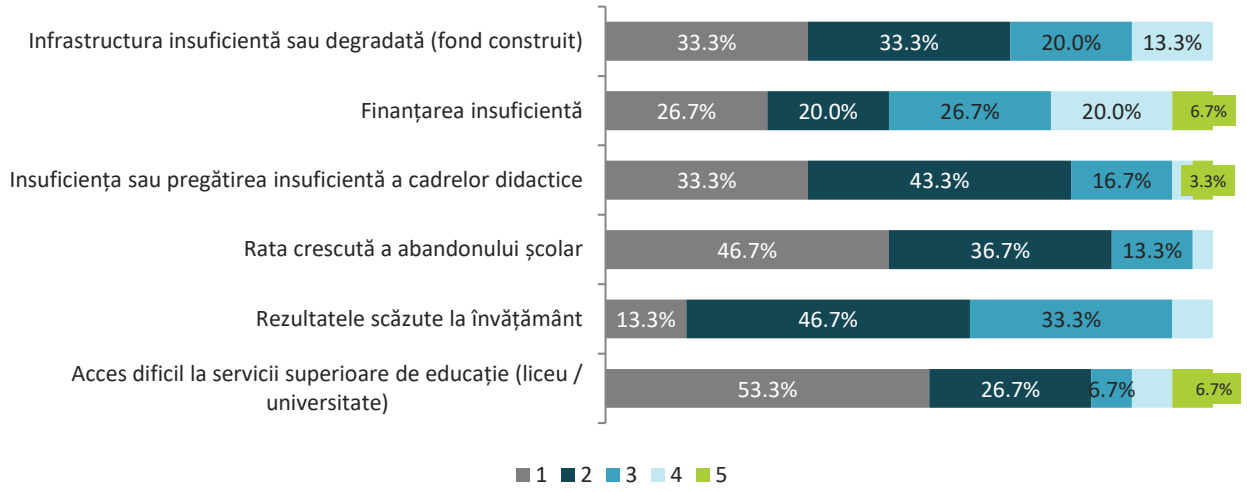

Care sunt principalele probleme cu care se confruntă sistemul de sănătate la nivelul local? Vă rugăm să acordați o notă de la 1 – cea mai mică problemă la 5 – cea mai mare problemă)

Insuficiența resurselor umane, accesibilitatea redusă la servicii de sănătate superioare (spital municipal / județean, clinici specializate etc.) și finanțarea insuficientă sunt considerate probleme mari și foarte mari (note de 4 și 5 acordate) de către 30-33,3% dintre unitățile administrativ teritoriale. Problemele cu care se confruntă sistemul de sănătate de la nivel local care sunt considerate în acest fel de către mai puțin de 30% dintre respondenți sunt nivelul scăzut de dotare a infrastructurii medicale și infrastructura medicală insuficientă sau degradată. În cadrul anumitor unități administrativ teritoriale s-a mai menționat lipsa unui sistem medical local de urgențe.

FIGURA 36 – PROBLEMELE SISTEMULUI DE SĂNĂTATE CU CARE SE CONFRUNTĂ UNITĂȚILE ADMINISTRATIV TERITORIALE DIN JUDEȚUL TIMIȘ

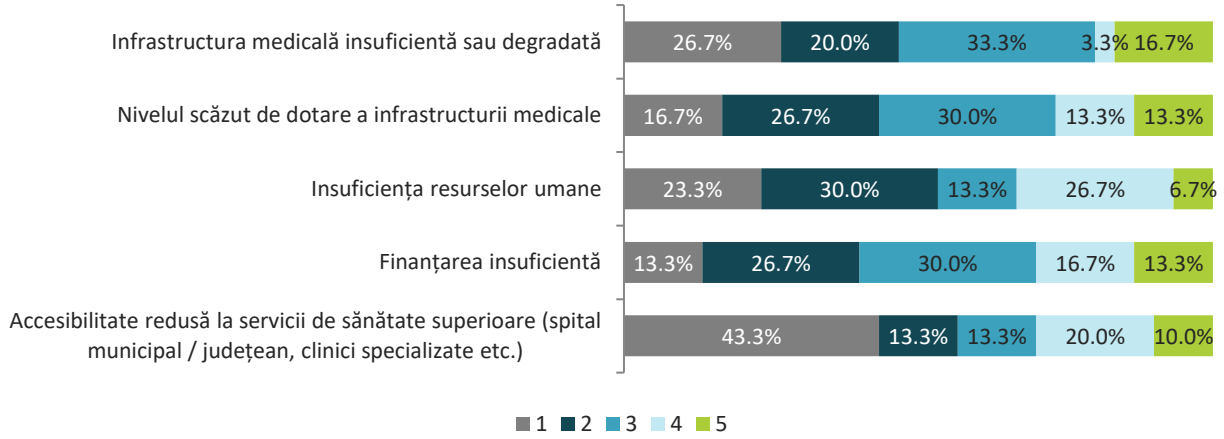

Cum apreciați deservirea cu dotări și servicii publice la nivelul UAT-ului pe care îl reprezentați?

Deservirea cu dotări și servicii publice de la nivelul unităților administrativ teritoriale este conturată în cadrul prezentului chestionar ca fiind în cea mai mare măsură una bună și foarte bună pentru 6 dintre cele 8 elemente date: școli și licee (80%), curățenie și salubritate (77%), spații verzi și parcuri (77%), locuri de joacă pentru copii (73%), grădinițe și creșe (73%) și siguranță și securitate (70%). Așadar, peste 70% dintre unitățile administrativ teritoriale consideră aceste dotări și servicii publice ca fiind bune și foarte bune. Excepție de la această situație o fac piețele agroalimentare (în cadrul orașelor) și transportul în comun (în cadrul orașelor). Acestea sunt apreciate ca fiind bune și foarte bune în proporții de doar 40% (piețele agroalimentare) și respectiv 20% (transportul în comun).

FIGURA 37 – APRECIEREA DESERVIRII CU DOTĂRI ȘI SERVICII PUBLICE DE LA NIVELUL UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV TERITORIALE DIN JUDEȚUL TIMIȘ

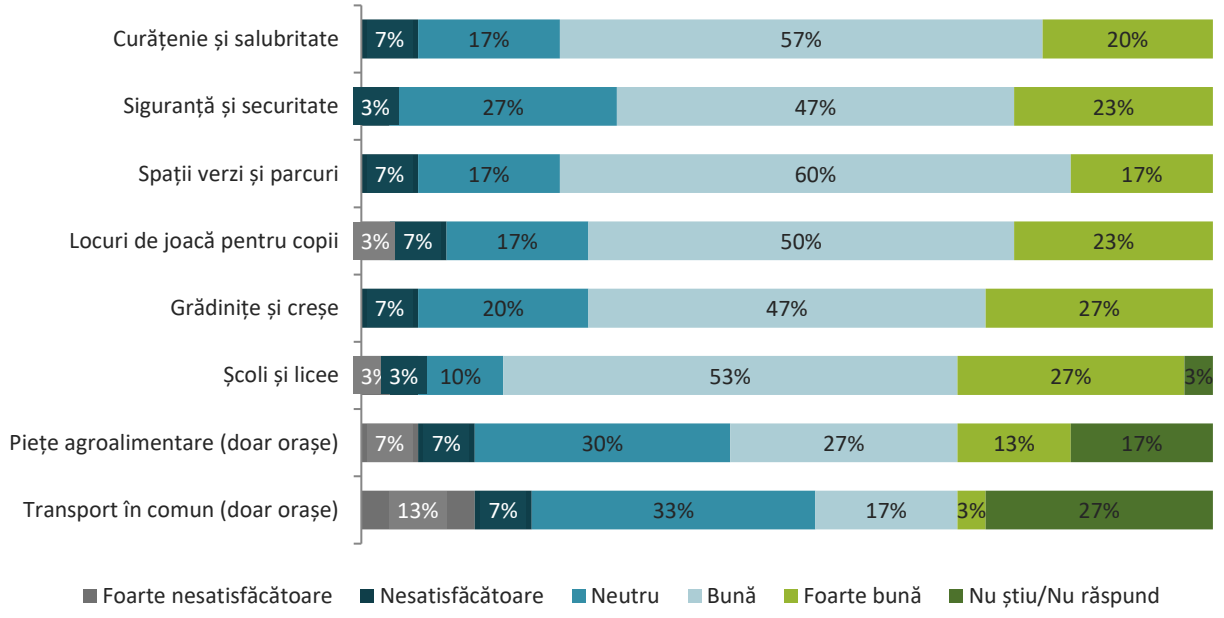

Care sunt dotările culturale din UAT-ul dumneavoastră? Sunt necesare lucrări de construcție, modernizare, extindere sau dotare a acestor facilități?

În limita informațiilor furnizate de către reprezentații unităților administrativ teritoriale, s-a evidențiat următoarea situație existentă și următoarele nevoi raportate la dotările culturale din Județul Timiș:

- **Comuna Biled- proiect reabilitare Cămin cultural în desfășurare;**
- **Comuna Boldur- necesare lucrări de construcție, modernizare, extindere sau dotare;**
- **Comuna Cenad- Cămin Cultural;**
- **Comuna Cenei- 2 Cămine Culturale, clădiri modernizate dar cu necesar de dotări;**
- **Comuna Costeiu- cămine culturale în stare bună;**
- **Comuna Denta- necesare lucrări construcție cămin cultural;**
- **Comuna Dumbravita- biblotecă, Cămin Cultural;**
- **Comuna Fardea- 3/7 cămine culturale reabilitate și modernizate, biserică din lemn (Zolt)- monument istoric, mănăstirea Fardea, Institutul Biblic Percept Ministries Eurasia;**
- **Comuna Fibiș- Cămin Cultural- proiect extindere;**
- **Comuna Ghilad- nu există;**
- **Comuna Masloc- necesare lucrări de construcție, modernizare, extindere sau dotare;**
- **Comuna Pădureni- Casa Națională Pădureni- modernizată și renovată recent;**
- **Comuna Parta- Cămin Cultural;**
- **Comuna Peciu Nou- necesare lucrări de construcție, modernizare, extindere sau dotare;**
- **Comuna Pesac- necesar modernizare și dotare Cămin Cultural;**
- **Comuna Sânandrei- necesare lucrări de construcție, modernizare, extindere sau dotare;**
- **Comuna Sânmihaiu Roman- 3 Cămine Culturale cu necesar de modernizare și dotare;**
- **Comuna Teremia Mare- nevoie de spații pentru amenajarea muzeelor, bibliotecii comunale și a altor activități culturale- nevoi de modernizare, extindere și dotare;**
- **Comuna Topolovatu Mare- necesare lucrări de construcție, modernizare, extindere sau dotare;**
- **Comuna Valcani- Cămin Cultural, Centru Multicultural;**
- **Comuna Varias- Bibliotecă comunală- necesar lucrări modernizare, Cămin Cultural;**
- **Municipiul Lugoj- Teatru, Muzeu, Case memoriale, Cinema, realizare Centru Multicultural- proiect în derulare;**
- **Municipiul Timișoara- Operă, Filarmonică, Teatru, Centru de Cultură, Biblioteci, Muzee, Casă de Cultură, Cinematografe. Nevoi de modernizări/extinderi;**
- **Orașul Ciacova- Cămine Culturale (în satele aparținătoare) cu nevoi de modernizare, extindere și dotare. Lipsă Casă de Cultură în oraș;**
- **Orașul Deta- Casa de cultură , Așezământ Cultural în construcție, Muzeu, Sală multifuncțională;**
- **Orașul Făget- necesare lucrări de construcție, modernizare, extindere sau dotare;**
- **Orașul Gataia- necesar reabilitare;**
- **Orașul Jimbolia- Casa de Cultură, cinematograf, teatru de vară, muzee, case memoriale, toate cu necesar de modernizare și dotare;**
- **Orașul Recas- nu;**

- **Orașul Sânnicolau Mare- Monumente Istorice declasa A și B, așezământ cultural cu necesar de reabilitare, modernizare, extindere și dotare.**

La nivelul dotărilor culturale din județul Timiș, se remarcă existența dotărilor de tipul căminelor culturale în majoritatea comunelor, iar la nivelul orașelor și municipiilor, aceste dotări sunt mai variate și cuprind o gamă mai largă de activități culturale ce pot fi întreprinse. Principalele nevoi ale unităților administrativ teritoriale se referă în special la modernizare, dotare și extindere, dar există anumite situații în care se dorește extinderea infrastructurii culturale prin realizarea de dotări noi, iar în unele cazuri există deja proiecte în acest sens.

Care sunt dotările sportive din comunitatea dumneavoastră? Sunt necesare lucrări de construcție, modernizare, extindere sau dotare a acestor facilități?

În limita informațiilor furnizate de către reprezentații unităților administrativ teritoriale, s-a evidențiat următoarea situație existentă și următoarele nevoi raportate la dotările sportive din Județul Timiș:

- Comuna Biled- sală de sport în construcție;
- Comuna Boldur- necesită modernizare;
- Comuna Cenad- nu sunt;
- Comuna Cenei- 2 terenuri de sport (fotbal) din care unul dotat, iar unul necesită modernizare; 1 teren sintetic care necesită modernizare.;
- Comuna Costeiu- sală de sport, teren de minifotbal sintetic, teren de fotbal cu iarbă și dotări minime;
- Comuna Denta- necesare lucrări de realizare a infrastructurii sportive;
- Comuna Dumbravita- baze sportive, terenuri de tenis, fotbal și săli de fitness;
- Comuna Fardea- proiect în desfășurare- construire sală de sport cu 102 locuri;
- Comuna Fibiș- bază sportivă cu stadion;
- Comuna Ghilad- bază sportivă acoperită, centru de natație cu 2 bazine de apă, teren de sport în aer liber;
- Comuna Masloc- necesare lucrări de construcție, modernizare, extindere sau dotare;
- Comuna Pădureni- teren sintetic de sport, teren de fotbal- necesită lucrări de modernizare;
- Comuna Parta- baze sportive;
- Comuna Peciu Nou- sală de sport, stadion, mini terenuri de sport;
- Comuna Pesac- necesar construirea unui teren sintetic și a unei săli de sport;
- Comuna Sânandrei- necesare lucrări de construcție, modernizare, extindere sau dotare;
- Comuna Sânmihaiu Roman- teren de sport;
- Comuna Teremia Mare- teren de sport cu dotări minime, nevoie de modernizare;
- Comuna Topolovatu Mare- necesare lucrări de construcție, modernizare, extindere sau dotare;
- Comuna Valcani- teren de sport, gazon sintetic, sală de sport;
- Comuna Varias- stadion- necesită modernizare și dotare;
- Municipiul Lugoj- stadion, săli de sport. Se dorește construirea unei baze sportive;
- Municipiul Timișoara- Sală Polivalentă, Stadioane, Baze

sportive, Complex sportiv, săli de sport, teren și stadion de rugbi- necesare lucrări de construcție, modernizare, extindere sau dotare;

- Orașul Ciacova- nevoie realizare bazin de înot, construire complex sportiv;
- Orașul Deta- stadion de fotbal, teren de tenis, teren de handbal;
- Orașul Făget- necesar dotare facilități sportive;
- Orașul Gataia- necesar construire bazin de înot;
- Orașul Jimbolia- săli de sport, aparate de fitness în aer liber, terenuri de handbal, terenuri de baschet, terenuri de fotbal;
- Orașul Recas- necesare lucrări de construcție, modernizare, extindere sau dotare;
- Orașul Sânnicolau Mare- sală de sport, stadion, bază sportivă, terenuri multifuncționale- necesități de reabilitare.

Care consideraţi că sunt cele mai importante evenimente culturale care au loc în comunitatea dumneavoastră?

În cadrul comunităţilor rurale din Judeţul Timiş, cele mai importante evenimente amintite sunt Zilele Comunelor, Rugile, Zilele Agricultorilor, Balul strugurilor, Festivaluri de tradiţii populare, Festivalul- concurs Lada cu Zestre, iar în cadrul comunităţilor urbane se regăsesc festivaluri, zilele oraşelor, teatre, zile festive şi concursuri precum: Zilele Culturale, Concurs automobilistic şi karting, Parada Moto, Ruga ortodoxă, Festival Cultural, Festival medieval Veterani, Festival de muzică, Festival de teatru, Concurs de folclor şi colinde, Ziua Europei, Festivalul Verii, Roadele Toamnei, Zilele lacului Surduc, Kirchweih.

Infrastructura şi echiparea teritoriului

Care consideraţi că sunt principalele probleme în ceea ce priveşte accesibilitatea UAT-ului dumneavoastră? Vă rugăm să acordaţi o notă de la 1 – cea mai mică problemă la 5 – cea mai mare problemă

Accesibilitatea unităţilor administrativ teritoriale din Judeţul Timiş este caracterizată de o situaţie relativ satisfăcătoare, acestea fiind notate în cele mai multe cazuri cu notele de 1, 2 şi 3. Totuşi, raportat la aspectele notate cu cele mai multe note de 4 şi 5, echivalentul problemelor mari şi celor mai mari, acestea sunt ierarhizate în următorul fel:

1. Calitatea infrastructurii de transport feroviar (37%)
2. Calitatea/existenţa infrastructurii de transport pentru deplasări nemotorizate(33%)
3. Calitatea transportului rutier contra cost de persoane prin servicii regulate la nivel judeţean (27%)
4. Probleme în ceea ce priveşte calitatea infrastructurii de transport rutier (20%)
5. Calitatea serviciilor de transport public local (20%)
6. Probleme în ceea ce priveşte capacitatea (nr. benzi/congestie) infrastructurii de transport rutier (10%)

FIGURA 38 – PRINCIPALELE PROBLEME ÎN CEEA CE PRIVEŞTE ACCESIBILITATE UNITĂŢILOR ADMINISTRATIV TERITORIALE DIN JUDEŢUL TIMIŞ

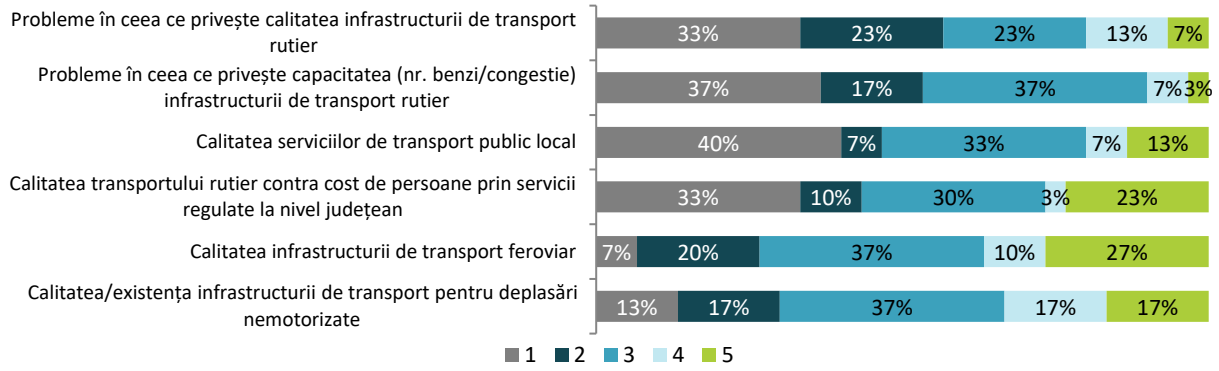

Cum apreciați deservirea cu rețele tehnico-edilitare a comunității? Vă rugăm să acordați o notă de la 1 – cea mai mică problemă la 5 – cea mai mare problemă

Raportat la rețelele tehnico-edilitare, conform administrației publice din unitățile administrative teritoriale din Județul Timiș, de la cea mai satisfăcătoare la cea mai nesatisfăcătoare sau problematică rețea, acestea sunt următoarele:

1. Alimentare cu apă potabilă (53% consideră acest aspect problematic sau cel mai problematic);
2. Canalizare (33% consideră acest aspect problematic sau cel mai problematic);
3. Gaze (30% consideră acest aspect problematic sau cel mai problematic);
4. Energie electrică (20% consideră acest aspect problematic sau cel mai problematic);
5. Energie termică (13% consideră acest aspect problematic sau cel mai problematic);
6. Colectarea deșeurilor (10% consideră acest aspect problematic sau cel mai problematic);
7. Iluminat public (7% consideră acest aspect problematic sau cel mai problematic);
8. Telecomunicații (3% consideră acest aspect problematic sau cel mai problematic);

FIGURA 39 – APRECIEREA DESERVIRII CU REȚELE TEHNICO-EDILITARE A COMUNITĂȚILOR DIN JUDEȚUL TIMIȘ

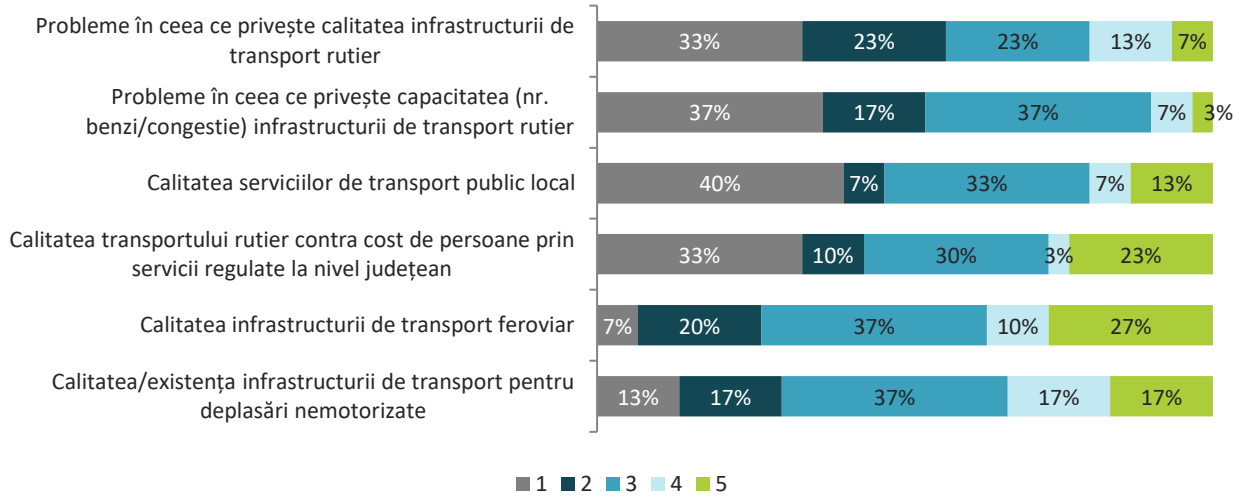

Există colectare selectivă a deșeurilor la nivelul UAT-ului dumneavoastră? Dacă da, care este gradul de colectare? (%)

Selectarea colectivă a deșeurilor este aplicată în cadrul a 93,3% dintre unitățile administrativ teritoriale, iar gradul de colectare prezentat începe de la 0,03, până la 100%. Cele mai multe unități administrativ teritoriale au un grad de colectare selectivă al deșeurilor de aproximativ 20%, iar 11 unități administrativ teritoriale din cele 30 care au oferit această informație au un grad de colectare mai mare de 20%.

Situația factorilor de mediu și schimbările climatice

Care sunt principalele efecte ale schimbărilor climatice care se manifestă în UAT-ul dumneavoastră? Vă rugăm să acordați o notă de la 1 – cea mai mică problemă la 5 – cea mai mare problemă

Având în vedere faptul că schimbările climatice reprezintă una dintre principalele probleme cu care lumea se confruntă, efectele acestora se resimt și la nivelul unităților administrativ-teritoriale din Județul Timiș.

În funcție de gravitatea acestora și nivelul la care se resimt în județ, de la cea mai importantă problemă prezentă, la cea mai puțin importantă problemă acestea sunt:

1. **Perioada de secetă (notată cu note de 4 și 5 de către 47% dintre UAT-uri);**
2. **Tendința de modificare a volumului precipitațiilor comparativ cu anii anteriori (notată cu note de 4 și 5 de către 23% dintre UAT-uri);**
3. **Fenomene extreme (notată cu note de 4 și 5 de către 17% dintre UAT-uri);**
4. **Valuri de căldură (notată cu note de 4 și 5 de către 13% dintre UAT-uri);**
5. **Inundații (notată cu note de 4 și 5 de către 13% dintre UAT-uri);**
6. **Tendința de modificare a temperaturilor medii anuale (notată cu note de 4 și 5 de către 3% dintre UAT-uri);**
7. **Alunecări de teren (notată cu note de 4 și 5 de către 3% dintre UAT-uri);**
8. **Reducerea biodiversității (notată cu note de 4 și 5 de către 3% dintre UAT-uri);**

FIGURA 40 – PRINCIPALELE EFECTE ALE SCHIMBĂRILOR CLIMATICE MANIFESTATE LA NIVELUL UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV TERITORIALE DIN JUDEȚUL TIMIȘ

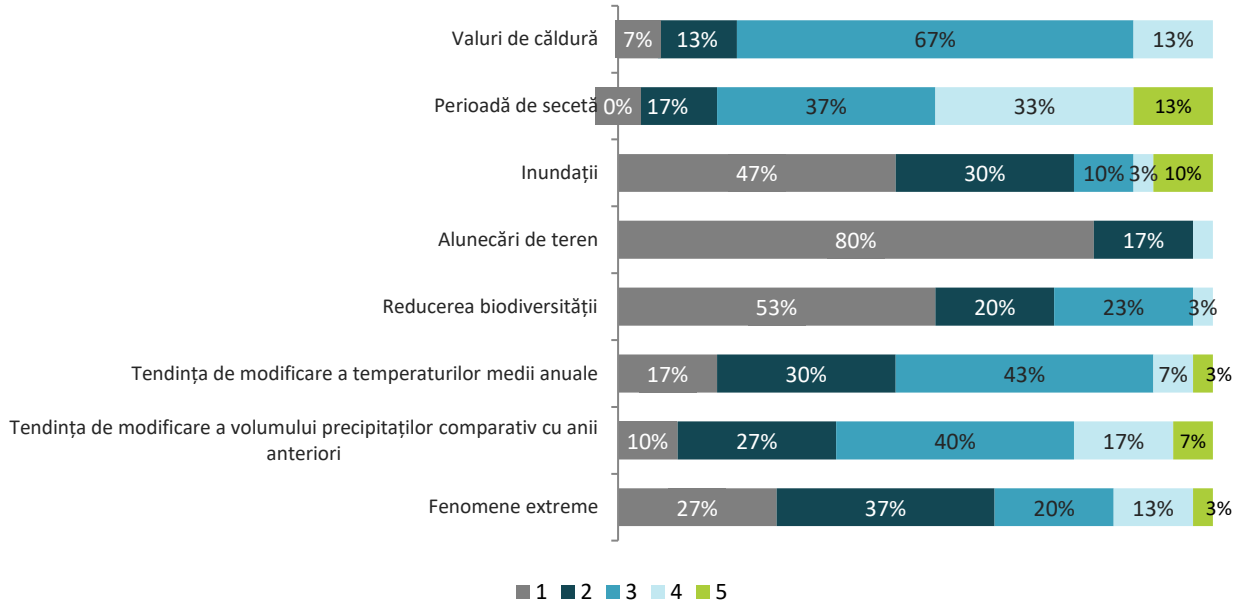

Există situri industriale contaminate pe teritoriul UAT-ului dumneavoastră?

83,3% dintre administrațiile publice ale unităților administrativ-teritoriale ale Județului Timiș afirmă faptul că nu există situri industriale contaminate pe teritoriul UAT-ului pe care îl reprezintă, iar 16,7% nu cunosc acest aspect.

FIGURA 41 – EXISTENȚA SITURILOR CONTAMINATE PE TERITORIUL UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE ALE JUDEȚULUI TIMIȘ

Există proiecte pentru producerea energiei regenerabile în UAT-ul dumneavoastră? Dacă da, vă rugăm să menționați domeniul acestora.

În jumătate dintre unitățile administrativ-teritoriale din Județul Timiș care au participat la acest proces participativ, nu există proiecte pentru producerea energiei regenerabile. Aceste proiecte sunt prezente în doar 20% dintre unitățile administrativ-teritoriale și anume: Comuna Boldur, Comuna Cenei, Comuna Coșteiu, Comuna Treimea Mare, Comuna Parta și Orașul Jimbolia. De asemenea, în 30% dintre cazuri, proiectele în scopul producerii energiei regenerabile sunt în curs de dezvoltare: Comuna Bilet, Comuna Ghilad, Comuna Dumbrăvița, Comuna Peceiu Nou, Orașul Recaș, Orașul Sânnicalau Mare, Municipiul Lugoj și în Municipiul Timișoara.

Cele mai multe astfel de proiecte se încadrează în categoria energiilor regenerabile solare (61,54%), urmate apoi de producerea energiei regenerabile prin resurse geotermale (23,08%), iar resursele de tipul eoliene și biomasă se regăsesc în cadrul a sub 7,69% dintre unitățile administrativ teritoriale din Județul Timiș.

FIGURA 42 – (1) SITUAȚIA PROIECTELOR PENTRU PRODUCEREA ENERGIEI REGENERABILE ÎN UAT-URILE JUDEȚULUI TIMIȘ ȘI (2) DOMENIUL ACESTORA

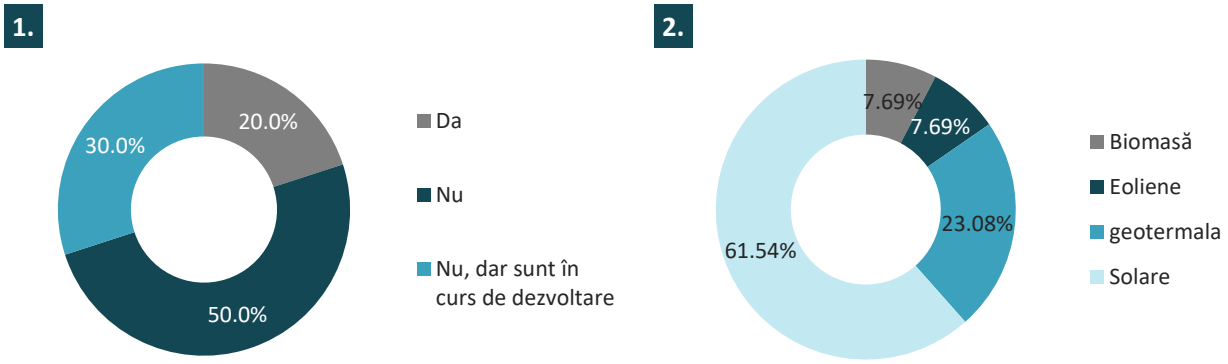

Administrație publică și cooperare

În ceea ce privește gradul de cooperare, în ultimii 5 ani:

Cu referire la tipurile de activități de cooperare regăsite în figura următoare, unitățile administrativ teritoriale s-au raportat în ultimii 5 ani în special la cooperarea cu parteneri din județ sau cu alte județe din regiune (20 de U.A.T-uri). După cooperarea cu astfel de parteneri, entitățile administrative din Județul

Timiș au abordat și cooperările de tipul celor transfrontaliere (14 U.A.T-uri). Cooperarea în Județul Timiș cu restul entităților prezentate a fost abordată în mai puține situații în ultimii 5 ani: cooperarea cu parteneri din alte state decât cele transfrontaliere (4 U.A.T-uri), cooperarea cu parteneri din alte regiuni din țară (3 U.A.T-uri). De asemenea, 6 dintre unitățile administrativ teritoriale nu au întreprins activități de cooperare la nivel național sau internațional.

FIGURA 43 – ACTIVITĂȚILE DE COOPERARE DIN CADRUL UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE DIN JUDEȚUL TIMIȘ

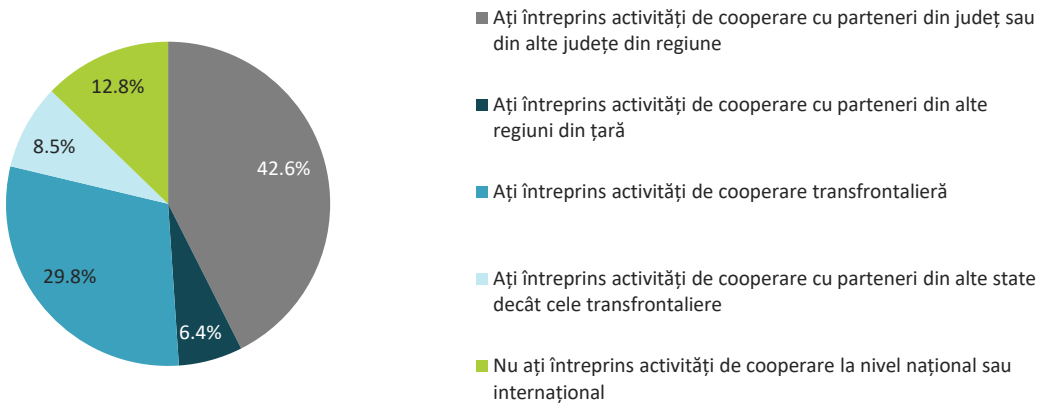

Care este, în opinia dumneavoastră, componenta de capacitate instituțională care suferă cel mai mult în organizația dumneavoastră? (Se pot bifa mai multe variante de răspuns)

Aspectele cele mai dezavantajate din perspectiva capacității instituționale în unitățile administrativ-teritoriale din Județul Timiș sunt resursele financiare (14 U.A.T-uri), urmate apoi de resursele umane insuficiente sau slab pregătite profesional (13 U.A.T-uri). Totuși unele unități administrativ-teritoriale consideră că toate aspectele prezentate (7 U.A.T.-uri consideră acest lucru) se încadrează în acest sens: resursele financiare, resursele umane insuficiente/insuficient pregătite personal, dar și lipsa unor proceduri de lucru eficiente.

FIGURA 44 – COMPONENTELE DE CAPACITATE INSTITUȚIONALĂ DEZAVANTAJATE ÎN UNITĂȚILE ADMINISTRATIV TERITORIALE DIN JUDEȚUL TIMIȘ

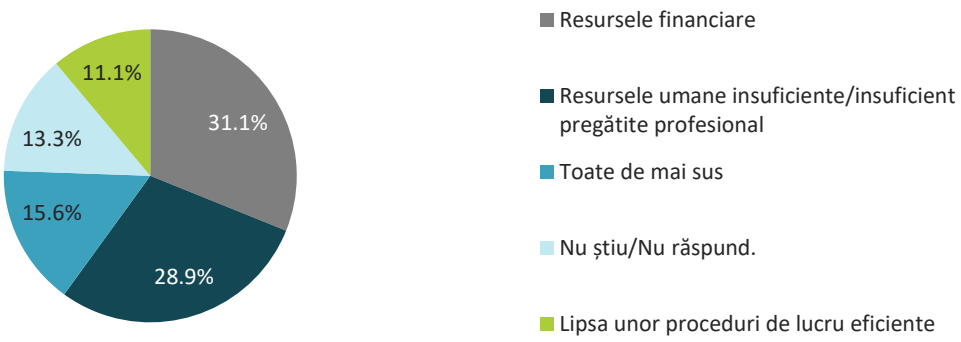

Ce măsuri considerați ca ar trebui să adopte administrația locală pentru digitalizare și pentru a dezvolta competențele IT ale personalului angajat, atât pentru desfășurarea activității profesionale în perioada pandemiei cu virusul SARS-CoV-2, cât și pentru interacțiunea cu cetățenii și prestarea de servicii publice în perioada următoare?

Propunerile de la nivelul unităților administrativ-teritoriale raportate la digitalizare și dezvoltarea competențelor IT ale personalului angajat, atât pentru desfășurarea activității profesionale în perioada pandemiei cu virusul SARS-Cov-2, cât și pentru interacțiunea cu cetățenii și prestarea de servicii în perioada viitoare sunt următoarele:

- Adaptarea resurselor Hard și Soft la cerințele actuale;
- Încheierea unor protocoale de colaborare cu alte instituții pentru facilitarea accesului la informații online;
- Organizarea cursurilor de specializare/perfecționare;
- Dezvoltarea portalelor care sa permită gestionarea, înregistrarea și eliberarea documentelor în format electronic și implementarea sistemelor de plăților online;
- Achiziția echipamentelor IT performante;
- Elaborarea și implementarea unor proceduri de lucru adaptate situației în cauză;
- Înscrierea în Ghiseul.ro;
- Achiziție software registratura, înființare servere;
- Modernizarea sistemelor informatice și implementarea metodelor electronice de comunicare;
- Program Zero Hârtii în cadrul primăriei, lucrul să se desfășoare doar pe PC și interacțiune 100% digitala cu cetățenii.

Cum apreciați dumneavoastră procesul de comunicare între departamentele din cadrul Primăriei pe care o reprezentați?

Procesul de comunicare între departamentele din cadrul primăriilor unităților administrativ-teritoriale din Județul Timiș este apreciat ca fiind relativ bun în proporții de 36,7%. Totuși, o pondere ridicată (40%) dintre reprezentanții administrației publice din unitățile administrativ-teritoriale apreciază acest aspect ca fiind unul excelent și foarte bun. Există și nemulțumiri din această perspectivă. 6,7% din total susțin o comunicare insuficientă, iar 16,7% una satisfăcătoare. Totuși, este remarcabil faptul că balanța înclină spre o tendință pozitivă. 76,7% din total descriu procesul de comunicare cu indicatori favorabili.

FIGURA 45 – APRECIEREA PRIVIND PROCESUL DE COMUNICARE ÎNTRE DEPARTAMENTELE DIN CADRUL PRIMĂRIILOR JUDEȚULUI TIMIȘ

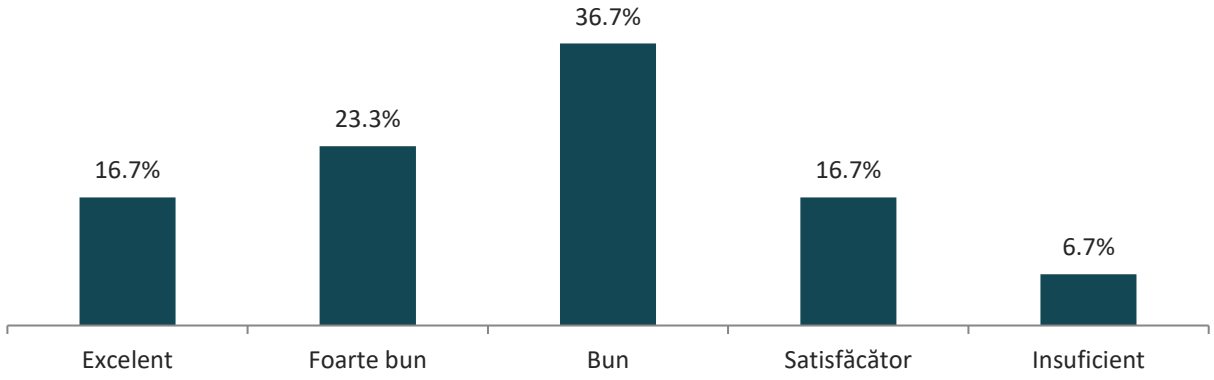

Ce îmbunătățiri considerați necesare în procesul de comunicare din interiorul Primăriei pe care o reprezentați?

Acțiunile considerate necesare în scopul îmbunătățirii procesului de comunicare sunt organizarea sesiunilor de teambuilding-uri, realizarea cursurilor de perfecționare a comunicării și instruire a personalului în acest sens, realizarea ședințelor de lucru pentru facilitarea acesteia, dar și adoptarea metodelor de aprofundare a transparenței.

Cum apreciați dumneavoastră procesul de comunicare între Primăria pe care o reprezentați și Consiliul Județean?

Raportat la procesul de comunicare între primăriile unităților administrativ-teritoriale și Consiliul Județean, se manifestă aceeași tendință. În proporții de 73,3%, procesul de comunicare este considerat ca fiind bun și foarte bun. 7% caracterizează acest proces ca fiind unul satisfăcător, iar 3% îl consideră insuficient. O pondere destul de însemnată, 16,7% nu cunosc acest aspect sau nu doresc să oferă această informație.

FIGURA 46 – APRECIEREA PRIVIND PROCESUL DE COMUNICARE ÎNTRE PRIMĂRIILE UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV TERITORIALE ȘI CONSILIUL JUDEȚEAN

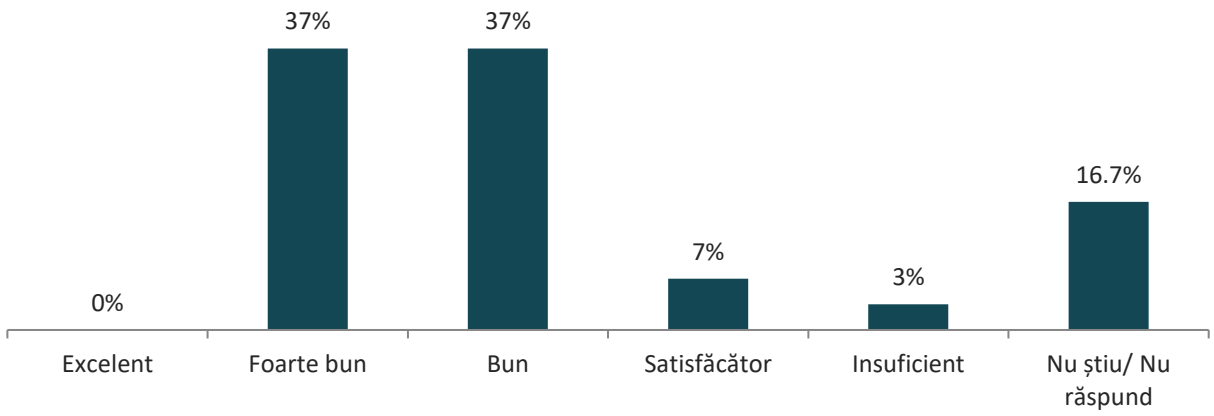

Ce îmbunătățiri considerați necesare în procesul de comunicare dintre Primăria pe care o reprezentați și Consiliul Județean?

Direcțiile de acțiune necesare care au ca scop direct îmbunătățirea procesului de comunicare dintre primăriile unităților administrativ-teritoriale și Consiliul Județean Timiș sunt considerate în special intensificarea schimbului de informații, inclusiv în mediul online, realizarea ședințelor de lucru comune și realizarea mai multor întâlniri punctuale pe diferite subiecte.

Cum apreciați dumneavoastră procesul de comunicare dintre Primăria pe care o reprezentanți și cetățenii din UAT-ul dumneavoastră?

Dintre cele 3 aspecte analizate, procesul de comunicare dintre primăriile unităților administrativ-teritoriale și cetățenii acestora este cel mai favorabil. Puțin sub 100%, mai exact în proporții de 97% se consideră o comunicare excelentă (17%), foarte bună (37%) și bună (43%) cu cetățenii. Doar 3% apreciază acest aspect ca fiind unul satisfăcător.

FIGURA 47 – APRECIEREA PRIVIND PROCESUL DE COMUNICARE ÎNTRE PRIMĂRIILE UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV TERITORIALE ȘI CETĂȚENII ACESTORA

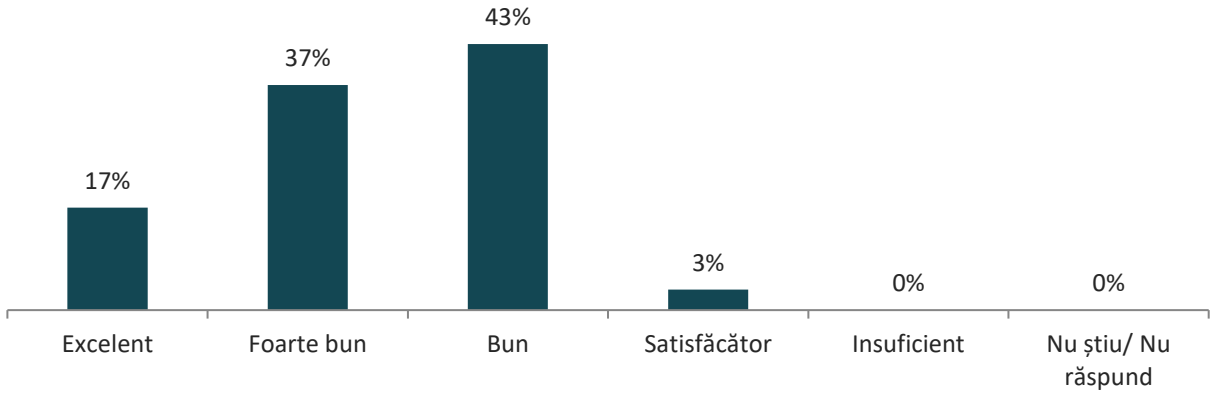

Ce ați îmbunătăți dumneavoastră în procesul de comunicare dintre personalul Primăriei pe care o reprezentați și cetățeni?

De asemenea, propunerile prin care acest proces poate să fie în continuare îmbunătățit se referă la organizarea de întâlniri cu cetățenii, indiferent dacă acestea s-ar realiza în mediul off-line sau on-line, în funcție de situația prezentă, dar și crearea unei platforme care să faciliteze și îmbunătățească acest proces. De asemenea, se consideră importantă o mai mare implicare în rezolvarea problemelor pe care cetățenii le întâmpină.

Dezvoltarea județeană

Care sunt principalele provocări cu care se confruntă Județul Timiș în Mediul Urban?

În Mediul Urban din Județul Timiș, principalele probleme identificate se referă la :

- infrastructura rutieră prin:
  - traficul aglomerat;
  - supraaglomerarea auto;
  - lipsa locurilor de parcare;
  - lipsa centurilor ocolitoare în unele zone;
- capacitatea de protecție și regenerare a calității aerului;
- resurse financiare reduse;
- numărul redus al proiectelor culturale;
- numărul insuficient spațiilor verzi;
- capacitatea de adaptare a infrastructurii la dezvoltarea imobiliară;
- lipsa locurilor de muncă;
- creșterea competitivității la nivel internațional;

Care sunt principalele provocări cu care se confruntă Județul Timiș în Mediul Rural?

Raportat la provocările cu care se confruntă Județul Timiș în Mediul Rural, acestea sunt următoarele:

- infrastructura de utilități dezvoltată incomplet;
- lipsa locurilor de muncă și scăderea forței de muncă;
- finanțări reduse;
- lipsa pieței de desfacere pentru produsele agricole;
- lipsa drumurilor agricole;
- tendința de îmbătrânire a populației și depopularea;
- capacitatea de dezvoltare a serviciilor publice;
- apa potabilă;
- elementele de mobilitate deficitare (asfaltarea străzilor, a trotuarelor și a podurilor de acces spre gospodării);

Care sunt principalele puncte tari pe care județul ar trebui să mizeze în demersurile viitoare de dezvoltare în Mediul Urban?

În demersuri viitoare de dezvoltare din Mediul Urban, Județul Timiș ar trebui să se mizeze în primul rând pe punctele tari pentru o dezvoltare armonioasă și sigură. Așadar, principalele puncte tari identificate la nivelul Mediului Urban din Județul Timiș sunt:

- amplasarea geografică favorabilă;
- forța de muncă competitivă și calificată;
- numărul în creștere al populației urbane;
- climatul favorabil din zonă și resursele naturale;
- potențialul industrial;
- infrastructura feroviară;
- accesul la centuri auto;
- capacitatea de atragere a investițiilor;
- dezvoltarea turismului în scopul creșterii economice;

Care sunt principalele puncte tari pe care județul ar trebui să mizeze în demersurile viitoare de dezvoltare în Mediul Rural?

În demersurile viitoare de dezvoltare din Mediul Rural al Județului Timiș, principalele puncte tari pe care este benefic să se pună accentul sunt:

- accesul la finanțări europene și implementarea proiectelor;
- calitatea terenurilor;
- potențialul agricol și agroturismul;
- oportunitățile de diversificare a producției agricole;
- cadrul natural și obiectivele turistice;
- accesul la drumuri de exploatare și comunale;

- climatul zonei și resursele naturale;
- capacitatea utilizării energiei din surse regenerabile;
- poziționarea geografică favorabilă;

Care sunt principalele direcții de dezvoltare pe care ar trebui să le urmeze județul în următorii 10 ani în Mediul Urban?

Mediul Urban din Județul Timiș urmează un proces continuu de dezvoltare, proces care are un impact direct în calitatea vieții și bunăstarea cetățenilor. Pentru a facilita acest lucru, direcțiile de dezvoltare care ar trebui urmate în următorii 10 ani sunt următoarele:

- dezvoltarea sectorului industriei;
- dezvoltarea sectorului serviciilor;
- promovarea cercetării si introducerea tehnologiilor înalte;
- modernizare și diversificare;
- dezvoltarea întreprinderilor mici si mijlocii;
- stimularea constituirii și dezvoltării IMM-urilor productive;
- dezvoltarea infrastructurii de susținere a activității economice și a mediului de afaceri;
- perfecționarea și specializarea forței de muncă;
- îmbunătățirea condițiilor de muncă și sănătate;
- dezvoltarea și lărgirea spectrului de cooperări economice;
- dezvoltarea economică sustenabilă;
- măsuri de conservare a mediului înconjurător și energie verde;
- înființarea zonelor verzi și reabilitarea celor existente;
- măsuri de dezvoltarea socială și realizarea proiectelor sociale;
- sprijinirea și dezvoltarea infrastructurii de învățământ;
- extinderea si modernizarea rețelelor de utilități publice la nivelul tuturor localităților din județ;
- gestionarea mai eficientă a parcărilor și realizarea parcărilor supraetajate;
- investiții în sănătate, asistență socială, educație, cultură și identitate;

Care sunt principalele direcții de dezvoltare pe care ar trebui să le urmeze județul în următorii 10 ani în Mediul Rural?

Același subiect, abordat la nivelul Mediului Rural din Județul Timiș are în vedete următoarele direcții de dezvoltare:

- susținerea investițiilor în agricultură;
- dezvoltarea infrastructurii de sprijin a activităților agricole;
- sprijinirea agricultorilor în scopul adoptării tehnologiilor moderne și promovarea unei agriculturi performante;

- dezvoltarea infrastructurii de depozitare și desfacere a produselor agricole;
- facilitarea dezvoltării asociațiilor de fermieri;
- dezvoltarea unei industrii agroalimentare locale;
- adoptarea măsurilor în scopul unei agriculturi bio, energie verde;
- încurajarea investițiilor non agricole și stimularea mediului de afaceri;
- facilitarea accesului la fonduri europene pentru dezvoltarea comunității;
- implementarea proiectelor sociale;
- investiții în infrastructura rutieră și feroviară;
- extinderea și modernizarea infrastructurii de utilizări;
- adoptarea măsurilor de digitalizare;
- investiții în educație, sport și agrement;
- revigorarea mediului rural ca alternativă socială a mediului urban și măsuri de atragere a populației spre mediul rural;
- dezvoltarea turismului în zonele cu potențial și îmbunătățirea serviciilor turistice. Sprijinirea formelor de turism alternativ si a produselor turistice complementare;

Vă rugăm să menționați orice alte aspecte pe care le considerați relevante pentru Strategia de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș:

În cadrul Strategiei de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș, administrația publică din unitățile administrativ-teritoriale subliniază importanța accesării finanțărilor europene și importanța investițiilor în infrastructura rutieră, infrastructura de sănătate și cea de educație, dar și adoptarea măsurilor de atragere a investitorilor și stimularea dialogului interinstituțional. De asemenea, se accentuează nevoia dezvoltării turismului local și a zonelor de agrement prin investiții în reabilitare, modernizare, extindere, gestionare mai eficientă dar și o promovare mai amplă.

9.2.3. ANALIZA RĂSPUNSURILOR DIN CADRUL CHESTIONARULUI DEDICAT MEDIULUI DE AFACERI DIN JUDEȚUL TIMIȘ

Metodologie și informații generale

Chestionarul dedicat mediului de afaceri din Județul Timiș a fost creat astfel încât să permită exprimarea punctelor de vedere ale mediului de afaceri pe diferite paliere de interes, în corelare cu domeniile urmărite în cadrul analizei situației existente și a domeniilor prioritare din cadrul strategiei de dezvoltare. Chestionarul a fost structurat în cinci părți, după cum urmează:

- **Detalii despre companie** în cadrul căreia s-au urmărit aspecte precum anul înființării companiilor, numărul de angajați, nivelul cifrei de afaceri și ponderea acesteia din profit, unitatea administrativ-teritorială în care se află sediul social al întreprinderii, domeniul de activitate, precum și estimări viitoare ale acestora raportate la cifra de afaceri, profit, numărul de angajați și volumul producției;
- **Mediul de afaceri județean** în cadrul căruia s-au urmărit principalele beneficii și dezavantaje întâmpinate desfășurând activități economice în Județul Timiș, aspecte raportate la forța de muncă, potențialele măsuri în vederea creșterii gradului de atractivitate a mediului economic

din Județul Timiș, principalele domenii potențiale motoare de dezvoltare economică, domeniile de specializare inteligentă cu valoare adăugată pentru județ, eventualele specializări din învățământ esențiale pentru mediul de afaceri și elemente distinctive între polul de creștere Timișoara și alți poli naționali;

- **Economie circulară (secțiune dedicată mai ales companiilor cu profil industrial)** în cadrul căreia s-au urmărit strategiile și eventualele modele de business, raportarea companiilor la inovarea de produs sau serviciu, aspectele legate de producție și lanțul de valoare, aspecte legate de tehnologii și date, utilizare și întreținere și raportarea la recuperarea produselor și la etapa de end of life a acestora;
- **Transformarea digitală și interacțiunea cu autoritățile publice** în cadrul căreia s-au urmărit aspecte raportate la digitalizare activităților din întreprinderi, potențiale soluții în acest scop și bariere în calea digitalizării, interacțiunea cu administrația publică de la nivel județean și situația serviciilor electronice de la nivel județean;
- **Informații privind contextul COVID-19** în cadrul cărora s-au urmărit potențialele măsuri de sprijin al agenților economici, capacitatea desfășurării muncii la domiciliu și impactul crizei economice generată de acest context asupra factorilor precum capacitatea de producție, cifra de afaceri sau numărul de angajați.

Metodologia de distribuire a chestionarelor către respondenți și de colectare a răspunsurilor, realizată și aplicată în parteneriat cu Beneficiarul, a constat în următorii pași principali:

- Elaborarea chestionarului de către Consultant, în format word și Google Forms și aprobarea acestuia de către Beneficiar;
- Elaborarea materialelor grafice de prezentare și a mesajelor și anunțurilor de promovare a chestionarului în mediul online, precum și aprobarea acestora de către Beneficiar;
- Stabilirea modului de completare și transmitere a chestionarelor: metoda de completare a formularelor a fost adaptată situației actuale cauzate de pandemia COVID-19, fiind online, utilizând platforma Google Forms;
- Stabilirea termenelor de completare și transmitere a chestionarelor destinate populației, urmând ca ulterior să fie trimise înștiințări periodice de completare pe măsură ce se apropie termenul limită;
- Diseminarea chestionarului către mediul de afaceri, de către reprezentanții Beneficiarului, pe căile de comunicare stabilite anterior, colectarea chestionarelor completate în format online și prelucrarea și interpretarea răspunsurilor primite.

Chestionarul a fost disponibil pentru completare timp de aproximativ două luni. Chestionarul a fost completată de către 10 reprezentanți ai mediului de afaceri din Județul Timiș și reprezintă opiniile și tendințele unui segment relativ scăzut al mediului economic județean, în unele cazuri, situațiile la un nivel mai ridicat putând rezulta în concluzii diferite. În următoarele secțiuni sunt prezentate întrebările adresate și răspunsurilor oferite de către mediul de afaceri din județul Timiș participant în cadrul procesului de consultare.

Detalii despre companie

Care este anul înființării companiei pe care o reprezentați?

Respondenții acestui chestionar reprezintă companii înființate începând cu anul 1990, până în anul 2018. Sunt prezente așadar, atât companii active pe piața de perioade lungi de timp, cât și companii mai noi, ceea

ce surprinde o acoperire a viziunii companiilor noi pe piața, cu experiență scăzută, dar și a celor care își desfășoară activitatea în Județul Timiș de peste 20 de ani.

FIGURA 48 – ANUL ÎNFIINȚĂRII COMPANIILOR PARTICIPANȚILOR ÎN CADRUL PROCESULUI DE CONSULTARE CU MEDIUL DE AFACERI DIN JUDEȚUL TIMIȘ

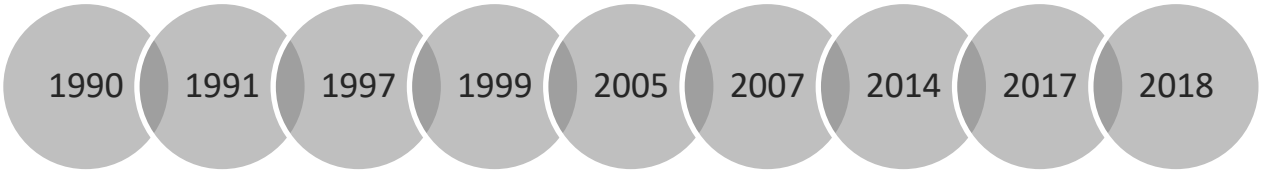

Vă rugăm să menționați numărul mediu de angajați ai societății dumneavoastră, aferent anului 2020:

O mare parte dintre respondenți, respectiv 60% dintre aceștia, dețin microîntreprinderi, cu un număr de angajați între 0 și 9 și companii mari cu peste 250 de angajați— 20%. Întreprinderile mici cu angajați între 10 și 49 sunt reprezentate de către 10% dintre respondenți, asemenea companiilor cu un număr cuprins între 50-249 de angajați. Raportat la mărimea companiei din perspectiva numărului de angajați, și în acest caz sunt reprezentate toate tipologiile de companii, atât cele micro, mici, mijlocii, cât și companiile mari din Județul Timiș.

FIGURA 49 – NUMĂRUL MEDIU DE ANGAJAȚI DIN COMPANIILE DIN JUDEȚUL TIMIȘ PARTICIPANTE LA PROCESUL CONSULTATIV

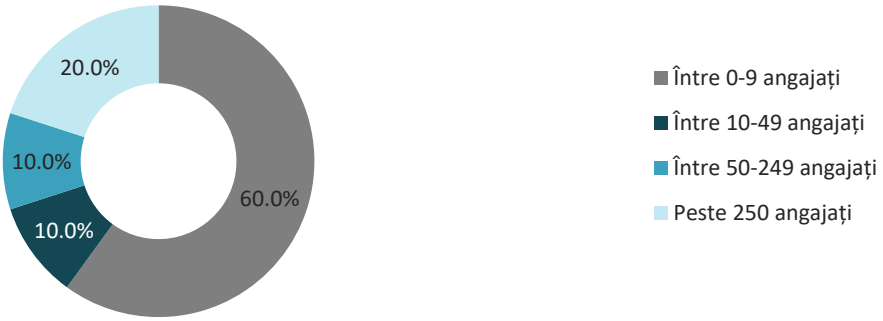

Vă rugăm să menționați cifra de afaceri încasată la nivelul anului 2020

Circa 70% dintre participanții acestui proces consultativ reprezintă companii cu încasări de sub 1 milion de euro în anul 2020, iar restul de 30% au încasat peste 1 milion de euro în același an.

FIGURA 50 – CIFRA DE AFACERI ÎNCASATĂ ÎN ANUL 2020 LA NIVELUL ÎNTREPRINDERILOR DIN JUDEȚUL TIMIȘ

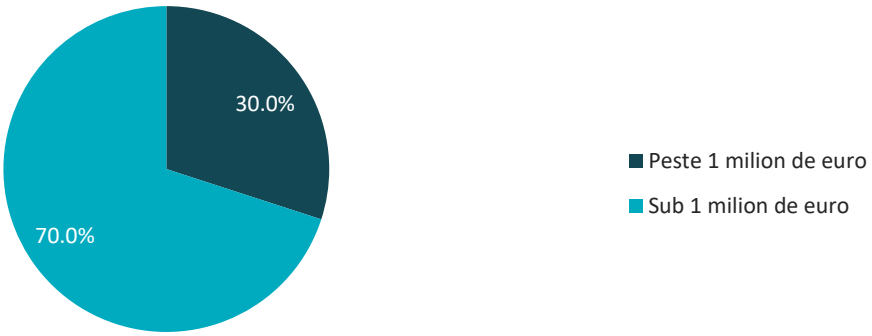

Vă rugăm să menționați ponderea cifrei de afaceri provenite din comerțul exterior, la nivelul anului 2020

Comerțul exterior nu a contribuit la cifra de afaceri a 60% dintre companii, ceea ce susține o desfășurare a activității economice doar în limitele graniței, fără o externalizare a produselor sau serviciilor. Totuși, pentru alte 20% dintre companii, între 0,01% și 25,00% din cifra de afaceri a fost generată de comerțul exterior. Pentru alte 10% dintre acestea, cifra de afaceri provenită din comerțul exterior reprezintă între 25,01% și 50,00% din cifra de afaceri totală, iar pentru încă 10% dintre întreprinderile reprezentate, cifra de afaceri produsă din comerțul exterior reprezintă cea mai mare pondere din cifra de afaceri, și anume între 75,01% și 100%. În aceste condiții, se observă o pondere de 40% dintre companii în cadrul cărora la cifra de afaceri contribuie și comerțul exterior.

FIGURA 51 – PONDEREA CIFREI DE AFACERI PROVENITE DIN COMERȚUL EXTERIOR ÎN JUDEȚUL TIMIȘ, LA NIVELUL ANULUI 2020

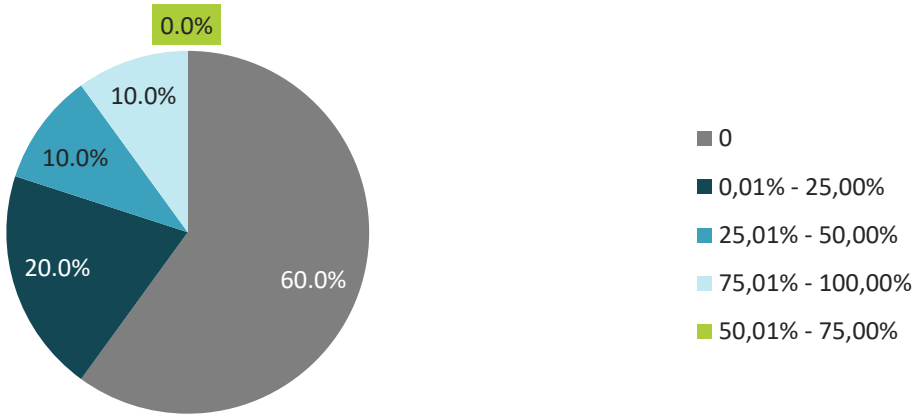

Dacă această pondere este mai mare de 0%, vă rugăm să menționați principalele piețe / țări spre care realizați exporturi?

Principalele țări specificate spre care companiile din Județul Timiș realizează exporturi sunt Cehia, Germania, Finlanda, Franța, Statele Unite ale Americii și Spania.

Vă rugăm să menționați localizarea sediului social al întreprinderii dumneavoastră (localitatea):

Cele mai multe companii reprezentate în acest proces sunt înregistrate cu sediul social al întreprinderii în Municipiul Timișoara, dar pe lângă acestea, 2 companii au sediul social în Comuna Moșnița și Comuna Jebel.

Care este domeniul din care obțineți cel mai mare procent din cifra de afaceri?

Principalele domenii menționate de către respondenți ca domenii de impact asupra cifrei de afaceri sunt hoteluri, restaurante-turism și IT&C. Restul domeniilor corespund ca opțiunea unui respondent fiecare.

- Hoteluri, restaurante – turism;
- IT&C;
- Servicii de traducere;
- Comerțul cu ridicata și cu amănuntul;
- Construcții;
- Fabricarea calculatoarelor, a produselor electronice, optice etc.;
- Servicii juridice;
- Servicii private de educație și formare;

- Comerțul cu ridicata și cu amănuntul;
- Activități de recreere, artistice, culturale, divertisment;
- Reciclarea componentelor electronice.

În următorii ani, estimați că:

Cu privire la estimările preconizate pentru următorii ani, în ciuda contextului generat de pandemia cu Covid-19, respondenții susțin o tendință pozitivă în cadrul celor 4 elemente. Cei mai mulți dintre aceștia (între 60% și 100% dintre respondenți) consideră că numărul de angajați, volumul producției, cifra de afaceri și profitul vor crește cu peste 20% sau cu până la 20% în următorii ani. O pondere puțin mai scăzută dintre respondenți (între 10% și 40%) consideră de asemenea că aceste aspecte ar putea să rămână aproximativ la fel. De asemenea, tendințe negative sunt raportate doar în cadrul profitului. O scădere a profitului cu până la 20% este susținută de către 10% dintre respondenți, asemenea scăderii cu peste 20% (10% dintre respondenți).

Elementul cel mai promițător este punctat de către respondenți ca fiind cifra de afaceri, unde 50% dintre respondenți consideră că acest aspect va crește cu peste 20%, iar 50% dintre respondenți consideră că acesta va crește cu până la 20%.

FIGURA 52 – ESTIMĂRILE MEDIULUI DE AFACERI DIN JUDEȚUL TIMIȘ PENTRU URMĂTORII ANI

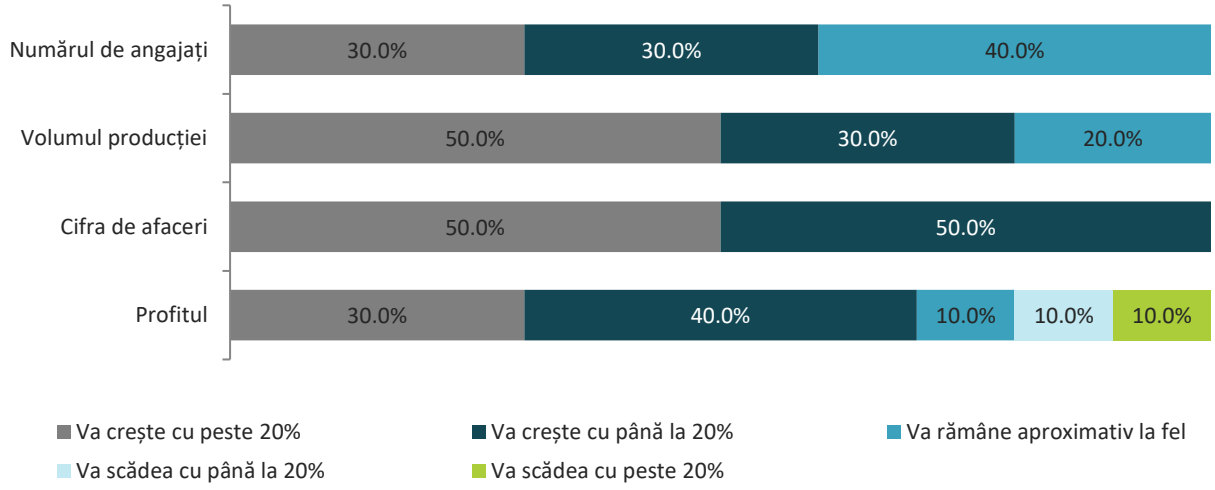

Mediul de afaceri județean

Care sunt principalele beneficii pe care le aveți desfășurând activități economice în Județul Timiș? Vă rugăm să acordați o notă de la 1 (foarte puțin important) până la 5 (foarte important) pentru următoarele criterii:

Cele mai importante beneficii pe care respondenții le au desfășurând activități economice în Județul Timiș:

- cele mai multe **note de 4 și 5** acordate pentru: atractivitatea generală a zonei (70% dintre respondenți), infrastructura IT (70% dintre respondenți), acoperirea broadband adecvată (60% dintre respondenți), acces către legături de transport (60% dintre respondenți), apropierea fata de piața de desfacere (60% dintre respondenți);

Cele mai puțin importante beneficii pe care respondenții le au desfășurând activități economice în județul Timiș:

- cele mai multe **note de 1 și 2** acordate pentru: costul terenurilor (80% dintre respondenți), facilitățile oferite investitorilor (80% dintre respondenți), costul forței de muncă din localitate și împrejurimi (80% dintre respondenți), costul factorilor de producție (materie primă), în afară de forța de muncă (60% dintre respondenți), disponibilitatea terenurilor/spațiilor pentru desfășurarea activității (60% dintre respondenți).

De asemenea, este adus în vedere beneficiul influențat de prezența în zonă a universităților tehnice de renume care garantează un acces continuu la forța de muncă calificată în domeniul IT&C, dar și accesul la forța de muncă de tipul migranților.

FIGURA 53 – PRINCIPALELE BENEFICII PE CARE ÎNTREPRINDERILE LE AU DESFĂȘURÂND ACTIVITĂȚI ECONOMICE ÎN JUDEȚUL TIMIȘ

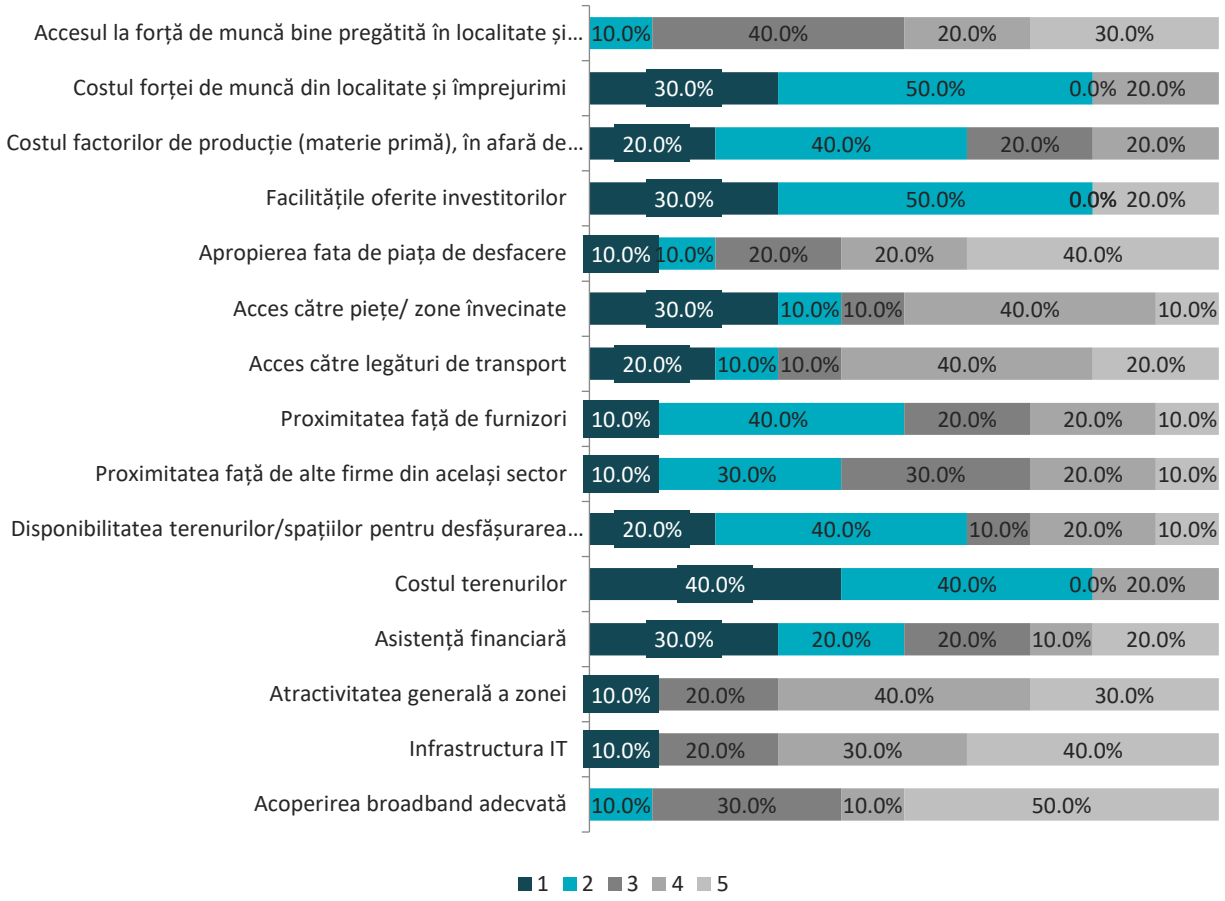

Care sunt principalele dezavantaje pe care le întâmpinați desfășurând activități economice în Județul Timiș? Vă rugăm să acordați o notă de la 1 (foarte puțin important) până la 5 (foarte important) pentru următoarele criterii:

În activitățile economice desfășurate în Județul Timiș, raportat la informațiile oferite de către respondenții participanți ai acestui proces de consultare al mediului de afaceri, s-a dedus următoarea ierarhizare a dezavantajelor întâmpinate, de la cele mai mari dezavantaje, la cele nesemnificative dezavantaje:

1. Birocrația excesivă din sectorul public (80% consideră acest aspect important și foarte important);
2. Creșterea salariilor (80% consideră acest aspect important și foarte important);

3. Infrastructura de transport deficitară (60% consideră acest aspect important și foarte important);
4. Taxele mari (60% consideră acest aspect important și foarte important);
5. Disponibilitatea forței de muncă (50% consideră acest aspect important și foarte important);
6. Deservirea deficitară cu utilități publice (40% consideră acest aspect important și foarte important);
7. Deficitul de terenuri și spații de birouri (20% consideră acest aspect important și foarte important);
8. Calitatea redusă a vieții (10% consideră acest aspect important și foarte important);
9. Distanța mare față de capitala României (0 % consideră acest aspect important și foarte important);

De asemenea, controalele prea dese sunt considerate tot un dezavantaj în desfășurarea activității economice în Județul Timiș.

FIGURA 54 – PRINCIPALELE DEZAVANTAJE PE CARE OPERATORII ECONOMICI LE ÎNTÂMPINĂ DESFĂȘURÂND ACTIVITĂȚI ECONOMICE ÎN JUDEȚUL TIMIȘ

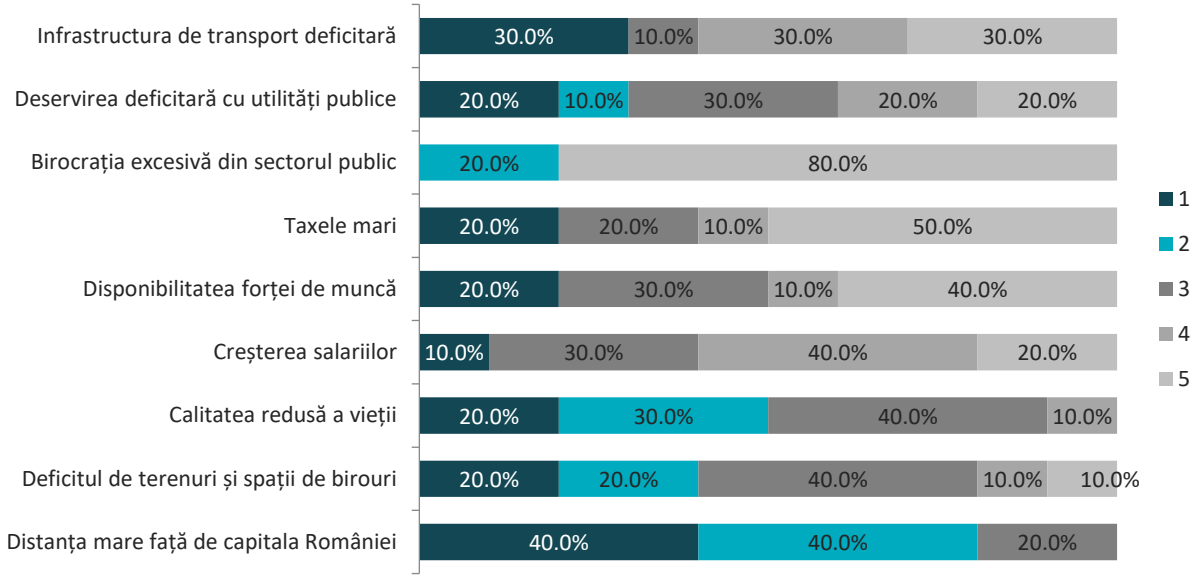

Cum apreciați forța de muncă la care aveți acces în județ?

Din perspectiva forței de muncă, angajatorii sunt mulțumiți și foarte mulțumiți de aspectele prezentate în figura următoare în proporții cuprinse între 40% și 60%. Totuși un nivel de mulțumire de peste 50% este manifestat în cadrul nivelului de pregătire și competențelor forței de muncă locale și în cadrul numărului de candidați la care compania are acces, respectiv ușurința din procesul de recrutare. Respondenții sunt nemulțumiți și foarte nemulțumiți în proporții de sub 30% de aspectele date raportate la forța de muncă. Totuși, aspectele care într-o anumită măsură creează o nemulțumire din anumite puncte de vedere sunt așteptările salariale și disciplina muncii, respectiv respectarea orarului, a termenelor limită și a angajamentelor.

FIGURA 55 – APRECIEREA FORȚEI DEMUNCĂ DIN JUDEȚUL TIMIȘ

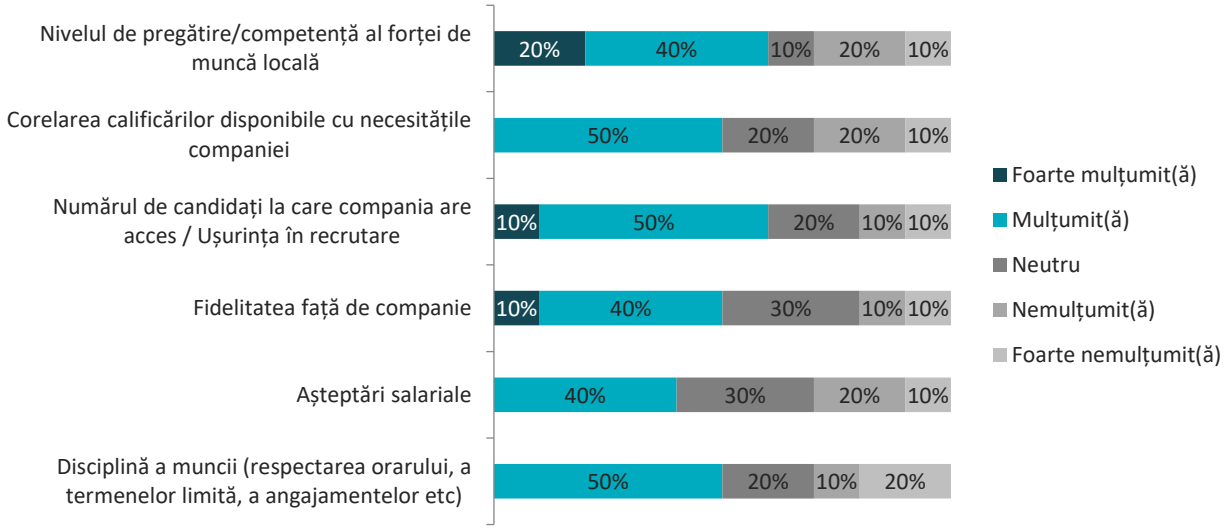

Care ar fi, din perspectiva dvs., cele mai importante 3 măsuri pe care administrația din Județul Timiș le-ar putea implementa pentru a face județul mai atractiv pentru afaceri?

Raportat la răspunsurile furnizate de către reprezentații mediului de afaceri, de la cele mai importante măsuri pe care administrația din Județul Timiș le-ar putea implementa pentru a face județul mai atractiv pentru mediul de afaceri, la cele cu o importanță mai scăzută, acestea sunt:

1. Investiții în educație și formarea forței de muncă;
2. Reglementări fiscale care să favorizeze dezvoltarea de afaceri;
3. Investiții în infrastructură și servicii publice de calitate pentru a face județul atractiv pentru forța de muncă din România;
4. Promovarea Timișului ca destinație de afaceri și atragerea de forță de muncă din țară și din străinătate;
5. Obținerea facilă a aprobărilor și autorizațiilor necesare;
6. Investiții pentru îmbunătățirea mobilității angajaților;
7. Măsuri de sprijinire și promovare a economiei circulare;
8. Promovarea antreprenoriatului și furnizarea de servicii de consultanță pentru întreprinzătorii locali;
9. Investiții pentru creșterea mobilității mărfurilor (transport mărfuri);
10. Reglementări urbanistice care să favorizeze construcția de spatii de birouri, parcuri industriale, logistice;

FIGURA 56 – CELE MAI IMPORTANTE MĂSURI PE CARE ADMINISTRAȚIA DIN JUDEȚUL TIMIȘ LE-AR PUTEA IMPLEMENTA PENTRU A FACE JUDEȚUL MAI ATRACTIV PENTRU AFACERI

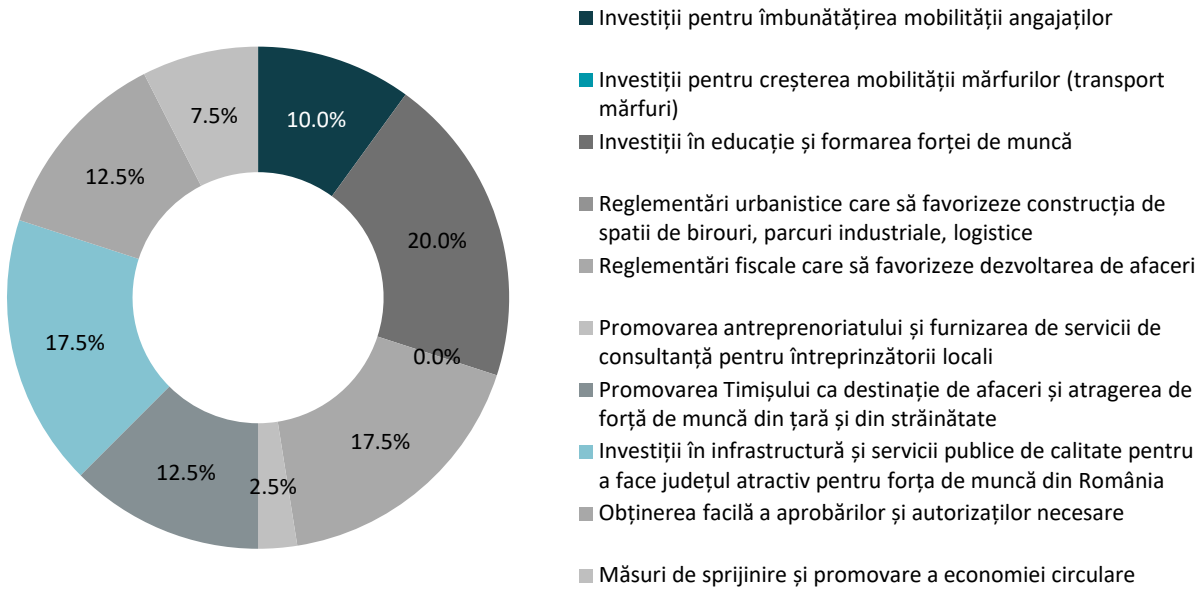

În opinia dumneavoastră, care ar fi principalele domenii specifice de activitate economică care ar putea reprezenta motoare de dezvoltare economică ale Județului Timiș? Vă rugăm să bifați maximum trei domenii:

Principalele domenii specifice de activitate economică care ar putea reprezenta motoare de dezvoltare economică în Județul Timiș, ierarhizate în funcție de potențial, sunt clasificate după cum urmează:

1. IT & C;
2. Cercetare-dezvoltare, consultanță, servicii de marketing, publicitate, management, etc.;
3. Activități de recreere, artistice, culturale, divertisment;
4. Agricultură, silvicultură, pescuit;
5. Industria alimentară;
6. Hoteluri, restaurante – turism;
7. Industria constructoare de mașini, utilaje, echipamente și a mijloacelor de transport;
8. Servicii private de sănătate și asistență socială;
9. Construcțiile;
10. Comerțul cu ridicata și cu amănuntul;
11. Fabricarea calculatoarelor, a produselor electronice, optice, etc.;
12. Servicii financiare;
13. Servicii private de educație și formare;
14. Industria extractivă;
15. Industria textilă;

16. Industria lemnului și hârtiei;
17. Industria chimică/petrochimică;
18. Industria metalurgică;
19. Producția de energie;
20. Intermediere, transport, depozitare.

Considerați că există și alte domenii specifice de activitate economică care ar putea reprezenta motoare de dezvoltare economică ale Județului Timiș? Vă rugăm să detaliați:

Alte domenii specifice de activitate economică, potențiale motoare de dezvoltare economică a județului propuse de către respondenți sunt învățământul universitar privat și este amănunțită una dintre variantele anterioare, și anume turismul prin turismul rural.

Care dintre următoarele domenii de specializare inteligentă* la nivel regional considerați că vor contribui cel mai mult la dezvoltarea județului Timiș în următorii 7-10 ani? Pot fi alese mai multe variante de răspuns. (*specializarea inteligentă vizează concentrarea resurselor financiare și a altor mecanisme de sprijin într-un număr limitat de domenii prioritare în care regiunile pot concura cu succes pe piețele internaționale – UEFISCDI, 2017)

Domeniul de specializare inteligentă de la nivel regional considerat cu cea mai mare valoare adăugată și cu cel mai mare potențial de contribuție la dezvoltarea Județului Timiș este— **1. TIC, industria 4.0 și automotive.** După acest domeniu, din perspectiva potențialului de contribuție la dezvoltarea județului pentru următorii 7-10 ani sunt ierarhizate următoarele:

2. industrii creative și culturale;
3. agricultură și industrie alimentară;
4. eficiență energetică și construcții (clădiri) sustenabile;
5. sănătate;
6. industria manufacturieră și prelucrătoare.

FIGURA 57 – POTENȚIALE DOMENII DE SPECIALIZARE INTELIGENTĂ CARE VOR CONTRIBUI CEL MAI MULT LA DEZVOLTAREA JUDEȚULUI TIMIȘ ÎN URMĂTORII 7-10 ANI

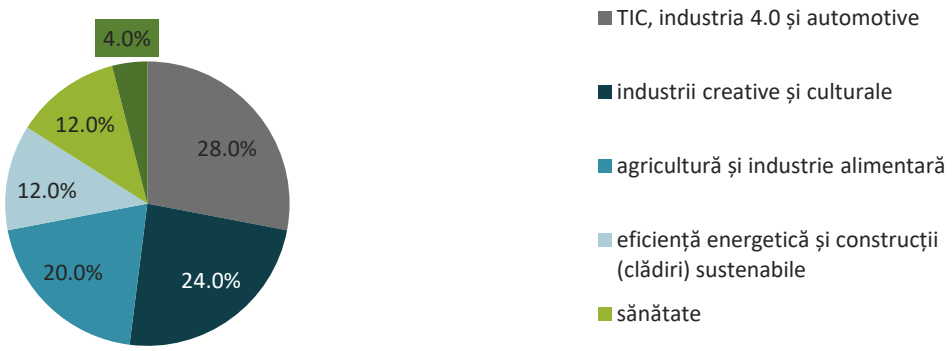

Numiți principalele specializări din învățământul superior pe care le considerați necesare pentru mediul de afaceri din județul Timiș în următorii 7-10 ani. Pot fi atât specializări existente, cât și noi specializări necesare.

Perspectiva reprezentanților mediului de afaceri recomandă următoarele specializări din învățământul superior ca fiind necesare pentru viitorul mediului de afaceri din Județul Timiș:

- Specializări de tipul IT&C: Cybersecurity, Artificial intelligence, Augmented/Virtual reality, Internet of Thinks (IOT);
- Specializări în comerț, vânzări și interacțiunea cu clientul, comunicare (soft skills);
- Specializări în inginerie (aerospațială), automatică, electronică;
- Specializări în științe gastronomice;
- Specializări în inginerie și management în agricultură și dezvoltare rurală;
- Specializări în limbi străine;
- Specializări în medicina;
- Specializări în învățământ;
- Specializări în construcții-instalații;
- Specializări în domeniul turismului și managementului destinației turistice, industria ospitalieră.

Numiți principalele specializări din învățământul dual / profesional / vocațional pe care le considerați necesare pentru mediul de afaceri din județul Timiș în următorii 7-10 ani. Pot fi atât specializări existente, cât și noi specializări necesare.

Perspectiva reprezentanților mediului de afaceri recomandă următoarele specializări din învățământul dual/ profesional/ vocațional ca fiind necesare pentru viitorul mediului de afaceri din Județul Timiș:

- Specializări cu baza în construcții- instalații;
- Specializări cu baza în electronică;
- Specializări agro;
- Specializări pentru turism, industria ospitalieră și servicii conexe;
- Specializări pentru domeniul social-medical;
- Specializări în comerț;
- Specializări transversale- limbi străine;
- Specializări pentru competențe operatori CNC.

Numiți 3 elemente de diferențiere ale polului de creștere Timișoara, în raport cu alți poli la nivel național (Cluj-Napoca, Brașov, Ploiești, Iași, Craiova etc.)

Elementele de diferențiere ale polului de creștere Timișoara, în raport cu alți poli de creștere la nivel național precum Cluj-Napoca, Brașov, Ploiești, Craiova, etc., sunt considerate de către reprezentanții mediului de afaceri ca fiind următoarele:

- Experiența aprofundată și know how-ul în IT&C (în special în automotive și telecom);

- Poziția geografică lângă graniță;
- Apropierea față de Vestul Europei;
- Accesul la infrastructura de autostrăzi din Europa;
- Climat favorabil;
- Multiculturalitate;
- Relația mediului economic cu cel universitar;

Economie circulară (secțiune dedicată în special companiilor cu profil industrial)

DIMENSIUNEA ”STRATEGIE ȘI MODEL DE BUSINESS”

În ce măsură ați adoptat conceptul de economie circulară în strategia pe termen lung a companiei dumneavoastră?

Cele mai multe dintre companii, 28,6% susțin faptul că nu este relevant conceptul de economie circulară pentru strategia pe termen lung a companiei și tot atâtea, 28,6% susțin faptul că au implementat la scară completă sau scalează inițiative din această perspectivă. De asemenea, 14,3% din totalul respondenților nu au demarat acest concept, dar îi înțeleg potențialul și tot atâtea au realizat inițiative pilot. Nu cunosc acest aspect raportat la economia circulară 14,3% dintre aceștia. Nicio companie nu planifică implementarea pilotului.

FIGURA 58 – MĂSURA ÎN CARE OPERATORII ECONOMICI AU ADAPTAT CONCEPTUL DE ECONOMIE CIRCULARĂ ÎN STRATEGIA PE TERMEN LUNG A COMPANIEI

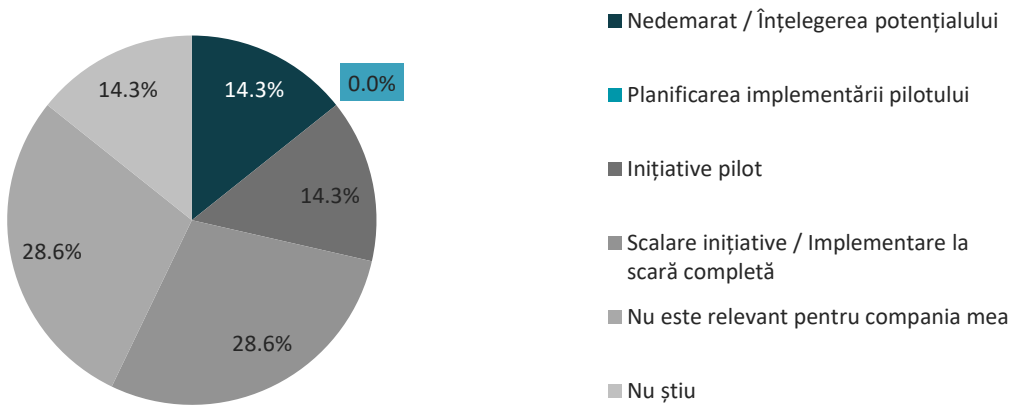

În ce măsură managementul companiei s-a angajat în inițiative de economie circulară și a alocat resurse în acest sens?

Asemănător tendințelor anterioare, 28,6% susțin faptul că acest lucru nu este relevant pentru companie, 28,6% dintre respondenți susțin faptul că managementul companiei s-a implicat în scalarea inițiativelor și în implementarea la scară completă a acestora, 14,3% nu au demarat astfel de inițiative, dar înțeleg potențialul conceptului de economie circulară, iar cadrul altor 14,3%, echipa de management a demarat inițiative pilot. Nu cunosc acest aspect 14,3%, iar în cadrul managementul companiilor, niciunul nu planifică momentan implementarea pilotului.

FIGURA 59 – APRECIEREA DESERVIRII CU DOTĂRI ȘI SERVICII PUBLICE DE LA NIVELUL UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV TERITORIALE DIN JUDEȚUL TIMIȘ

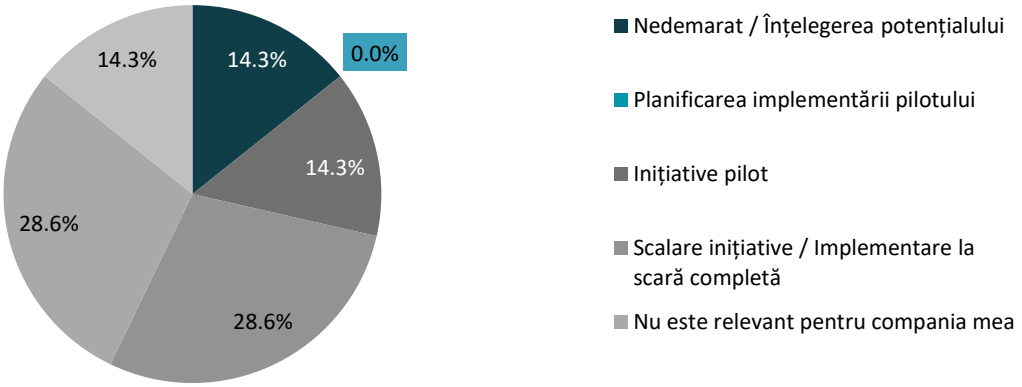

DIMENSIUNEA "INOVARE DE PRODUS ȘI/SAU DE SERVICIU"

Cât de departe se află compania dvs. în dezvoltarea produselor și/sau serviciilor luând în considerare ciclul de viață (reciclare, remanufacturing etc.)?

O pondere semnificativă dintre companii, respectiv 28,6% dintre acestea, în cadrul dezvoltării produselor și serviciilor iau în considerare ciclul de viață a acestora prin planificarea implementării pilotului. Tot atâția respondenți consideră că acest aspect nu este relevant pentru companie. Implementarea la scara completă este confirmată în cadrul a 14,3% dintre companiile reprezentate în prezentul proces de consultare.

FIGURA 60 – NIVELUL DE DEZVOLTARE AL PRODUSELOR ȘI/SAU SERVICIILOR LUÂND ÎN CONSIDERARE CICLUL DE VIAȚĂ (RECICLARE, REMANUFACTURING ETC.)

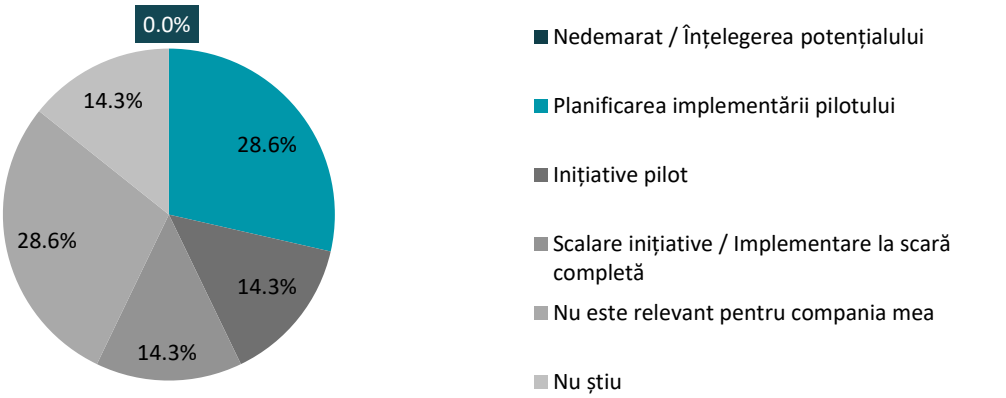

Cât de departe se află compania dvs. în dezvoltarea produselor și serviciilor care pot fi utilizate la comun cu alți utilizatori (ex. utilizarea în comun a mașinii/bicicletei, a hainelor, a echipamentelor, utilajelor etc.)?

28,6% dintre respondenți, raportat la dezvoltarea produselor și serviciilor care pot fi utilizate la comun cu alți utilizatori, susțin existența inițiativelor pilot în companiile pe care le reprezintă. De asemenea, tot atâția respondenți consideră că acest lucru nu este relevant pentru compania pe care o reprezintă. 14,3% sunt în etapa inițiativei pilot, iar aceeași pondere (14,3%) susțin o dezvoltarea a acestor produse sau servicii la scară completă.

FIGURA 61 – NIVELUL DE DEZVOLTARE AL PRODUSELOR ȘI SERVICIILOR CARE POT FI UTILIZATE LA COMUN CU ALȚI UTILIZATORI (EX. UTILIZAREA ÎN COMUN A MAȘINII/BICICLETEI, A HAINELOR, A ECHIPAMENTELOR, UTILAJELOR ETC.)

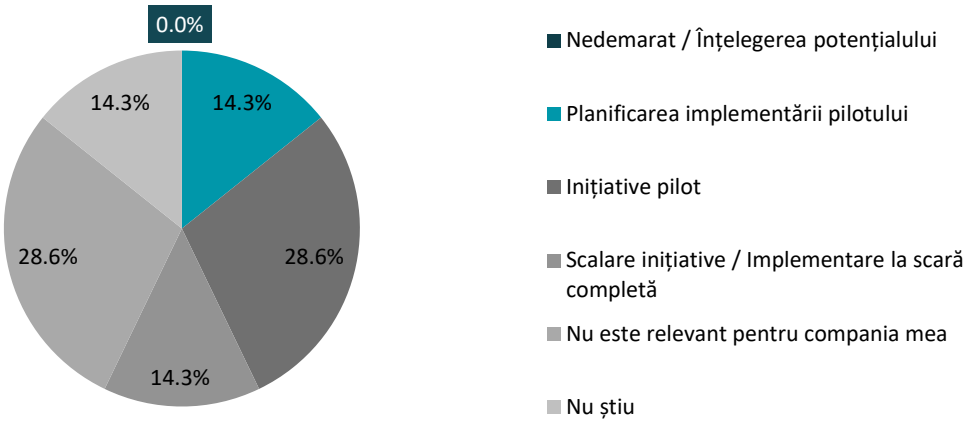

DIMENSIUNEA "PRODUCȚIE ȘI LANȚ DE VALOARE"

În ce măsură compania a stabilit parteneriate noi din lanțul de valoare pentru a înlesni circularitatea (cu furnizori etc.)?

În cadrul parteneriatelor noi din lanțul de valoare în scopul înlesniri circularității, 28,6% dintre companii planifică implementarea pilotului, 28,6% dintre companii realizează deja inițiative pilot, iar 42,9% dintre acestea consideră că nu este un aspect relevant pentru compania pe care o reprezintă.

FIGURA 62 – MĂSURA ÎN CARE COMPANIILE AU STABILIT PARTENERIATE NOI DIN LANȚUL DE VALOARE PENTRU A ÎNLESNI CIRCULARITATEA (CU FURNIZORI ETC.)

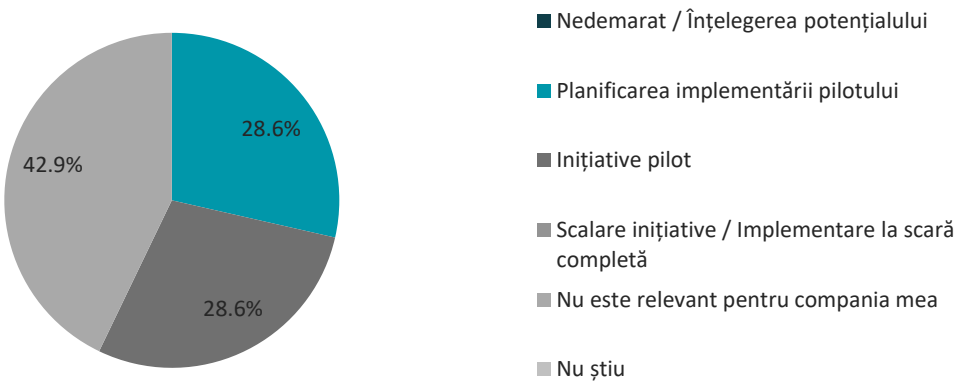

În ce măsură compania dvs. utilizează materiale reciclate/regenerabile/biodegradabile în procesele de fabricație?

Doar 57,2% dintre companii iau în considerare acest aspect. Utilizarea materialelor reciclate, regenerabile sau biodegradabile în procesele de fabricație reprezintă inițiative pilot în cadrul a 28,6% dintre companii, iar alte 28,6% dintre companii planifică o implementare a pilotului. 42,9% dintre respondenți nu consideră acest aspect unul relevant pentru compania pe care o reprezintă.

FIGURA 63 – MĂSURA ÎN CARE COMPANIA UTILIZEAZĂ MATERIALE RECICLATE/ REGENERABILE/ BIODEGRADABILE ÎN PROCESELE DE FABRICAȚIE?

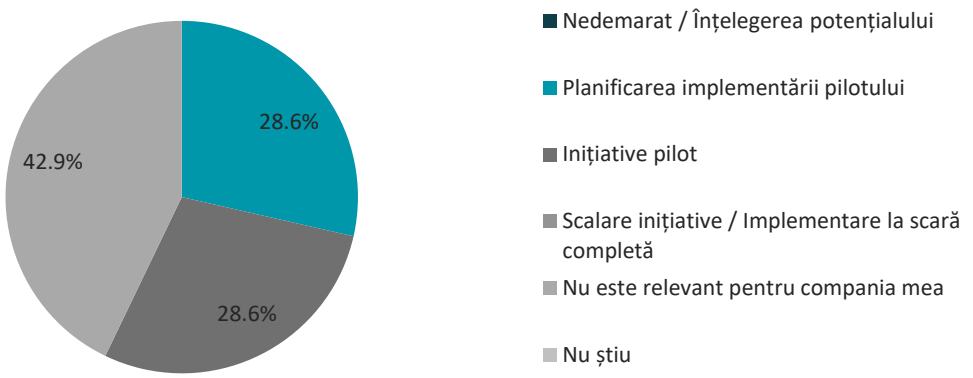

DIMENSIUNEA "TEHNOLOGII ȘI DATE"

Cât de departe se află compania dvs. în aplicarea tehnologiei pentru monitorizarea produsului în timpul fazei de utilizare (ex. senzori, Internet Of Things, Big Data etc.)?

Peste jumătate (57,1%) dintre reprezentanții mediului de afaceri, respondenți în cadrul acestui proces de consultare, susțin faptul că aplicarea tehnologiei pentru monitorizarea produsului în timpul fazei de utilizare nu reprezintă un aspect relevant pentru compania pe care o gestionează. De asemenea, 14,3% dintre companii nu aplică tehnologia pentru monitorizarea produsului în timpul fazei de utilizare, dar înțeleg potențialul pe care tehnologia o reprezintă în acest proces. Este implementată la scară completă tehnologia pentru monitorizarea produsului în timpul fazei de utilizare în cadrul a 14,3% dintre companii.

FIGURA 64 – NIVELUL LA CARE COMPANIA SE AFLĂ ÎN APLICAREA TEHNOLOGIEI PENTRU MONITORIZAREA PRODUSULUI ÎN TIMPUL FAZEI DE UTILIZARE (EX. SENZORI, INTERNET OF THINGS, BIG DATA ETC.)

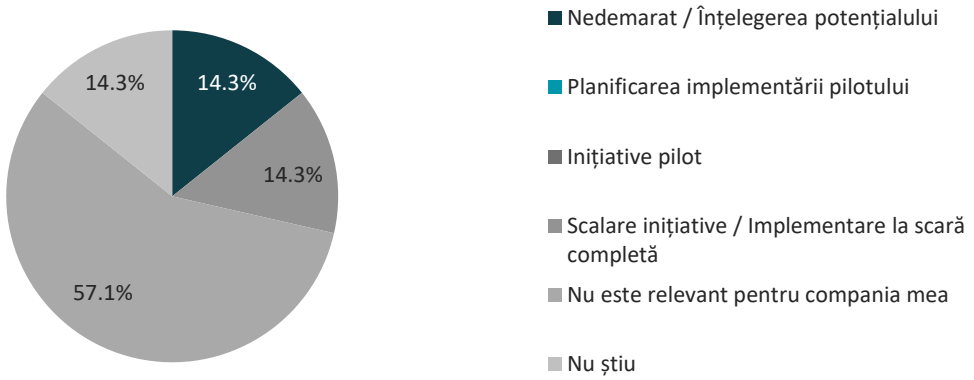

DIMENSIUNEA "UTILIZARE, ASISTENȚĂ ȘI ÎNTREȚINERE"

Cât de departe se află compania în ceea ce privește repararea produselor astfel încât să le prelungească durata de viață?

42,9% dintre companii realizează inițiative pilot (14,3%) sau au implementat la scară completă (28,6%) capacitatea de reparare a produselor astfel încât să le prelungească durata de viață. Aproape jumătate

dintre respondenți susțin faptul că acest aspect nu este unul relevant pentru compania pe care o reprezintă.

FIGURA 65 – NIVELUL LA CARE SE AFLĂ COMPANIILE ÎN CEEA CE PRIVEȘTE REPARAREA PRODUSELOR ASTFEL ÎNCÂT SĂ LE FIE PRELUNGITĂ DURATA DE VIAȚĂ

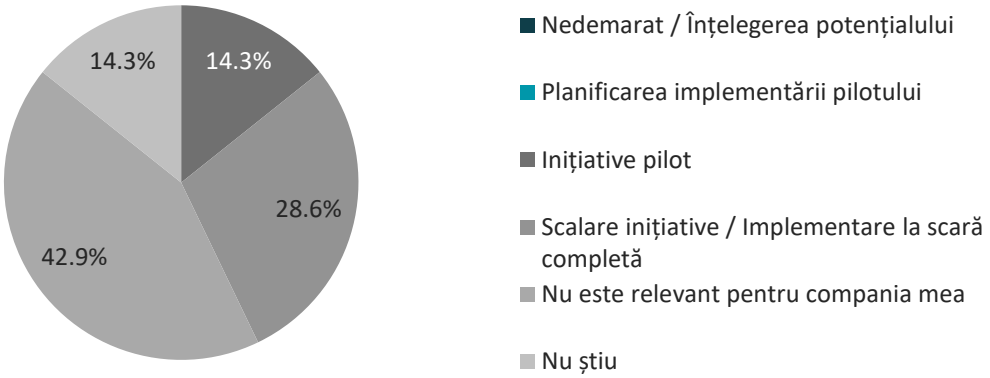

DIMENSIUNEA "STRATEGII DE RECUPERARE A PRODUSELOR ȘI DE END-OF-LIFE"

Cât de departe se află compania dvs. în stabilirea sistemelor de recuperare a produselor după utilizarea acestora (ex. logistică inversă)?

O parte dintre companii, respectiv 42,0% nu consideră relevante sistemele de recuperare a produselor după utilizarea acestora. Alte 28,6% dintre companii realizează inițiative pilot din acest punct de vedere, iar 14,3% planifică implementarea pilotului. Scalarea inițiativelor sau implementarea la scară completă se regăsește în cadrul a 14,3% dintre companiile reprezentate în acest proces.

FIGURA 66 – NIVELUL LA CARE COMPANIILE SE AFLĂ ÎN STABILIREA SISTEMELOR DE RECUPERARE A PRODUSELOR DUPĂ UTILIZAREA ACESTORA (EX. LOGISTICĂ INVERSĂ)

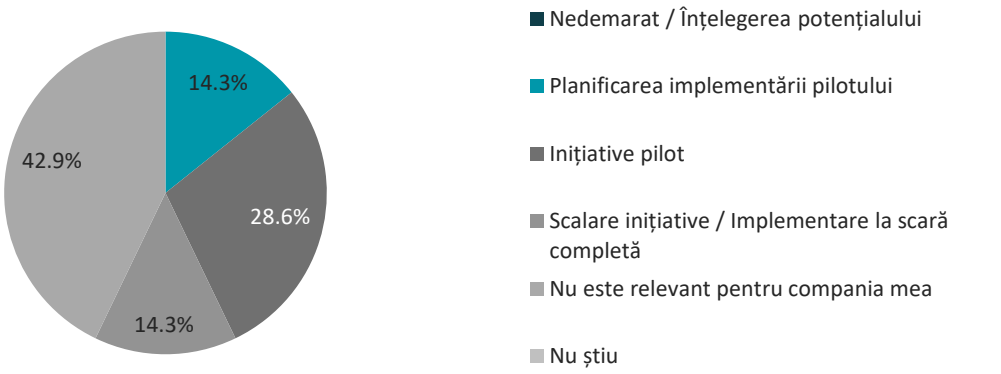

Cât de departe se află compania dvs. în dezasamblarea și remanufacturarea produselor, astfel încât acestea să poată să fie vândute și altor clienți?

42,9% susțin faptul că dezasamblarea și remanufacturarea produselor, astfel încât să poată să fie vândute și altor clienți nu este relevantă pentru compania pe care o reprezintă. Totuși, 28,6% dintre respondenți afirmă existența acestui proces în cadrul companiei și implementarea la scară largă sau scalarea inițiativei

acestuia. 14,3% dintre respondenți nu au demarat un astfel de proces, dar înțeleg potențialul care îi este atribuit.

FIGURA 67 – NIVELUL LA CARE COMPANIILE SE AFLĂ ÎN DEZASAMBLAREA ȘI REMANUFACTURAREA PRODUSELOR, ASTFEL ÎNCÂT ACESTEA SĂ POATĂ SĂ FIE VÂNDUTE ȘI ALTOR CLIENȚI

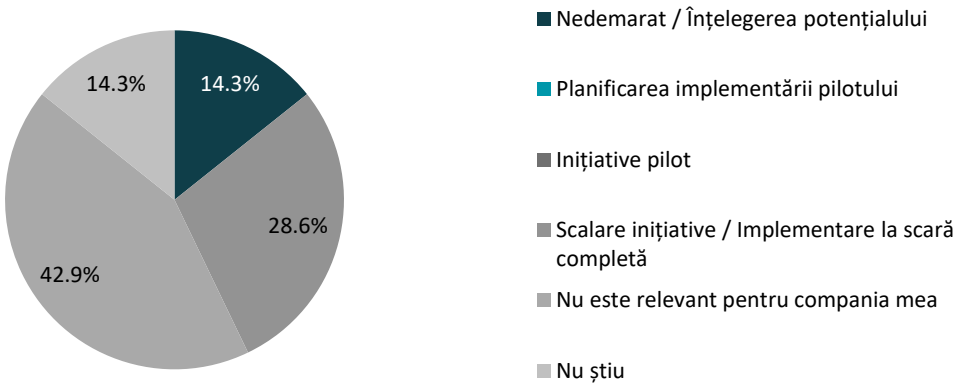

Cât de departe se află compania dvs. în recuperarea valorii produselor care au ajuns la sfârșitul ciclului de utilizare (ex. prin recuperarea materialelor)?

Raportat la recuperarea valorii produselor care au ajuns la sfârșitul ciclului de utilizare, 42,9% dintre companii au implementat măsuri aferente la scară completă sau au scalat inițiativele, iar tot 42,9% dintre reprezentanții companiilor nu consideră un aspect relevant. 14,3% nu au demarat procese în acest sens, dar înțeleg potențialul pe care îl prezintă recuperarea valorii produselor care au ajuns la sfârșitul ciclului de utilizare.

FIGURA 68 – NIVELUL LA CARE COMPANIILE SE AFLĂ ÎN RECUPERAREA VALORII PRODUSELOR CARE AU AJUNS LA SFÂRȘITUL CICLULUI DE UTILIZARE (EX. PRIN RECUPERAREA MATERIALELOR)

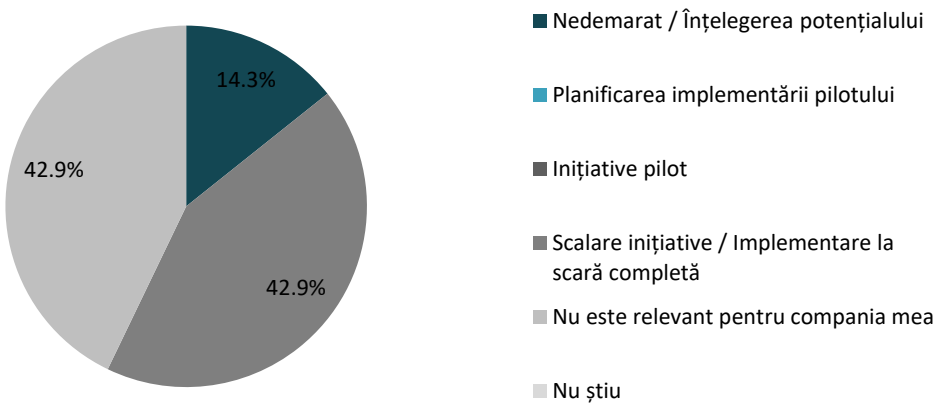

Transformarea digitală și interacțiunea cu autoritățile publice

Vă rugăm să precizați care dintre următoarele activități/procese sunt digitalizate în întreprinderea dvs.?

Se remarcă un nivel relativ mediu spre ridicat de digitalizare în cadrul activităților și proceselor din întreprinderile care au oferit această informație. Procesele care nu sunt în totalitate digitalizate în cadrul unor companii în sensul că există întreprinderi care confirmă o digitalizare de 0% a acestora sunt managementul (10% dintre companii dispun de 0% digitalizare), gestiunea stocurilor (20% dintre companii

dispun de 0% digitalizare), activitățile logistice (20% dintre companii dispun de 0% digitalizare) și arhivarea documentelor (10% dintre companii dispun de 0% digitalizare). Gestiunea resurselor umane este procesul pe care 50% dintre companii îl au digitalizat în proporții cuprinse între 81-100%.

FIGURA 69 – NIVELUL DE DIGITALIZARE ÎN ÎNTREPRINDERILE DIN JUDEȚUL TIMIȘ

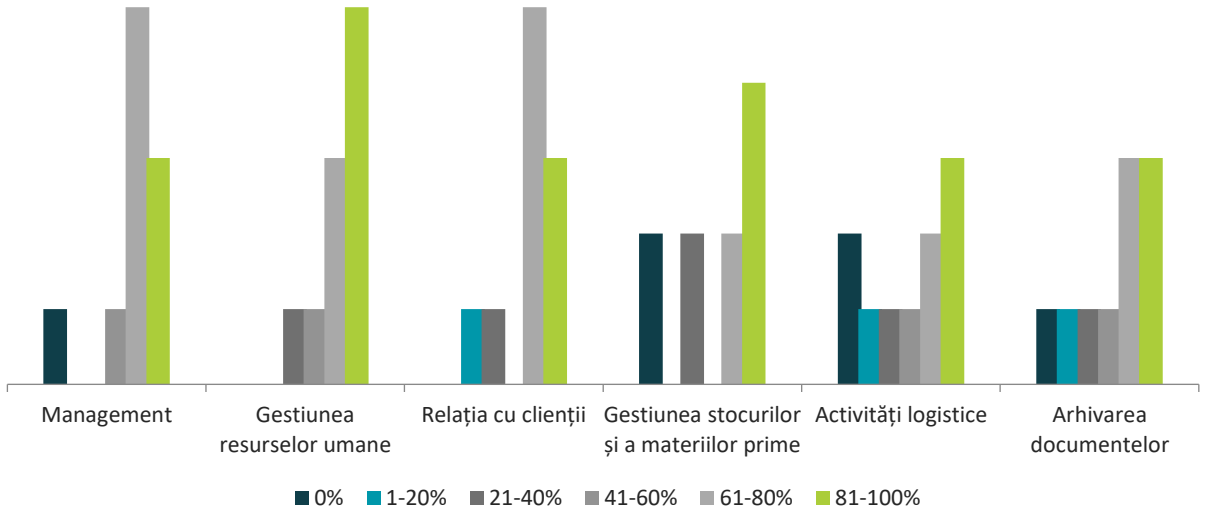

Care considerați că ar fi cea mai importantă soluție pentru digitalizarea activităților/proceselor din compania dumneavoastră?

În funcție de importanța acestora, soluțiile pentru digitalizarea activităților și proceselor din companiile pe care respondenții le reprezintă sunt ierarhizate în următorul fel:

1. Investiții în aplicații particularizate (60% dintre respondenți);
2. Training-uri de pregătire profesională pentru dezvoltarea competențelor digitale (20% dintre respondenți);
3. Investiții în licențe software (10% dintre respondenți);
4. Nu știu, am nevoie de consultanță (10% dintre respondenți);
5. Creșterea procentului de angajați care utilizează Internetul (0% dintre respondenți);
6. Investiții în echipamente productive de nouă generație (0% dintre respondenți);

FIGURA 70 – SOLUȚII PENTRU DIGITALIZAREA ACTIVITĂȚILOR/PROCESELOR DIN COMPANIILE DIN JUDEȚUL TIMIȘ

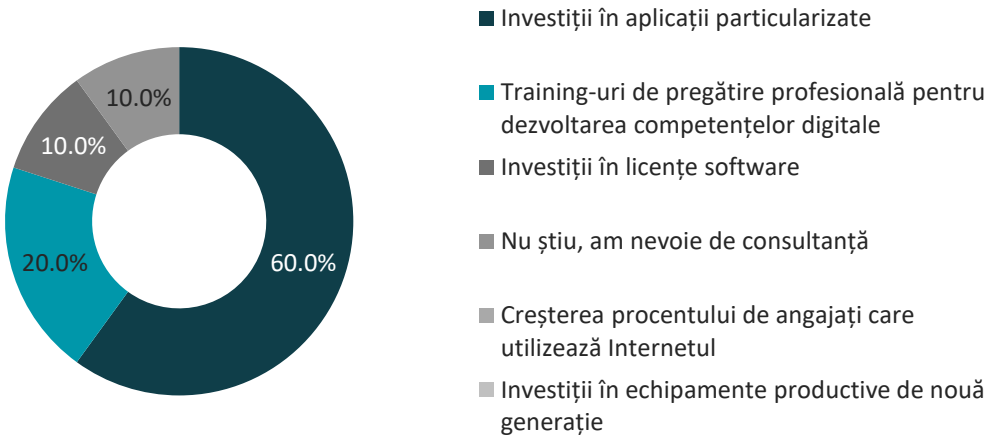

Care este principala barieră în calea digitalizării afacerii dumneavoastră?

Principalele bariere identificate în calea digitalizării afacerilor sunt identificate ca fiind în primul rând lipsa resurselor financiare, iar în al doilea rând informațiile insuficiente privind digitalizarea IMM-urilor. 60% dintre respondenți consideră lipsa resurselor financiare principala barieră în calea digitalizării, iar informațiile insuficiente privind digitalizarea IMM-urilor este considerată principala barieră în calea digitalizării de către 40% dintre reprezentanții companiilor participante în prezentul proces de consultare.

FIGURA 71 – PRINCIPALELE BARIERE ÎN CALEA DIGITALIZĂRII AFACERILOR

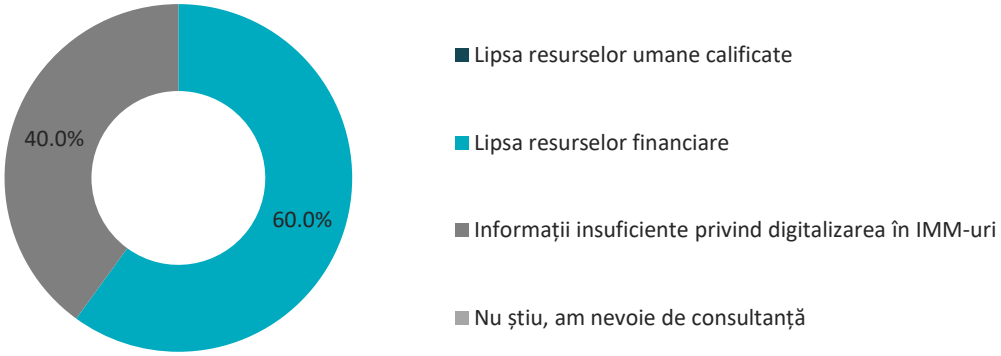

Cum ați evalua următoarele aspecte privind interacțiunea cu administrația publică la nivel județean?

Interacțiunea cu administrația publică la nivel județean este evaluată în proporții cuprinse între 30% și 50% cu indicativele de **foarte mulțumit(ă)** și **mulțumit(ă)**. Ponderea în care respondenții se raportează la interacțiunea cu administrația publică de la nivel județean ca fiind **nemulțumiți** sau **foarte nemulțumiți** este cuprinsă între 10% și 30%. Având în vedere că proporțiile sunt mai ridicate în cadrul manifestării unei tendințe de mulțumire, situația este una favorabilă, dar care lasă totuși loc de îmbunătățiri. Aspectele față de care cea mai mare pondere dintre respondenți sunt nemulțumiți sunt:

- Transparența deciziilor și deschiderea către mediul de afaceri (30% dintre respondenți sunt nemulțumiți);

- Accesul facil la informațiile publice și disponibilitatea datelor publice pe pagina web a Consiliului Județean / platforme online (30% dintre respondenți sunt nemulțumiți);
- Organizarea internă a Consiliului Județean și gradul de birocrație (20% dintre respondenți sunt nemulțumiți);

FIGURA 72 – EVALUAREA ASPECTELOR PRIVIND INTERACȚIUNEA CU ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LA NIVELUL JUDEȚULUI TIMIȘ

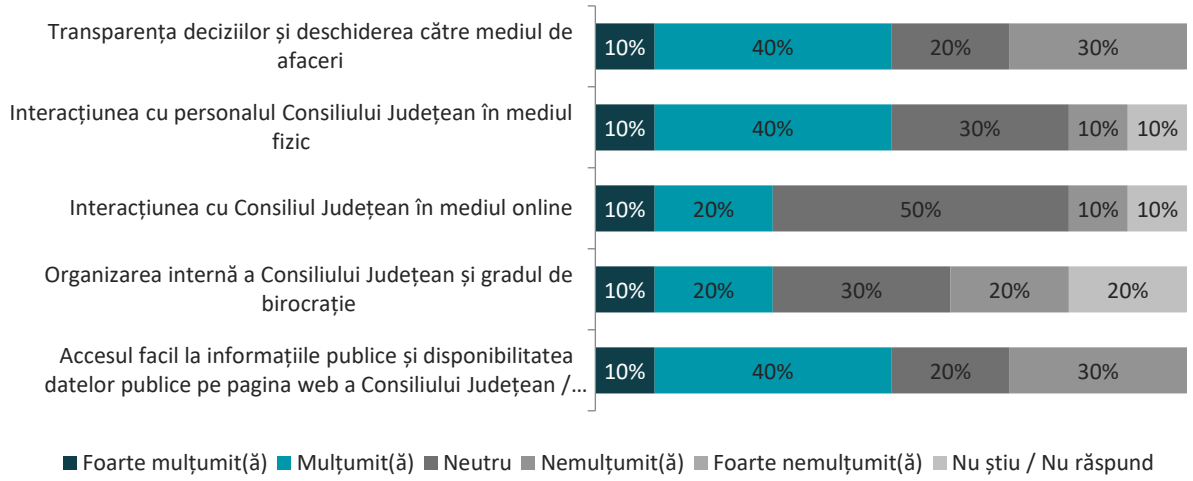

Ce priorități credeți că ar trebui să își asume autoritățile publice la nivel județean în privința transformării digitale?

Toate aspectele date sunt considerate priorități pe care autoritățile de la nivel județean ar trebui să și le asume în privința transformării digitale. Totuși principalele 2 cele mai necesare și cu o nevoie de intervenție prioritizată sunt:

- Simplificarea interacțiunii cu mediul privat prin reducerea birocrației;
- Implementarea unui sistem online pentru înregistrare și emitere documente;

O atenție aproape la fel de ridicată o necesită și următoarele procese în scopul transformării digitale:

- Creșterea transparenței și facilitarea accesului mediului de afaceri la informațiile de interes public;
- Dezvoltarea unei platforme de atragere și informare a investitorilor;

FIGURA 73 – PRIORITĂȚI ÎN PRIVINȚA TRANSFORMĂRII DIGITALE RAPORTATE LA AUTORITĂȚILE PUBLICE DE LA NIVEL JUDEȚEAN

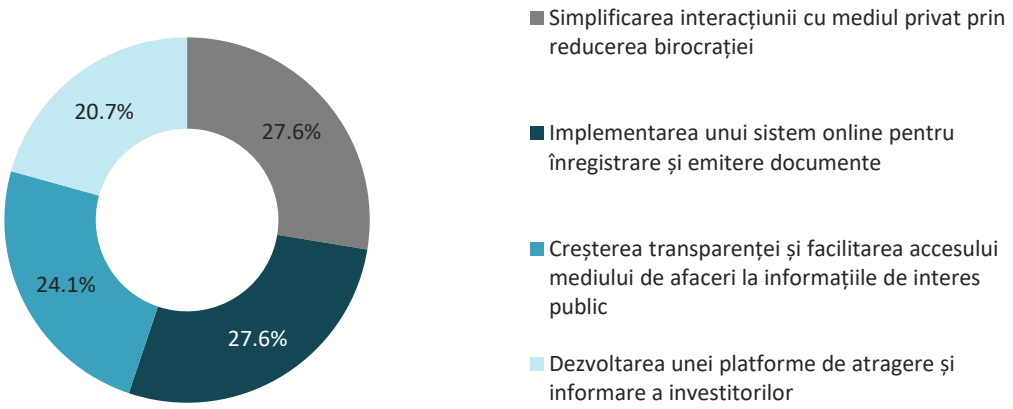

Vă rugăm să menționați dacă autoritățile publice la nivel județean mai pot implementa și alte măsuri de transformare digitală pentru interacțiunea cu mediul de afaceri?

Alte măsuri de transformare digitală pentru interacțiunea cu mediul de afaceri pe care autoritățile publice de la nivelul Județului Timiș le poate implementa sunt facilitarea plăților online a taxelor și realizarea unui portal online dedicat întrebărilor și răspunsurilor în aspecte publice și de audiență publică. Pe lângă acestea, se consideră necesară posibilitatea utilizării semnăturii digitale și a sigiliului digital și automatizarea unor funcțiuni de informare și comunicare.

Ce servicii electronice utilizați în acest moment sau credeți că ar fi utile în relația cu autoritățile publice la nivel județean?

Toate serviciile electronice sunt considerate ca fiind **utile și prioritare** în proporții cuprinse între 30% și 70%. Serviciile **disponibile, dar greu de utilizat** în relația cu autoritățile publice sunt considerate obținerea finanțării (20% dintre respondenți), consultarea publică (10% dintre respondenți) și depunerea/ primirea documentelor online (10% dintre respondenți). Serviciile **disponibile și ușor de utilizat** sunt considerate plata taxelor (50% dintre respondenți), solicitarea, urmărirea și obținerea de documente constatatoare (20% dintre respondenți) și depunerea declarațiilor (20% dintre respondenți).

FIGURA 74 – SERVICIILE ELECTRONICE UTILIZATE SAU UTILE ÎN RELAȚIA MEDIULUI DE AFACERI CU AUTORITĂȚILE PUBLICE DE LA NIVEL JUDEȚEAN

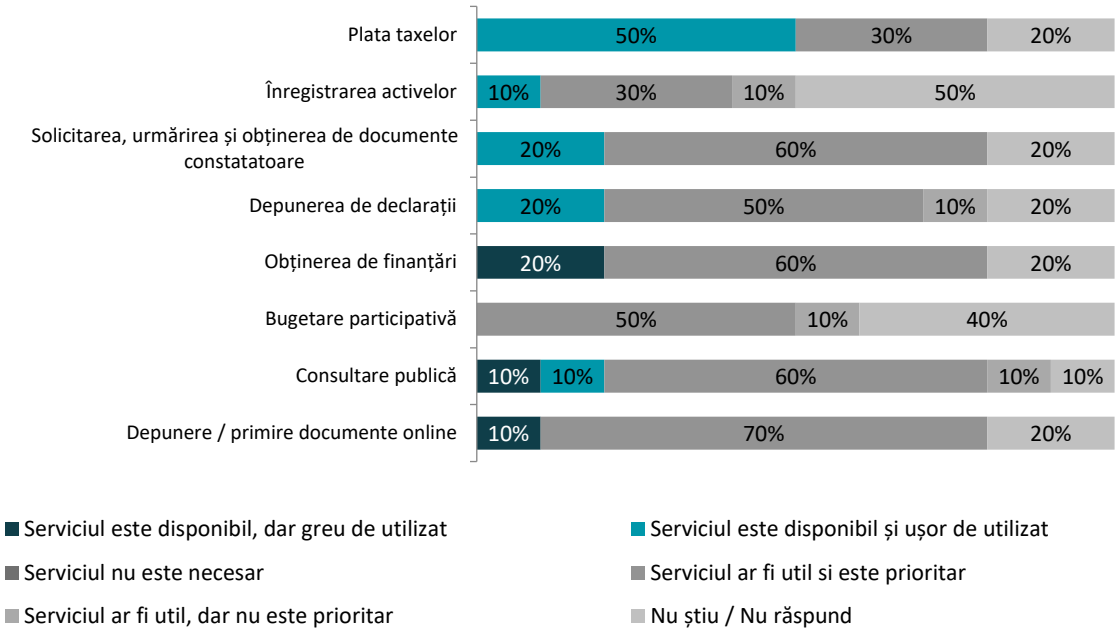

Considerați că este prioritară și implementarea altor servicii electronice? Dacă da, vă rugăm să enumerați aceste servicii.

Alte servicii electronice care necesită aplicabilitate sunt eliberarea online de autorizații și acorduri, interoperabilitatea bazelor de date între instituțiile de stat și accesul centralizat la acestea.

Informații privind contextul COVID-19

Ce măsuri considerați ca ar trebui să adopte administrația publică pentru a sprijini agenții economici și de a asigura dezvoltarea afacerilor, în perioada pandemiei cu virusul SARS-CoV-2?

Potențialele măsuri propuse pe care administrația publică le poate adopta pentru a sprijini agenții economici și pentru a asigura dezvoltarea afacerilor în perioada pandemiei cu virusul SARS-CoV-2 sunt ajutoarele financiare/economice pentru sectoarele asupra cărora pandemia a avut cele mai mari efecte negative, realizarea campaniilor de susținere a mediului de afaceri local, creșterea gradului de educare și informare și realizarea facilităților fiscale în concordanță cu impactul produs asupra sectoarelor cu nevoi de acțiune. Mai mult, se consideră necesară o comunicare permanentă și o informare cât mai transparentă.

În ce măsură este posibilă desfășurarea activităților de muncă la domiciliu/ telemuncă în cadrul companiei dvs., în perioada pandemiei cu virusul SARS-CoV-2 și în perioada imediat următoare?

Din perspectiva desfășurării activităților de muncă la domiciliu, respectiv de telemuncă, situațiile sunt împărțite. O parte dintre reprezentanții mediului de afaceri susțin că acest lucru se poate desfășura, în unele cazuri într-o măsură mai scăzută, iar în altele într-o măsură mai ridicată, dar există și companii în cadrul cărora acest lucru nu este posibil. Un aspect punctat în cadrul desfășurării muncii la domiciliu este importanța revizuirii legislației în scopul acceptării semnături digitale în contracte realizate.

În ce măsură criza cauzată de pandemia cu virusul SARS-CoV-2 a condus la scăderea capacității de producție și/sau la scăderea numărului de angajați și/sau a cifrei de afaceri în cadrul companiei dvs. și care considerați că este perioada de timp necesară pentru redresarea activității?

Circa 67% dintre companii au fost afectate într-o oarecare măsură de criza cauzată de pandemia cu virusul SARS-CoV-2. Sunt descrise situații în care criza cauzată de pandemia cu virusul SARS-CoV-2 a condus la scăderea cifrei de afaceri cu 70%, a numărului de angajați cu 50%, iar timpul necesar pentru revenire este considerat ca fiind de minim 2 ani, dar și situații în care activitatea a fost redusă cu 15-20%, iar revenirea preconizează în minim un an de la ridicarea restricțiilor. De asemenea, sunt prezente și situațiile favorabile în cadrul cărora companiile nu au fost surprinse de efecte negative.

Vă rugăm să menționați orice alte aspecte pe care le considerați relevante pentru Strategia de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș:

Constituirea Consiliului de Strategie și Consiliere Economică este considerat un pas important în relația Consiliului Județean Timiș cu mediul economic, precum și un forum de comunicare important, în special în definirea priorităților județului. Alt aspect important în cadrul Strategiei de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș este susținerea mediului de afaceri local prin reducerea termenelor în vederea obținerii de avize și autorizații , transparentizarea deciziilor și creșterea dialogului cu acesta.

9.2.4. ANALIZA RĂSPUNSURILOR DIN CADRUL CHESTIONARULUI DEDICAT STRUCTURILOR ASOCIATIVE- JUDEȚUL TIMIȘ

Metodologie și informații generale

Chestionarul dedicat structurilor asociative a fost creat pe baza unei analize preliminare a literaturii și a datelor disponibile. Structura acestuia fiind împărțită în 8 întrebări prioritare care urmăresc aspecte specifice raportate la direcțiile de dezvoltare ale Județului Timiș:

Metodologia de distribuire a chestionarelor către administrația publică și de colectare a răspunsurilor, realizată și aplicată în parteneriat cu Beneficiarul, a constat în următorii pași principali:

- Elaborarea chestionarului de către Consultat, în format word și Google Forms, și aprobarea acestuia de către Beneficiar;
- Stabilirea modului de completare și transmitere a chestionarelor (Metoda de completare a formularelor a fost adaptată situației actuale cauzate de pandemia COVID-19): online utilizând platforma Google Forms;
- Stabilirea termenelor de completare și transmitere a chestionarelor destinate structurilor asociative, urmând ca ulterior să fie trimise înștiințări periodice de completare pe măsură ce se apropie termenul limită;
- Diseminarea chestionarului către reprezentanții structurilor asociative pe căile de comunicare stabilite anterior pentru prelucrare și interpretare.

Chestionarul a fost disponibil pentru completare timp de aproximativ două luni. La conturarea direcțiilor de orientare ale Strategiei de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș 2021-2027, prin prisma chestionarului pentru structurile asociative, au participat 4 reprezentanți ai acestora: ADIVEST - Asociația de Dezvoltare Intercomunitară pentru Managementul Situațiilor de Urgență Vest, Agenția pentru Dezvoltare Regionala Regiunea Vest, GAL Asociația “Timiș Torontal Bârzava" și Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Deșeuri Timiș. În următoarele secțiuni sunt prezentate întrebările adresate și informațiile oferite de către structurile asociative participante în cadrul procesului de consultare.

Direcții de dezvoltare

Numiți 3 elemente de diferențiere ale Timișului, în comparație cu celelalte județe cu centre urbane mari din țară (Cluj, Iași, Brașov, Dolj, Prahova etc.)

Au fost identificate următoarele elemente de diferențiere ale județului Timiș în comparație cu alte centre urbane mari din țară:

- Este cel mai vestic județ al României, este județul cel mai bine interconectat la infrastructura de circulație occidentală (rutieră, aeriană, feroviară și maritimă - canalul navigabil Bega);
- Forță de muncă calificată, orientare spre meserii care aduc valoare adăugată mare;
- Mediu de afaceri diversificat;
- Oportunitate transfrontalieră;
- Multi culturalitate, diversitate etnică;
- Dezvoltare rurală bună;
- Infrastructură de transport dezvoltată;
- Suprafață extinsă de spații verzi amenajate.

Care sunt, în opinia dumneavoastră, principalele provocări cu care se confruntă județul Timiș în Mediul Urban?

În județul Timiș, au fost identificate următoarele provocări raportate la Mediul Urban:

- Nevoia de decongestionare a traficului auto urban din Municipiul Timișoara prin introducerea sistemului de transport public multimodal în zona periurbană (zona metropolitană extinsă);
- Nevoia de creștere a calității serviciilor de transport astfel încât să devină atractiv / eficient în raport cu cel auto individual;
- Nevoia de monitorizare a calității factorilor de mediu din mediul urban (Timișoara în mod special) și integrarea de măsuri eficiente pentru îmbunătățirea calității acestora;
- Nevoia de dezvoltare și diversificare a serviciilor publice / private în micile orașe ale județului;
- Nevoia de creștere a ofertei locurilor de muncă de calitate care să permită reținerea resursei umane / forței de muncă calificate in județ;
- Variația infrastructurii și a serviciilor de agrement și de petrecere a timpului liber;
- Agrearea/realizarea unui Plan Urbanistic General la nivelul Polului de creștere economică Timișoara și/sau zona metropolitană Arad-Timișoara, într-o abordare mai ambițioasă;
- Atingerea limitelor mediului urban;
- Dependența de sectorul IT&C și automotive;
- Poluarea în creștere;
- Numărul redus al parcărilor;
- Îmbătrânirea populației, exodul populației tinere;
- Nevoia de restaurare a clădirilor care sunt monumente istorice, modernizarea sistemului de termoficare, modernizarea sistemului de sănătate.

Care sunt, în opinia dumneavoastră, principalele provocări cu care se confruntă județul Timiș în Mediul Rural?

În Mediul Rural al Județului Timiș, au fost identificate următoarele provocări:

- Capacitatea scăzută de creștere a ofertei locurilor de muncă calitative;
- Nevoia de modernizare a infrastructurii de circulație, comunicație si echipare tehnico-edilitară;
- Capacitatea slabă de asigurare a serviciilor publice și public - private de bază (utilități, medic familie/dispensar, farmacie, telecomunicații, protecție civila etc);
- Nevoia de diversificare a serviciilor public-private pentru reducerea decalajelor rural-urban;
- Implementarea unor soluții pentru transport public integrat sau local atractiv din perspectiva avantaje de cost, eficiență si timp;
- Nevoia de diversificare a mediului de afaceri și inovare moderată;
- Dezvoltarea urbanistică neplanificată
- Deficiențele sistemul de sănătate;
- Lipsa digitalizării;
- Îmbătrânirea populației;
- Nevoia de modernizare și dezvoltare a agriculturii și silviculturii. Nevoia de creștere a productivității și mecanizării domeniului agricol;
- Nevoia de realizare a centrelor civice în mediul rural, cu grădinițe și facilități de agrement.

Care sunt, în opinia dumneavoastră, principalele puncte tari pe care județul Timiș ar trebui să mizeze în demersurile viitoare de dezvoltare în Mediul Urban?

În Mediul Urban, au fost identificate următoarele puncte tari:

- Centrul Universitar Timișoara care necesită o bună corelare a specializărilor produse / rezultate în raport cu nevoile și perspectivele de dezvoltare ale mediului urban în general;
- Aeroportul Internațional Timișoara;
- Potențial de inovare ridicat prin prezența universităților;
- Proximitatea și legăturile de transport față de Europa Centrală;
- Capitalul uman;
- Ritmul de dezvoltare;
- Rata scăzută a șomajului;
- Poziționarea geografică în vestul țării, favorabilă atragerii investitorilor;
- Rețea de transport dezvoltată.

De asemenea, s-a punctat importanța definirii unui program (proiect ITI) și coagularea tuturor mijloacelor si forțelor interesate în dezvoltarea comună a polilor urbani Timișoara si Arad - ”Zona metropolitană Timișoara - Arad”, cu obiectiv pentru o conurbație de 1 milion de locuitori, ca soluție pentru dezvoltare durabilă pe termen lung;

Care sunt, în opinia dumneavoastră, principalele puncte tari pe care județul Timiș ar trebui să mizeze în demersurile viitoare de dezvoltare în Mediul Rural?

În Mediul Rural, au fost identificate următoarele puncte tari:

- Potențialul economic al județului Timiș în general și în particular cel al centrelor urbane care pot genera/radia efecte de dezvoltare în mediul rural;
- Potențialului agricol.
- Refacerea sistemelor/centrelor de colectare - depozitare și desfacere legume - fructe în zonele cu potențial si tradiție;
- Relieful și clima favorabile dezvoltării agriculturii;
- Centrul universitar Timișoara și în particular USAMVB care trebuie să se sincronizeze contant cu nevoile fermierilor;
- Asociațiile agricole, micilor producători agricoli cu servicii generale de informare / consultanță (gratuită) online și oferta de servicii specializate contra-cost;
- Infrastructura de transport reabilitată / modernizată;
- Evoluția ascendenta a echipărilor cu infrastructura de utilități (apa, canalizare, gaz)
- Potențialul de creștere economică;
- Posibilitatea accesării de fonduri UE;
- Resursele balneare pentru tratament și wellness;
- Poziționarea favorabilă în vestul tării pentru atragerea de investitori.

Care sunt, în opinia dumneavoastră, principalele direcții de dezvoltare pe care ar trebui să le urmeze județul Timiș în următorii 10 ani pentru Mediul Urban?

În Mediul Urban, au fost identificate următoarele direcții principale de dezvoltare pe care ar trebui să le urmeze județul Timiș:

- Măsuri de micșorare a decalajului urban – rural;
- Agrearea unui program strategic comun de dezvoltare si promovare a zonei metropolitane Timișoara – Arad, soluție care răspunde la problemele critice care limitează/blochează dezvoltarea celor 2 poli urbani și a județelor Arad si Timiș (resursa umană / forța de muncă, limitarea spațială a celor două centre urbane, atragerea de noi investiții de capital, migrația forței de munca versus calitatea locurilor de munca);
- Generarea în asociere a unor proiecte de infrastructură de anvergură care să constituie factori declanșatori pentru dezvoltarea accelerată a zonei Timișoara – Arad;
- Digitalizarea integrală a serviciilor publice;
- Aplicarea soluțiilor inteligente in cadrul proiectelor publice de investiții. Îmbunătățirea platformei de achiziții publice;
- Creșterea calității vițeii si siguranței publice;
- Creșterea activităților de CDI+TT și a gradului de integrare a soluțiilor inovative în economia județului;
- Crearea unui mediu curat și cu posibilități de a practica un stil de viață sănătos;
- Orientarea spre smart city și digitalizare;
- Dezvoltarea sectoarelor Industry 4.0;

- Planificare și dezvoltare urbană sustenabilă. Economisirea energiei și folosirea surselor de energie alternativă. Dezvoltarea mediului de afaceri;
- Creșterea capacității unității administrativ - teritoriale, oportunități antreprenoriale de a accesa fonduri UE;
- Debirocratizarea U.A.T-urilor, agențiilor etc.;
- Dezvoltarea sistemelor informatice;
- Măsuri de ținere a agriculturii și turismului;
- Reabilitarea și modernizarea instalației de distribuție a agentului termic;
- Reabilitarea și modernizarea clădirilor și a spațiilor publice urbane pentru a găzdui activități socio-culturale (spre exemplu, Capitală culturală europeană).

Care sunt, în opinia dumneavoastră, principalele direcții de dezvoltare pe care ar trebui să le urmeze județul Timiș în următorii 10 ani pentru Mediul Rural?

În Mediul Rural, au fost identificate următoarele direcții principale de dezvoltare pe care ar trebui să le urmeze județul Timiș:

- Agrearea unui program strategic comun de dezvoltare și promovare a zonei metropolitane Timișoara – Arad, soluție care răspunde la problemele critice care limitează / blochează dezvoltarea celor 2 poli urbani și a județelor Arad si Timiș (resursa umană / forța de muncă, limitarea spațială a celor două centre urbane, atragerea de noi investiții de capital, migrația forței de muncă versus calitatea locurilor de muncă);
- Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii publice de circulație și cea care vizează utilitățile publice (rețelele de alimentare cu apă și canalizare, gaz metan, energie electrică și telecomunicații);
- Parteneriate cu centrele urbane pentru dezvoltare sincronă-coordonată (spre exemplu parcuri tematice de agrement și petrecere a timpului liber, parcuri industriale, centre locale de colectare, sortare și depozitare legume - fructe integrate în rețeaua județeană / regională de marketing și desfacere);
- Asigurarea serviciilor de bază în mediul rural (utilități, educație, asistență medicală, asistență socială, salubritate, transport public, alimentație publică) și diversificarea acestora pentru apropierea de standardele urbane europene;
- Dezvoltare și planificare sustenabilă, exploatarea resurselor naturale și regenerabile într-o manieră judicioasă;
- Măsuri de încurajare a creșterii și diversificării mediului economic;
- Susținerea agriculturii și turismului;
- Dezvoltarea și modernizarea agriculturii, îmbunătățirea procesării produselor agricole, stimularea activităților non-agricole (turism, turism balnear și pentru tratament);
- Creșterea capacității unității administrativ – teritoriale și facilitarea oportunităților antreprenoriale de a accesa fonduri UE;
- Îmbunătățirea platformei de achiziții publice, debirocratizarea U.A.T-urilor, a agențiilor etc.;
- Dezvoltarea sistemelor informatice;

- Măsuri privind mediul și clima;
- Măsuri de micșorare a decalajului urban – rural;
- Amenajare centre civice și spații de utilitate publică.

Vă rugăm să menționați orice alte aspecte pe care le considerați relevante pentru Strategia de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș:

Alte aspecte pe care reprezentanții structurilor asociative le consideră relevante pentru Strategia de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș sunt:

- Planificare teritorială coerentă și integrată pentru Polul de Creștere Timișoara;
- Creșterea mobilității în interiorul județului;
- Protejarea și extinderea spațiilor verzi;
- Strategia trebuie să obțină statut de document unic pe baza căruia se fundamentează și se promovează investițiile publice;
- Obiectivele și rezultatele proiectelor de investiție aprobate pentru finanțare trebuie să concure direct la obiectivele superioare ale strategiei și ale programului de dezvoltare;
- Implementarea programului și a planurilor anuale / multianuale de acțiune trebuie să fie supuse unui mecanism transparent de evaluare și de monitorizare, de preferință extern;
- Completarea programului strategic și a planurilor de acțiune trebuie să se facă pe baza unei proceduri transparente, la fel și în cazul unor proiecte care au făcut parte din programe și planuri anuale de acțiune pentru care s-au angajat resurse materiale și financiare și care, din varii motive sunt abandonate sau eliminate din următoarele planuri / programe, deși nu au fost finalizate;
- Un mecanism eficient de monitorizare, evaluare si corecții pentru programul strategic necesită stabilirea modului concret prin care se poate măsura gradul de realizare a indicatorilor de rezultat / impact planificat, atât pe nivel inferior al obiectivelor, cât și cel al obiectivelor superioare.